



Nevienlīdzīgās iespējas pamatizglītībā

Rīga 2026



Latvijas Republikas
Valsts kontrole

Revīzijas ziņojums

“Nevienlīdzīgās iespējas pamatizglītībā”

30.01.2026.

Lietderības revīzija “Vai katram bērnam ir iespēja saņemt kvalitatīvu pamatizglītību, sekmējot ikviena skolēna izaugsmi?”

Revīzija veikta, pamatojoties uz Valsts kontroles Pirmā revīzijas departamenta 01.07.2024. revīzijas grafiku Nr. 2.4.1-65/2024

Vāka noformējumā izmantots attēls no *Vadreams*, www.canva.com

Cienījamie lasītāji!



Gandrīz katram ir savs priekšstats par to, kura ir labākā skola un kura nemaz nav laba skola. Tikmēr izglītības politikas veidotāji un īstenotāji turpina uzstāt, ka sociāli aktīvu un uzņēmīgu vecāku bažām un centieniem panākt, lai viņu

bērnu uzņemtu konkrētā skolā, nav pamata, jo droši var vest bērnu uz dzīvesvietai tuvāko skolu.

Diemžēl Valsts kontroles revīzija apliecina, ka tā nav. Pamatizglītības standarts it kā visām skolām ir viens, tomēr ne tikai mācību process, bet pat mācību saturs un apjoms dažādās skolās būtiski atšķiras. Kā parasti, vismazāk aizsargāti ir bērni, kuriem nav uzņēmīgu likumisko pārstāvju vai kuru iespējas izvēlēties skolu ierobežo ģimenes sociālā situācija, jo tad – laba vai slikta tā dzīvesvietai tuvākā skola – tā ir un paliek vienīgā iespēja mācīties. Turklāt atklāta un skaidra informācija par izmaiņām nav publiski pieejama, kas parasti ir izdevīgi, lai neko nemainītu.

Revīzijā pārbaudījām arī to, kura mērķgrupa tad iegūst nepietiekamā personāla lielāko uzmanību – talantīgi skolēni vai gluži pretēji – skolēni ar vāju sniegumu, un kur paliek tādu skolēnu izaugsme, kuriem nav acīmredzamu grūtību, bet vienlaikus iztrūkst augstu mācību rezultātu. Mūsu atbilde ir, ka pamatizglītības sistēma Latvijā kopumā ir “remdena”: kas var, tie var, kas paši nevar – piedodiet!

Lai gan jaunais finansēšanas modelis “Programma skolā” sola pārmaiņas attiecībā uz atbalsta personālu, pašlaik praksē situācija nav daudzsoļoša. Proti, valsts apmaksā, piemēram, psihologa vai logopēda darbu ar skolēniem tikai

dažas minūtes nedēļā. Turklāt darba tirgū šādu speciālistu tāpat trūkst.

Tajā pašā laikā izglītības sistēmā dažādās Latvijas vietās ir iedvesmojoši izņēmuma gadījumi – skolas, direktori, skolotāji un pašvaldību izglītības pārvalžu darbinieki, kuriem ir aicinājums darīt šo darbu un kuri noteikti liktenīgi izmaina kādu skolēnu dzīvi uz labu. Tādēļ ziņojumā pie dažādiem pamatizglītības kvalitātes jautājumiem ir norādītas saites uz sociālo tīklu resursiem, kurus noskatoties katram pašam būs iespēja iepazīties ar viedokļiem un pieredzes stāstiem.

Pateicamies par sadarbību Izglītības un zinātnes ministrijai un tās padotības iestādēm, kā arī paldies revīzijas izlasē iekļauto pašvaldību izglītības pārvaldēm un izglītības iestāžu vadības komandām – par pacietību, godīgu un atklātu līdzdarbošanos revīzijas laikā. Īpašs paldies revīzijā organizētās fokusgrupas dalībniekiem – Latvijas Universitātes profesorei Ditai Nīmantai, Rīgas Tehniskās universitātes asociētajai profesorei Mārītei Rozenfeldei, Madonas novada pašvaldības Izglītības pārvaldes vadītājai Solvitai Seržānei, Kuldīgas novada pašvaldības Izglītības pārvaldes vadītājas vietniecei Lilitai Mačtamai, Limbažu Valsts ģimnāzijas direktorei Guntai Lācei, Druvas vidusskolas direktoram Sergejam Beļkevičam, Rīgas Reinholda Šmēlinga vidusskolas direktoram Jānim Japiņam un direktora vietniecei Jeļenai Jevdokimovai, Latvijas vecāku organizācijas “Mammām un Tētiem” vadītājas vietniecei Ellai Karelei – un citiem nozares ekspertiem par revīzijā sniegto atbalstu un domapmaiņu.

Cienā

departamenta direktore

Maija Āboliņa

Saturs

Kopsavilkums	7
Galvenie secinājumi	7
Būtiskākie ieteikumi.....	15
Ziņojuma struktūra	15
Revidējamās jomas īss raksturojums.....	16
1. Nevienlīdzība jau pamatizglītības standartā	23
Plānotais mācību stundu skaits izglītības iestādēs būtiski atšķiras	23
Pamatizglītības programmas ar augstākiem plānotajiem rezultātiem – uz citu mācību priekšmetu rēķina	27
Faktiskais mācību stundu skaits vēl būtiski mazāks par plānoto	29
2. Izglītojamo mācību un atbalsta vajadzību noteikšanā atšķirīgas pieejas un joprojām nepietiekams atbalsts	34
Ieradumi, citi mācību sniegumu ietekmējoši faktori un izglītojamo izaugsme – jāvērtē, bet kā?	41
Atbalsta personāls – joprojām nepietiekams	44
3. Izglītības iestādēs nav efektīvas sistēmas katra izglītojamā atbalstam un izaugsmei	51
Neveltot pienācīgu uzmanību talantīgiem izglītojamajiem, tie var zaudēt interesi un motivāciju	52
Izglītojamie ar labu un vidēju sniegumu – nepamanīti	62
Atbalsts izglītojamiem ar zemu mācību sniegumu – nepietiekams un neefektīvs	64
4. Izglītības iestāžu darbības kvalitātes ārējā uzraudzība – izmaksā vairāk un nesniedz pārliecību par to darbības kvalitāti	75

Iztrūkst priekšnoteikumi efektīvai izglītības iestādes akreditācijai	75
Akreditē izglītības iestādes, kurās konstatēti pārkāpumi un būtiskas nepilnības	79
Akreditācijā izglītības iestāžu pārstāvji lielākoties vērtē viens otru	81
Akreditācijas izmaksu sadārdzinājums	83
5. Izglītības attīstības plānošana – fragmentāra un dārga	87
Izglītības attīstības plānošanas dokumentu izstrāde pašvaldībās – smagnēja un dārga	87
Izglītības iestāžu attīstības plāns – mazefektīvs instruments attīstības plānošanā	90
Valsts, pašvaldības un izglītības iestādes izglītības attīstībā – katrs uz savu mērķi un rezultātu.....	92
6. Joprojām nav pieejami patiesi, aktuāli un pilnīgi dati izglītības attīstības plānošanai un izglītības kvalitātes uzraudzībai	96
Revīzijas raksturojums, kritēriji un metodes	102
Termini, saīsinājumi un skaidrojumi.....	115
1. pielikums. Izlases izglītības iestāžu no 2022./2023. līdz 2024./2025. mācību gadam mācību stundu skaita izmaiņas katrā klašu grupā sadalījumā pa mācību priekšmetiem	117
2. pielikums. Izlases izglītības iestādēs finansētās atbalsta personāla slodzes likmēs 01.10.2023., 01.10.2024. un 01.10.2025. salīdzinājumā modeļa “Programma skolā” noteikto atbalsta personāla slodžu aprēķinu.....	121
3. pielikums. Izlases izglītojamo mācību sniegums angļu valodā, latviešu valodā un matemātikā no 6. līdz 9. klasei	123
4. pielikums. Kvalitātes vērtējuma līmeņu raksturojošie aspekti izglītības iestādes darbībā, izglītības programmas īstenošanā un izglītības iestādes pārvaldībā, punktu skaits un procentuālais novērtējums.....	125

5. pielikums. Izglītības nozarē no 2021. līdz 2025. gadam mainīgās prasības pašvaldībām un izglītības iestādēm attiecībā uz attīstības plānošanu izglītības jomā un to sasaisti ar valsts apstiprinātām nostādnēm	126
6. pielikums. Pašvaldību stratēģiskie dokumenti izglītības jomā no 2015. līdz 2034. gadam	127
7. pielikums. Revīzijā vērtētie Pamatnostādnēs 2021.–2027. gadam noteiktie izglītības politikas rezultāti un rezultatīvie rādītāji noteikto mērķu sasniegšanas progresa novērtēšanai	129
Atsauces.....	130

Kopsavilkums

Galvenie secinājumi

Revīzijā konstatētais ļauj secināt, ka Latvijā bērniem primārajā pamatizglītības posmā nav nodrošināta vienlīdz kvalitatīva izglītība un tas nenovēršami ietekmē ne tikai katra individuālās nākotnes izredzes, bet arī sabiedrības ilgtspēju un valsts attīstību kopumā.

Valsts un pašvaldību līmenī nav radīti priekšnoteikumi, lai garantētu vienlīdzīgu pamatizglītības kvalitāti dzīvesvietai tuvākajā skolā. Savukārt izglītības iestāžu pasākumi izglītojamo mācību sniegumu un izaugsmes veicināšanā nav pietiekami un efektīvi.

Revidenti piekrīt, ka trūkst personāla, tomēr revīzijā konstatēta virkne nepilnību, kuras joprojām pastāv tāpēc, ka gadiem nav risināti vienotas pieejas, izpratnes un arī attieksmes jautājumi.

Pamatizglītības standarts visiem viens, bet māca un mācās atšķirīgi

Latvijā izglītības iestāžu piedāvātā pamatizglītība ir ļoti dažāda. Turklāt pamats tam jau ir ielikts normatīvajā regulējumā.

Pirmkārt, pamatizglītību var apgūt dažādās izglītības iestādēs (pamatskolās, vidusskolās, valsts ģimnāzijās u. c.). Atšķiras ne tikai nosaukums, bet arī izglītojamo uzņemšanas nosacījumi un pieejamie finanšu resursi.

Latvijā pusei pašvaldību ir vismaz viena valsts ģimnāzija, kas īsteno kādu pamatizglītības programmu. Savukārt citās pašvaldībās iespējas mācīties valsts ģimnāzijā ir stipri ierobežotākas, ja vēlme un arī iespējas mācīties ir tikai dzīvesvietai tuvākajā izglītības iestādē.

Otrkārt, dažādību rada arī pašu izglītības iestāžu iespējas, vēlmes un tradīcijas īstenot izglītības programmas ar augstākiem plānotajiem rezultātiem. Arī šādas programmas neīsteno visu pašvaldību izglītības iestādes. Kopā tikai 34 izglītības iestādes 14 pašvaldībās īsteno pamatizglītības programmas ar augstākiem plānotajiem rezultātiem kultūras izpratnes un pašizpaušmes mākslā, valodās, matemātikā vai tehnoloģijās. Turklāt jomu pārklājums nav vienmērīgs: no piecām izglītības iestādēm, kas īsteno programmas ar paaugstinātiem rezultātiem matemātikā, līdz 18 iestādēm, kas īsteno programmas ar paaugstinātiem rezultātiem kultūras izpratnes un pašizpaušmes mākslā.

Treškārt, dažādība izpaužas arī izglītības iestāžu piedāvātajās fakultatīvajās nodarbībās, interešu izglītības piedāvājumā un vēl citās atšķirībās. Piemēram, vairākas izglītības iestādes īsteno programmu



**Nevienlīdzība oficiāli
nostiprināta normatīvajā
regulējumā**

“Līderis manī”, kas ir maksas pakalpojums, kāda izglītības iestāde jau pamatizglītības posmā īsteno starptautiskā bakalaurāta programmu.

Pamatizglītībā apgūstamais obligātais mācību saturs un tam atbilstošais mācību stundu skaits noteikts Pamatizglītības standartā. Tomēr arī mācību priekšmetu mācību stundu skaits izglītības iestādēs būtiski atšķiras.

Pamatizglītības standarts piešķir izglītības iestādēm brīvību mainīt mācību priekšmetu mācību stundu skaitu līdz 17 %, savukārt valsts ģimnāzijām – līdz pat 25 %.

Vienlīdzīgas iespējas zūd brīdī, kad kāda izglītības iestāde saviem izglītojamajiem būtiski palielina mācību stundu skaitu vienā mācību priekšmetā un citā – samazina. Nevienlīdzība izpaužas vēl vairāk, ja šo pieeju salīdzinām ar citu izglītības iestādi, kas rīkojas pretēji – attiecīgajā mācību priekšmetā mācību stundu skaitu samazina, nevis palielina. Tas nozīmē, ka plānotais mācību stundu skaits no 1. līdz 9. klasei starp izglītības iestādēm savstarpēji var atšķirties. Piemēram, Pamatizglītības standarts 1.–9. klasei paredz kopumā 1501 mācību stundu matemātikā. Ja izglītības iestāde samazina mācību stundu skaitu par 25 %, tās kļūst par 1125 mācību stundām, savukārt, palielinot par 25 %, mācību stundu skaits pieaug līdz 1876 mācību stundām. Rezultātā starp izglītības iestādēm veidojas 751 mācību stundas atšķirība. Līdzīgi arī latviešu valodā šāda mācību stundu skaita atšķirība starp izglītības iestādēm var būt līdz 715 mācību stundām.

Mācību stundu skaita izmaiņas izglītības iestādes nereti veic mācību priekšmetos, kuros 9. klasē jākārtoto valsts pārbaudes darbi – matemātikā, latviešu valodā un angļu valodā, mācību stundu skaitu palielinot līdz pat 40 %. Vienlaikus revīzijā konstatēti gadījumi, kad matemātikā un latviešu valodā mācību stundu skaits ir arī samazināts – līdz 11 %.

Tāpat Pamatizglītības standarts paredz izglītības iestādēm neierobežotas tiesības mācību priekšmetus īstenot “integrēti”. Revīzijā konstatēti gadījumi, kad mācību priekšmeti pat pilnībā “integrēti” citos mācību priekšmetos. Piemēram, inženierzinības pilnībā “integrētas” datorikā, lai gan datorikā mācību stundu skaits jau ir samazināts par 40 %.



Reizēm mācību priekšmetā vispār nav mācību stundu, jo tas esot pilnībā “integrēts” citos mācību priekšmetos

Revīzijā konstatētais apliecina: ir tendence, ka mācību stundu skaita izmaiņas bieži tiek veiktas uz tādu mācību priekšmetu rēķina kā mūzika un sports. Piemēram, kāda izglītības iestāde revīzijā argumentēja, ka sporta stundas tiek kompensētas ar to, ka skolotāji ar izglītojamajiem katru dienu garajā starpbrīdī iet ārā. Šajā kontekstā revidenti atgādina par negatīvajām tendencēm bērnu un pusaudžu veselību raksturojošajos rādītājos. Piemēram: samazinās pirmklasnieku īpatsvars ar normālu ķermeņa masas indeksu; augstākās vecuma grupās pieaug sūdzības par galvas, muguras un vēdera sāpēm.

Tomēr mācību stundu skaits būtiski tiek samazināts arī tādos mācību priekšmetos kā dizains un tehnoloģijas – līdz 50 %, sociālās zinības un vēsture – līdz 14 % (vienā izglītības iestādē – pat par 67 %) un datorika – līdz 40 %. Jāatgādina, ka pamatizglītības mērķis ir ne tikai iemācīt rēķināt, bet veidot vispusīgi attīstītu un lietpratīgu izglītojamo, kurš tostarp sociāli atbildīgi līdzdarbojas sabiedrībā un ir Latvijas patriots.

Jāuzsver: nav pamata argumentam, ka visos gadījumos šāda elastība tiek izmantota, reaģējot un pielāgojoties izglītojamo mācību vajadzībām, jo mācību stundu skaita izmaiņas ir pastāvīgas un izglītības iestāžu mācību plānos tiek pārapsīrinātas gadu no gada. Tādēļ, revidentu ieskatā, tās lielākoties raksturo izglītības iestādē īstenoto mācību procesu kopumā.

Būtiski, ka, izvēloties izglītības iestādi, ne izglītojamie, ne viņu likumiskie pārstāvji nezina par mācību priekšmetu mācību stundu skaita izmaiņām un mācību priekšmetu “integrēšanu” citos mācību priekšmetos. Izmaiņas nav norādītas ne izglītības iestāžu, ne pašvaldību, ne valsts iestāžu tīmekļvietnēs. Tādējādi izglītojamie un viņu likumiskie pārstāvji nevar pieņemt pamatotu lēmumu par izglītības iestādes izvēli, turklāt tas var radīt īpašas grūtības izglītības iestādes maiņas gadījumā.

Revidenti vērš uzmanību, ka ne Izglītības un zinātnes ministrija, ne Izglītības kvalitātes valsts dienests, ne izglītības iestāžu dibinātāji mācību priekšmetu mācību stundu skaita izmaiņas faktiski neuzrauga un tas, kā šīs izmaiņas ietekmē mācību satura apguvi, visaptveroši nemaz nav vērtēts.

Papildus revīzijā konstatēts, ka arī faktiskais mācību stundu skaits būtiski atšķiras no plānotā mācību stundu skaita. Piemēram, konstatēti gadījumi, kad trijos gados faktiskais mācību stundu skaits matemātikā bija par 46 %, latviešu valodā – par 27 % un angļu valodā – par 24 % mazāks, nekā izglītības iestādes plānotais mācību stundu skaits.



**Faktiski notikušo stundu skaits
ir mazāks par plānoto**

Tas daļēji izskaidrojams arī ar pedagogu prombūtni, tostarp iesaisti centralizēto eksāmenu organizēšanā, svētku dienām un tā sauktajām “alternatīvajām dienām” (Zinību diena, Sporta diena, Liecību diena, ekskursijas, klases pasākumi u.c.). Revidenti vērš uzmanību, ka Pamatizglītības standartā noteiktais mācību stundu skaits attiecībā pret obligāto mācību saturu šo jautājumu vispār nerisina. Pat ja izglītības iestāde mācību saturu īsteno, ievērojot Pamatizglītības standartā noteikto mācību stundu skaitu, būtiski mazāks mācību stundu skaits var mazināt izglītojamo iespējas kvalitatīvi apgūt mācību saturu.

Paradoksāli, ka pašas izglītības iestādes ne vienmēr ir informētas par Pamatizglītības standartā noteikto iespēju mainīt mācību stundu skaitu. Tas, iespējams, izskaidro to, ka puse izglītības iestāžu savu darbu organizē atbilstoši Pamatizglītības standartā noteiktajam mācību stundu skaitam.

Valsts kontroles ieskatā, gan normatīvais regulējums, gan tā piemērošana praksē rada izglītojamajiem nevienlīdzīgas iespējas apgūt valstī garantēto pamatizglītības saturu un konkurēt par uzņemšanu izvēlētajā izglītības iestādē nākamajā izglītības pakāpē. Turklāt nepietiekama informācijas caurskatāmība var radīt maldīgu priekšstatu, ka izglītojamais un viņa likumiskie pārstāvji var paļauties uz dzīvesvietai tuvāko izglītības iestādi. Savukārt visneaizsargātākie ir bērni, kuriem nav uzņēmīgu likumisko pārstāvju vai kuru iespējas ierobežo ģimenes sociālā situācija, jo tādā gadījumā dzīvesvietai tuvākā izglītības iestāde ir viņu vienīgā iespēja iegūt pamatizglītību.

Iepriekšminētais liecina, ka izglītības iestāžu darbības kvalitāti ir absolūti nepareizi savstarpēji salīdzināt un vērtēt pēc izglītojamo snieguma valsts pārbaudes darbos 9. klasei, jo rezultātus ietekmē gan veiktās izmaiņas mācību priekšmetu un mācību stundu skaitā, gan faktiski notikušo mācību stundu skaits un vēl citi ne mazāk svarīgi faktori, kā, piemēram, atbalsta personāla nodrošinājums izglītības iestādē.

Izglītojamo mācību snieguma vērtēšana – neizmantotā iespēja savlaicīgi apzināt nepieciešamo atbalstu izglītojamā izaugsmei

Izglītojamo mācību un atbalsta vajadzību savlaicīga noteikšana ir kritiski svarīga, lai plānotu un nodrošinātu nepieciešamo atbalstu. Tāpēc katrs mācību snieguma vērtēšanas veids vai rīks, kas palīdz izglītības iestādēm un pedagogiem apzināt un noteikt izglītojamo vajadzības, ir nozīmīgs, lai panāktu katra izglītojamā izaugsmi.

Diagnosticējošā un formatīvā vērtēšana – fragmentāra

Viens no vērtēšanas veidiem ir valsts līmeņa diagnosticējošie vai monitoringa darbi 3. un 6. klasei. Diemžēl jau trīs mācību gadus Izglītības un zinātnes ministrija nenodrošināja šo darbu izstrādi un īstenošanu. Tā rezultātā ne valsts iestādēm, ne pašvaldībām, ne izglītības iestādēm arī nav pieejama salīdzināma informācija par izglītojamo mācību sniegumu šajās klašu grupās.

Šāda veida pārbaudes darbu nepieciešamību apliecina fakts, ka trīs mācību gadu laikā ir palielinājies to pašvaldību skaits, kas izstrādāja un īstenoja novada vai valstspilsētas diagnosticējošos darbus.



Valsts neizdarības rezultāts –
pašvaldību izdevumi un
administratīvais slogs

Lai gan Valsts kontrole atzinīgi vērtē pašvaldību iniciatīvu, tomēr tas nebija produktīvi – gandrīz puse pašvaldību izlietoja savus resursus, lai katra atsevišķi izstrādātu diagnosticējošos darbus, lai gan bija plānots, ka tos izstrādās un īstenos vienoti valsts līmenī. Tas arī sniegtu vienotu un salīdzināmu priekšstatu par izglītojamo mācību sniegumu.

Valsts līmeņa pārbaudes darbi 3. un 6. klasei ir nepieciešami.

To apliecina arī revīzijā konstatētais, ka izlasē iekļautajām izglītības iestādēm ir atšķirīgā izpratne par diagnosticējošo darbu nozīmi un to īstenošanu praksē. Proti, ir izglītības iestādes, kurās diagnosticējošie darbi ir regulāri, un ir izglītības iestādes, kurās tādu nav vispār.

Ikdienā nozīmīga ir tā sauktā formatīvā vērtēšana jeb izglītojamo snieguma vērtēšana bez atzīmēm. Tā kā mācību procesā izglītojamais mācās, nevis jau visu prot, šīs vērtēšanas mērķis ir savlaicīgi sniegt gan pedagogiem, gan izglītojamajiem informāciju, ko viņš jau ir apguvis un kas vēl jāapgūst.

Tomēr revīzijā konstatētais ļauj secināt, ka izglītības iestādes formatīvo vērtēšanu ne vienmēr efektīvi izmanto. Tā reti tiek veikta visos mācību priekšmetos un ne vienmēr pirms katra summātīvā pārbaudes darba, kas tiek vērtēts ar atzīmi. Konstatēti arī gadījumi, kad to veic formāli tikai dienu pirms summātīvā pārbaudes darba, kas objektīvi var būt nepietiekami, lai izglītojamais paspētu uzlabot savas zināšanas un prasmes.

Mācību sniegumu ietekmējošie faktori un izglītojamo izaugsmes novērtējums – atstāti bez ievērības

Izglītojamā izaugsme ir mērķis, kas norādīts gan Pamatnostādnēs 2021.–2027. gadam, gan Pamatizglītības standartā. Turklāt izglītojamā mācību sniegumu var ietekmēt ieradumi, vērtības un tas, cik rūpīgi un apzināti izglītojamais plāno mācības vai kādu iegaumēšanas stratēģiju pielieto. Šos faktorus un prasmes nevar novērtēt, veicot, piemēram, diagnosticējošo vai formatīvo vērtēšanu par kādas mācību tēmas apguvi.

Revīzijā konstatētais liecina, ka izglītības iestādēm nav vienotas izpratnes un pieejas, kā novērtēt izglītojamā izaugsmi un mācību sniegumu ietekmējošos faktoros un prasmes, kā arī salīdzinājumā ar kaimiņvalstīm nav pieejami tam paredzēti praktiski instrumenti (testi, anketas u. c.).

Atbalsta personāla resursi joprojām nepietiekami

No 01.09.2025. pakāpeniski tiek īstenots finansēšanas modelis “Programma skolā”, kas paredz finansējuma aprēķina kārtību arī atbalsta personāla darba samaksai.

Tomēr revīzijā konstatētais liecina, ka finansēšanas modeli “Programma skolā” atbalsta personāla slodzes netiek noteiktas, atbilstoši faktiskajām izglītojamo atbalsta vajadzībām (mācību grūtības, uzvedības problēmas, daudz mācību stundu kavējumu u. c.).

Par nepietiekamo atbalsta personālu liecina arī dažās minūtēs mērāmais laiks, kuru finansēšanas modeli “Programma skolā” apmaksātais atbalsta personāls varēs veltīt vienam izglītojamajam ar mācību grūtībām. Revīzijā aprēķināts, ka, piemēram, psihologam tās ir 14 līdz 18 minūtes nedēļā, savukārt logopēdam – 11 minūtes nedēļā.

Valsts kontroles ieskatā, finansēšanas modelis “Programma skolā” nesniedz pārliecību, ka ar aprēķināto un piešķirto valsts budžeta mērķdotāciju pietiek, lai izglītojamajiem nodrošinātu atbalstu atbilstošā apjomā.



Valsts finansējums izglītojamo atbalstam nav balstīts uz izglītojamo vajadzībām

Ikvienu izglītojamā potenciāla attīstība – vīzija, nevis realitāte

Izglītības sistēmai ir jānodrošina ikvienu izglītojamā individuālā snieguma un kompetenču attīstība, paredzot atbilstošus atbalsta mehānismus dažādām izglītojamo grupām – gan talantīgajiem un uz izcilību vērstajiem, gan izglītojamajiem ar vidēju sniegumu, gan izglītojamajiem ar vāju sniegumu.

Jāuzsver, ka par talantu ne vienmēr liecina izglītojamā iegūtie vērtējumi noteiktos mācību priekšmetos. Turklāt katram cilvēkam ir gan stiprās, gan vājās puses. Katrs izglītojamais no dažādām perspektīvām vienlaikus var atbilst visām minētajām grupām, un tās nav savstarpēji nodalāmas.

Revīzijā ir identificēti izglītības iestāžu centieni sniegt izglītojamajiem atbalstu mācību snieguma uzlabošanai un izaugsmei, tomēr tie nav pietiekami.

Izglītības iestādēm nav skaidras un vienotas izpratnes, kas ir izglītojamā talants jeb talantīgs izglītojamais.

Savukārt izglītības iestāžu pasākumi izglītojamo talanta atklāšanai un attīstīšanai ir fragmentāri un to apjoms nav vienmērīgs – tos raksturo “dzīve” no viena ES struktūrfondu projekta uz nākamo, un atbalsta pieejamība ir atkarīga no tā, vai izglītības iestāde šajos projektos vispār piedalās.



Atbalsts talantiem un izglītojamajiem ar vāju mācību sniegumu – fragmentārs, nepietiekams un arī neefektīvs

Turklāt izglītības iestāžu īstenotie pasākumi pārsvarā ir vērsti tikai uz to, lai izglītojamos sagatavotu dalībai olimpiādēs un konkursos.

Publiskajā telpā bieži izskan starptautisko pētījumu rezultāti par negatīvām tendencēm attiecībā uz izglītojamajiem ar augstiem mācību rezultātiem. Piemēram, Latvijā šādu izglītojamo īpatsvars ir zemāks nekā OECD valstīs vidēji, kā arī zemāks nekā kaimiņvalstīs. Revidentu ieskatā, tieši darbam ar izglītojamajiem, kuriem ir vidējs un labs mācību sniegums, ir liels potenciāls pozitīvi ietekmēt kopējos izglītības rādītājus sabiedrībā, palielinot to izglītojamo īpatsvaru, kuriem ir augsti mācību rezultāti. Tādēļ satraucoši, ka izglītības iestādēs nav vienotas pieejas, kā mērķtiecīgi strādāt ar šādu izglītojamo izaugsmi. Piemēram, sākot jau ar to, kā vispār apzināt jomas, kurās izglītojamie vēlētos un ar papildu atbalstu varētu panākt augstākus mācību rezultātus.

Revīzijā konstatēts, ka atbalsts pārsvarā tiek veltīts izglītojamajiem, kuriem ir mācību grūtības. Tomēr tas nav efektīvs, jo tikai retos gadījumos novērojama izlasē iekļauto izglītojamo mācību snieguma uzlabošanās.

Savukārt lielākajai daļai izglītojamo, kuri 2023./2024. mācību gadā nenokārtoja kādu no valsts pārbaudes darbiem 9. klasei, grūtības mācību procesā varēja pamanīt jau valsts pārbaudes darbu rezultātos 3. un 6. klasē. Vēl sliktāk, ja valsts pārbaudes darbu rezultāti zemākās klasēs apliecina, ka pie zemajiem rezultātiem 9. klasē nav vainojamas izglītojamā spējas, jo, piemēram, 3. klasē izglītojamā mācību sniegums matemātikā bija 90 %, bet 9. klasē – vairs tikai 7 %.

Revidentu ieskatā, minētais liecina par to, ka kopumā atbalsts individuālajai izaugsmei nav pietiekams un nav mērķēts ne uz vienu izglītojamo grupu. Ir gan atsevišķi izņēmumi, kas balstās uz individuālu pedagogu un izglītības iestāžu iniciatīvu.

Viens no cēloņiem, kas negatīvi ietekmē efektīvu mācību satura apguvi, ir izglītojamo mācību stundu kavējumi, ko apstiprināja arī izlases izglītības iestādes. Tā kā pamatizglītības apguve ir obligāta, tad izglītojamo likumiskajiem pārstāvjiem ir pienākums nodrošināt, lai izglītojamais regulāri apmeklētu izglītības iestādi un piedalītos mācību procesā. Tomēr revīzijā konstatētais liecina, ka izglītojamie kavē mācību stundas arī neattaisnotu iemeslu dēļ.

Vidējais kavējumu skaits mācību gadā uz vienu izglītojamo izlases izglītības iestādēs ir 80 mācību stundas, tomēr atsevišķās izglītības iestādēs tas pārsniedz pat 100 mācību stundas. Tas, revidentu vērtējumā, var būt cēlonis mācību snieguma kritumam, kā arī var veicināt priekšlaicīgu mācību pārtraukšanu un norāda uz nepieciešamību valstī rast vienotu risinājumu mācību stundu kavējumu skaita mazināšanai.

Jāuzlabo akreditācijas process

Ikkatram izglītojamajam ir tiesības uz kvalitatīvu pamatizglītību. Tas nozīmē, ka izglītojamajam un viņa likumiskajiem pārstāvjiem ir tiesības sagaidīt, ka valsts uzņemas atbildību un garantē – uzsākot mācības dzīvesvietā tuvākajā izglītības iestādē, tajā īstenotais mācību process nodrošinās iespēju iegūt pamatizglītību līdzvērtīgi ar vienaudžiem, kas mācās citās izglītības iestādēs. Lai nebūtu tā, ka par



Izglītojamie ar vidēju un labu mācību sniegumu – Latvijas neizmantotais potenciāls

izglītības kvalitātes trūkumiem liecina tikai valsts pārbaudes darbu rezultāti 9. klasē, kad izglītojamais vairs maz ko var mainīt un ir būtiski zaudējis nākotnes iespējas, izšķiroša ir pastāvīga, patiesa un objektīva izglītības iestāžu akreditācija.

Revidentu vērtējumā, Izglītības kvalitātes valsts dienesta īstenotā akreditācija visos gadījumos nenodrošina vienotu un objektīvu pieeju izglītības iestādes darbības kvalitātes novērtēšanai.

Jānorāda, ka realizētā akreditācijas pieeja nav piemērota izglītības iestādēm, kas īsteno tikai pamatizglītības tālmācības programmas. Tālmācība pēc būtības ir ļoti atšķirīga izglītības ieguves forma, kurā izglītojamais mācību saturu apgūst patstāvīgi individuālā veidā. Izglītības iestādei šāda mācību procesa organizēšanai jāizstrādā un jānodrošina īpaši strukturēti mācību materiāli, kā arī dažādi tehniskie un elektroniskie saziņas līdzekļi.

Iepriekšminētais prasa citu pieeju izglītības iestādes darbības kvalitātes izvērtēšanā. Tomēr tālmācības izglītības iestāžu akreditācijā šobrīd piemēro tos pašus kritērijus un rezultatīvos rādītājus, ko izglītības iestādēm, kurās izglītojamie pamatizglītību apgūst klātienē. Līdz ar to tā nesniedz pārlicību par sniegto izglītības iestādes darbības kvalitātes novērtējumu.

Turklāt revīzijā konstatēts, ka pat ar būtiskiem trūkumiem izglītības procesa nodrošināšanā izglītības iestādei akreditāciju piešķir uz sešiem gadiem. No 2021./2022. līdz 2024./2025. mācību gadam Izglītības kvalitātes valsts dienests atteica akreditāciju četrām vispārējās izglītības iestādēm. Vienlaikus vairākas izglītības iestādes no atteikuma šķīra tikai viens punkts no konkrētā kritērija novērtējuma. Piemēram, viena izglītības iestāde kritērijā “Vienlīdzība un iekļaušana” saņēma piecus no 15 punktiem, kas nodrošināja akreditāciju. Ja kritērijā izglītības iestāde būtu saņēmusi tikai četrus punktus, akreditācija nebūtu piešķirta.

Vienā no šīm izglītības iestādēm Izglītības kvalitātes valsts dienests konstatēja būtiskus trūkumus – augstus fiziskās un emocionālās vardarbības riskus, nepietiekamu atbalsta personālu un nespēju turpināt iekļaut izglītojamos, kuriem nepieciešami atbalsta pasākumi mācību grūtību novēršanai. Secināts, ka izglītības process nav piemērots lielākajai daļai izglītojamo.

Lielais izglītojamo īpatsvars, kuriem ir vajadzīgs atbalsts, augstie fiziskās un emocionālās vardarbības rādītāji un situācijas pasliktināšanās izglītības iestādē, revidentu ieskatā, nevarēja ilgstoši palikt nepamanīti pašvaldības izglītības pārvaldei. Izglītības iestādē ar 558 izglītojamajiem ilgstoši bija radīta segregācija, neierobežoti uzņemot izglītojamos ar dažādiem traucējumiem un speciālām vajadzībām. Tajā pašā laikā nebija nodrošināts ne atbalsta personāls, ne iekļaujoša mācību vide, apdraudot gan izglītojamo, gan pedagoga fizisko drošību.

Neizbēgami arī vietējā kopienā pakāpeniski izveidojies priekšstats par šādu izglītības iestādi, kā rezultātā sociāli aktīvi izglītojamo likumiskie pārstāvji meklē saviem bērniem alternatīvu. Savukārt visneaizsargātākie atkal ir bērni, kuriem nav uzņēmīgu likumisko pārstāvju vai kuru iespējas ierobežo ģimenes sociālā situācija. Viņu vienīgā iespēja ir iegūt pamatizglītību dzīvesvietai tuvākajā izglītības iestādē, kas pat saskaņā ar akreditācijas ziņojumu nav piemērota lielākajai daļai izglītojamo.

Revidentu vērtējumā, pieļaujot šādas situācijas un piešķirot akreditāciju, gan pašvaldība, gan Izglītības kvalitātes valsts dienests pēc būtības liedza izglītojamajiem vienlīdzīgas iespējas uz kvalitatīvu izglītību, kas secīgi negatīvi ietekmē viņu turpmākās izglītības iespējas.

Izglītības attīstības plānošana – fragmentāra un dārga

Latvijā izglītības attīstību tās dažādajos līmeņos (valsts, pašvaldības un izglītības iestādes) plāno bez savstarpējas sasaistes. Turklāt tā lielākoties orientēta uz atšķirīgu rezultātu sasniegšanu, un tas kavē izglītības kvalitātei izvirzīto mērķu sasniegšanu valstī kopumā.

Gan pašvaldību, gan izglītības iestāžu izglītības attīstības plānošanas dokumentos iztrūkst skaidru un izmērāmu rezultatīvo rādītāju, tādējādi nav iespējams novērtēt ne progresu, ne efektivitāti mērķu un prioritāšu sasniegšanā.

Kopš 01.09.2024. pēc pienācīgi neizdiskutēta Saeimas Izglītības, zinātnes un kultūras komisijas priekšlikuma likums uzliek pašvaldībām papildu pienākumu izstrādāt izglītības ekosistēmas attīstības stratēģiju, kurai izvirzītas lielas prasības. Tajā pašā laikā pašvaldībām nav nodrošināts solītais metodiskais atbalsts jauno prasību izpratnei un izpildei, kā arī nav nodrošināta digitālā risku identificēšanas rīka darbība, kuru bija plānots izmantot arī šim mērķim.

Izglītības un zinātnes ministrijai nenodrošinot risku identificēšanas rīka darbību un nepieciešamo atbalstu, lielākā daļa pašvaldību izglītības ekosistēmas attīstības stratēģiju izstrādi nodeva ārpalpojuma, izlietojot gandrīz pusmiljonu *euro*. Revīzijā arī konstatēts, ka lielāko daļu no šiem pasūtījumiem saņēma viens komersants – SIA “Dynamic University”.

Revidentu vērtējumā, izglītības iestāžu attīstības plāni nav efektīvs attīstības plānošanas dokuments un no tā varētu atteikties, samazinot administratīvo slogu. Prakse apliecina, ka izglītības iestāžu līmenī to ierobežotās attīstības plānošanas kompetences dēļ darbību var efektīvi plānot arī ar īstermiņa plānošanas un novērtēšanas dokumentiem.

Izglītības kvalitātes monitoringa rīki – vēl joprojām nav izmantojami

Lai visas iesaistītās puses – izglītojamie, viņu likumiskie pārstāvji, izglītības iestāžu vadība un pedagogi, kā arī valsts un pašvaldību institūcijas – varētu objektīvi novērtēt izglītības kvalitāti Latvijā, ir vajadzīga skaidra un atklāta izglītības kvalitātes novērtēšanas sistēma.

Izglītības un zinātnes ministrija īstenoja ES struktūrfondu projektu “Izglītības kvalitātes monitoringa sistēmas izveide un īstenošana”, tostarp izveidojot divus digitālus rīkus izglītības kvalitātes risku vadībai un skolu tīkla efektivitātes monitoringam.

Revīzijā konstatēts, ka tos nevar izmantot, jo nav pieejami kvalitatīvi dati un to darbības algoritmā nav ņemta vērā visa būtiskā informācija (piemēram, ka tā ir tālmācības izglītības iestāde vai ka tā īsteno speciālās izglītības programmas).

Revidenti neapšaubā, ka šādi rīki var sniegt atbalstu gan Izglītības kvalitātes valsts dienestam, gan pašvaldību izglītības pārvaldēm, gan arī izglītības iestādēm savu funkciju un uzdevumu īstenošanai.



Resursi, kurus varēja
ietaupīt – gandrīz
pusmiljons *euro*

Tomēr uzskatām, ka rīku izstrādes mērķis nav sasniegts un ir nepieciešams veikt darbības, lai rīkus varētu izmantot praksē.

Būtiskākie ieteikumi

Pamatojoties uz revīzijas secinājumiem, Izglītības un zinātnes ministrijai kā vadošajai valsts pārvaldes iestādei izglītības nozarē sniegti 10 ieteikumi.

Valsts kontrole sagaida, ka, ieviešot ieteikumus:

- ✓ mācību priekšmetu un mācību stundu izmaiņas būs pamatotas un uzraudzītas, un informācija par tām būs publiski pieejama;
- ✓ atbalsta personāla slodze un atalgojums būs balstīts uz faktiskajām izglītojamo atbalsta vajadzībām;
- ✓ regulāri īsteno valsts pārbaudes darbus 3. un 6. klasei un nodrošinās izglītības iestādēm rīkus, lai savlaicīgi apzinātu izglītojamo mācību un atbalsta vajadzības;
- ✓ nodrošinās atbalstu ikviena izglītojamā izaugsmei un mazinās izglītojamo mācību stundu kavējumus;
- ✓ pilnveidos izglītības iestāžu akreditāciju, ieviešot diferencētu pieeju un samazinot akreditācijas izmaksas;
- ✓ mazinās birokrātiju izglītības attīstības plānošanā pašvaldību un izglītības iestāžu līmenī;
- ✓ pilnveidos un ievieš praksē digitālo risku vadības rīku.



Izglītības un zinātnes
ministrijai revīzijā sniegti
10 ieteikumi

Ziņojuma struktūra

Informācija ziņojumā izklāstīta šādā secībā:

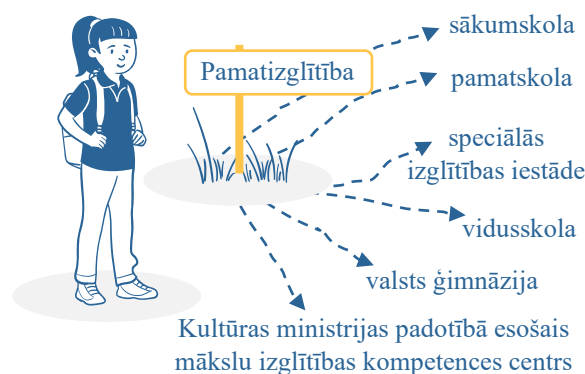
- ✓ vispārīgā izpratne par pamatizglītību, tās plānošanā, īstenošanā un uzraudzībā iesaistītajām institūcijām, izglītības kvalitāti, finansējumu un izglītības attīstības plānošanu;
- ✓ revīzijas secinājumi, konstatējumi un ieteikumi, sadalot tos sešās nodaļās: katras nodaļas ievadā ir sniegts Valsts kontroles viedoklis un būtiskākie secinājumi, tos tālāk pamatojot ar revīzijas konstatējumiem;
- ✓ revīziju raksturojošā informācija – tās mērķis, apjoms, juridiskais pamatojums, pušu atbildība u. c.

Revidējamās jomas īss raksturojums

Vispārējās pamatizglītības un izglītības kvalitātes jēdziens

Vispārējā izglītība ir cilvēka, dabas un sabiedrības daudzveidības un vienotības izziņas, humānas, brīvas un atbildīgas personības veidošanās process un tā rezultāts¹.

Savukārt **pamatizglītība** ir izglītības pakāpe, kurā notiek sagatavošanās izglītībai vidējā pakāpē vai profesionālajai darbībai, sabiedrības un cilvēka individuālajā dzīvē nepieciešamo pamatzināšanu un pamatprasmju apguve, vērtīborientācijas veidošanās un iesaiste sabiedrības dzīvē².



Pamatizglītības mērķis ir veidot vispusīgi attīstītu un lietpratīgu izglītojamo, kurš

ir ieinteresēts
intelektuālajā,
emocionālajā un
fiziskajā attīstībā

dzīvo
veselīgi
un droši

mācās ar
prieku un
interesi

sociāli atbildīgi
līdzdarbojas
sabiedrībā

uzņemas
iniciatīvu

ir Latvijas
patriots

Pamatizglītības ieguve, tās saturs un organizācija noteikta vairākos līmeņos³.

Vispārējās izglītības
standarts

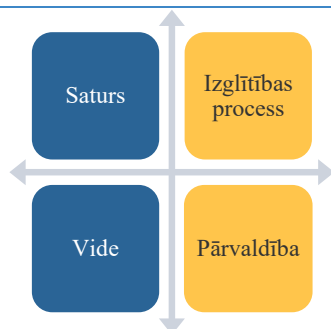
Vispārējās izglītības
programmas

Vispārējās izglītības mācību
priekšmetu programmas

Latvijā ir obligāta prasība iegūt pamatizglītību vai turpināt to iegūt līdz 18 gadu vecumam⁴.

Savukārt izglītības kvalitātes jēdziens, kā arī atbildīgie par izglītības kvalitāti Izglītības likumā noteikti kopš 04.05.2021.

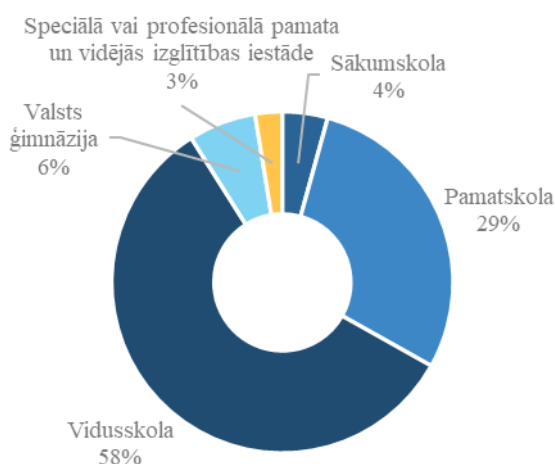
Saskaņā ar Izglītības likumu⁵: (1) ikvienam ir tiesības uz kvalitatīvu un iekļaujošu izglītību; (2) izglītības kvalitāte ikvienam nodrošina iekļaujošu izglītību un iespēju sasniegt augstvērtīgus rezultātus atbilstoši sabiedrības izvirzītajiem un valsts noteiktajiem mērķiem, un tai ir četri elementi:



Valsts kontrole revīzijā vērtēja vispārējās pamatizglītības (turpmāk – pamatizglītība) divus izglītības kvalitātes elementus – procesu un pārvaldību.

Jānorāda, ka kopš 01.08.2021. Izglītības likums⁶ paredz, ka MK nosaka prasības sistēmiskai izglītības kvalitātes nodrošināšanai. Tomēr līdz pat 30.01.2026. (gandrīz piecus gadus) šādas prasības nav apstiprinātas.

Latvijā 01.10.2025. pamatizglītības programmās mācījās 183 659 izglītojamie 583 izglītības iestādēs⁷. Pamatizglītības programmu izglītojamo skaita sadalījumu pa izglītības iestāžu tiem:



Izvērtējot vispārējās izglītības iestāžu izglītojamo skaita izmaiņas no 01.10.2020. līdz 01.10.2025., konstatēts, ka izglītojamo skaits samazinājies vidusskolās, ģimnāzijās un sākumskolās, bet par 46 % pieaudzis pamatskolās. Tas skaidrojams ar pašvaldību īstenotajām izglītības iestāžu reorganizācijām (piemēram, pārveidojot vidējās izglītības iestādi par pamatizglītības iestādi) un likvidācijām.

Pamatizglītības saturu izglītojamais var apgūt dažādās izglītības apguves formās:

KLĀTIENE

izglītojamais izglītības saturu apgūst, apmeklējot izglītības iestādi, tai skaitā attālinātajās mācībās, atbilstoši izglītības iestādes īstenotajai izglītības programmai

NEKLĀTIENE

izglītojamais daļu no izglītības iestādes īstenotas izglītības programmas satura apgūst patstāvīgi

TĀLMĀCĪBA

izglītojamais izglītības iestādes īstenotas izglītības programmas saturu apgūst patstāvīgi individuālā veidā, izmantojot izglītības iestādes piedāvātus īpaši strukturētus mācību materiālus, dažādus tehniskos un elektroniskos saziņas līdzekļus

Latvijā 2025. gada oktobrī tālmācības formā mācības nodrošināja 16 no 583 izglītības iestādēm.

Visvairāk izglītojamo – 179 823 jeb 98 % – pamatizglītību apgūst klātienē, bet 3726 jeb 2 % izglītojamo pamatizglītību apgūst tālmācībā. Turklāt izglītojamo skaits tālmācībā kopš 01.10.2020. ir pieaudzis gandrīz četras reizes (skatīt 1. tabulu).

11. tabula

Izglītojamo skaits pamatizglītības programmās sadalījumā pa izglītības ieguves formām no 01.10.2020. līdz 01.10.2025.⁸

Datums	Klātiene	Vakara (maiņu)*	Neklātiene	Tālmācība	Kopā
01.10.2025.	179 823	–	110	3726	183 659
01.10.2024.	180 913	–	165	3776	184 854
01.10.2023.	182 212	–	175	3277	185 664
01.10.2022.	182 273	–	160	2727	185 160
01.10.2021.	178 268	104	170	2569	181 111
01.10.2020.	178 864	290	327	1044	180 525

*šāda izglītības ieguves forma nepastāv kopš 01.09.2020., pārejas posms uzsāktos vakara (maiņu) izglītības programmu pabeigšanai līdz 31.08.2022.⁹

Pamatizglītības plānošanā, īstenošanā un uzraudzībā iesaistītās institūcijas

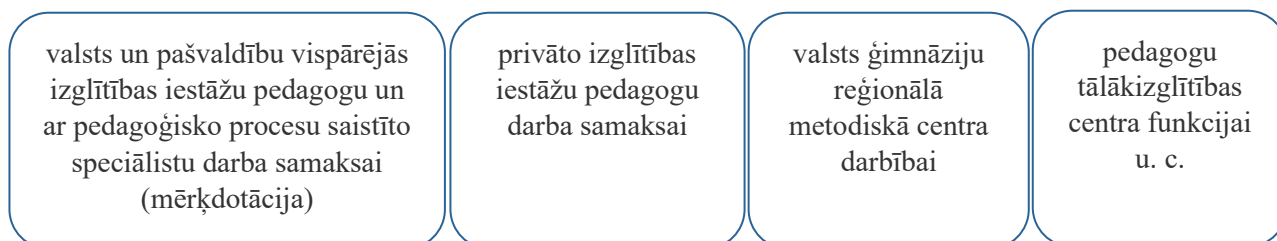
Latvijā izglītības sistēmas pārvaldība ir decentralizēta, jo atbildība par izglītības kvalitāti sadalīta starp valsti, pašvaldībām, izglītības iestāžu dibinātājiem un izglītības iestādēm.



Finansējums vispārējai izglītībai, tai skaitā pamatizglītībai

Saskaņā ar Izglītības likumu¹⁰: (1) valsts izglītības iestādes finansē no valsts budžeta saskaņā ar gadskārtējo valsts budžeta likumu; (2) pašvaldību izglītības iestādes finansē no pašvaldību budžetiem; (3) privātās izglītības iestādes finansē to dibinātāji.

No valsts budžeta vispārējai izglītībai, tai skaitā pamatizglītībai, tiek piešķirts finansējums:



Pašvaldības var piedalīties valsts un pašvaldību izglītības iestāžu īstenoto izglītības programmu pedagogu darba samaksas finansēšanā, kā arī finansēt pedagogu sociālās garantijas¹¹.

Pašvaldībās izdevumi vispārējās izglītības īstenošanai (1.–12. klase) no 2021. gada līdz 2024. gadam palielinājušies no 692 milj. euro līdz 904 milj. euro, t. i., par 212 milj. euro jeb 31 %¹².

Pašvaldību budžeta izdevumos ir arī valsts budžeta mērķdotācija pedagogu darba samaksai¹³. Mērķdotācija no 2021. līdz 2024. gadam palielinājusies no 308 milj. *euro* līdz 469 milj. *euro*, t. i., par 161 milj. *euro* jeb 52 %.

Pasākumi izglītības kvalitātes sekmēšanai tiek finansēti arī no ES struktūrfondu līdzekļiem. No 2021. gada līdz 2027. gadam vispārējās izglītības attīstībai paredzēts finansējums vismaz 264 milj. *euro* (tajā skaitā nacionālais līdzfinansējums): 111 milj. *euro* izglītības satura veidošanai, 82 milj. *euro* infrastruktūras attīstībai, 48 milj. *euro* iekļaujošas un vienlīdzīgas izglītības nodrošināšanai un 23 milj. *euro* izglītības pārvaldībai un dalībai starptautiskajos pētījumos¹⁴.

Iekļaujošas un vienlīdzīgas izglītības nodrošināšanai īsteno integrētu “skola–kopiena” sadarbības programmu, kurai paredzēts finansējums 23,5 milj. *euro* (ES struktūrfondi un nacionālais līdzfinansējums). Programmas mērķis ir attīstīt integrētu pašvaldības izglītības ekosistēmas pieeju, veicinot starpinstitutionu sadarbību un izglītojamā likumisko pārstāvju iesaisti izglītības procesā, lai nodrošinātu koordinētu rīcību sociālās atstumtības un priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas riska samazināšanai un sekmētu pamatizglītības un vidējās izglītības satura apguvi.

Izglītības pārvaldībai ir uzsākta izglītības kvalitātes monitoringa sistēmas attīstība, ko nodrošinās valsts, pašvaldību un izglītības iestāžu līmenī. Izglītības kvalitātes monitoringa sistēmas attīstībai paredzēti 14 milj. *euro* (ES struktūrfondi un nacionālais līdzfinansējums).

Izglītības attīstības plānošana

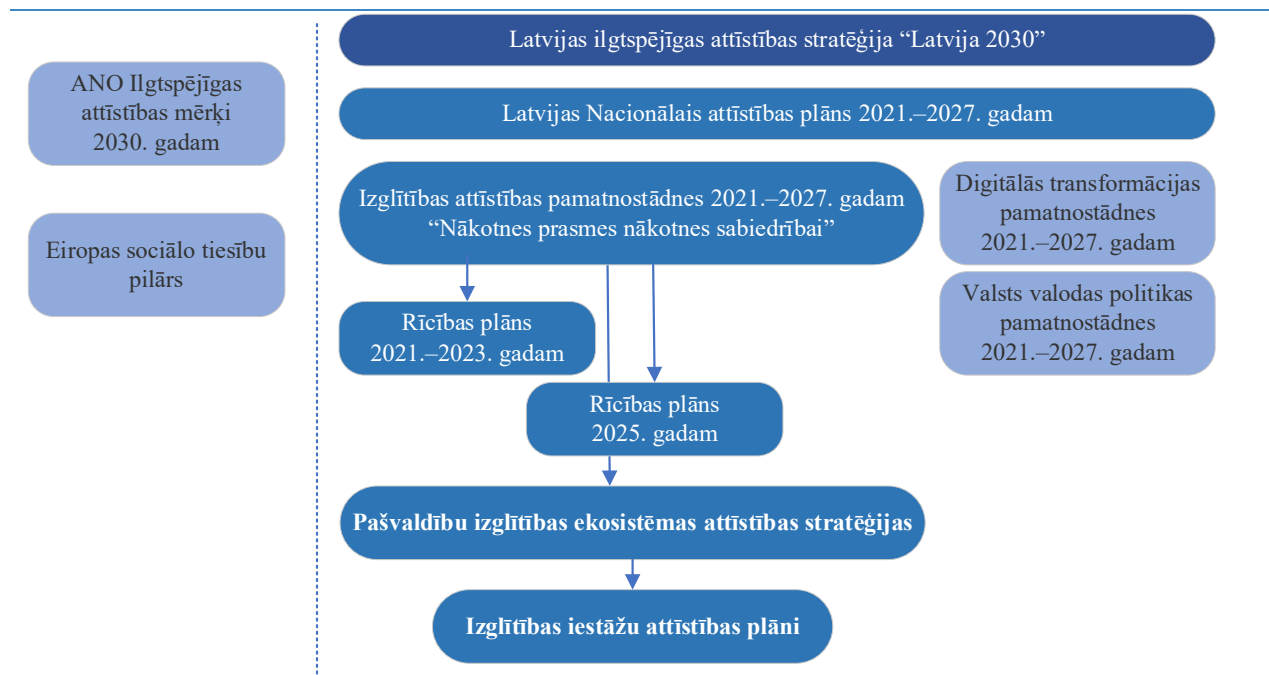
Viens no ANO ilgtspējīgas attīstības mērķiem līdz 2030. gadam ir nodrošināt iekļaujošu un kvalitatīvu izglītību un veicināt mūžizglītības iespējas¹⁵.

Kvalitatīva izglītība, kas ietver izglītojamo likumisko pārstāvju, mācībspēku, izglītojamo un izglītības iestādes līdzatbildību, ir viens no Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijā līdz 2030. gadam, kā arī Latvijas Nacionālajā attīstības plānā 2021.–2027. gadam noteiktajiem prioritārajiem rīcības virzieniem.

Šie mērķi ir iekļauti arī Pamatnostādņēs 2021.–2027. gadam. Pamatnostādņu 2021.–2027. gadam virsmērķis ir nodrošināt kvalitatīvas izglītības iespējas visiem Latvijas iedzīvotājiem, lai veicinātu viņu potenciāla attīstību un īstenošanu mūža garumā un lai veidotu viņu spēju mainīties un atbildīgi vadīt pastāvīgās pārmaiņas sabiedrībā un tautsaimniecībā.

Mūsdienīgs un kvalitatīvs izglītības piedāvājums ir tāds, kas atbilst jaunākajām pieejām un zināšanām pētniecībā, pārmaiņām sabiedrībā, kā arī augstiem kvalitātes standartiem nacionālā un starptautiskā mērogā. Izglītības attīstībai nozīmīgi ir mehānismi, kas nodrošina izglītības piedāvājuma regulāru pārskatīšanu un pilnveidošanu¹⁶.

Ar izglītību saistīti mērķi ir noteikti arī citos attīstības un politikas plānošanas dokumentos.



Revīzijas apjomā iekļautās pašvaldības un izglītības iestādes

Revīzijas apjomā iekļautas pašvaldības no dažādiem Latvijas reģioniem, kuru izlase veidota pēc šādiem kritērijiem: (1) pašvaldībās ir visu trīs iestāžu tipi (pamatskolas, vidusskolas un ģimnāzijas); (2) pašvaldības gan ar vienmērīgu, gan ar dažādu izglītības iestāžu sniegumu centralizētajos eksāmenos pašvaldības līmenī; (3) pašvaldības, kuru izglītības iestādēm ir akreditācijas ar labiem vērtējumiem un pašvaldības, kuru izglītības iestādēm ir akreditācijas ar pilnveidojamiem vērtējumiem; (4) pašvaldības, kuru izglītības iestādēs identificēta laba prakse kādā no jomām.

Izlasē iekļautas sešas pašvaldības – Rīgas valstspilsēta, Liepājas valstspilsēta, Jelgavas valstspilsēta, Cēsu novads, Mārupes novads, Balvu novads –, to izglītības pārvaldes, kā arī pašvaldību un privātpersonu dibinātās izglītības iestādes, kas atrodas iepriekš minēto sešu pašvaldību administratīvajās teritorijās.



Rīgas
valstspilsēta

Rīgas Valsts 1. ģimnāzija
Rīgas Teikas vidusskola
Rīgas Igaņu pamatskola
Rīgas 88. vidusskola
SIA "Rīgas komercskola"
SIA "Tālmācības vidusskola"



Liepājas
valstspilsēta

Liepājas Valsts ģimnāzija
Liepājas Rietumkrasta vidusskola
Liepājas Katoļu pamatskola



Jelgavas
valstspilsēta

Jelgavas Spīdolas Valsts ģimnāzija
Jelgavas 4. vidusskola
Jelgavas Centra pamatskola



Cēsu
novads

Draudzīgā Aicinājuma Cēsu
Valsts ģimnāzija
Jauno Līderu vidusskola
Zaubes pamatskola



Mārupes
novads

Mārupes Valsts ģimnāzija
Mārupes pamatskola
Babītes vidusskola



Balvu
novads

Balvu Valsts ģimnāzija
Viļakas vidusskola
Bērzpils pamatskola

1. Nevienlīdzība jau pamatizglītības standartā

Pamatizglītības standarts sniedz izglītības iestādēm neierobežotu brīvību mainīt mācību priekšmetus un stundu skaitu, un tas rada būtiskas atšķirības starp izglītības iestādēm.

Revidentu vērtējumā, tas rada nevienlīdzīgas iespējas pamatizglītības satura apguvē un var apdraudēt izglītojamā iespējas nokļūt nākamajā izglītības posmā un to veiksmīgi apgūt. Uzņemšana vidējās izglītības iestādēs notiek, pamatojoties uz centralizēto eksāmenu vērtējumiem. Tāpēc izglītojamajiem, kuriem centralizēto eksāmenu mācību priekšmetos stundu skaits nav palielināts, ir mazākas iespējas iestāties izvēlētajā vidējās izglītības iestādē, salīdzinājumā ar izglītojamajiem, kuriem mācību stundu skaits šajos mācību priekšmetos ir bijis palielināts līdz pat 40 %. Turklāt izglītojamo likumiskie pārstāvji nevar paļauties, ka dzīvesvietai tuvākā izglītības iestāde nodrošinās vienlīdzīgu pamatizglītības satura apguvi.

Plānotais mācību stundu skaits izglītības iestādēs būtiski atšķiras

Izglītības likums paredz, ka visiem izglītojamajiem ir vienlīdzīgas tiesības iegūt kvalitatīvu pamatizglītību, tai skaitā neatkarīgi no tā, kādā izglītības iestādē izglītojamais uzsāk pamatizglītības ieguvu¹⁷. Pamatizglītības standarts¹⁸ ietver pamatizglītības programmas paraugus, kas nosaka mācību priekšmetus un tajos paredzēto mācību stundu skaitu. Valsts kontrole revīzijā izlases izglītības iestāžu mācību plānus vērtēja, salīdzinot ar vienu pamatizglītības programmas paraugu¹⁹.



Revīzijā izlasē iekļautajās izglītības iestādēs, kuras pamatizglītības ieguvu organizē klātienē, salīdzināts pamatizglītības programmu paraugā un izglītības iestāžu mācību plānos noteiktais mācību stundu skaits dalījumā pa mācību priekšmetiem 2022./2023.–2024./2025. mācību gadā.

Konstatēts, ka pusē izglītības iestāžu²⁰ mācību stundu skaits sakrīt, bet pusē – atšķiras.

Pamatizglītības standarts²¹ pieļauj atkāpes no pamatizglītības programmas paraugā noteiktā mācību stundu skaita:

- ✓ izglītības iestāde atbilstoši tās attīstības plānā izvirzītajām prioritātēm ir tiesīga jebkurā mācību priekšmetā samazināt vai palielināt mācību stundu skaitu līdz 10 % (līdz 31.08.2025.) un līdz 17 % (no 01.09.2025.) no pamatizglītības programmas paraugā noteiktā kopējā attiecīgā mācību priekšmeta mācību stundu skaita trijos gados;

- ✓ valsts ģimnāzija atbilstoši tās attīstības plānā izvirzītajām prioritātēm ir tiesīga 7.–9. klasē jebkurā mācību priekšmetā samazināt vai palielināt mācību stundu skaitu līdz 25 % no pamatizglītības programmas paraugā noteiktā kopējā attiecīgā mācību priekšmeta mācību stundu skaita trijos gados;
- ✓ izglītības iestāde, kura īsteno pamatizglītības programmu ar augstākiem plānotajiem rezultātiem, ir tiesīga jebkurā mācību priekšmetā samazināt mācību stundu skaitu ne vairāk kā par 25 % no pamatizglītības programmas paraugā noteiktā kopējā attiecīgā mācību priekšmeta mācību stundu skaita trijos gados.

Vienlaikus jāuzsver, ka izglītības iestādes, kas izvēlas mainīt mācību stundu skaitu, nav atbrīvotas no pienākuma nodrošināt Pamatizglītības standartā noteiktos rezultātus arī tajos mācību priekšmetos, kuros mācību stundu skaits tiek samazināts.

Skaidrojot iepriekšminēto normu mērķi, IZM atsaucās²² uz normatīvajā regulējumā ietvertajiem apsvērumiem, nesniedzot detalizētāku skaidrojumu par to, kādēļ valsts ģimnāzijām vajadzīga plašāka elastība nekā citām izglītības iestādēm.

IZM sniedza skaidrojumu, kā izvēlēts pieļaujamais procentuālais mācību stundu apjoms: tas ir minimālais sliekšnis, lai izglītības iestādes varētu izmainīt stundu skaitu ne tikai latviešu valodā, matemātikā un svešvalodās, bet arī citos priekšmetos ar noteiktām sešām mācību stundām trijos gados²³.

Revīzijā konstatēts, ka mācību stundu skaita izmaiņas lielākoties ir saistāmas ar izglītības iestādes attīstības plānā noteiktajām prioritātēm. Tomēr vairāku izglītības iestāžu attīstības plānos prioritātes ir formulētas ļoti plaši, līdz ar to tās faktiski varētu attiecināt uz jebkādam mācību stundu skaita izmaiņām.

Piemēram:

- ✓ *attīstības plānā noteikta prioritāte: organizēt un īstenot izglītības procesu, kas nodrošina valsts vispārējās pamatizglītības standartā noteikto mērķu un rezultātu sasniegšanu, savukārt mācību plāns paredz palielināt mācību stundu skaitu svešvalodās un mūzikā un samazināt mācību stundu skaitu latviešu valodā, vizuālajā mākslā, dizainā un tehnoloģijās, datorikā, kā arī sportā un veselībā²⁴;*
- ✓ *attīstības plānā noteikta prioritāte: paaugstināt mācību sasniegumus izglītojamiem centralizētajos eksāmenos, attiecīgi mācību plāns paredz palielināt mācību stundu skaitu latviešu valodā un svešvalodās un samazināt mācību stundu skaitu fizikā, ģeogrāfijā, dizainā un tehnoloģijās, datorikā, kā arī sportā un veselībā²⁵.*

Minētais ļauj secināt, ka Pamatizglītības standartā ietvertais ierobežojums sasaistīt mācību stundu skaita izmaiņas ar izglītības iestādes attīstības plānā izvirzītajām prioritātēm ir formāls un praksē tam nav nozīmes.

Saskaņā ar Pamatizglītības standartu gadījumā, kad viena izglītības iestāde kādā mācību priekšmetā mācību stundu skaitu palielina maksimāli pieļaujamajās robežās (t. i., par 25 %), bet cita izglītības iestāde – samazina (t. i., par 25 %), plānotais mācību stundu skaits no 1. līdz 9. klasei, piemēram, matemātikā, starp izglītības iestādēm var atšķirties pat par 751 mācību stundu un latviešu valodā par 715 mācību stundām.

Turklāt revīzijā konstatēts, ka visās izglītības iestādēs²⁶, kuras bija izmantojušas Pamatizglītības standartā piešķirtās tiesības mainīt (palielināt/samazināt) mācību stundu skaitu, šīs izmaiņas pārsniedza pieļaujamās procentuālās robežas (skatīt 2. tabulu). Detalizētāk mācību stundu skaita atšķirības skatīt 1. pielikumā.

2. tabula

Mācību stundu skaits (%) salīdzinājumā ar valsts pamatizglītības programmu paraugā noteikto mācību stundu skaitu kādā no mācību priekšmetiem²⁷

Izglītības iestāde*	Mācību stundu skaita izmaiņas pret pamatizglītības paraugā noteikto, %			Mācību plānos norādītais pamatojums 100 % izmaiņām
	1.–3. klase (no–līdz)	4.–6. klase (no–līdz)	7.–9. klase (no–līdz)	
Jelgavas 4. vidusskola	10–100 %	6–100 %	6–100 %	Papildus mācību priekšmeti “Solfedžo” un “Individuālā instrumenta spēle”
Rīgas Igaunņu pamatskola	11–100 %	6–27 %	13–40 %	Otrā (igauņu) svešvaloda tiek mācīta no 1. klases, nevis no 4. klases, kā to paredz Pamatizglītības standarts
Mārupes Valsts ģimnāzija	–	14–25 %	16–33 %	–
Babītes vidusskola	–	16–100 %	16–50 %	Dubultots stundu skaits teātra mākslā
Jauno Līderu vidusskola	–	16–100 %	16–100 %	Dubultots stundu skaits inženierzinībās, teātra mākslā
Rīgas Teikas vidusskola	–	7–25 %	–	–
Liepājas Katoļu pamatskola	–	7–25 %	–	–
Jelgavas Spīdolas Valsts ģimnāzija	**	**	6–50 %	–
Rīgas Valsts 1. ģimnāzija	**	**	25–100 %	Nav teātra mākslas un inženierzinību. Mācību priekšmeti integrēti citos mācību priekšmetos

*nav vērtētas tālmācības vidusskolas (SIA “Rīgas Komercskola”, SIA “Tālmācības vidusskola”) un Rīgas 88. vidusskolas mācību plāni

** īsteno tikai pamatizglītības otrā posma programmu (7.–9. klase)

Šādas izmaiņas izskaidrojamas ar to, ka Pamatizglītības standarts²⁸ papildus paredz izglītības iestādēm tiesības mācību priekšmetus īstenot integrēti, par ko vien jāizdara atzīme mācību plānā.

Pamatizglītības standarts nenosaka ierobežojumus, kādus mācību priekšmetus un kādā apjomā ir pieļaujams integrēt citā mācību priekšmetā. Nav arī noteikts, ka mācību priekšmetam, kurā tiek integrēts kāds cits mācību priekšmets, būtu attiecīgi jāpalielina mācību stundu skaits.

Revīzijā konstatēts, ka ne visos mācību plānos ir norādīts uz mācību priekšmeta integrāciju citos mācību priekšmetos.

Piemēram, izglītības iestādes²⁹ mācību plāns 4.–6. klasē un 7.–9. klasē paredz samazinātu stundu skaitu literatūrā, bet neparedz nenotikušo stundu integrāciju citos mācību priekšmetos. Izglītības iestādes pārstāvji norādīja³⁰, ka šīs stundas esot integrētas sociālajās zinībās. Papildus šajā izglītības iestādē 7.–9. klasē ir samazināts stundu skaits sportā un veselībā. Izglītības iestādes pārstāvji norādīja³¹, ka nenotikušās stundas tiek kompensētas ar to, ka katru dienu skolotāji ar izglītojamajiem iet ārā garajā starpbrīdī, kā arī novadā ir sportiska vide, sportiski bērni un daudz ārpuskolas nodarbību.

Turklāt revidenti konstatēja gadījumus, kad mācību priekšmets ir integrēts arī tādos mācību priekšmetos, kuros mācību stundu skaits jau ir samazināts.

Piemēram:

- ✓ *izglītības iestādes³² mācību plāns paredz inženierzinības (100 % apmērā) integrēt datorikā, lai gan datorikā mācību stundu skaits ir samazināts par 40 %;*
- ✓ *izglītības iestādes³³ mācību plāns paredz samazināt mācību stundu skaitu literatūrā 4.–6. klasē (par 25 %) un 7.–9. klasē (par 17 %), nenotikušās stundas integrējot sociālajās zinībās. Sociālās zinības 7.–9. klasē tiek īstenotas pamatizglītības programmas paraugā noteiktajā apjomā, bet 4.–6. klasē sociālo zinību vietā tiek īstenotas sociālās zinības un vēsture, turklāt ar samazinātu stundu skaitu (par 14 %).*

Secināms, ka Pamatizglītības standarts izglītības iestādēm dod lielu rīcības brīvību noteikt mācību stundu skaitu. Izdarot mācību plānā vispārīgu atzīmi, ka mācību priekšmets tiek integrēts, faktiski izglītības iestāde to var pat pilnībā integrēt citā mācību priekšmetā, neparedzot šim mācību priekšmetam nevienu atsevišķu mācību stundu. Līdz ar to Pamatizglītības standartā noteiktie mācību stundu skaita procentuālie ierobežojumi zaudē praktisku nozīmi.

Papildus jānorāda, ka neatkarīgi no izglītības iestādes tipa gan pamatskolai, gan vidusskolai, gan valsts ģimnāzijai pamatizglītības posmā ir jāīsteno viens Pamatizglītības standarts, kas paredz vienu un to pašu rezultātu sasniegšanu. Tomēr revīzijā konstatētais norāda uz būtiskām atšķirībām izglītības iestāžu pamatizglītības programmās un to īstenošanā gan starp dažāda tipa, gan viena un tā paša tipa izglītības iestādēm, kas līdz ar to nenodrošina vienlīdzīgas iespējas visiem izglītojamajiem.

Vienlaikus revidenti pārliecinājās, ka izglītības iestādes ne vienmēr ir informētas par Pamatizglītības standartā noteikto iespēju mainīt mācību stundu skaitu, kas izskaidro to, ka puse izglītības iestāžu savu darbu organizē atbilstoši pamatizglītības programmu paraugiem.

IZM un IKVD pārstāvji³⁴ skaidroja, ka izglītības iestādei esot būtiski sasniegt Pamatizglītības standartā plānotos rezultātus, nevis formāli ievērot mācību stundu skaitu. Tomēr, revidentu vērtējumā, būtiski atšķirīgais mācību stundu skaits mācību priekšmetos rada izglītojamajiem nevienlīdzīgas iespējas apgūt pamatizglītību. Turklāt šādas izmaiņas var atstāt negatīvu ietekmi uz pamatizglītības apguvi izglītojamajiem, kuri maina izglītības iestādi.

Jānorāda, ka informācija par izglītības iestādes veiktajām mācību stundu skaita izmaiņām publiski nav tieši pieejama. Tas nozīmē, ka tai nav piekļuves ne izglītojamajiem, ne viņu likumiskajiem pārstāvjiem.

Revidenti IKVD lūdza sniegt informāciju, vai un kādos gadījumos IKVD pārbauda izglītības iestāžu mācību plāna atbilstību valsts pamatizglītības standartam. IKVD sniedza skaidrojumu³⁵:

Vispārējās izglītības programmu licencēšanas procesā tiek veikta licencējamās izglītības programmas izvērtēšana atbilstoši (..) valsts izglītības standartam, t. sk. valsts pamatizglītības standartam, kas ietver plānoto mācību priekšmetu un mācību stundu trijos gados pārbaudi. Ar direktora rīkojumu apstiprinātu mācību plānu izglītības iestāde ievieto VIIS. Gadījumā, ja tiek konstatētas neatbilstības, izglītības iestāde tiek informēta un tai 10 darbdienu laikā jāiesniedz informācijas precizējumi (piemēram, VIIS jāievieto standartam atbilstošs mācību plāns).

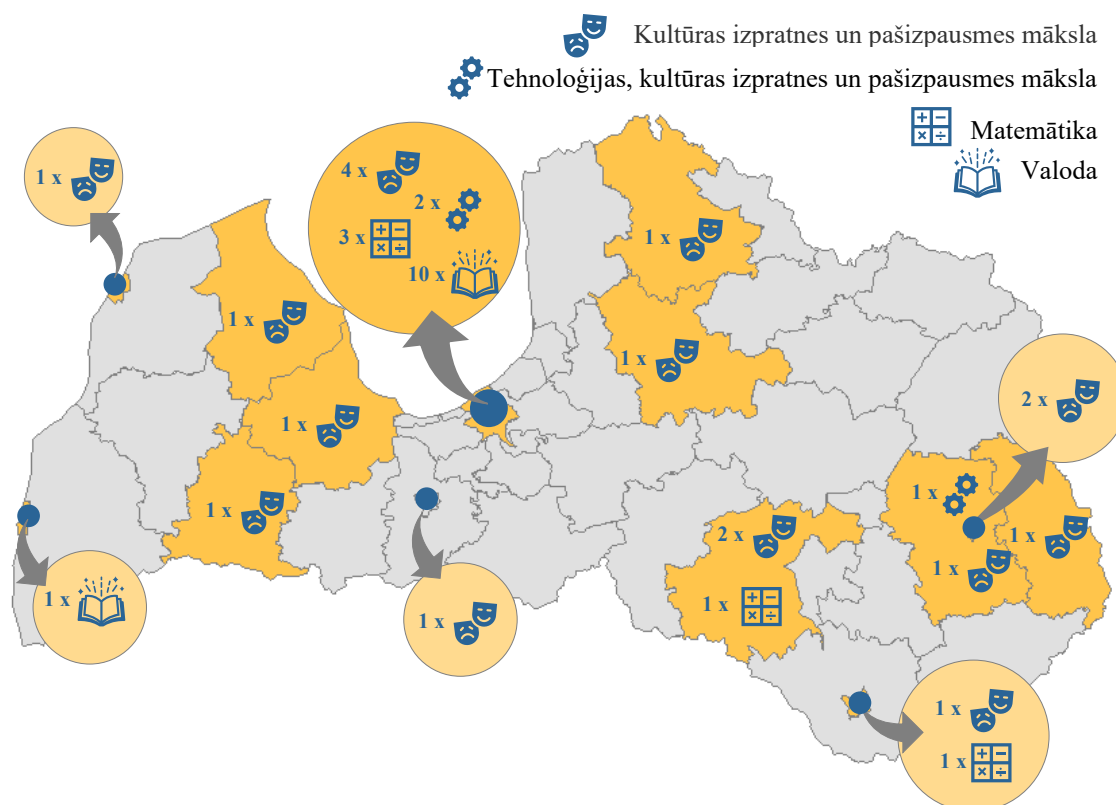
Tas nozīmē, ka IKVD visa mācību plāna atbilstību Pamatizglītības standartam pārbauda tikai izglītības programmas licencēšanas laikā. Savukārt, izglītības iestāžu akreditācijā mācību plāna atbilstību Pamatizglītības standartam pārbauda gadījumos, ja Pamatizglītības standartā ir veiktas izmaiņas un tikai attiecībā uz tām. Izglītības programmas licenci piešķir uz nenoteiktu laiku³⁶. Turpretī mācību plānu izglītības iestāde izstrādā katram mācību gadam³⁷ vai vairākiem mācību gadiem³⁸. Papildus revidenti konstatēja, ka ne vienmēr VIIS ir pieejamas aktuālas mācību plāna redakcijas. Tāpat IZM nevarēja iesniegt izvērtējumu vai jebkādu citu informāciju par mācību stundu skaita izmaiņu ietekmi uz pamatizglītības satura apguvi.

Līdz ar to izglītības iestādēm Pamatizglītības standartā piešķirtā brīvība mainīt mācību stundu skaitu un integrēt mācību priekšmetus faktiski netiek uzraudzīta, kā arī nav vērtēts, kā šīs izmaiņas ietekmē mācību satura apguvi.

Pamatizglītības programmas ar augstākiem plānotajiem rezultātiem – uz citu mācību priekšmetu rēķina

Saskaņā ar normatīvo regulējumu³⁹ izglītības iestāde var īstenot tās izstrādātu pamatizglītības programmu, kas kādā no mācību jomām vai tās daļā paredz augstākus plānotos rezultātus par valsts pamatizglītības standartā noteiktajiem rezultātiem. Šādā gadījumā izglītības iestāde ir tiesīga pretendēt uz papildu valsts budžeta finansējumu iesaistīto pedagogu darba samaksai, ja pamatizglītības programma, kā arī sasniegtie rezultāti triju gadu periodā attiecīgajā mācību jomā atbilst Ministru kabineta noteikumu prasībām.

Latvijā 37 pamatizglītības programmas ar padziļinātu mācību priekšmetu apguvi īsteno 14 pašvaldību 34 izglītības iestādes, t. sk. piecas valsts ģimnāzijas. Jānorāda, ka: (1) visvairāk jeb 19 no šīm programmām tiek īstenotas Rīgā; (2) visvairāk padziļināta mācību priekšmetu apguve tiek īstenota kultūras izpratnes un pašizpaušmes mākslas jomā (18 pamatizglītības programmas) un valodas jomā (11 pamatizglītības programmās, t. sk. 10 tiek īstenotas Rīgā) (skatīt 1. attēlu).



1. attēls. Pašvaldību izglītības iestādēs īstenoto pamatizglītības programmu ar augstākiem plānotajiem rezultātiem skaits⁴⁰ un jomas⁴¹, kurās tiek īstenota padziļināta mācību priekšmetu apguve

IKVD⁴² skaidroja, ka:

lai sasniegtu augstus rezultātus kādā mācību jomā, šajā jomā jāplāno gan augstāka mācību intensitāte, gan lielāks stundu skaits. Vienlaikus valsts pamatizglītības standarts pamatizglītības programmām ar augstākiem sasniedzamiem rezultātiem nenoteic robežas mācību stundu skaita palielinājumam tās jomas mācību priekšmetos, kur ir jāsasniedz augstākie plānotie sasniedzamie mācīšanās rezultāti.

No minētā izriet, ka izglītības iestāde, kura īsteno pamatizglītības programmu ar augstākiem plānotajiem rezultātiem (piemēram, matemātikā vai mūzikā), drīkst neierobežoti palielināt mācību stundu skaitu attiecīgajos mācību priekšmetos (proti, matemātikā vai mūzikā), kā arī mācību plānā ietvert jaunus mācību priekšmetus (piemēram, solfedžo un individuālo instrumenta spēli). Turklāt arī šajās pamatizglītības programmās piemērojami noteikumi par izglītības iestāžu tiesībām mainīt mācību stundu skaitu, tajā skaitā, mācību priekšmetus integrējot citos.

Piemēram, vienā valsts ģimnāzijā⁴³, kas īsteno programmu ar augstākiem plānotajiem rezultātiem matemātikā, mācību plāns paredz lielāku mācību stundu skaitu ne tikai matemātikā, bet arī vairākos citos mācību priekšmetos – svešvalodās un fizikā, kuros mācību stundu skaits trijos gados pārsniegts pat līdz 40 %⁴⁴. Vienlaikus mācību plāns paredz, ka mācību stundu skaits trijos gados tādos mācību priekšmetos kā sociālās zinības, mūzika, vizuālā māksla, dizains un tehnoloģijas, sports un veselība un datorika ir pat līdz 67 % mazāks. Samazinājums panākts, šīs mācību stundas integrējot citos mācību

priekšmetos, turklāt teātra māksla un inženierzinības pilnībā integrētas citos mācību priekšmetos un mācību stundas šajos mācību priekšmetos vispār nav paredzētas.

Skaidrojot, vai šāds valsts ģimnāzijas mācību plāns atbilst normatīvajam regulējumam⁴⁵, IKVD sniedza šādu viedokli:

Valsts ģimnāzija īsteno izglītības iestādes izstrādātu pamatizglītības otrā posma programmu. Atbilstoši valsts pamatizglītības standarta 24. punktā noteiktajam atsevišķu mācību priekšmetu saturs, kuru apjoms samazināts vairāk par 25 %, ir integrēts citā mācību priekšmetā. Citos mācību priekšmetos ir integrēti mācību priekšmeti “Inženierzinātnes” un “Teātra māksla”. Līdz ar to kopumā izglītības programma atbilst valsts pamatizglītības standarta prasībām.

Citā izglītības iestādē⁴⁶, kas īsteno pamatizglītības programmu ar augstākiem plānotajiem rezultātiem mūzikā jeb kultūras izpratnes un pašizpaušmes mākslā, mācību plāni⁴⁷ visās klašu grupās paredz samazināt mācību stundu skaitu vizuālajā mākslā, dizainā un tehnoloģijās, sportā un veselībā un datorikā līdz pat 40 % no šo mācību priekšmetu mācību stundu kopējā skaita trijos gados. Arī 2025./2026. mācību gadā minētā izglītības iestāde veic līdzīgu mācību stundu samazinājumu⁴⁸.

Par piemēroto mācību stundu skaita samazinājumu izglītības iestāde sniedza šādu atbildi⁴⁹:

Veicot korekcijas programmā, tika ņemta vērā programmas specifika un mācību plāna realizācija mūzikas novirzienā. Arī šajā gadījumā tika ievēroti MK noteikumi, analizēti skolēnu sasniegumi centralizētajos eksāmenos, ikdienas mācību darbā un ārpusstundu pasākumos, kā arī notika konsultācijas ar IKVD ekspertiem. Korekcijas ļāva sekmīgi īstenot mūzikas novirziena programmu. To apliecina skolēnu rezultāti centralizētajos eksāmenos, sasniegumi mūzikā un aktīva iesaiste pulciņos un koncertdarbībā, panākumi valsts un starptautiskā līmenī. Veiktās izmaiņas negatīvi neietekmēja mācību sasniegumus – tieši pretēji, tās veicināja skolēnu attīstību un sekmēja labākus mācību rezultātus.

Papildus jānorāda, ka mācību priekšmetos – vizuālā māksla, datorika, dizains un tehnoloģijas, sports un veselība – netiek veikti valsts pārbaudes darbi, kas, revidentu vērtējumā, ļautu salīdzinoši objektīvi novērtēt, vai mācību stundu skaita samazinājums ir ietekmējis mācību saturu apguvi šajos mācību priekšmetos.

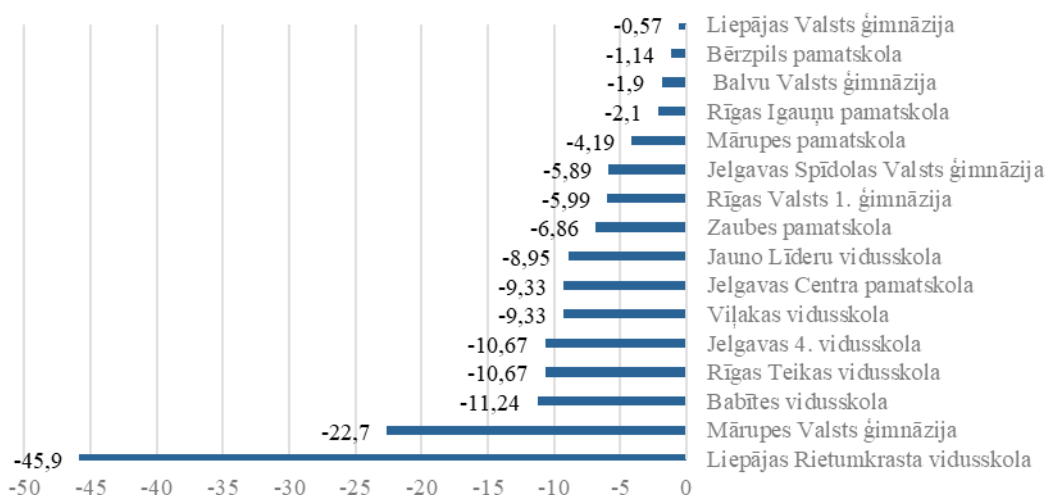
Saistībā ar mācību stundu skaita samazinājumu sportā un veselībā revidenti vērš uzmanību uz negatīvo tendenci bērnu un pusaudžu veselību raksturojošajos rādītājos, uz ko norāda vairāki 2024. gadā publicētie pētījumi⁵⁰. Piemēram, kopš 2008. gada samazinās pirmklasnieku īpatsvars ar normālu ķermeņa masas indeksu; pusaudzim kļūstot vecākam, palielinās sūdzības par galvas, vēdera un muguras sāpēm.

Faktiskais mācību stundu skaits vēl būtiski mazāks par plānoto



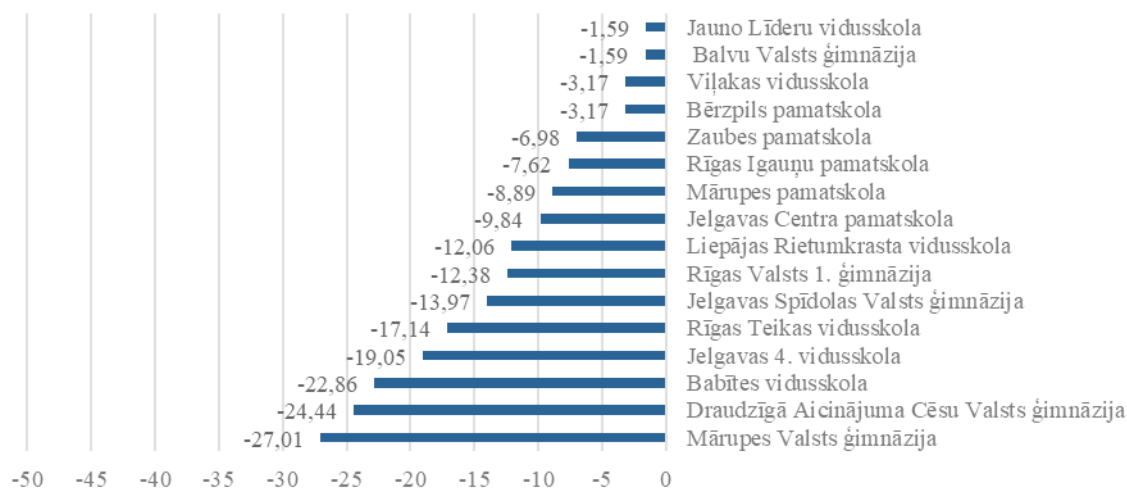
Revidenti izlases kārtā 7.–9. klašu grupā⁵¹ salīdzināja izglītības iestāžu mācību plānos paredzēto mācību stundu skaitu ar skolvadības sistēmā “E-klase” un “Mykoob” ievadīto informāciju par faktiski notikušajām mācību stundām mācību priekšmetos, kuros paredzēts centralizētais eksāmens (matemātika, latviešu valoda un angļu valoda), 2022./2023.–2024./2025. mācību gadā.

Revīzijā konstatēts, ka matemātikā mācību stundu skaita novirzes no mācību plāna izglītības iestādēs variē no 0,57 % (t. i., nenotika trīs stundas no plānotajām 525 stundām trijos gados) līdz 45,9 % (t. i., nenotika 241 stunda no plānotajām 525 stundām trijos gados) (skatīt 2. attēlu).



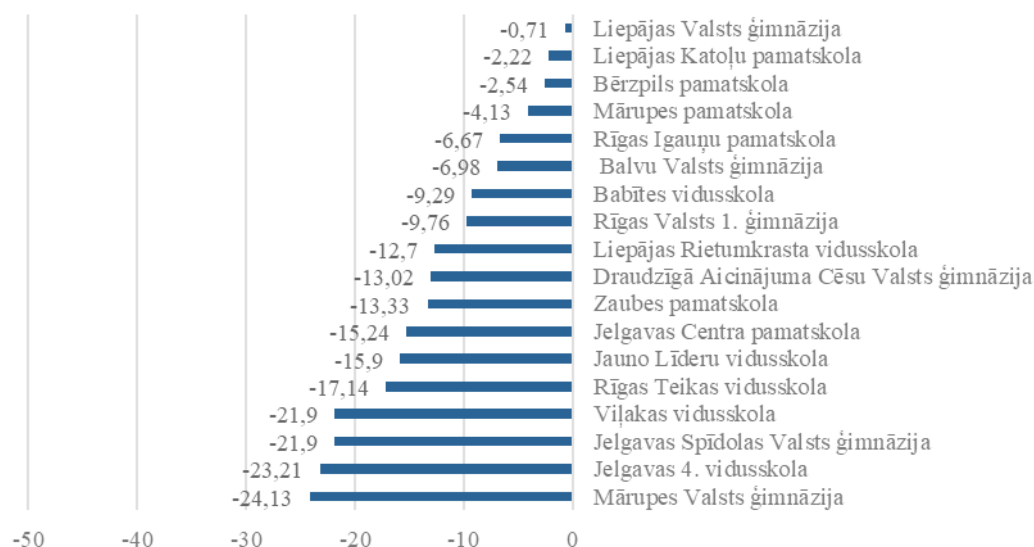
2. attēls. Starpība starp faktiski notikušo un mācību plānos noteikto kopējo mācību stundu skaitu trijos gados matemātikā 7.–9. klasē no 2022./2023. līdz 2024./2025. mācību gadam (%)

Tāpat revīzijā konstatēts, ka latviešu valodā mācību stundu skaita novirzes no mācību plāna izglītības iestādēs variē no 1,59 % (t. i., nenotika piecas stundas no plānotajām 315 stundām trijos gados) līdz 27 % (t. i., nenotika 104 stundas no plānotajām 385 stundām trijos gados) (skatīt 3. attēlu).



3. attēls. Starpība starp faktiski notikušo un mācību plānos noteikto kopējo mācību stundu skaitu trijos gados latviešu valodā 7.–9. klasē no 2022./2023. līdz 2024./2025. mācību gadam (%)

Savukārt angļu valodā mācību stundu skaita novirzes no mācību plāna izglītības iestādēs variē no 0,71 % (t. i., nenotika divas stundas no plānotajām 280 stundām trijos gados) līdz 24,13 % (t. i., nenotika 65 no plānotajām 280 stundām trijos gados) (skatīt 4. attēlu).



4. attēls. Starpība starp faktiski notikušo un mācību plānos noteikto kopējo stundu skaitu trijos gados angļu valodā 7.–9. klasē no 2022./2023. līdz 2024./2025. mācību gadam (%)

Izglītības iestāžu pārstāvji kā iemeslu nenotikušajām mācību stundām lielākoties minēja pedagogu slimšanu, valsts svētku dienas un tā sauktās “alternatīvās” dienas (skatīt 3. tabulu).

3. tabula

Izglītības iestāžu pārstāvju biežāk norādītie iemesli, kāpēc 2022./2023.–2024./2025. mācību gadā nav notikušas mācību stundas⁵²

Iemesli, kāpēc nenotiek mācību stundas	Izglītības iestāžu skaits	Izglītības iestāžu īpatsvars, %
Pedagogu slimošana	15	83 %
Valsts svētki, kas ir darba dienās	12	67 %
Alternatīvā diena (Zinību diena, Sporta diena, Liecību diena, ekskursijas, “Klases eglīte” u. tml.)	8	44 %
“Latvijas skolas soma” ietvaros organizētie pasākumi, kas notiek mācību stundu laikā	6	33 %
Pedagogu prombūtne (tai skaitā dalība projektu pasākumos, tālākizglītība, komandējumi, atvaļinājumi)	6	33 %
Pedagogi piedalās centralizēto eksāmenu nodrošināšanā / izglītojamiem mācību stundu vietā notiek konsultācijas vai eksāmeni	5	28 %
Datu neievadīšana (kļūdas ievadē, nezināšana, sistēmas neelastība, disciplīnas trūkums)	4	22 %

Būtiski uzsvērt, ka Pamatizglītības standartā iekļautie pamatizglītības programmu paraugi nav pilnā apmērā īstenojami. Mācību priekšmetos noteiktajā mācību stundu skaitā nav iekļautas atkāpes, kas saistītas ar to, ka mācību stundas var nenotikt sakarā ar valsts svētkiem, alternatīvo dienu pasākumiem (1. septembra svētku diena, sporta diena, ekskursiju diena, programmas “Latvijas skolas soma”

pasākuma apmeklēšanas diena, EMU izglītojošie pasākumi u. tml.), kā arī centralizēto eksāmenu norisi.

Iepriekš norādītais liecina, ka izglītojamajiem bija jāapgūst konkrēto mācību priekšmetu saturs ievērojami mazākā skaitā mācību stundu, nekā to paredz Pamatizglītības standarts un izglītības iestāžu mācību plāni. Tādējādi, revidentu vērtējumā, nav nodrošinātas vienlīdzīgas iespējas mācību satura kvalitatīvai apguvei.

Lūdzot sniegt informāciju par to, vai un kādos gadījumos IKVD pārbauda izglītības iestāžu faktiski notikušo mācību stundu skaita atbilstību mācību plāniem, IKVD sniedza skaidrojumu⁵³:

Faktiski notikušo mācību stundu skaita atbilstība licencētajā izglītības programmā ietvertajam mācību plānam tiek izskatīta IKVD saņemtas sūdzības (iesnieguma) gadījumā.

Papildus vēršam uzmanību arī uz izglītības iestāžu dibinātāju atbildību pārraudzīt normatīvo aktu ievērošanu, veidot iekļaujošu vidi izglītības iestādē, kā arī atbildību par izglītības kvalitāti izglītības iestādē kopumā⁵⁴.

Valsts kontroles ieskatā, uzraudzībai pār to, kā izglītības iestādes īsteno mācību stundas, ir gadījuma raksturs, pārliekot atbildību uz izglītojamo likumiskajiem pārstāvjiem, tādēļ tā nav pietiekama.

Ieteikumi

IZM sadarbībā ar izglītības iestādēm un to dibinātājiem ieviest Pamatizglītības standartā⁵⁵ skaidras un pamatotas prasības par mācību priekšmetu un mācību stundu skaita izmaiņām.

Valsts kontrole sagaida, ka ieteikuma ieviešanai tiks veiktas vismaz šādas darbības:

- ✓ veikts mācību stundu skaita izmaiņu un mācību priekšmetu integrēšanas ietekmes uz izglītojamo mācību sniegumu novērtējumu;
- ✓ atbilstoši novērtējumam par izmaiņu ietekmi uz izglītojamo mācību sniegumu, Pamatizglītības standartā⁵⁶ noteiktas pamatotas prasības un ierobežojumi mācību stundu skaita izmaiņām un mācību priekšmetu integrēšanai;
- ✓ izglītības iestāžu dibinātājiem normatīvajā regulējumā noteiks pienākums nodrošināt informācijas par mācību stundu izmaiņām un mācību priekšmeta integrēšanu citā mācību priekšmetā publisku pieejamību.

IZM sadarbībā ar izglītības iestādēm un to dibinātājiem nodrošināt faktiski notikušo mācību stundu atbilstību mācību plānā noteiktajam.

Valsts kontrole sagaida, ka ieteikuma ieviešanai tiks veiktas vismaz šādas darbības:

- ✓ pārvērtēts Pamatizglītības standartā mācību priekšmetiem noteikto mācību stundu skaits un attiecīgi pamatizglītības satura prasības, veicot attiecīgus grozījumus normatīvajos aktos;
- ✓ noteikta robežvērtība, līdz kurai ir pieļaujamas faktisko mācību stundu skaita izmaiņas pret plānotajām mācību stundām;
- ✓ ieviesti risinājumi, lai mazinātu eksāmenu norises ietekmi uz mācību procesa nodrošināšanu izglītības iestādēs;

- ✓ *izvērtēta vajadzība un atbilstoši tai nodrošināts pedagoģiskā personāla sastāvā jauns amats “skolotājs-aizvietotājs”;*
- ✓ *īstenoti sistemātiski un efektīvi uzraudzības pasākumi pār faktisko mācību stundu skaita atbilstību mācību plānā noteiktajam;*
- ✓ *sistemātiski iegūta informācija par faktisko mācību stundu skaitu izglītības iestādēs.*

2. Izglītojamo mācību un atbalsta vajadzību noteikšanā atšķirīgas pieejas un joprojām nepietiekams atbalsts

Izglītojamo mācību un atbalsta vajadzību noteikšanā Latvijā pastāv atšķirīgas pieejas, turklāt joprojām nav nodrošināts tāds atbalsts, lai efektīvi reaģētu uz katra izglītojamā vajadzībām.

Pēdējos trīs mācību gadus Izglītības un zinātnes ministrija nav nodrošinājusi valsts līmeņa diagnosticējošo vai monitoringa darbu 3. un 6. klasei izstrādi un īstenošanu, tādēļ iztrūkst visaptveroša un salīdzināma informācija par izglītojamo sniegumu šajās klašu grupās.

Pašvaldības, apzinoties šādu darbu nepieciešamību, izstrādāja un īstenoja novada vai valstspilsētas diagnosticējošos darbus, izmantojot pašvaldību resursus, kurus, revidentu vērtējumā, bija iespējams izlietot citiem nozīmīgiem mērķiem.

Savukārt, izvērtējot gan diagnosticējošās, gan formatīvās vērtēšanas praksi izlases izglītības iestādēs, jāsecina, ka šie instrumenti ne vienmēr tiek efektīvi izmantoti, lai pedagogiem un izglītojamajiem savlaicīgi sniegtu nepieciešamo informāciju mācību snieguma uzlabošanai. Izglītības iestādēm iztrūkst arī vienotas izpratnes, pieejas un efektīvu rīku, lai novērtētu izglītojamo ieradumus un prasmes, kas ietekmē mācību sniegumu.

Finansēšanas modelis “Programma skolā” nav balstīts uz reālajām izglītojamo atbalsta vajadzībām, tādēļ nav pārliecības, ka ar valsts budžeta mērķdotāciju pietiek nepieciešamā atbalsta personāla nodrošināšanai. Par to liecina arī revīzijā konstatētais, ka atbalsta personāla laiks vienam izglītojamajam ir ļoti ierobežots.

Lai gan katra izglītojamā izaugsme ir mērķis, kas noteikts arī Pamatizglītības standartā, tomēr izglītības iestādēm nav skaidras un vienotas izpratnes, kā izglītojamo izaugsmi vērtēt.

Instrumenti izglītojamo mācību un atbalsta vajadzību noteikšanai – ne vienmēr pieejami un ne vienmēr izmantoti

Izglītojamie ir ļoti atšķirīgi, tostarp atšķiras viņu sasniegumu līmenis, mācību vajadzības, progresā rādītāji, intereses un motivācija. Tiek uzskatīts, ka taisnīgums un izglītojamo iekļaušana ir atkarīga no šīs individuālo vajadzību dažādības atzīšanas un reakcijas uz to. Valstīs, kuru izglītības sistēmas ir

atzītas kā vienas no labākajām, individuālo vajadzību dažādības atzīšana un reakcija uz to ir individualizētāka, personalizētāka un mācīšana un mācīšanās ir orientēta uz izglītojamo. Mērķis ir maksimāli palielināt katra izglītojamā iesaistīšanos un līdz ar to arī veicināt iespēju sekmīgi mācīties, pielāgojot mācību pieredzi katra izglītojamā apstākļiem un vajadzībām⁵⁷.

Pirmkārt, “iekļaušana” ir atkarīga no tā, vai katrs izglītojamais tiek iekļauts kopīgos mērķos. Sagaidāms, ka ikviens izglītojamais būs uz viena mācību ceļa un tieksies uz vieniem un tiem pašiem augstajiem standartiem. Nav blakusceļiņu ar atšķirīgiem mērķiem dažādiem izglītojamajiem – katram izglītojamajam ir jābūt pieejamai visaptverošai izglītības iestādei un viņam jāprogressē vienā un tajā pašā mācību programmā⁵⁸.

Otrkārt, “iekļaušana” ir atkarīga no tā, vai katram izglītojamajam tiek nodrošināti apstākļi, kas veicina viņa panākumus kopējā mācību programmā. Savukārt taisnīgums un progress ir atkarīgi no diferenciācijas. Šī diferenciācija nozīmē pievērst uzmanību izglītojamā pašreizējam sasniegumu līmenim, valodas fonam, kultūrai, dzimumam, sociālekonomiskajam fonam vai īpašām mācību vajadzībām, un tas viss var ietekmēt izglītojamā spēju efektīvi iesaistīties. Rezultāts var būt mērķtiecīgas intervences un risinājumi dažādiem izglītojamajiem. Izglītības iestāžu un pedagogu uzdevums ir nodrošināt šo diferenciāciju⁵⁹.

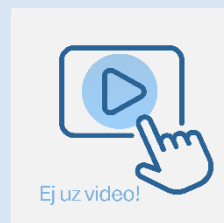
Lai palielinātu ikviena izglītojamā pilnvērtīgas līdzdalības iespējas mācību procesā, sekmējot katra izglītojamā izaugsmi, izglītības iestādei pēc iespējas agrāk pirmreizēji jānoskaidro izglītojamā pamatprasmes un mācīšanās vajadzības un jāseko katra izglītojamā izaugsmei, iegūtos datus izmantojot pedagogiskās darbības plānošanā un atbilstošā atbalsta izvēlē un īstenošanā⁶⁰.

Izglītojamā uzņemšana izglītības iestādē

Saskaņā ar izlases izglītības iestāžu sniegto informāciju, uzņemot izglītojamos 1. klasē, izlases izglītības iestādes izmanto vairākus veidus/instrumentus, kā apzināt un noteikt izglītojamo mācību un atbalsta vajadzības: (1) tiekas ar izglītojamo likumiskajiem pārstāvjiem, izglītojamajiem un klašu audzinātājiem pirms mācību gada sākuma; (2) nosaka adaptācijas laiku, kurā iestādes vadība vai atbalsta personāls vēro mācību stundas; (3) veic diagnosticējošo vērtēšanu.

Jānorāda, ka atšķiras instrumenti, kurus izglītības iestādes izvēlas piemērot.

Visus no iepriekšminētajiem instrumentiem izmanto, piemēram, Rīgas Teikas vidusskola. Pirms izglītojamo uzņemšanas 1. klasē maijā tiek organizētas topošo pirmklasnieku tikšanās ar klašu audzinātājiem un izglītojamo likumiskajiem pārstāvjiem, kā arī tiek organizētas iepazīšanās nodarbības. Šo iepazīšanās nodarbību laikā topošie pirmklasnieki aizpilda izglītības iestādes izstrādātas darba lapas un testus, kas palīdz novērtēt, kā topošie pirmklasnieki sagatavoti lasītprasmē un rēķinprātībā. Balstoties uz darba lapu izpildes un testu rezultātiem, ja nepieciešams, tiek organizēta individuāla saruna ar izglītojamā likumiskajiem pārstāvjiem, kuras laikā tiek sniegti ieteikumi, pie kā jāpiestrādā vasarā, lai palīdzētu bērnam sekmīgāk iekļauties un uzsākt mācību gaitas izglītības iestādē. Izvērtējot skolvadības sistēmā “E-klase”



norādīto informāciju, konstatēts, ka 1. klašu izglītojamie septembra sākumā raksta arī diagnosticējošos darbus gan latviešu valodā, gan matemātikā.

Izglāses izglītības iestādes norādīja, ka sarežģītāk ir gadījumos, kad izglītojamais pārnāk no citas izglītības iestādes uz kādu no augstākām klasēm (2.–9. klase), jo lielākoties tiek saņemta tikai izglītojamā liecība, medicīnas karte un personas lieta, kas ne vienmēr sniedz visu informāciju.

Nepietiekama informācija ir par izglītojamajam nepieciešamo atbalstu. Piemēram, izglītības iestādes nesaņem informāciju par izglītojamā uzvedību, sociālajām problēmām un atbalsta pasākumiem, kas sniegti iepriekšējā izglītības iestādē.

Normatīvais regulējums⁶¹ paredz izglītības iestādei, no kuras izglītojamais pāriet, nosūtīt izglītības iestādei, uz kuru izglītojamais pāriet, individuālo atbalsta plānu un tā izvērtējumu. Tomēr situācijā, kad izglītojamajam ir mācību grūtības un ir noteikti atbalsta pasākumi, bet nav izstrādāts individuālais atbalsta plāns, informācija par to faktiski netiek nodota.

Saskaņā ar normatīvo regulējumu⁶² no 09.09.2025. izglītības iestādēm ir pienākums VIIS iekļaut informāciju par izglītojamā sociālās atstumtības vai priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas riskiem un to mazināšanu (atbalsta pasākumiem).

Tomēr, izvērtējot normatīvo regulējumu⁶³, kā arī anotācijā⁶⁴ sniegto informāciju par tā⁶⁵ mērķi, konstatēts, ka VIIS ir paredzēts ievadīt informāciju tikai par programmā “skola–kopiena” konstatētajiem riskiem un sniegtajiem atbalsta pasākumiem. Pēc iepriekšminētā projekta īstenošanas šo informāciju ir paredzēts mēneša laikā dzēst no VIIS.

Tātad, ja izglītības iestāde ir noteikusi izglītojamajam sociālās atstumtības vai priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas risku un sniegusi atbalsta pasākumus, bet tas nav sniegts iepriekšminētā projekta ietvaros, tad, revidentu ieskatā, informāciju VIIS neievadīs. Līdz ar to, izglītojamajam mainot izglītības iestādi, uzņemotā izglītības iestāde joprojām var nesaņemt pilnīgu informāciju par izglītojamā mācību grūtībām vai citiem riskiem, kā arī saņemto atbalstu.

Diagnosticējošā vērtēšana

Vērtēšanas mērķis ir saprast, kur izglītojamie atrodas savā mācību trajektorijā, nevis tikai, noteikt, vai viņi ir vai nav apguvuši konkrētu mācību saturu. Prioritāte ir jādod tiem vērtējumiem, kas sniedz informāciju par rīcību, lai palīdzētu izglītojamajam, nevis lai novērtētu vai nosodītu izglītojamos. Tiem ir jābūt mācību un mācīšanās procesa sastāvdaļai, nevis tikai noslēgumam⁶⁶.

Viens no Pamatizglītības standartā⁶⁷ noteiktajiem veidiem, kā izglītības iestāde var apzināt izglītojamo pamatprasmes un noskaidrot nepieciešamo atbalstu, ir veikt diagnosticējošo vērtēšanu, kuru, revidentu vērtējumā, jo īpaši svarīgi īstenot izglītības pārejas posmos (pirmsskola–1. klasē; 3.–4. klasē; 6.–7. klasē).

Izglītojamajiem uzsākot mācības 1. klasē, veikt diagnosticējošo vērtēšanu ir svarīgi, lai izglītības iestāde varētu noteikt izglītojamā mācīšanās vajadzības un plānotu turpmāko mācīšanās procesu un atbalstu. Savukārt 3. un 6. klasē, veicot šo vērtēšanu, ir iespējams pilnībā noteikt, vai un kādu zināšanu un prasmju līmeni uzrāda izglītojamie atbilstoši Pamatizglītības standartā noteiktajiem sasniedzamajiem rezultātiem, 3. un 6. klasi beidzot.



Līdz ar to revīzijā, izvērtējot diagnosticējošās vērtēšanas praksi izlases izglītības iestādēs, uzmanību veltījām tieši šiem pārejas posmiem, pieļaujot iespēju, ka izvērtējumu par iepriekšējo posmu var veikt arī nākamā posma sākumā, piemēram, diagnosticējošā vērtēšana par 1.–3. klasē apgūto mācību saturu ir veikta 4. klases sākumā (turpmāk – pārejas posms).

Līdz 31.08.2022. Pamatizglītības standarts⁶⁸ noteica valsts pārbaudes darbu – diagnosticējošo darbu – īstenošanu 3. un 6. klasei. Diagnosticējošais darbs ietvēra daļu no mācību priekšmeta standartā iekļautajām prasībām izglītojamā konkrētu zināšanu un prasmju pārbaudei. Diagnosticējošo darbu organizēja vienā mācību priekšmetā vai kombinēti vairākos mācību priekšmetos ar mērķi uzlabot izglītojamā sasniegumus mācību procesa laikā, kā arī lai pilnveidotu pamatizglītības mācību saturu, veicinātu mācību līdzekļu kvalitāti un pedagogu profesionālo kompetenci⁶⁹.

Lai gan pēc 01.09.2022. plānoja ieviest monitoringa darbus tekstprātībā un rēķinprātībā 3. un 6. klasei⁷⁰, tomēr tos ieviesīs ne ātrāk kā 2025./2026. mācību gadā⁷¹.

Līdz ar to jau trīs mācību gadus valsts līmenī nav veikta 3. un 6. klases izglītojamo zināšanu un prasmju pārbaude, kas IZM, VIAA (līdz 31.12.2024. – VISC), izglītības iestāžu dibinātājiem un izglītības iestādēm nodrošinātu patiesus, salīdzināmus datus par izglītojamo mācību sniegumu un vajadzībām, kā arī izglītības iestādēm un to pedagogiem sniegtu iespēju veikt nepieciešamās korektīvas darbības izglītojamo snieguma uzlabošanai un nepieciešamā atbalsta nodrošināšanai.

Turklāt, sākumskolām, kas īsteno tikai pamatizglītības pirmā posma programmu, valsts pārbaudes darbi 6. klasei ir vienīgais instruments, kas gan pašām sākumskolām, gan to dibinātājiem sniedza salīdzinošu informāciju, vai izglītojamie ir veiksmīgi apguvuši izglītības iestāžu īstenoto programmu vai arī mācību procesam ir nepieciešami uzlabojumi.

Izprotot šādu darbu vajadzību un nesagaidot solītos monitoringa darbus, gandrīz visas izlases pašvaldības (izņemot Rīgas valstspilsētas pašvaldību) no 2022./2023. līdz 2024./2025. mācību gadam izstrādāja un īstenoja novada vai valstspilsētas diagnosticējošos (monitoringa) darbus kādai no pamatizglītības klašu grupām kādā no mācību priekšmetiem.

Piemēram, Mārupes novada pašvaldība 2024./2025. mācību gadā izstrādāja un īstenoja diagnosticējošos darbus gan pirmsskolai, gan 3. un 6. klasei lasītprasme.

Liepājas valstspilsētas pašvaldība 2023./2024. mācību gadā izstrādāja un īstenoja diagnosticējošos darbus 3. klasei latviešu valodā un matemātikā, savukārt 7. un 8. klasei latviešu valodā, matemātikā un angļu valodā. 2024./2025. mācību gadā izstrādāja un īstenoja bērnu prasmju novērtējumu pirmsskolā un diagnosticējošos darbus 3. klasei latviešu valodā, matemātikā un angļu valodā.

Liepājas valstspilsētas pašvaldība katru gadu izstrādā un īsteno arī pirmseksāmena diagnosticējošo darbu matemātikā 9. klasei.

Rīgas valstspilsētas pašvaldības Izglītības, kultūras un sporta departamenta pārstāvji norādīja⁷², ka kopš VIAA vairs nenodrošina diagnosticējošos darbus 3. un 6. klasē, par tiem ir atbildīgas izglītības iestādes.



Izvērtējot 42 pašvaldību sniegto informāciju par to izstrādātajiem un īstenotajiem diagnosticējošajiem darbiem, konstatēts, ka katru gadu ir pieaudzis to pašvaldību skaits, kuras ir veikušas novada vai valstspilsētas diagnosticējošos darbus (skatīt 4. tabulu).

4. tabula

Pašvaldību skaits, kuras no 01.09.2022. izstrādāja un īstenoja diagnosticējošos darbus kādā no mācību priekšmetiem pamatizglītības posmā

Mācību gads	Pašvaldību skaits
2022./2023.	5
2023./2024.	15
2024./2025.	19

Jānorāda, ka visvairāk pieaudzis to pašvaldību skaits, kuras izstrādājušas un īstenojušas diagnosticējošos darbus 3., 6. un 8. klasei. Tātad, pašvaldības izprot šādas vērtēšanas nozīmi un nepieciešamību šajās klašu grupās. Lielākoties diagnosticējošie darbi ir izstrādāti latviešu valodā (vai tekstpratībā) un matemātikā (vai rēķinpratībā). Atsevišķos gadījumos diagnosticējošie darbi izstrādāti arī angļu valodā, dabaszinībās un sociālajā un pilsoniskajā jomā (skatīt 5. tabulu).

5. tabula

Pašvaldību skaits, kuras 2022./2023.–2024./2025. mācību gadā izstrādāja un īstenoja novada vai valstspilsētas diagnosticējošos darbus

Mācību gads	Mācību priekšmets	Pašvaldību skaits								
		1. klase	2. klase	3. klase	4. klase	5. klase	6. klase	7. klase	8. klase	9. klase
2022./2023.	Dabaszinības		1						1	1
	Latviešu valoda	1	2	1	1	1	1	1		2
	Matemātika	1	2	1	1	1	1	1		3
2023./2024.	Angļu valoda							1	1	1
	Dabaszinības	1					2		1	
	Latviešu valoda	4	2	5	2	1	5	4	3	1
	Matemātika	3	1	2	3	1	4	4	4	3
	Sociālā un pilsoniskā joma									1
2024./2025.	Angļu valoda			1			2		1	1
	Dabaszinības						1		1	
	Latviešu valoda	3	1	8	3	1	5	2	4	1
	Matemātika	2	1	4	4	3	4	2	4	4
	Sociālā un pilsoniskā joma									1
	Latviešu valoda ("Vienota skola")	1	1			1				

Pašvaldību sniegtā informācija par diagnosticējošo darbu izstrādes izmaksām liecina, ka izmaksas ir ļoti atšķirīgas – no 12,50 *euro* līdz 3 585 *euro* par vienu diagnosticējošo darbu. Piemēram, 3 585 *euro* samaksa ietver darba veidošanu, samaksu pedagogiem par diagnosticējošo darbu centralizētu labošanu un ēdināšanu. Savukārt citas pašvaldības skaidroja, ka diagnosticējošos darbus veido metodisko jomu koordinatori sadarbībā ar jomas skolotājiem savas darba samaksas ietvaros.

Revidentu vērtējumā, vismaz daļu no pašvaldību diagnosticējošo darbu izmaksām pašvaldībām būtu bijis iespējams novirzīt citiem mērķiem, ja būtu savlaicīgi nodrošināti valsts monitoringa darbi 3. un 6. klasei.

Diagnosticējošo vērtēšanu var veikt arī pedagogi, lai noteiktu izglītojamā zināšanu, prasmju un kompetenču līmeni, uzsākot sadarbību ar izglītojamo vai temata apguves sākumā, vai ja pedagogam jādiagnosticē individuāla izglītojamā mācību snieguma līmenis vai jānovērtē klases kopējais līmenis. Tas ir svarīgi, jo pēc tās ne tikai pedagogs var izprast izglītojamo zināšanu, prasmju un kompetenču līmeni konkrētajā tematā, bet arī izglītojamie var labāk apzināties, ko viņi jau zina un kas viņiem ir jāapgūst⁷³. Turklāt, ja diagnosticējošā vērtēšana uzrāda, ka izglītojamajiem nav nepieciešamo zināšanu, pedagogam ir jāieplāno laiks to apguvei pat tad, ja izglītojamajiem šis temats pamatzināšanu līmenī jau bija jāapgūst iepriekšējās klasēs⁷⁴.



Lai novērtētu, vai izlases izglītības iestāžu pedagogi izmanto diagnosticējošo vērtēšanu kā instrumentu izglītojamo mācību vajadzību noteikšanā, revidenti izvērtēja skolvadības sistēmās “E-klase” un “Mykoob” izglītības iestāžu norādīto informāciju par pārejas posmos īstenotiem diagnosticējošiem darbiem 2023./2024. un 2024./2025. mācību gadā mācību priekšmetos, kuros 9. klasē bija jākārtā centralizētie eksāmeni (latviešu valoda, matemātika, angļu valoda). Revīzijā nevērtējām diagnosticējošo darbu veikšanu 1. klasē angļu valodā.

Revīzijā konstatēts, ka izlasē iekļautās izglītības iestādes tikai daļēji veica diagnosticējošo vērtēšanu, pozitīvu pieaugumu uzrādot 2024./2025. mācību gadā. Turklāt pieauga pašvaldību īstenotā diagnosticējošā vērtēšana novadā vai valstspilsētā.

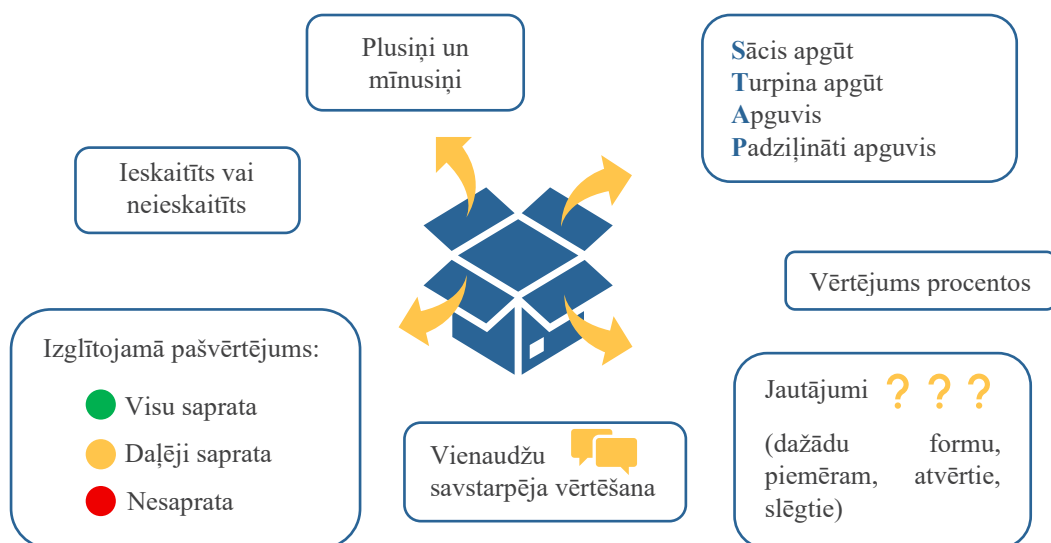
Jāuzteic vairākas izglītības iestādes, kurās 2024./2025. mācību gadā nodrošināta diagnosticējošā vērtēšana matemātikā, latviešu valodā un angļu valodā:

- ✓ visos pārejas posmos – Rīgas Teikas vidusskola, SIA “Rīgas Komercskola”, Liepājas Katoļu pamatskola;
- ✓ kādā no pārejas posmiem iztrūka tikai viens diagnosticējošais darbs (angļu valodā) – Jauno Līderu vidusskola, Viļakas vidusskola un Bērzpils pamatskola;
- ✓ 7. klasē pēc izglītojamo uzņemšanas valsts ģimnāzijā – Balvu Valsts ģimnāzija un Mārupes Valsts ģimnāzija.

Formatīvā vērtēšana

Formatīvā vērtēšana ir viens no vērtēšanas veidiem, kas var sniegt gan pedagogiem, gan izglītojamajiem tūlītēju informāciju par izglītojamā zināšanām un prasmēm kādas konkrētas tēmas apguvē⁷⁵.

Formatīvajā vērtēšanā pedagogs var izmantot vairākus paņēmienus, kas var palīdzēt gan izglītojamajam, gan pedagogam noteikt izglītojamā mācīšanās vajadzības un novērtēt izglītojamā progresu⁷⁶ (skatīt 5. attēlu).



5. attēls. Formatīvās vērtēšanas paņēmieni.

Formatīvās vērtēšanas svarīgākā daļa izglītojamā progresa novērtēšanā ir atgriezeniskās saites sniegšana. Tā ir pedagoga (vai vienaudža, grāmatas,

likumiskā pārstāvja, paša) sniegta informācija izglītojamajam par viņa sniegumu, izpratni, spēju lietot zināšanas un izmantot tās jaunos kontekstos⁷⁷.

Izvērtējot izlasē iekļauto izglītības iestāžu mācību snieguma vērtēšanas iekšējo regulējumu, kas bija spēkā, uzsākot 2024./2025. mācību gadu, konstatēts, ka 11 no 21 izglītības iestādes formatīvajā vērtēšanā izmanto procentus. Savukārt pārējās izlases izglītības iestādes noteikušas arī citus paņēmienus, piemēram: mutiski komentāri; aprakstoši (izmantojot snieguma līmeņa aprakstus); uzslavas; paskaidrojumi; komentāri; sarunas; vērtējums “ieskaitīts” vai “neieskaitīts” un apguves līmeņi (S, T, A, P).



Lai novērtētu, vai izlases izglītības iestādēs veic formatīvo vērtēšanu un izglītojamajiem pēc tās ir pietiekams laiks uzlabot zināšanas un prasmes līdz summatīvajam pārbaudes darbam, revidenti: (1) katrā izlases izglītības iestādē par vienu 9. klasi vērtēja skolvadības sistēmās “E-klase” vai “Mykoob” norādīto informāciju par formatīvajiem vērtējumiem; (2) atlasīja trīs izlases izglītības iestādes, kuras 2024./2025. mācību gadā formatīvo vērtēšanu veica visos mācību priekšmetos, un vērtēja, cik ilgs laiks ir starp īstenoto formatīvo vērtēšanu un summatīvo vērtēšanu latviešu valodā, matemātikā, ķīmijā, fizikā un bioloģijā.

Revīzijā konstatēts, ka vairums izlases izglītības iestāžu tikai daļēji veic formatīvo vērtēšanu, t. sk. astoņās no 21 izlases izglītības iestādes formatīvie vērtējumi nebija konstatējami vismaz divos vai vairāk mācību priekšmetos.

Savukārt izglītības iestādēs, kurās visos mācību priekšmetos veikta formatīvā vērtēšana, konstatēti gadījumi, kad tā veikta tikai dienu pirms summatīvā pārbaudes darba, kā arī ne vienmēr formatīvā vērtēšana veikta pirms visiem summatīvajiem pārbaudes darbiem. Tādējādi izglītojamajam acīmredzami nav sniegta nepieciešamā atgriezeniskā saite par viņa tā brīža sniegumu salīdzinājumā ar plānotajiem sasniegumiem rezultātiem, kā arī nav bijis laika un iespēju sniegumu uzlabot.

Kā labu piemēru var minēt Draudzīgā Aicinājuma Cēsu Valsts ģimnāziju, kurā konstatēta savlaicīga formatīvā vērtēšana, kas veikta gandrīz pirms katra pārbaudes darba.

Draudzīgā Aicinājuma Cēsu Valsts ģimnāzijas 9. klašu mācību priekšmetos konstatētais minimālais dienu skaits starp summatīvo un formatīvo pārbaudes darbu

Mācību priekšmets	Minimālais dienu skaits		Vai veikta formatīvā vērtēšana pirms visiem pārbaudes darbiem?
	9. a	9. b	
Latviešu valoda	4	4	jā
Matemātika	4	2	jā
Bioloģija	7	7	nebija pirms viena pārbaudes darba
Fizika	6	7	jā
Ķīmija	14	14	jā



Efektīva izglītojamā mācību snieguma vērtēšanas sistēma ne tikai palīdz izglītojamajam saprast, kā viņam veicas, kāds ir progress, vai un cik daudz ir sasniegti rezultāti (tā var būt kā atbalsta sistēma izglītojamajam), bet arī kalpo kā monitorēšanas instruments pedagogam, norādot uz nepieciešamību koriģēt savu pedagoģisko darbību, lai pielāgotos izglītojamajam, akomodējot viņa izglītības vajadzības mācību darbā⁷⁸. Tāpēc, revidentu vērtējumā, ir svarīgi, lai katrā izglītības iestādē būtu izveidota tāda izglītojamo mācību snieguma vērtēšanas sistēma, kas paredz efektīvi īstenot diagnosticējošo un formatīvo vērtēšanu.

Ieradumi, citi mācību sniegumu ietekmējoši faktori un izglītojamo izaugsme – jāvērtē, bet kā?

Izglītībā ir ierasts, ka izglītojamo sasniegumi tiek novērtēti, un tāpēc valstis izstrādā dažādus rīkus (testus, anketas, novērtējuma materiālus u. c.), lai paplašinātu vērtēšanas procesu. Centieni par prioritāti mācībās noteikt vispārējās kompetences, piemēram, uzņēmējdarbība, digitālā prasme, kopīga problēmu risināšana, visticamāk, tiks iedragāti, ja izglītības iestāžu sniegumu vērtēs un salīdzinās tikai šaurā tradicionālā diapazonā. Turklāt nebūtu jēgas gaidīt, ka pedagogi attīstīs izglītojamā īpašības, raksturu, attieksmes un vērtības, ja viņiem nav iespējas uzzināt, vai viņu centieni ir bijuši veiksmīgi⁷⁹.

Piemēram, Somija ir izstrādājusi vērtēšanas materiālus par “mācīšanos mācīties”. Igaunija ir izstrādājusi brīvprātīgus novērtējuma materiālus 2., 3., 6. un 8. klašu izglītojamajiem, kas sniedz pedagogiem atgriezenisko saiti par izglītojamo prasmēm tādās jomās kā mācību plānošana, iegaumēšanas stratēģijas, palīdzības un papildu informācijas meklēšana un lasīšanas stratēģijas. Šie vērtēšanas resursi ir pieejami visām izglītības iestādēm⁸⁰.

Arī Pamatizglītības standarts⁸¹ nosaka izglītojamajiem attīstīt caurviju prasmes – pašvadītu mācīšanos (kas ietver mācību plānošanu, iegaumēšanas stratēģijas, pašregulāciju u. c.), jaunradi un uzņēmējspēju, sadarbību, pilsonisko līdzdalību, digitālo prasmi, kritisko domāšanu un problēmrisināšanu –, un kopš 01.09.2020. paredz izglītības iestādei vērtēt un sekot līdzi katra izglītojamā izaugsmei. Jānorāda, ka izglītojamā izaugsme ir pasaulē atzītu izglītības sistēmu galvenais mērķis.



Revīzijā aicinājām izlases izglītības iestādes sniegt informāciju, vai izglītības iestāde iegūst informāciju par vairākiem izglītojamā sniegumu ietekmējošiem faktoriem: mācību plānošana; iegaumēšanas stratēģijas; palīdzības un papildu informācijas meklēšana; lasīšanas stratēģijas; pašregulācija; attieksme pret izglītības iestādi; iesaistīšanās izglītības iestādes lēmumu pieņemšanā; attieksmes; ieradumi.

Saskaņā ar izlases izglītības iestāžu sniegto informāciju izglītības iestādes iegūst informāciju par izglītojamo attieksmi pret izglītības iestādi un iesaistīšanos izglītības iestādes lēmumu pieņemšanā, izmantojot EMU, *Eduro* aptaujas vai izglītības iestāžu izveidotas aptaujas (ja izglītības iestāde tādas veic). Vienlaikus izglītības iestādes norādīja, ka strādā pie izglītojamo prasmju attīstīšanas, tomēr pedagogiem nav pieejami rīki, kas ļautu viegli novērtēt mācību sniegumu ietekmējošus faktorus.

Par to, ka šādi atbalsta rīki ir nepieciešami, liecina vairāku izlases izglītības iestāžu sniegtā informācija par pašu izglītības iestāžu uzsāktām un veiktām darbībām šo prasmju attīstīšanai un vērtēšanai, piemēram:

- ✓ *Rīgas Teikas vidusskola ir izveidojusi atbalsta instrumentu pedagogiem, kas tostarp ļauj vērtēt izglītojamo mācību plānošanas un pašregulācijas prasmes, kā arī sniedz rekomendācijas turpmākām darbībām (kā palīdzēt izglītojamajam);*
- ✓ *Jelgavas 4. vidusskolas pedagogi ir izstrādājuši rokasgrāmatu audzinātājiem par pašvadītu mācīšanos, kurā ir iekļautas darba lapas un testi, ko var izmantot klases stundās;*
- ✓ *Liepājas Katoļu pamatskola izstrādā rīku par lasīšanas stratēģijām;*
- ✓ *Liepājas Valsts ģimnāzija izstrādāja pašvadītās mācīšanās anketu.*



Pamatizglītības standartā⁸² noteikts, ka izglītības iestāde papildus mācību snieguma vērtēšanai var vērtēt izglītojamā mācīšanās ieradumus, tādējādi atzīstot to ietekmi uz izglītojamā mācību sniegumu un izaugsmi. Veids, kādā izglītības iestādē tiek izvērtēti un dokumentēti izglītojamā ieradumi, jānosaka izglītojamo mācību sasniegumu vērtēšanas kārtībā⁸³.

Izvērtējot izlasē iekļauto izglītības iestāžu izstrādātās izglītojamā mācību snieguma vērtēšanas kārtības, konstatēts, ka 14 no 21 izglītības iestādes iekšējā regulējumā nav noteikts, kā tiek izvērtēti un dokumentēti izglītojamo ieradumi. Savukārt sešu izlases izglītības iestāžu izglītojamo mācību snieguma vērtēšanas kārtībās tas ir noteikts. Piemēram, izglītības iestādes ieradumus un attieksmi fiksē skolvadības sistēmās “E-klase” vai “Mykoob” (uzvedības ieraksti)⁸⁴ vai izglītības iestādē vērtē pārbaudes darbu kultūru⁸⁵. Lai izvērtētu un dokumentētu izglītojamā izaugsmi, mācību procesā ir iekļautas caurviju prasmju attīstošas aktivitātes (gada projekta darbs, pilsoniskās līdzdalības aktivitātes, ēnu dienas atskaite u. c.)⁸⁶.

Iepriekšminētais liecina, ka izglītības iestādēm nav skaidras un vienotas izpratnes, kādi izglītojamā ieradumi būtu jāvērtē un kā tieši tas ir veicams. Tomēr, revidentu vērtējumā, šāda informācija kopā ar ieteikumiem (kā palīdzēt izglītojamajiem gadījumos, kad ir nepieciešama ieradumu maiņa) būtu svarīga ne tikai pedagogiem, bet arī izglītojamajiem un viņu likumiskajiem pārstāvjiem. Tas uzlabotu izglītojamā mācību sniegumu un sekmētu izglītojamo izaugsmi.

Pamatizglītības standartā⁸⁷ noteikts, ka izglītības iestāde izstrādā izglītojamā mācību sasniegumu vērtēšanas kārtību, kurā nosaka, kādā veidā tiek izvērtēta un dokumentēta izglītojamā izaugsme.

Izvērtējot izlases izglītības iestāžu izstrādātās izglītojamā mācību snieguma vērtēšanas kārtības, kas bija spēkā, uzsākot 2024./2025. mācību gadu, konstatēts, ka 16 no 21 izglītības iestādes kārtībās nav noteikts, kā tiek izvērtēta un dokumentēta izglītojamo izaugsme.

Tomēr piecām izlases izglītības iestādēm izglītojamā mācību snieguma vērtēšanas kārtībās ir noteikts, kā izglītības iestāde vērtē izglītojamo izaugsmi, piemēram:

- ✓ Babītes vidusskolā 4.–12. klašu izglītojamie reizi trijos mēnešos audzināšanas stundā, saņemot sekmju izrakstu, veido savu individuālo mācību sasniegumu dinamikas apkopojumu, pašvērtējumu, izvērtējot savus mācīšanās paradumus un attieksmi, un to veic klašu audzinātāju izvēlēta formātā;
- ✓ Jelgavas Centra pamatskolā, lai dokumentētu izglītojamā izaugsmi, klases rītos izglītojamie, analizējot sekmju izrakstus, seko savai izaugsmei. Izglītojamajiem tiek veidots ieradums plānot, uzraudzīt un novērtēt savu mācīšanos stundās;
- ✓ Jelgavas Spīdolas Valsts ģimnāzijā, lai izvērtētu un dokumentētu izglītojamā izaugsmi un ieradumus, mācību procesā ir iekļautas caurviju prasmju attīstošas aktivitātes;
- ✓ SIA “Rīgas Komercskola” un SIA “Tālmācības vidusskola” noteikts, ka izaugsmes dinamika tiek vērtēta, veicot formatīvo vērtēšanu, lai sniegtu izglītojamajam atgriezenisko saiti.

Izglītības iestādes intervijās sniedza informāciju, ka, piemēram:

- ✓ *tas ir ļoti laiktietlīpīgs darbs. Ar šo rezultātu faktiski neko nedarīja. Galvenā atziņa bija, ka izglītības iestādē nav atbalsta resursu, lai ar visiem izglītojamajiem, kam dažādu iemeslu dēļ parādītos sekmju kritums, būtu laiks strādāt individuāli vai grupās. Trūktu līdzekļu, lai piešķirtu papildu konsultācijas vai individuālas/grupu nodarbības⁸⁸;*
- ✓ *trūkst rīku, kas palīdzētu objektīvi noteikt snieguma dinamiku, jo atzīmes neko neparāda. Izglītības iestāde izvērtē atzīmes, vai nav kritumi pa gadiem, bet citādi izaugsmes vērtēšana izglītības iestādē nenotiek⁸⁹;*
- ✓ *izglītojamie kādreiz veidoja savu portfolio trīs gadu garumā, kurā bija redzama sociālemocionālā un akadēmiskā izaugsme, tomēr tas vairs nav obligāti⁹⁰;*
- ✓ *izglītojamajiem, kuri 1.–3. klasē apmeklē logopēdu, ir korekcijas plāns, saskaņā ar kuru var izvērtēt izaugsmi. Papildus izglītības iestāde katram izglītojamajam veic izglītojamā sekmju dinamikas analīzi sadalījumā pa mācību gadiem un mācību priekšmetiem⁹¹;*
- ✓ *īsteno programmu “Līderis manī”, kuras ietvaros izglītojamie mācās izvīrīt, sasniegt un izvērtēt mērķus savā dzīvē⁹².*

Revīzijā konstatētais liecina, ka izglītības iestādēm nav skaidra un vienota izpratne, kā novērtēt katra izglītojamo izaugsmi.

Atbalsta personāls – joprojām nepietiekams

Lai veicinātu katra izglītojamā attīstību un izaugsmi, visiem izglītojamajiem ir jānodrošina pietiekami izaicinošas mācību iespējas, kas ietver arī atbalstu, lai novērstu nepilnības mācībās, kā arī lai paplašinātu iespējas tiem, kuri mācībās ir vairāk pavirzījušies uz priekšu. Mērķis ir katra izglītojamā izaugsme⁹³.

Lai nodrošinātu iespēju izglītojamajam saņemt vajadzīgo atbalstu, primāri ir nepieciešams atbalsta personāls, kas ir pietiekams un spēj efektīvi reaģēt uz katra izglītojamā atbalsta vajadzībām (skatīt 6. attēlu).



6. attēls. Atbalsta personāls vispārējās izglītības iestādēs⁹⁴

Saskaņā ar normatīvo regulējumu⁹⁵ atbalsts ir jāsniedz ne tikai izglītojamajiem, kuriem ir pedagoģiski medicīniskās komisijas atzinums, bet arī izglītojamajiem, kuriem konstatētas jebkādas attīstības vai mācīšanās grūtības (turpmāk – izglītojamie ar atbalsta pasākumiem). Izglītības iestādes atbalsta speciālisti – izglītības psihologs, skolotājs logopēds vai speciālais pedagogs – veic attiecīgi pedagoģisko vai psiholoģisko novērtējumu un sniedz atzinumu, tajā norādot ieteicamos atbalsta pasākumus.

Lai nodrošinātu taisnīgāku pedagogu un arī atbalsta personāla darba samaksu⁹⁶, no 01.09.2025. uzsākta pakāpeniska pedagogu darba samaksas finansēšanas modeļa “Programma skolā”⁹⁷ (turpmāk – modeli “Programma skolā”) īstenošana. Vēršam uzmanību, ka 2025./2026. mācību gadā atbalsta personāla darba samaksa ieviesta tikai 70 % apmērā no modeli “Programma skolā” plānotā atbalsta personāla darba samaksas apmēra⁹⁸.

Kā skaidrots informatīvajā ziņojumā⁹⁹, modelis “Programma skolā” paredz aprēķināt finansējumu atbalsta personāla atalgojumam, pamatojoties uz optimālo atbalsta personāla sastāvu, kas nepieciešams pilnvērtīgam izglītības procesam, ņemot vērā izglītojamo skaitu izglītības iestādē, kas noteikts kā bāzes atbalsta personāla likmju skaits.

Lai aprēķinātu finansējumu atbalsta personālam, saskaņā ar modeli “Programma skolā” ir jānosaka finansējamo amata vietu skaits, rēķinot vienu amata vietu uz konkrētu izglītojamo skaitu izglītības iestādē, kā arī papildus ņemot vērā klašu posmus, kuros konkrētais atbalsta personāls ir jānodrošina (skatīt 6. tabulu).

6. tabula

Modelī “Programma skolā” noteiktais atbalsta personāla finansēšanas princips

Atbalsta personāls	viena slodze uz izglītojamo skaitu	1.–3. klase	4.–6. klase	7.–9. klase	10.–12. klase
pedagoga palīgs	60	✓	-	-	-
sociālais pedagogs	600	✓	✓	✓	✓
speciālais pedagogs	900	✓	✓	✓	-
logopēds	450	✓	✓	-	-
psihologs	600	✓	✓	✓	✓
bibliotekārs	600	✓	✓	✓	✓
karjeras konsultants	600	-	-	✓	✓

Saskaņā ar normatīvo regulējumu¹⁰⁰ pašvaldībām ir tiesības sadalīt starp izglītības iestādēm finansējumu atbalsta personālam un, sadalot mērķdotāciju izglītības iestādēm pedagogu darba samaksai, no mērķdotācijas ne mazāk kā deviņi procenti jāizlieto atbalsta personāla (izglītības iestādes bibliotekārs, skolotājs logopēds, izglītības psihologs, speciālais pedagogs, pedagogs karjeras konsultants, pedagoga palīgs) darba samaksai. Ja vispārizglītojošā iestādē tiek īstenota speciālās pamatizglītības programma, tiek aprēķināts papildu finansējums izglītojamiem ar speciālajām vajadzībām¹⁰¹.

Atbalsta personāla nodrošinājums pirms un pēc modeļa “Programma skolā”



Lai noteiktu, kāds atbalsta personāls un uz kādu slodzi ir nodarbināts izlases izglītības iestādēs un novērtētu atbalsta personāla slodzi izmaiņas pēc modeļa “Programma skolā” ieviešanas, revidenti vērtēja izlases izglītības iestāžu tarififikācijās iekļauto informāciju par atbalsta personālu un tā izmaiņām un to salīdzināja ar modeli “Programma skolā” aprēķinātajām atbalsta personāla slodzēm likmēs.

Izvērtējot tarififikācijās norādīto informāciju izlases izglītības iestādēs, konstatēts, ka no 2023./2024. līdz 2025./2026. mācību gadam atbalsta personāla slodzes likmēs kopumā palielinātas no 134 uz 177 slodzēm likmēs jeb par 32 %.

Salīdzinot 2024./2025. mācību gada faktiskās atbalsta personāla slodzes likmēs ar modeli “Programma skolā” aprēķinātajām atbalsta personāla slodzēm likmēs, konstatēts, ka jau 2024./2025. mācību gadā (tātad pirms ievieša modeli “Programma skolā”) izglītības iestāžu atbalsta personāla slodzes likmēs sasniedza modeli “Programma skolā” paredzēto slodžu likmēs apmēru, to nesasniedza divi amati – bibliotekārs un pedagogs karjeras konsultants.

Jānorāda, ka šāds slodžu likmēs skaits bija nodrošināts ar pašvaldības līdzfinansējumu, kas nodrošināja atbalsta personāla slodžu likmēs pieaugumu par gandrīz 38 % (skatīt 2. pielikumu).

No 01.09.2025., kad valstī daļēji ievieša modeli “Programma skolā”, valsts budžeta finansētās atbalsta personāla slodzes izlases izglītības iestādēs palielinājās par 31 %. Tomēr revīzijā konstatēts, ka izglītības iestādes faktiski jūt tikai 11 % pieaugumu, jo pašvaldības samazināja pašvaldību finansēto atbalsta personāla daļu.

Modelis “Programma skolā” īpaši paredz stiprināt pedagoga palīga lomu 1.–3. klasē, jo tiks finansēts viens pedagoga palīgs uz 60 izglītojamajiem, ja izglītojamo skaits klasē pārsniedz 10 izglītojamos.

Lai gan modelis “Programma skolā” atbalsta personāla finansēšanas modelis neparedz pedagoga palīgu ne 4.–6. klašu grupām, ne 7.–9. klašu grupām, tomēr revīzijā konstatēts, ka vairākās izlases izglītības iestādēs, kuras īsteno pamatizglītības otrā posma programmas (7.–9. klase), ir nodarbināti pedagoga palīgi. Piemēram, Rīgas Valsts 1. ģimnāzijā 2025./2026. mācību gadā uz 5,348 slodzēm likmēs (tikai no valsts budžeta finansējuma) (skatīt 7. tabulu).

7. tabula

Izlases izglītības iestādes, kuras īsteno tikai pamatizglītības otrā posma programmu (7.–9. klase) un nodarbina pedagoga palīgus

Izglītības iestāde	01.10.2023.		01.10.2024.		01.10.2025.	
	Slodze likmēs		Slodze likmēs		Slodze likmēs	
	Valsts mērķdotācija	Pašvaldības finansējums	Valsts mērķdotācija	Pašvaldības finansējums	Valsts mērķdotācija	Pašvaldības finansējums
Rīgas Valsts 1. ģimnāzija	2,200	0,000	0,000	3,893	5,348	0,000
Liepājas Valsts ģimnāzija	1,102	0,000	1,472	0,000	1,680	0,000
Jelgavas Spīdolas Valsts ģimnāzija	1,200	0,000	1,052	0,000	1,426	0,000
SIA “Tālmācības vidusskola”	0,012	0,000	0,170	0,000	0,080	0,000

Salīdzinājumam: Rīgas Igaunu pamatskolā, Rīgas Teikas vidusskolā un Rīgas 88. vidusskolā īsteno pamatizglītības programmu, tai skaitā 1.–3. klašu grupām, kuru atbalstam faktiski bija mērķēts modelī “Programma skolā” noteiktais pedagoga palīgu finansējuma palielinājums, tomēr pat ar pašvaldības līdzfinansējumu divas izglītības iestādēs joprojām nesasniedz Rīgas Valsts 1. ģimnāzijas nodrošināto pedagoga palīgu slodzi.

Rīgas Valsts 1. ģimnāzijas pārstāvji skaidroja¹⁰², ka skolotāju palīgu skaits ir palielināts, lai nezaudētu atbalsta personālam paredzēto finansējumu. Šie speciālisti faktiski strādājot individuāli ar izglītojamajiem, kuriem nepieciešams ko apgūt papildus, piemēram, matemātikā, fizikā vai citā mācību priekšmetā, vai kad izglītojamais daļa grupās fizikas un ķīmijas stundās (16 izglītojamie klasē 32 vietā). Pedagoga palīgi mēdz vadīt pulciņus vai ir darba vadītāji vai novērotāji citās skolās, izglītojamajiem piedaloties olimpiādēs.

Revidenti, izvērtējot Rīgas Valsts 1. ģimnāzijas tarifkāciju, konstatējuši, ka pedagoga palīgu amats un slodze ir tarifcēta vairāk nekā trešdaļai jeb 38 pedagogiem no visa Rīgas Valsts 1. ģimnāzijas pedagoģiskā personāla (90 % gadījumu pamatizglītības vai vispārējās vidējās izglītības skolotājiem) – no 0,038 (1,14 stundas nedēļā) līdz 0,4 (12 stundas nedēļā) slodzēm likmēs. Pusei no pedagogiem tā nodrošināja gandrīz pilnu 40 stundu darba nedēļu.

Normatīvajā regulējumā¹⁰³ noteiktais ierobežojums liedz izglītības iestādei noteiktu valsts budžeta mērķdotācijas apmēru izlietot citiem mērķiem kā tikai atbalsta personāla finansēšanai. Ja izglītības

iestāde uzskata, ka atbalsta personāls ir pietiekams un vienlaikus finansējums ir lielāks, nekā nepieciešams, tā šo finansējumu izlieto, tarificējot pamatizglītības un vispārējās vidējās izglītības skolotājiem arī pedagoga palīga slodzi.

Revidentu vērtējumā, kopumā būtu apsverama pedagoga palīgu nodrošināšana 4.–6. klasei, jo ne vienmēr sasniedzot šo pamatizglītības posmu pilnībā zūd vai samazinās vajadzība pēc pedagoga palīga atbalsta. Tomēr primāri visās izglītības iestādēs ir jānodrošina šāds atbalsts 1.–3. klasei, lai jau mācību sākumposmā izglītojamie, kuriem ir grūtības mācībās, saņemtu savlaicīgu palīdzību, vienlaikus nekavējot kopējā mācību procesa norisi klasē.



Kamēr pilnā apmērā nav nodrošināti pedagoga palīgi 1.–3. klasei un secīgi 4.–6. klasei (atbilstoši vajadzībai), tikmēr pedagoga palīgu nodrošināšana 7.–9. klasei, revidentu vērtējumā, nav atbalstāma.

Vai modelis “Programma skolā” nodrošinās nepieciešamo atbalstu?



Lai novērtētu, vai modelī “Programma skolā” noteiktais atbalsta personāla finansēšanas princips ir balstīts uz apzinātām izglītojamo vajadzībām un atbilstoši tam tiek plānots atbalsta personāls un tā slodze, revīzijā aplēsām kādu laiku (minūtes) atbalsta personāls (slodze aprēķināta atbilstoši modelim “Programma skolā”) – logopēds, psihologs un speciālais pedagogs – varētu veltīt vienam izglītojamajam.

Aprēķins veikts: (1) logopēdam – pieņemot, ka 35 % no izlases izglītības iestāžu izglītojamo skaita 1.–6. klasē ir nepieciešama logopēdiskā palīdzība¹⁰⁴; (2) psihologam – pamatojoties uz Rīgas valstspilsētas sniegto informāciju¹⁰⁵ par izglītojamo skaitu tās dibinātajās izglītības iestādēs 2024./2025. mācību gadā, kuri nav speciālo izglītības programmu izglītojamie, bet kuriem ir nepieciešami atbalsta pasākumi; (3) speciālajam pedagogam – pamatojoties uz Rīgas valstspilsētas sniegto informāciju¹⁰⁶ par izglītojamo skaitu tās dibinātajās izglītības iestādēs 2024./2025. mācību gadā, kuri nav speciālo izglītības programmu izglītojamie, bet kuriem ir nepieciešami atbalsta pasākumi.

Saskaņā ar Latvijas Logopēdu asociācijas datu apkopojumu 35 % izglītojamo 1.–6. klasē ir nepieciešama logopēdiskā palīdzība¹⁰⁷.

Izvērtējot izglītojamo iespējas saņemt logopēda atbalstu izlases izglītības iestādēs atbilstoši modelī “Programma skolā” aprēķinātajam finansējumam, konstatēts, ka laiks, ko vidēji logopēds var veltīt vienam izglītojamajam nedēļā, ir tikai 11 minūtes uz vienu izglītojamo ar valodas traucējumiem.

Saskaņā ar Latvijas Logopēdu asociācijas izstrādāto un IZM saskaņoto skolotāju logopēdu amata aprakstu¹⁰⁸ skolotāja logopēda darba viena slodze ir 30 darba stundas nedēļā, kuras ietvaros 70 % jāvelta koriģējoši attīstošai darbībai un 30 % metodiskajam un konsultatīvajam darbam. Būtiski, ka skolotāja logopēda amata aprakstā papildus norādīts, kādam būtu jābūt izglītojamo skaitam uz vienu logopēda slodzi, t. sk., norādot, ka vispārējās izglītības iestādē tas ir 30 līdz 35 izglītojamie uz viena skolotāja logopēda darba slodzi (80 % grupu darbs).

Tātad, lai pilnībā un efektīvi nodrošinātu izglītojamo vajadzību pēc logopēda atbalsta, logopēda nodrošinājums (slodze) būtu jāplāno atbilstoši vajadzībai. Līdz ar to, revidentu vērtējumā, slodzes būtu jāņem vērā, aprēķinot un piešķirot valsts budžeta mērķdotāciju atbalsta personālam.

Tomēr, aicinot IZM sniegt informāciju (t. sk. norādīt avotu), kas pamato modeli "Programma skolā" noteikto atbalsta personāla uz bērnu skaitu pietiekamību, IZM nevarēja iesniegt šādu informāciju¹⁰⁹.

Savukārt, izvērtējot Rīgas valstspilsētas pašvaldības sniegto informāciju par izglītojamajiem ar atbalsta pasākumiem 2024./2025. mācību gadā un aprēķinot, cik valsts budžeta finansētas psihologa slodzes minūtēs būtu uz vienu izglītojamo ar atbalsta pasākumiem 2024./2025. mācību gadā atbilstoši modelim "Programma skolā", konstatēts, ka tās būtu tikai 14 līdz 18 minūtes nedēļā (skatīt 8. tabulu).

8. tabula

Psihologa slodzes minūšu skaits atbilstoši modelim "Programma skolā" uz vienu izglītojamo ar atbalsta pasākumiem 2024./2025. mācību gadā

Izglītības iestāde	Izglītojamo ar atbalsta pasākumiem skaits 2024./2025. mācību gadā	Izglītojamo skaits (1.–12. klase) 01.10.2024.	Saskaņā ar finansējuma modeli "Programma skolā"		Psihologa slodzes minūšu skaits nedēļā uz vienu izglītojamo ar atbalsta pasākumiem
			Psihologa slodze likmēs (1 uz 600)	Psihologa slodze minūtēs nedēļā	
Rīgas 64. vidusskola	296	1366	2,28	4098	14
Rīgas Teikas vidusskola	215	1058	1,76	3174	15
Rīgas Angļu ģimnāzija	195	1152	1,92	3456	18
Rīgas 69. pamatskola	113	522	0,87	1566	14
Rīgas Friča Brīvzemnieka pamatskola	95	530	0,88	1590	17

Izvērtējot izlasē iekļautās Rīga Teikas vidusskolas tarifkāciju 01.10.2024., konstatēts, ka faktiski izglītības iestādē bija nodarbināti divi psihologi uz pilnām divām slodzēm, kas uz vienu izglītojamo ar atbalsta pasākumiem ir 16,7 minūtes nedēļā.

Pieņemot, ka izglītojamie ar atbalsta pasākumiem 2024./2025. mācību gadā mācījās pamatizglītības posmā, un aprēķinot, cik valsts budžeta finansētas speciālā pedagoga slodzes minūtes saņemtu izglītojamais ar atbalsta pasākumiem (atbilstoši modelim "Programma skolā"), konstatēts, ka speciālais pedagogs vienam izglītojamajam ar atbalsta pasākumiem var veltīt tikai no septiņām līdz 11 minūtēm nedēļā (skatīt 9. tabulu).

9. tabula

Speciālā pedagoga slodzes minūšu skaits atbilstoši modelim “Programma skolā” uz vienu izglītojamo ar atbalsta pasākumiem 2024./2025. mācību gadā

Izglītības iestāde	Izglītojamo ar atbalsta pasākumiem skaits 2024./2025. mācību gadā*	Izglītojamo skaits (1.–9. klase) 01.10.2024.	Saskaņā ar finansējuma modeli “Programma skolā”		Speciālā pedagoga slodzes minūšu skaits nedēļā uz vienu izglītojamo ar atbalsta pasākumiem
			Speciālā pedagoga slodze likmēs (1 uz 900)	Speciālā pedagoga slodze minūtēs nedēļā	
Rīgas 64. vidusskola	296	1164	1,29	2328	8
Rīgas Teikas vidusskola	215	772	0,86	1544	7
Rīgas Angļu ģimnāzija	195	881	0,98	1762	9
Rīgas 69. pamatskola	113	522	0,58	1044	9
Rīgas Friča Brīvzemnieka pamatskola	95	530	0,59	1060	11

*Revidentu pieņēmums, ka visi izglītojamie ar atbalsta pasākumiem mācās pamatizglītības posmā

Savukārt saskaņā ar Rīgas Teikas vidusskolas tarifikāciju 01.10.2024., lai arī ir tarificēta slodze speciālajam pedagogam 0,2 slodzes likmēs, faktiski tas ir vakants amats. Tas nozīmē, ka izglītojamajiem speciālā pedagoga atbalsts nebija pieejams. Izglītības iestāde sniedza informāciju¹¹⁰, ka jau vairākus gadus neizdodas atrast speciālo pedagogu.

Papildus jānorāda, ka izlases izglītības iestādes¹¹¹ norādīja uz joprojām nepietiekamu atbalsta personāla nodrošinājumu. Arī Valsts kontroles 05.11.2025. organizētās fokusa grupas diskusijas dalībnieki vērta uzmanību uz lielāku atbalsta personāla nepieciešamību, nekā to paredz modelis “Programma skolā”. Visvairāk būtu nepieciešami pedagoga palīgi, speciālie pedagogi un psihologi.



Revidentu vērtējumā, tas liecina, ka no 01.09.2025. ieviestā modeļa “Programma skolā” finansēšanas princips atbalsta personālam nav balstīts uz apzinātām izglītojamo atbalsta vajadzībām un atbalsta personāla slodzes nav aprēķinātas atbilstoši šīm vajadzībām. Līdz ar to ieviestā modeļa “Programma skolā” atbalsta personāla finansēšanas princips nesniedz pārliecību, ka izglītojamie saņem visu viņu attīstībai un izaugsmei nepieciešamo atbalstu.

Ieteikumi

IZM sadarbībā ar VIAA nodrošināt valsts līmeņa monitoringa darbu izstrādi un īstenošanu, kā arī rīkus izglītojamo mācību un atbalsta vajadzību apzināšanai.

Valsts kontrole sagaida, ka ieteikuma ieviešanai tiks veiktas vismaz šādas darbības:

- ✓ *normatīvajā regulējumā noteikta regulāra monitoringa darbu īstenošana pirmsskolas noslēgumā, 3. un 6. klasē vismaz tekstpratībā un rēķinpratībā;*

- ✓ veikta regulāra īstenoto monitoringa darbu rezultātu analīze, lai noteiktu un īstenotu nepieciešamos pasākumus izglītojamo mācību snieguma uzlabošanai;
- ✓ nodrošināti rīki vismaz izglītojamo ieradumu, mācību plānošanas, iegaumēšanas stratēģiju, palīdzības un papildu informācijas meklēšanas, lasīšanas stratēģiju un izaugsmes novērtēšanai;
- ✓ nodrošināta rīku pieejamība izglītības iestāžu, kas īsteno pamatizglītības programmas, pedagogiem.

IZM sadarbībā ar pašvaldībām, izglītības iestādēm un to dibinātājiem nodrošināt, ka izglītības iestādēs ir pieejams nepieciešamais atbalsta personāls katra izglītojamā atbalsta vajadzību nodrošināšanai.

Valsts kontrole sagaida, ka ieteikuma ieviešanai tiks veiktas vismaz šādas darbības:

- ✓ apzinātas pamatizglītības posma izglītojamo atbalsta vajadzības (pētījumi, izglītības iestāžu sniegta informācija par izglītojamo skaitu, kuriem nepieciešami atbalsta pasākumiem u. c.);
- ✓ normatīvajā regulējumā¹¹² noteikta tāda atbalsta personāla slodze, kas, pamatojoties uz apzinātajām izglītojamo atbalsta vajadzībām, nodrošina nepieciešamā atbalsta sniegšanu.

3. Izglītības iestādēs nav efektīvas sistēmas katra izglītojamā atbalstam un izaugsmei

Izglītojamie ir dažādi – talantīgi un ar augstiem mācību sasniegumiem, ar vidēju un labu mācību sniegumu, kā arī izglītojamie, kuriem radušās problēmas mācību satura apguvē, par ko liecina zems mācību sniegums. Tomēr katram izglītojamajam ir kāds talants un arī vājās puses, tādēļ izglītojamos nevar viennozīmīgi iedalīt nošķirtās grupās.

Revīzijā ir identificēti izglītības iestāžu centieni un darbības, lai sniegtu izglītojamajiem nepieciešamo atbalstu to mācību snieguma uzlabošanai un izaugsmei. Tomēr tie ir nepietiekami gan ierobežoto resursu dēļ, gan tāpēc, ka iztrūkst vienotas izpratnes par izglītības iestāžu iespējām un mehānismiem, kā veidot atbalsta sistēmu izglītības iestādē, kas sekmētu katra izglītojamā izaugsmi atbilstoši tā spējām un vajadzībām.

Kopumā izglītības iestādēs nav izveidota atbalsta sistēma izglītojamo talanta identificēšanai un attīstīšanai. Izglītības iestādes izglītojamo talanta identificēšanai un attīstīšanai īsteno atsevišķus fragmentārus pasākumus, to apjoms ir nevienmērīgs – atkarīgs no ES struktūrfondu projektu īstenošanas termiņiem, pieejamā finansējuma un izglītības iestādes dalības projektos. Turklāt izglītības iestāžu īstenotie pasākumi pārsvarā ir vērsti uz izglītojamo sagatavošanu dalībai olimpiādēs un konkursos.

Revidenti īpaši uzsver, ka izglītības iestādēs nav izstrādāta vienota pieeja tam, kā apzināt un noteikt jomas, kurās izglītojamie ar vidēju un labu mācību sniegumu ar papildu atbalstu vēlētos sasniegt augstākus mācību snieguma rezultātus un kā organizēt un sniegt atbalstu mācību snieguma uzlabošanai šajās jomās. Lai arī izglītības iestādēm ir jānodrošina atbilstoši atbalsta mehānismi, faktiski tas notiek pēc paša izglītojamā iniciatīvas (ja izglītojamais tādu izrāda), pedagoga vai izglītojamā vecāku pamudinājuma.

Valsts kontrole secina, ka izglītības iestāžu sniegtais atbalsts izglītojamajiem ar zemu sniegumu nav efektīvs, jo tikai retos gadījumos novērojama izlasē iekļauto izglītojamo mācību snieguma uzlabošanās. Daļa izglītojamo 2023./2024. mācību gada 9. klases noslēgumā nenokārtoja kādu no valsts centralizētajiem eksāmeniem, jo nesaņēma savlaicīgu un pietiekamu atbalstu mācību procesā. Pazīmes, ka izglītojamam atbalsts ir nepieciešams, izglītības iestāde varēja pamanīt jau 6. klasē un pat 3. klasē.

Izglītības sistēmai ir jānodrošina ikviena izglītojamā individuālā snieguma un kompetenču attīstība, paredzot atbilstošus atbalsta mehānismus dažādām izglītojamo grupām – gan talantīgajiem un uz izcilību vērstajiem, gan izglītojamajiem ar vidēju sniegumu, gan izglītojamajiem ar vāju sniegumu vai mācīšanās grūtībām.

Arī *PISA* pētījumos¹¹³ tiek vērtēts izglītojamo ar augstiem un ļoti augstiem sasniegumiem un izglītojamo ar zemu sasniegumu īpatsvars. Tas dod iespējas novērtēt izmaiņas, ne tikai salīdzinot kopējo rezultātu ar iepriekšējiem *PISA* pētījuma rezultātiem, bet arī sadalījumā pa izglītojamo snieguma līmeņiem.

Valsts kontrole norāda, ka valsts pārbaudes darbu rezultāti ir tikai viens no izglītības kvalitātes rādītājiem, kas neraksturo mācību procesa kvalitāti, izglītojamā izaugsmi un izglītības iestādes darbību kopumā. Tomēr tie ir publiski pieejami gan izglītojamajiem, gan to likumiskajiem pārstāvjiem un tos izmanto, izvēloties izglītības iestādi.



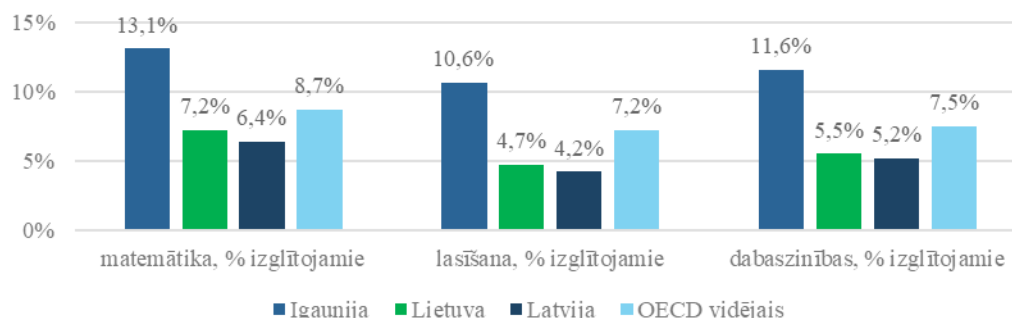
Tāpēc Valsts kontrole revīzijā veidoja izlasi, iekļaujot tajā izglītojamos pēc to snieguma līmeņa valsts pārbaudes darbos angļu valodā, latviešu valodā un matemātikā 2023./2024. mācību gadā: (1) talantīgi un uz izcilību vērsti izglītojamie; (2) izglītojamie ar vidēju un labu mācību sniegumu; (3) izglītojamie ar zemu mācību sniegumu.

Būtiski uzsvērt, ka katram izglītojamajam piemīt kāds talants, kuru pedagogiem jāspēj identificēt. Par talanta potenciālu ne vienmēr liecina izglītojamā iegūtie vērtējumi noteiktos mācību priekšmetos, līdz ar to talantīgi izglītojamie nav atsevišķi nošķirama grupa.

Neveltot pienācīgu uzmanību talantīgiem izglītojamajiem, tie var zaudēt interesi un motivāciju

Svarīgi ir apzināt katra izglītojamā individuālos dotumus un talantus, lai veicinātu izglītojamā individuālo attīstību. Ja izglītojamais ir talantīgs kādā no mācību jomām, tas bieži mācību saturu apgūst ātrāk vai dziļāk nekā viņa vienaudži. Līdz ar to nepieciešami piemēroti uzdevumi, lai novērstu, ka izglītojamajam zūd motivācija un interese.

Vairāki starptautisko pētījumu rezultāti¹¹⁴ norāda uz negatīvām tendencēm attiecībā uz izglītojamajiem ar augstiem mācību rezultātiem. Secināts, ka ilgtermiņā (kopš 2000. gada) Latvijas pamatizglītības kvalitāte ir laba un stabila, tomēr ir arī būtiski pilnveidojami aspekti, tai skaitā vairāk uzmanības jāpievērš darbam ar labajiem un izcilajiem izglītojamajiem¹¹⁵. Izglītojamo ar augstiem sasniegumiem īpatsvars Latvijā ir mazāks nekā *OECD* vidēji un mazāks par Igaunijas un Lietuvas rādītāju (skatīt 7. attēlu).



7. attēls. PISA 2022, izglītojamo ar augstiem sasniegumiem īpatsvars¹¹⁶

Lai identificētu un attīstītu katra izglītojamā individuālo dotumus un talantus, svarīga ir vienota izpratne par to, kas ir talantīgs izglītojamais.

Latvijā nav nostiprināts vienots “apdāvinātības” un “talantīguma” jēdziens un definīcija¹¹⁷ (revīzijā izmantots apzīmējums “talantīgs izglītojamais”), tomēr jēdziens ir lietots vairākos dokumentos. Piemēram, Pamatnostādnēs 2021.–2027. gadam noteikts vispārīgs uzdevums “Nodrošināt individuālo kompetenču attīstību”, tai skaitā arī talantīgajiem un uz izcilību vērstajiem izglītojamajiem¹¹⁸. Arī IKVD Vadlīnijās¹¹⁹ izglītības kvalitātes nodrošināšanai vispārējā izglītībā vispārīgi lieto jēdzienu “talantīgs izglītojamais”. Līdz ar to vienotas izpratnes par šo terminu nav ne teorijā, ne praksē.

Jānorāda, ka arī revīzijā, izvērtējot 21 izlases izglītības iestādes iekšējos tiesību aktus un citus revidentiem iesniegtos dokumentus, konstatēts, ka tikai trīs (14 %) izglītības iestādēs¹²⁰ ir definēts, ko izglītības iestādē saprot ar talantīgu izglītojamo.

Piemēram, Bērzpils pamatskolas iekšējie noteikumi paredz¹²¹:

Talantīgs ir izglītojamais, kuram piemīt kādā jomā izcilas, iedzimtas spējas, apdāvinātība.

Izglītības iestāde par talantīgiem izglītojamajiem uzskata arī spējīgus izglītojamos, kam nav iedzimta apdāvinātība, bet ir augstas darba spējas un sasniegumi dažādos mācību un ārpus stundu pasākumos.

Izglītības iestādē tiek apzināti talantīgie izglītojamie pēc šādiem kritērijiem: mācību sniegums ikdienā, pārbaudes darbos, darba spējas, psiholoģiskā noturība un personiskā attieksme.

No 2016. gada līdz 2023. gadam VISC īstenoja divus ESF projektus, kuru mērķis bija veicināt vispārējās izglītības iestāžu izglītojamo individuālo kompetenču un talantu attīstību. Viena no projektiem – Projekts izglītojamo talantu attīstībai¹²² – mērķis bija veicināt vispārējās izglītības iestāžu izglītojamo individuālo kompetenču un talantu attīstību. Otra projekta – Projekts izglītojamo individuālo kompetenču attīstībai¹²³ – mērķis bija nodrošināt izglītības pakalpojumu daudzveidību, kas balstīti uz individuālās mācību pieejas attīstību un ieviešanu vispārējās izglītības iestādēs, tādējādi uzlabojot izglītojamo kompetences un mācību sasniegumus.

Projekts izglītojamo talantu attīstībai paredzēja izstrādāt pedagoģiskā darba metodiku, lai identificētu izglītojamos ar augstiem sasniegumiem un izkoptu viņu talantu, un ieviest šo metodiku. Metodikā lietots jēdziens “bērna talanta potenciāls”, uzsverot, ka ikvienam izglītojamajam ir talanta potenciāls kādā jomā¹²⁴.

Izglītojamā talants reizēm netiek attīstīts, jo pedagogi nespēj to identificēt, un līdz ar to izpaliek atbalsts izglītojamajam gan izglītības iestādē, gan ģimenē. Veiksmīgi šīs problēmas spēj risināt izglītības iestādes, kurās ir izveidota sistēma gan izglītojamā talanta identificēšanai, gan attīstīšanai¹²⁵.

Projektā izglītojamo talantu attīstībai izstrādātā metodika sniedz ieskatu, kā izglītības iestādei veidot atbalsta sistēmu, norādot uz šādiem elementiem tās efektīvai darbībai: (1) koordinators izglītojamo talantu attīstīšanas jomā; (2) pedagogu izpratnes un prasmju pilnveide; (3) atbalsta komanda; (4) ilgtermiņa plāns jeb stratēģija izglītojamo talantu identificēšanai un attīstībai.

Projektā¹²⁶ izstrādātā metodika talantīgu izglītojamo atpazīšanai un izglītojamo talantu izkopšanai ir pieejama tīmekļvietnē **“atbalstsizcilībai.lv”**.

Metodikā ir iekļauti indikatori, pēc kuriem pedagogs var identificēt izglītojamā talanta potenciālu intelektuālajā, sociālajā, psihomotorajā jomā, kā arī kreativitātes potenciālu¹²⁷. Ir sniegti arī metodiskie ieteikumi¹²⁸.



IKVD 2022. gada izvērtējumā par vispārējās un profesionālās izglītības kvalitāti norādīts, ka saskaņā ar izglītības programmu akreditāciju rezultātiem aptuveni 90 % izglītības iestāžu ir izveidojušas atbalsta sistēmu darbam ar talantīgajiem izglītojamajiem. Tajā skaitā, 2022. gadā aktīvi izmantojot Projektā izglītojamo individuālo kompetenču attīstībai piedāvātos risinājumus un finansējumu, izglītības iestāžu pedagogi turpināja atbalsta sistēmu pilnveidot – veica diagnosticēšanu, piedāvāja izglītojamajiem individuālās nodarbības un izmantoja citas darba formas, kas veicināja talantīgo izglītojamo izaugsmi¹²⁹.

Taču tikai puse¹³⁰ no izlases izglītības iestādēm, kas piedalījās Projektā izglītojamo individuālo kompetenču attīstībai, norādīja, ka turpina īstenot atsevišķas minētās atbalsta aktivitātes. Turklāt vairs ne tādā apjomā, kādā tās varēja nodrošināt projekta laikā, jo tam vairs nav pieejams finansējums.



Savukārt revīzijā vērtējam, vai izlases izglītības iestādēs ir izveidota sistēma izglītojamo talanta identificēšanai un attīstībai, ievērojot iepriekšminētajā metodikā noteiktos sistēmas elementus.

Koordinatoru darbā ar talantīgiem izglītojamajiem

Izglītības iestādei jānosaka koordinators darbā ar talantīgiem izglītojamajiem, kurš analizē reālo situāciju, identificē problēmas, formulē mērķus attīstībai, izveido atbalsta komandu un koordinē tās darbību. Koordinators nodrošina, ka pedagogi spēj identificēt izglītojamo talanta potenciālu, t. i., rūpējas par pedagogu profesionālo kompetenci, kā arī izstrādāt izglītības iestādes stratēģiju izglītojamo talantu identificēšanai un attīstībai¹³¹.

Revīzijā iegūtā informācija liecina, ka kopumā izlasē iekļautajās izglītības iestādēs koordinators nav noteikts¹³².

Viens no būtiskiem koordinators pienākumiem ir veicināt sadarbību starp pedagogiem, izglītojamajiem un izglītojamo likumiskajiem pārstāvjiem.

Lai gan revīzijā aptuveni puse no izlasē iekļautajām izglītības iestādēm norādīja, ka komunikācija ar izglītojamo likumiskajiem pārstāvjiem par izglītojamo talantu notiek¹³³, šī komunikācija parasti ir saistīta tikai ar izglītojamā dalību mācību priekšmetu olimpiādēs vai konkursos: (1) izglītojamais ir izvirzīts dalībai olimpiādē vai konkursā, (2) izglītības iestāde uzsāk papildu darbu ar izglītojamo, lai sagatavotu olimpiādei vai konkursam, (3) pēc izglītojamā sasniegumiem olimpiādē vai konkursā, izsakot pateicību likumiskajiem pārstāvjiem.

Papildus jānorāda, ka revīzijā nav konstatēta neviena izglītības iestāde, kuras iekšējais regulējums paredzētu komunikāciju ar izglītojamo likumiskajiem pārstāvjiem par viņa talanta potenciālu un attīstību. Arī skolvadības sistēmās “E-klase” vai “Mykoob” nav konstatējama informācija par izglītības iestādes komunikāciju ar izglītojamo likumiskajiem pārstāvjiem par izglītojamo talanta identificēšanu un attīstīšanu. Tas, revidentu vērtējumā, liecina, ka šādas sarunas nenotiek vai notiek ievērojami retāk, nekā gadījumos, kad radušas kādas problēmas – uzvedība, kavējumi u. c.

Pedagogu izpratne un prasmju pilnveide izglītojamā talanta identificēšanai un attīstībai

Pedagogam ir nepieciešama profesionāla kompetence, lai spētu ieraudzīt konkrētas pazīmes un uzvedību, kas liecina par bērna potenciālu kādā jomā¹³⁴.

Īstenojot ES struktūrfondu projektus izglītojamo talantu attīstībai un individuālo kompetenču attīstībai¹³⁵, no 2017. līdz 2023. gadam pedagogiem bija pieejamas šādas mācības talantīgu izglītojamo identificēšanai un darbam ar talantīgiem izglītojamajiem: (1) talantīga pedagoga kompetence un tās attīstība; (2) bērna talanta identificēšana; (3) bērna talanta veicināšanas iespējas izglītības iestādē; (4) pedagogu profesionālās kompetences pilnveide meiteņu sasniegumu veicināšanai un meiteņu īpatsvara pieaugumam STEM mācību priekšmetā matemātikā¹³⁶.

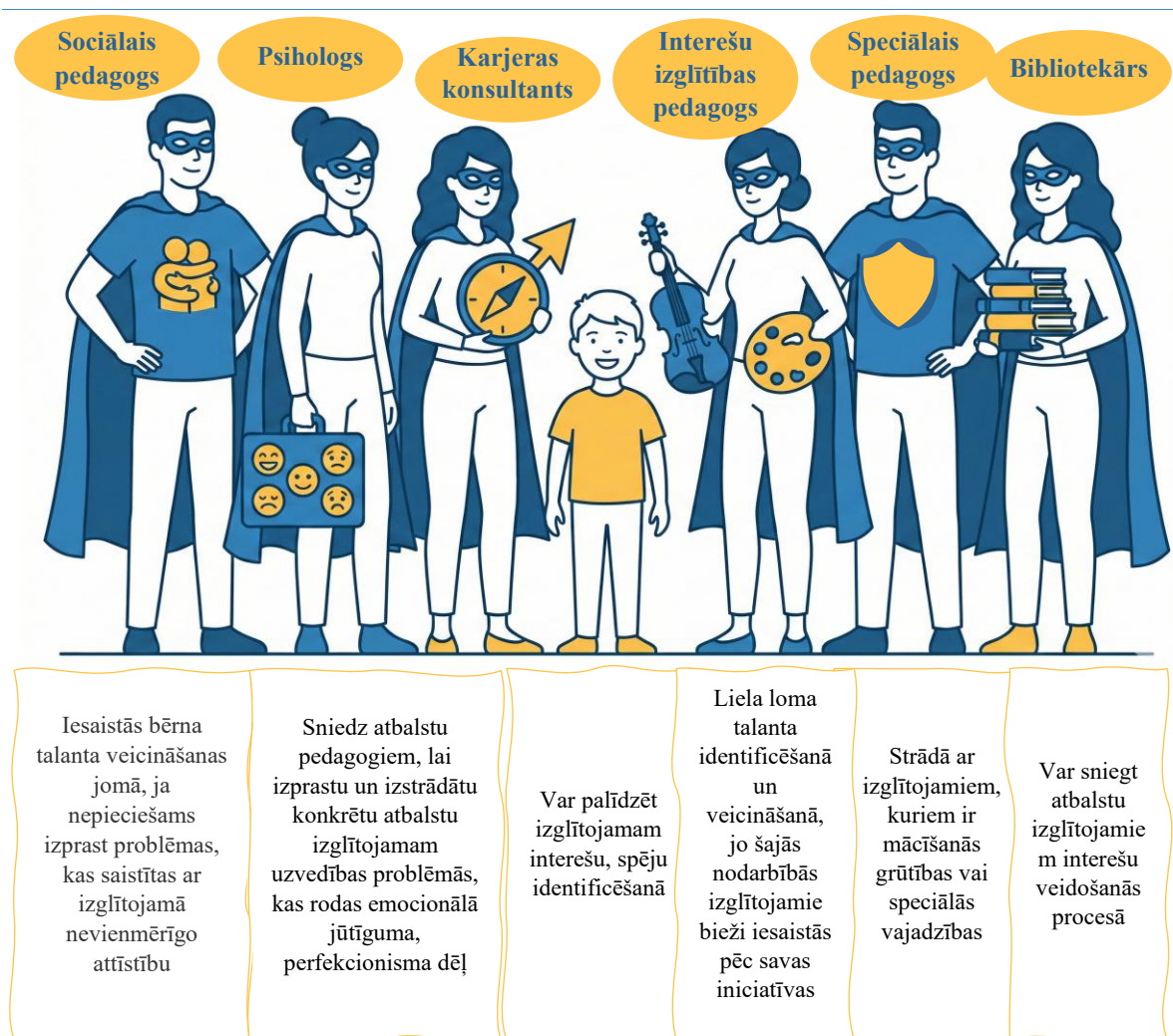
Revīzijā konstatēts, ka abos projektos pedagogu profesionālajā pilnveidē piedalījās tikai puse no izlasē iekļautajām izglītības iestādēm.

Papildus jānorāda, ka vairākas izglītības iestādes, kuru pedagogi piedalījās profesionālajā pilnveidē, pēc tam organizēja mācības un pieredzes apmaiņu izglītības iestādē iekšēji vai pat pieaicinot citu izglītības iestāžu pedagogus, lai paplašinātu pedagogu loku.

Kopumā no 2022. gada līdz 2025. gadam pedagogi no visām izlases izglītības iestādēm apmeklēja arī citus profesionālās kompetences pilnveides kursus darbam ar talantīgajiem izglītojamajiem¹³⁷.

Atbalsta komanda izglītojamo talanta attīstīšanai

Atbalsta komandā ietilpst ne tikai pedagogi, bet arī sociālais darbinieks, psihologs, karjeras konsultants, interešu izglītības pedagogs, bibliotekārs un speciālais pedagogs. Visiem, kuri ir iesaistīti atbalsta komandā, ir svarīgi sadarboties, regulāri apmainīties ar pieredzi gūtajām atziņām un kopīgi meklēt jaunas idejas, jo katram ir sava loma (skatīt 8. attēlu).



8. attēls. Atbalsta komanda izglītojamo talanta attīstīšanai¹³⁸ (attēls ģenerēts ar mākslīgā intelekta rīku Gemini Apps Privacy Hub)

Revīzijā iegūtā informācija liecina, ka izlasē iekļautajās izglītības iestādēs nav izveidota atbalsta komanda talantīgo izglītojamo atbalstam¹³⁹.

Atbalsta personāls, kas tostarp būtu jāiekļauj atbalsta komandā, un tā slodze ir atkarīga no izglītības iestādei pieejamajiem resursiem – gan finanšu resursiem, gan cilvēkresursiem. Tomēr atbalsta personāls joprojām nav pietiekams, lai nodrošinātu katra izglītojamā vajadzības (skatīt revīzijas ziņojuma sadaļu “Atbalsta personāls – joprojām nepietiekams”).

Revidējamajā posmā izglītības iestādēm, kuras piedalījās Projektā izglītojamo individuālo kompetenču attīstībai, bija iespējams atbalsta personālu papildus piesaistīt un finansēt no ES struktūrfondiem.

Projektā izglītojamo individuālo kompetenču attīstībai piedalījās puse izlases izglītības iestāžu, kas no 2017. gada līdz 2023. gadam saņēma finansējumu vairāku aktivitāšu īstenošanai (tajā skaitā nodrošināts atbalsta personāls), lai sniegtu atbalstu izglītojamajiem gan ar zemu, gan ar optimālu, kā arī augstu mācību sniegumu. Piemēram, nodrošinātas praktiskās nodarbības, talantu programma, laborantu programma, individualizētas nodarbības talantīgajiem izglītojamajiem, pētniecības programma,

nometnes un atbalsta personāls – pedagoga palīgs/otrais pedagogs, sociālais pedagogs, logopēds, psihologs, speciālais pedagogs u. c.¹⁴⁰. Diemžēl, kā jau iepriekš norādīts, no finansējuma pieejamības bija atkarīgs, vai izglītības iestādes turpināja projektā ieviesto atbalsta aktivitāšu īstenošanu arī pēc projekta noslēguma.

Iepriekšminētais liecina, ka izglītojamajiem, kuriem atbalsts talanta attīstībai ir nepieciešams laikā, kad ir pabeigti iepriekšējā ES struktūrfondu plānošanas perioda projekti un vēl nav uzsākti jaunā plānošanas perioda projekti, tas ir pieejams ievērojami mazākā apmērā.

Papildus vēršam uzmanību, ka darbam ar talantīgajiem izglītojamajiem atbalsta komanda, sadarbojoties ar pedagogiem, var izstrādāt arī individuālo mācību apguves plānu. Piemēram, lai veiksmīgi sagatavotu izglītojamo mācību priekšmetu olimpiādēm¹⁴¹. Revīzijā noskaidrots, ka izlases izglītības iestādes, kurās mācību saturu apgūst klātienē, neizstrādā individuālo mācību apguves plānus darbam arī talantīgiem izglītojamajiem.

Stratēģija izglītojamo talantu identificēšanai un attīstībai

Viens no atbalsta komandas galvenajiem uzdevumiem ir izstrādāt stratēģiju izglītojamo talantu identificēšanai un attīstībai. Stratēģijai ir jāietver izglītojamo talanta identificēšanā un attīstīšanā sasniedzamie mērķi, piemēram, pilnveidot izglītojamā talanta identificēšanas pieejas un veicināt izglītojamā talanta attīstību atbilstoši viņa spējām, nevis vecumam¹⁴².

Izvērtējot revīzijā sniegto informāciju, konstatēts, ka izlasē iekļautās izglītības iestādes nav izstrādājušas stratēģiju izglītojamo talantu attīstīšanai¹⁴³.

Vienlaikus norādām, ka revīzijā ir identificētas atsevišķas pašvaldību un izglītības iestāžu darbības, kas liecina, ka tajās plāno, kā organizēt darbu ar talantīgiem izglītojamajiem.

Piemēram, Rīgas Teikas vidusskola izstrādājusi vadlīnijas pedagogiem darbam ar talantīgiem izglītojamajiem.

Izstrādāts informatīvs materiāls “Kā strādāt ar talantīgajiem skolēniem”, kurā ir ietvertas vadlīnijas pedagogiem, kā identificēt talantīgu un centīgu izglītojamo, kā rīkoties, mācīt un sadarboties ar šādiem izglītojamajiem un viņu likumiskajiem pārstāvjiem.

Informatīvajā materiālā ir praktiski ieteikumi pedagogiem izglītojamo talanta veicināšanai un atbalstam. Piemēram, organizēt grupu darbu, kur talantīgie darbojas kā mentori, papildus tas palīdz klasē veidot uz mācīšanos orientētu vidi.

Informatīvajā materiālā ir uzdevums katram pedagogam izveidot konkrētu un reāli īstenojamu darbību sarakstu, ko varēs veikt, lai atbalstītu savas klases un klašu talantīgos izglītojamajos.



Savukārt Balvu novada pašvaldība katrai izlases izglītības iestādei ir noteikusi konkrētus sasniedzamos rādītājus:

Atbilstoši Balvu novada izglītības attīstības stratēģijas 2022.–2027. gadam mērķim izglītības iestādēm noteikti mērķi un sasniedzamie rādītāji izglītības programmu īstenošanai 2022.–2025. gadam:

Balvu valsts ģimnāzija	✓ 90–100 % vēroto mācību stundu liecina par skolēncentrētu, pašvadītu, diferencētu mācību procesu, starppriekšmetu saikni; ✓ izglītības iestādē ir izstrādāta un darbojas sistēma darbam ar talantīgiem izglītojamajiem; ✓ vismaz 32 % dalībnieku ir novada olimpiāžu, sacensību vai konkursu laureāti.	
Viļakas vidusskola	✓ vismaz 85–100 % vēroto mācību stundu liecina par skolēncentrētu, pašvadītu, diferencētu mācību procesu, starppriekšmetu saikni; ✓ vismaz 20 % dalībnieku ir novada olimpiāžu, sacensību vai konkursu laureāti.	
Bērzpils pamatskola	✓ vismaz 85–100 % vēroto mācību stundu liecina par skolēncentrētu, pašvadītu, diferencētu mācību procesu, starppriekšmetu saikni; ✓ vismaz 15 % dalībnieku ir novada olimpiāžu, sacensību vai konkursu laureāti.	

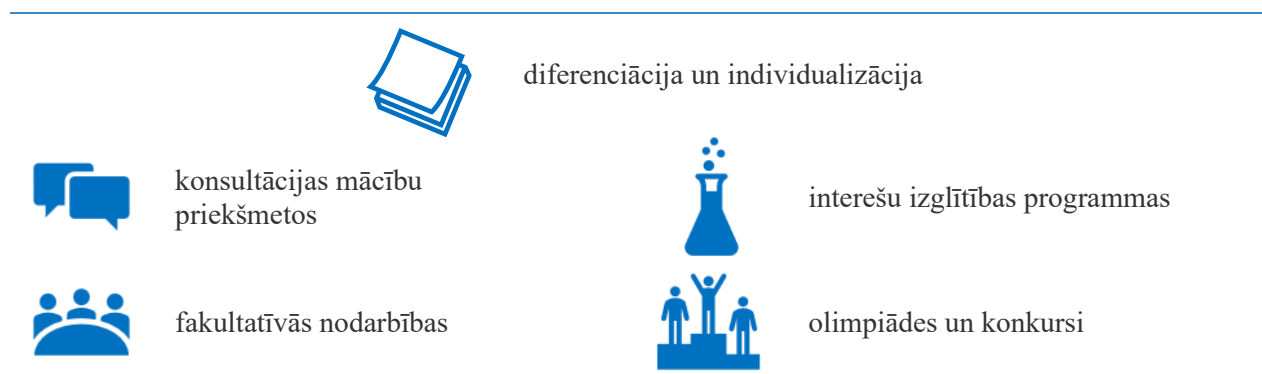
Katrā izglītības iestādē ir nepieciešams ilgtermiņa plāns jeb stratēģija, lai veidotu un nodrošinātu efektīvu talantu identificēšanu un attīstīšanu. Stratēģijai nav obligāti jābūt atsevišķam dokumentam, to izglītības iestādes var integrēt savos iekšējos attīstības vai darbības plānošanas dokumentos, tiesību aktos un jau esošajos procesu aprakstos. Revidentu ieskatā, tas ir priekšnosacījums veiksmīgai procesu plānošanai, organizēšanai un koordinēšanai, lai sekmētu katra izglītojamā talanta identificēšanu un attīstīšanu.

Izglītības iestāžu darbības izglītojamo talanta veicināšanā

Ir divi veidi, kā attīstīt izglītojamā talantu¹⁴⁴:

- ✓ bagātināšana – paaugstinātas grūtības uzdevumi vai izteikti daudzveidīgas aktivitātes (arī ārpusstundu aktivitātes, kas padziļina vai paplašina mācību saturu);
- ✓ paātrināšana – paātrināta programmas apguve (izglītojamais mācības izglītības iestādē uzsāk agrāk, izglītojamo agrāk pārceļ augstākā klasē, izglītojamais piedalās vecāku klašu mācību stundās atsevišķos priekšmetos, mācīšanās paātrināšana visai klasei vai grupai).

Latvijā izglītības iestādes īsteno šādus bagātināšanas pasākumus:





Atbilstoši izlases izglītības iestāžu sniegtajai informācijai par stundu novērošanas rezultātiem¹⁴⁵ un izglītības iestāžu 2023./2024. mācību gada pašvērtējuma ziņojumiem diferencētu pieeju (dažāds mācīšanās piedāvājums atbilstoši izglītojamā prasmēm un spējām) ir ieviesusi tikai trešā daļa izglītības iestāžu¹⁴⁶. Puse izglītības iestāžu atzīst, ka diferencēta pieeja mācību stundās ir novērota, bet tā ir pilnveidojama un attīstāma¹⁴⁷. Savukārt divas izglītības iestādes¹⁴⁸ saņēma ārēju ekspertu vērtējumu, ka tās diferenciāciju mācību stundās nenodrošina¹⁴⁹.

Iepriekšminētais liecina, ka visās izglītības iestādēs izglītojamajam nav iespējas apgūt mācību saturu atbilstoši tā zināšanu un prasmju līmenim, mācīšanās tempam, interesēm un uztveres un domāšanas veidam. Nediferencējot mācību saturu un nemēģinot to individualizēt, tiek apdraudēta mācību kvalitāte, izglītojamo motivācija un emocionālā labsajūta, kā arī netiek nodrošinātas vienlīdzīgas iespējas ikvienam izglītojamajam attīstīties savā tempā un spēju līmenī.

Revīzijā konstatēts piemērs tam, kā izglītības iestāde mācību stundu kvalitātes novērtēšanā iesaista pašus izglītojamos:

Draudzīgā Aicinājuma Cēsu Valsts ģimnāzijā ir izstrādāta un aprobēta sistēma mācību procesa kvalitātes uzraudzīšanai, kas sevī ietver regulāru mācību stundu vērošanu, atgriezeniskās saites sniegšanu pedagogiem, izglītojamo anketēšanu par mācību stundām u. c. elementus¹⁵⁰.

Izglītojamie, aizpildot aptaujas anketu, sniedz atgriezenisko saiti gan pedagogam, gan izglītības iestādes vadībai par mācību stundas kvalitāti.

Pirms anketas aizpildīšanas izglītojamajiem tiek sniegta informācija un piemēri, kādai ir jābūt kvalitatīvai mācību stundai. Par katru pedagoga aptaujas anketas aizpilda vismaz divas klases¹⁵¹. Iegūtie rezultāti sniedz vērtīgu informāciju izglītības iestādes vadībai, plānojot pedagoga profesionālās kompetences pilnveidi, kā arī tas ietekmē pedagoga profesionālās darbības novērtējumu un atalgojumu.



Visās izglītības iestādēs izglītojamajiem bija pieejamas konsultācijas mācību priekšmetos¹⁵², taču pieejamie dati par notikušajām konsultācijām izlases izglītības iestādēs nav savstarpēji salīdzināmi, jo ir atšķiras to uzskaitē.

Pieejamo datu kvalitāti par notikušajām konsultācijām ietekmē tas, cik precīzi un detalizēti pedagogs ir izdarījis ierakstu par konsultāciju. Līdz ar to tikai retos gadījumos var noteikt, vai mācību priekšmetu konsultācijas izglītojamie izmantoja bagātināšanas nolūkos – apgūt padziļinātas vai paplašinātas zināšanas – vai neapgūtā mācību satura apgūšanai.

Pozitīvs piemērs konsultāciju uzskaitē novērojams Balvu Valsts ģimnāzijā. Mācību priekšmetu konsultāciju uzskaitē nodrošina, ka darbs ar izglītības iestādes talantīgajiem izglītojamajiem ir izsekojams:

Balvu Valsts ģimnāzijas skolvadības sistēmā “E-klase” ir izveidots atsevišķs žurnāls “Darbs ar talantīgajiem izglītojamajiem”. Šajā žurnālā fiksē konsultācijas, kurās izglītojamie tiek gatavoti mācību priekšmetu olimpiādēm un konkursiem¹⁵³.

Fakultatīvo un interešu izglītības nodarbību piedāvājums izglītības iestādēs ir dažāds un ir atkarīgs no katras izglītības iestādes resursiem – pedagogiem, šim mērķim pieejamā finansējuma, atbilstošām telpām, to noslogojuma u. c.



Lielākā daļa jeb 15¹⁵⁴ no izlases izglītības iestādēm 2023./2024. un 2024./2025. mācību gadā nodrošināja fakultatīvās nodarbības¹⁵⁵. Trīs izglītības iestādes¹⁵⁶, revidentu vērtējumā, fakultatīvās nodarbības piedāvāja daļēji, jo tās bija nodrošinātas kā atsevišķas mācību priekšmetu nodarbības atsevišķām klasēm¹⁵⁷ (piemēram, tikai viena matemātikas fakultatīvā nodarbība nedēļā 7. klasei).

Izglītības iestāžu pieeja fakultatīvo nodarbību organizēšanā ir dažāda, taču tā liecina, ka fakultatīvās nodarbības izglītības iestādes organizē, lai izglītojamajam paplašinātu vai padziļinātu mācību saturu. Pirmkārt, izglītības iestādes fakultatīvajās nodarbībās piedāvā apgūt mācību priekšmetus papildus izglītības standartā noteiktajiem, piemēram, 2. un 3. klasē ir iespēja apgūt datoriku¹⁵⁸.

Otrkārt, fakultatīvajās nodarbībās izglītojamie apgūst mācību priekšmetus, kas saistīti ar izglītības iestādes vai klases novirzienu. Piemēram, igauņu valoda¹⁵⁹, solfedžo¹⁶⁰, kristīgā mācība¹⁶¹. Šādos gadījumos fakultatīvās nodarbības apmeklē visa klase.

Treškārt, kādu no mācību priekšmetiem izglītojamie apgūst vairāk, izmantojot fakultatīvās nodarbības (vairāk stundu nedēļā). Piemēram, 9. klasē mācību priekšmeti, kuros ir jākārtoto centralizētie eksāmeni¹⁶².



Izvērtējot izlases izglītības iestāžu piedāvātās interešu izglītības nodarbības 2024./2025. mācību gadā, konstatēts, ka plašākās interešu izglītības iespējas izglītības iestādēs bija kultūras izpratnes un pašizpaušmes mākslas jomā – visas izglītības iestādes piedāvāja interešu izglītības nodarbības šajā jomā (tautu dejas, koris, ansamblis, teātra studija u. c.). Arī apmeklējuma ziņā šīs bija izglītojamo apmeklētākās interešu izglītības nodarbības izglītības iestādēs.

Taču salīdzinoši reti izglītības iestādes piedāvā interešu izglītības iespējas matemātikā – no 19 izlases izglītības iestādēm matemātikas pulciņus piedāvāja piecas izglītības iestādes¹⁶³. Gadījumos, kad šādas nodarbības izglītības iestādes piedāvā, tās ir tikai atsevišķām klašu grupām. Piemēram, 2024./2025. mācību gadā Mārupes Valsts ģimnāzija matemātikas pulciņu “Prātnieks” organizēja 2. klasei, savukārt Jelgavas 4. vidusskola matemātikas pulciņu organizēja 4. un 9. klasei.

Fakultatīvo un interešu izglītības nodarbību nodrošinājums kopā 2023./2024. un 2024./2025. mācību gadā revīzijā vērtēts septiņās vispārējās pamatizglītības mācību jomās: valodas, sociālā un pilsoniskā, kultūras izpratnes un pašizpaušmes mākslas, dabaszinātnes, matemātika, tehnoloģijas, veselība un fiziskās aktivitātes¹⁶⁴.

Konstatēts, ka tikai sešas¹⁶⁵ no 19 izlases izglītības iestādēm šādus bagātināšanas pasākumus izglītojamajiem nodrošināja visās mācību jomās. Pamatizglītības mācību jomas, kurās fakultatīvo un interešu izglītības nodarbību bija vismazāk, ir matemātika un dabaszinātnes.

Gadījumos, kad izglītības iestādē kādā no mācību jomām nav pieejami bagātināšanas pasākumi, pastāv iespēja izmantot pašvaldības ārpuskolas interešu izglītības piedāvājumu. Taču revīzijā konstatēts, ka ne visos gadījumos tas ir iespējams (skatīt 10. tabulu).

10. tabula

Interesešu izglītības piedāvājums izlases pašvaldībās 2023./2024. un 2024./2025. mācību gadā¹⁶⁶
sadalījumā pa pamatizglītības mācību jomām

Pamatizglītības mācību jomas	Mārupes novads	Jelgavas valstspilsēta	Liepājas valstspilsēta	Cēsu novads	Balvu novads
Valodas	✓	✓	✓	✓	x
Sociālā un pilsoniskā	✓	✓	✓	x	✓
Kultūras izpratne un pašizpausme mākslā	✓	✓	✓	✓	✓
Dabaszinātnes	x	✓	✓	✓	x
Matemātika	✓	x	✓	x	x
Tehnoloģijas	✓	✓	✓	✓	✓
Veselība un fiziskās aktivitātes	✓	✓	✓	✓	✓

Salīdzinot izlases izglītības iestāžu 2023./2024. un 2024./2025. mācību gadā nodrošinātās fakultatīvās un interesešu izglītības nodarbības ar attiecīgās pašvaldības ārpuskolas interesešu izglītības iespējām¹⁶⁷ pa mācību jomām¹⁶⁸, konstatēts, ka atsevišķu izglītības iestāžu izglītojamajiem kādā no mācību jomām šādi bagātināšanas pasākumi nebija pieejami ne izglītības iestādē, ne pašvaldībā, un tas mazina šo izglītojamo iespējas talanta attīstībai šajās jomās.



2023./2024. un 2024./2025. mācību gadā mācību priekšmetu olimpiādes neorganizē izglītības iestādes, kurās ir salīdzinoši mazs izglītojamo skaits, vai izglītības iestādes, kurās ieviesta prakse, ka izglītojamais dalībāi mācību priekšmetu olimpiādēs izvirza mācību priekšmetu pedagogi.

Vērtējot 2023./2024. un 2024./2025. mācību gadā organizētās mācību priekšmetu olimpiādes un konkursus kopā 19 izlases izglītības iestādēs pa mācību jomām¹⁶⁹, konstatēts, ka trīs izglītības iestādes¹⁷⁰ mācību priekšmetu olimpiādes un konkursus izglītojamajiem nodrošināja visās mācību jomās. Mācību jomas, kurās bija piedāvātas vismazāk mācību priekšmetu olimpiādes un konkursi, ir tehnoloģijas un veselība un fiziskās aktivitātes.

Revidenti atzinīgi vērtē Liepājas valstspilsētas pašvaldības pieeju mācību priekšmetu olimpiāžu organizēšanā¹⁷¹. Proti, Liepājas valstspilsētas pašvaldība ir izveidojusi sistēmu, kas nodrošina mācību priekšmetu olimpiāžu posmu sasaisti un vienotu pieeju pašvaldības izglītības iestādēs:

Liepājas valstspilsētas pašvaldības Izglītības pārvalde katru mācību gadu sagatavo un tīmekļvietnē publicē Mācību priekšmetu olimpiāžu grafiku mācību gadam, kurā ir noteikti visu trīs olimpiāžu posmu norises laiki: 1. posms – izglītības iestādes olimpiāde; 2. posms – valstspilsētas olimpiāde; 3. posms – valsts olimpiāde.

Sākoties mācību gadam, izglītības iestāžu pedagogus iepazīstina ar mācību priekšmetu olimpiāžu grafiku, pedagogi par olimpiādēm



saņem informāciju, tajā skaitā par 1. posmu, Liepājas valstspilsētas pašvaldības Izglītības pārvaldē.

Izglītības iestādēs katrā mācību priekšmetā olimpiādes 1. posmu plāno un organizē atbilstoši Liepājas valstspilsētas plānam. Izglītības iestādes atbildīgā persona uzrauga olimpiāžu norisi izglītības iestādē un piesaka dalībniekus olimpiādes 2. posmam.

Mācību priekšmetu olimpiāžu 1. posma darbus sagatavo valstspilsētas metodiskās apvienības.

Latvijā normatīvais regulējums¹⁷² paredz arī paātrināšanas pasākumu, proti, iespēju izglītojamajam viena mācību gada laikā apgūt divu klašu mācību priekšmetu saturu. Taču šāda prakse nav izplatīta izglītības iestādēs, kurās mācības nodrošina klātienē. Revīzijā šādi gadījumi, kad izglītojamais viena mācību gada laikā apgūst divu klašu mācību priekšmetu saturu, ir novērojami tikai tālmācības vidusskolās¹⁷³.

Proti, ja izglītojamajam ir zināšanas, prasmes, kā arī sociālā un psiholoģiskā gatavība, tālmācības vidusskolās var pabeigt divas klases vienā mācību gadā. Šādos gadījumos izglītojamajam izstrādā arī individuālo mācību satura apguves plānu¹⁷⁴.

SIA “Rīgas Komerckkola” piedāvā iespējas vēl šādam paātrināšanas pasākumam:

Izglītojamais konkrētus mācību priekšmetus mācās kopā ar augstāku klasi, lai (1) apgūtu svešvalodu; (2) gatavotos olimpiādēm¹⁷⁵.



Kopumā, revidentu vērtējumā, izglītojamajiem to talantu attīstīšanai tiek piedāvāts plašs pasākumu klāsts, tomēr to apjoms un pieejamība pašvaldībās un izglītības iestādēs atšķiras. Turklāt to apjoms izglītības iestādēs pa mācību gadiem var būtiski atšķirties, jo kā iepriekš revīzijas ziņojumā norādīts, daļu pasākumu finansē no ES struktūrfondu līdzekļiem (piemēram, individuālās nodarbības, talantu programma u. tml.). Tādējādi nav nodrošināta pasākumu vienmērība un pieejamība izglītojamajiem visā pamatizglītības posmā.

Izglītojamie ar labu un vidēju sniegumu – nepamanīti

Izglītības iestādēs atbilstošus atbalsta mehānismus ir jānodrošina izglītojamajiem ar vidēju un labu sniegumu, lai nodrošinātu to individuālā snieguma un kompetenču attīstību.

Izglītības iestādei ir svarīgi sniegt atbalstu arī šiem izglītojamajiem, jo tie nereti paliek nepamanīti starp izglītojamajiem ar ļoti labu sniegumu un tiem, kam ir mācīšanās grūtības. Šie izglītojamie ir potenciālie mācību sasniegumu uzlabotāji, ja viņus iedrošina un piedāvā piemērotus izaicinājumus.

Strādājot ar izglītojamajiem, kuru mācību sniegums ir vidējs, izglītības iestāde ne tikai palīdz izglītojamajam sasniegt augstākus rezultātus, bet arī veido sabalansētu un pozitīvu mācību vidi, kurā

katrs jūtas pamanīts un novērtēts. Jāuzsver, ka primāri šo izglītojamo mācību snieguma attīstība var pozitīvi ietekmēt kopējos izglītības rādītājus sabiedrībā, palielinot to izglītojamo īpatsvaru, kuriem ir augsti mācību rezultāti.

Revīzijā konstatēts, ka izlases izglītības iestādēs nav ieviesta sistemātiska pieeja, kā noteikt, kurās jomās izglītojamajiem ar vidēju un labu mācību sniegumu ir interese un spējas ar papildu atbalstu sasniegt augstākus rezultātus. Pamatā tā ir individuālu pedagogu iniciatīva¹⁷⁶.



Ja izglītojamais kādā no mācību jomām var un vēlas sasniegt augstākus rezultātus, tad izglītības iestādes piedāvātās iespējas ir mācību priekšmetu konsultācijas vai fakultatīvās nodarbības, kuras izglītojamais apmeklē pēc paša iniciatīvas, pedagoga ieteikuma vai likumisko pārstāvju mudināts.

Atbilstoši *PISA* pētījumiem Latvijā nepieaug tādu izglītojamo skaits, kuriem ir augsti un ļoti augsti rezultāti. Revidentu ieskatā, tas varētu būt saistīts arī ar mērķtiecīga un sistemātiska atbalsta trūkumu izglītojamajiem ar vidēju mācību sniegumu.

Revidenti atzinīgi vērtē Draudzīgā Aicinājuma Cēsu Valsts ģimnāzijas pieeju, ka visi izglītojamie ir iesaistīti sava mācību snieguma novērtēšanā. Tas nozīmē, ka arī izglītojamie ar vidēju vai labu sniegumu izvērtē savus mācību rezultātus. Šāda prakse var būt kā viens no instrumentiem, lai noskaidrotu, kurās mācību jomās izglītojamais ar vidēju vai labu sniegumu ir ieinteresēts sasniegt augstākus rezultātus un mērķtiecīgi plānotu nepieciešamo atbalstu viņa izaugsmei.

Draudzīgā Aicinājuma Cēsu Valsts ģimnāzijā izglītojamie klases stundās analizē savu mācību sniegumu un nosaka mērķus – sekmju izrakstā atzīmes iekrāso trīs krāsās

- ✓ vērtējums, ar kuru izglītojamais ir apmierināts;
- ✓ vērtējums ir labs, bet izglītojamais zina, ka varēja labāk;
- ✓ vērtējums ir problēma un steidzami kaut kas ir jādara.

Šie sekmju izraksti glabājas pie klašu audzinātāja¹⁷⁷.



Līdzīgu pieeju izmanto Babītes vidusskola, kurā kopš 2024./2025. mācību gada dinamiku un mērķu sasniegšanu analizē paši izglītojamie, izmantojot ceturkšņa sekmes mācību priekšmetos¹⁷⁸.

Babītes vidusskolā izglītojamo mācību snieguma vērtēšanas kārtība paredz, ka no 4. līdz 12. klasei izglītojamie reizi trijos mēnešos audzināšanas stundā, saņemot sekmju izrakstu, klašu audzinātāju vadībā apkopo savu individuālo mācību snieguma dinamiku, izvērtējot savus mācīšanās paradumus un attieksmi¹⁷⁹.



Mārupes Valsts ģimnāzija īsteno programmu “Līderis manī”¹⁸⁰. Programma “Līderis manī” ir vērsta uz izglītojamo personības veidošanu, mainot izglītojamā motivāciju, ļaujot ieraudzīt, kā var strādāt ar sevi

un ka katrs ir unikāls¹⁸¹. Programmas pieeja var iedrošināt izglītojamo ar vidēju vai labu sniegumu, tā ļauj atklāj sevī interesi par kādu noteiktu jomu.

Programma “Līderis manī” balstās uz piecām pārliecībām, kuras tiek iedzīvinātas izglītības iestādē:

1. Ikviens var būt līderis.
2. Katram ir iespējams sasniegt izcilību kādā jomā.
3. Pārmaiņas sākas ar mani.
4. Pedagoģs atbalsta bērnus un jauniešus viņu mācībās un pilnvaro viņus vadīt savas mācības.
5. Ir svarīgi attīstīt un pilnveidot visas personības jomas – intelektuālo, fizisko, emocionālo, garīgo un sociālo.



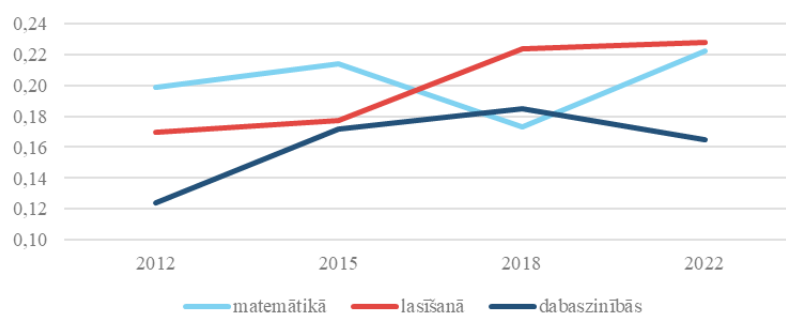
Programma “Līderis manī” ir maksas pakalpojums, līdz ar to tās pieejamība izglītības iestādēm ir atkarīga no finanšu resursiem.

Atbalsts izglītojamiem ar zemu mācību sniegumu – nepietiekams un neefektīvs

Pamatizglītības posms nav tikai priekšnoteikums, lai izglītojamais mācības varētu turpināt turpmākos izglītības līmeņos, pamatzglītība ir arī instruments, lai sistemātiski attīstītu bērna personību un vērtību izpratni.

Izglītības procesā var rasties situācijas, kad izglītojamā mācību sniegums kādā vai vairākos mācību priekšmetos nav pietiekams. Tam var būt dažādi iemesli – zema motivācija, pašapziņas problēmas vai mācīšanās grūtības, nedroša vide ģimenē vai arī ārkārtas apstākļi, kas var piemēklēt katru no mums (piemēram, tuvinieka slimība vai aiziešana mūžībā), nepietiekams pedagoga atbalsts u. c. Svarīgi ir laikus pamanīt izmaiņas izglītojamā uzvedībā un sekmēs, lai izglītības iestāde sadarbībā ar izglītojamā likumiskajiem pārstāvjiem sniegtu nepieciešamo atbalstu.

Lai arī 8. klases izglītojamo ar zemu sniegumu īpatsvars Latvijā 2022. gadā matemātikā, lasīšanā un zinātnē joprojām bija mazāks nekā *OECD* vidēji¹⁸², kopumā starptautiskie pētījumi¹⁸³ rāda, ka izglītojamo īpatsvaram ar zemu mācību sniegumu pamatzglītības posmā Latvijā ir tendence palielināties (skatīt 9. attēlu).



9. attēls. 15 gadus vecu personu ar zemu sniegumu tendence *PISA* pētījumos no 2012. gada līdz 2022. gadam. Datu avots: *Eurostat* (no *OECD* datiem)¹⁸⁴

Par nepieciešamību papildus strādāt ar izglītojamajiem, kuri uzrāda zemu sniegumu, liecina arī izglītojamo skaits, kas ik gadu nenokārto valsts pārbaudes darbus 9. klasē, nesasniedzot pat minimālo sliekšni (10 %) (skatīt 11. tabulu).

11. tabula

Izglītojamo skaits, kuri kārtoja, bet nenokārtoja centralizētos eksāmenus 9. klasē matemātikā, latviešu valodā un angļu valodā 2022./2023., 2023./2024. un 2024./2025. mācību gadā¹⁸⁵

	Matemātika			Latviešu valoda			Angļu valoda		
	2022./2023.	2023./2024.	2024./2025.	2022./2023.	2023./2024.	2024./2025.	2022./2023.	2023./2024.	2024./2025.
Izglītojamie, kuri kārtoja eksāmenu (skaits)	18 067	18 847	17 330	18 059	18 440	17 077	18 051	18 430	17 047
Izglītojamie, kuri nenokārtoja eksāmenu (skaits)	766	593	310	97	88	71	145	156	143
Izglītojamie, kuri nenokārtoja eksāmenu, %	4,2	3,1	1,8	0,5	0,5	0,4	0,8	0,8	0,8

Ja izglījamais kādu no eksāmeniem nenokārto, tas pamatizglītības līmeni nepabeidz un izglītojamajam atkārtoti ir jāmācās 9. klasē, lai eksāmenu varētu kārtot vēlreiz¹⁸⁶. No 2025./2026. mācību gada izglītojamajiem, kuri (1) par pamatizglītības apguvi saņēma liecību, ja vērtējums visos mācību priekšmetos gadā nebija zemāks par četrām ballēm, (2) ir kārtojuši centralizētos eksāmenus un vērtējums nav iegūts ne vairāk kā vienā centralizētajā eksāmenā, ir iespēja apgūt arodizglītības programmu, saglabājot vietu eksterņa¹⁸⁷ statusā iepriekšējā izglītības iestādē¹⁸⁸.

Centralizētos eksāmenus nenokārtojušie izglītojamie



Lai noteiktu, vai pastāvēja indikatori, kas atbildīgajām institūcijām jau laikus norādīja uz izglītojamo problēmām ar mācību satura apguvi, revidenti izvērtēja VIIS iekļauto informāciju par izglītojamajiem, kuri 2023./2024. mācību gadā mācījās izlases izglītības iestādēs 9. klasē, bet nenokārtoja kādu no centralizētajiem eksāmeniem.

No 21 izlases izglītības iestādes 12 izglītības iestādēs vismaz vienu centralizēto eksāmenu nenokārtoja kopā 58 izglītojamie.

Viena no pazīmēm, kas vieno šos izglītojamos, ir izglītības iestāžu maiņa, jo lielākā daļa jeb 43 izglītojamie pamatizglītības posmā ir vismaz reizi mainījuši izglītības iestādi, tajā skaitā 23 izglītojamie vairāk nekā divas reizes. Divi izglītojamie pamatizglītības posmā izglītības iestādi mainīja pat sešas reizes.

Lielākā daļa jeb 31 izglītojamais kārtoja pēcpārbaudījumus 6., 7. vai 8. klasē, jo nebija iegūts vērtējums vienā vai vairākos mācību priekšmetos vai arī tas bija nepietiekams (zem četrām ballēm). Turklāt 20

izglītojamo pēcpārbaudījumus kārtoja mācību priekšmetos, kuros 9. klasē nenokārtoja centralizētos eksāmenus. Vēršam uzmanību, ka 11 no minētajiem izglītojamajiem vērtējumu neuzlaboja, bet astoņi uzlaboja tikai uz četrām ballēm.

Minētais liecina, ka izglītojamajiem, kas nenokārtoja centralizētos eksāmenus, grūtības mācību procesā bija jau vairāku gadu garumā. Tas rada virkni jautājumu – kad problēmas pamanīja, vai izglītības iestādē bija sniegts atbalsts izglītojamajam un kāpēc sniegtais atbalsts nesniedza vēlamo rezultātu.



Revīzijā vērtēta VIIS pieejamā informācija par 43 izglītojamo (kuri 9. klasē nenokārtoja centralizēto eksāmenu matemātikā vai latviešu valodā) valsts pārbaudes darbu rezultātiem 3. klasē un 6. klasē matemātikā un latviešu valodā.

Rezultātā konstatēts, ka pusei izglītojamo 3. klasē un vairāk nekā pusei (60 %) izglītojamo 6. klasē valsts pārbaudes darbu rezultāti jau bija zemāki par 50 %.

Papildus jānorāda, ka deviņiem izglītojamajiem 3. klasē valsts pārbaudes darba vērtējums matemātikā bija 70 % un augstāks, taču 6. klasē vairāk nekā pusei no šiem izglītojamajiem valsts pārbaudes darba rezultāts ievērojami pasliktinājās, vienā gadījumā pat līdz 6 % (skatīt 12. tabulu). Revidentu vērtējumā, iepriekšminētais liecina, ka izglītojamajiem atbalsts bija nepieciešams jau līdz 6. klasei, taču tas nebija nodrošināts vai arī bija neefektīvs.

12. tabula

Izglītojamie, kuriem 3. klasē valsts pārbaudes darbā matemātikā vērtējums bija virs 70 %, bet 9. klasē nebija sasniegts 10 % zināšanu un prasmju līmenis centralizētajā eksāmenā¹⁸⁹

Izglītojamais	Klase, kurā izglītības iestāde uzņēma izglītojamo*	Izglītības iestāžu skaits, kurās izglītojamais mācījies pamatizglītības posmā	Valsts pārbaudes darba vērtējums 3. klasē, %	Valsts pārbaudes darba vērtējums 6. klasē, %	Centralizētajā eksāmenā iegūtais vērtējums, %
Izglītojamais Nr. 1	7. klase	2	78	87	7
Izglītojamais Nr. 2	9. klase	3	83	83	3
Izglītojamais Nr. 3	3. klase	2	78	73	7
Izglītojamais Nr. 4	6. klase	3	70	70	6
Izglītojamais Nr. 5	1. klase	1	80	57	8
Izglītojamais Nr. 6	8. klase	3	75	44	5
Izglītojamais Nr. 7	8. klase	5	75	20	7
Izglītojamais Nr. 8	1. klase	1	90	20	7
Izglītojamais Nr. 9	8. klase	6	75	6	3

*Pēdējā izglītības iestāde pamatizglītības posmā, kurā izglītojamais uzsāpis un kurā kārtoja centralizētos eksāmenus

Vēršam uzmanību arī uz tiem gadījumiem (skatīt 12. tabulu), kad izglītojamie gan 3., gan 6. klasē valsts pārbaudes darbos ir uzrādījuši labu un pat ļoti labu sniegumu matemātikā, bet vairs nav varējuši iegūt pat 10 % zināšanu un prasmju novērtējumu centralizētajā eksāmenā matemātikā 9. klasē.

Iepriekšminētais liecina, ka par izglītojamo zemu sniegumu jau ilgstoši liecināja vairāki indikatori: (1) valsts pārbaudes darbu zemie rezultāti vai to pasliktināšanās 3. un 6. klasē; (2) nepietiekamie vai neesošie gada vērtējumi mācību priekšmetos; (3) pēcpārbaudījumi; (4) atkārtota mācību satura apgušana tajā pašā klasē. Šie indikatori norādīja izglītības iestādēm uz to, ka izglītojamie mācību saturu nav apguvuši. Tomēr iepriekš apskatīto izglītojamo centralizēto eksāmenu rezultāti apliecina, ka izglītības iestāžu darbības un atbalsta pasākumi, lai nodrošinātu mācību satura apguvi šajos mācību priekšmetos, nav bijuši pietiekami un efektīvi.

Turklāt jānorāda, ka visi izglītojamie, kuri centralizētos eksāmenus nenokārtoja 2023./2024. mācību gadā, atkārtoti mācījās 9. klasē 2024./2025. mācību gadā un atkārtoti kārtoja centralizētos eksāmenus. Tomēr trešā daļa jeb 19 izglītojamie arī 2024./2025. mācību gada noslēgumā eksāmenus nenokārtoja.

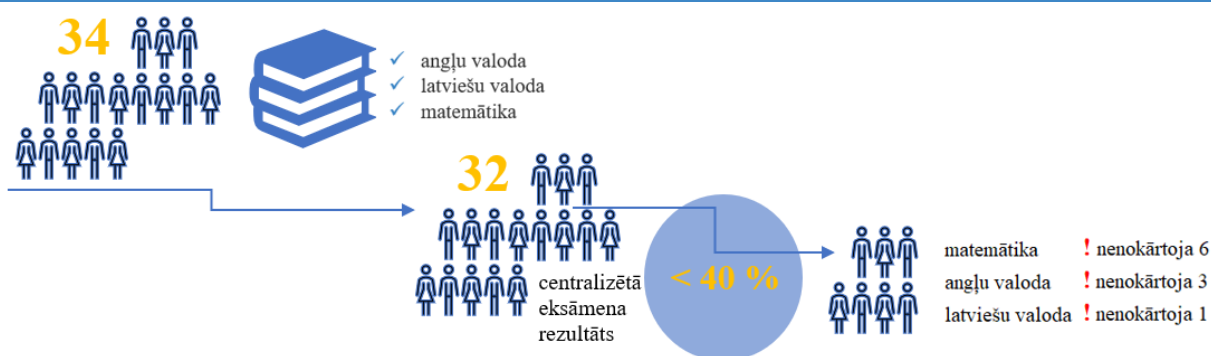


Izglītojamajiem ar zemu sniegumu sniegtais atbalsts



Papildus, lai izvērtētu izglītojamajiem sniegto atbalstu mācību snieguma uzlabošanai, revīzijā no izlases izglītības iestādēm izvēlēti 34 izglītojamie, kuri 2023./2024. mācību gadā izglītības iestādē mācījās 9. klasē un kuriem bija zems vērtējums (zem 40 %) kādā no valsts pārbaudes darbiem 6. vai 9. klasē vai zems gada vērtējums (zem 4 ballēm) 7. klasē (angļu valoda, latviešu valoda, matemātika). Izlases izglītojamo mācību sniegumu no 6. līdz 9. klasei skatīt revīzijas ziņojuma 3. pielikumā.

No 34 izlases izglītojamajiem 32 izglītojamajiem centralizēto eksāmenu rezultāti vienā vai vairākos mācību priekšmetos bija zem 40 % (skatīt 10. attēlu). Septiņi izglītojamie (22 %) nenokārtoja vienu vai vairākus centralizētos eksāmenus.



10. attēls. Izlases izglītojamo rezultāti centralizētajos eksāmenos 2023./2024. mācību gadā

Izvērtējot informāciju par izglītojamo mācību sniegumu mācību priekšmetos, kuros 9. klasē bija jākārt centralizētie eksāmeni, konstatēts, ka vairāk nekā pusei izglītojamo problēmas mācību satura apguvē bija konstatējamās jau 6. un 7. klasē. Tas nozīmē, ka 6. klasē valsts pārbaudes darba rezultāts bija zemāks par 40 % vai gada vidējais vērtējums 6. vai 7. klasē bija 4 balles un zemāk.

Atbilstoši izlases izglītības iestāžu sniegtajai informācijai¹⁹⁰ visas izglītības iestādes izglītojamajiem ar zemu mācību sniegumu nodrošināja iespēju apmeklēt mācību priekšmetu konsultācijas, lai palīdzētu

pārvarēt konkrētas grūtības mācību satura apguvē. Atsevišķas izglītības iestādes¹⁹¹ norādīja, ka, izglītojamajam nonākot šādā situācijā, konsultāciju apmeklēšana ir obligāta.

Atbilstoši skolvadības sistēmās “E-klase” un “Mykoob” pieejamajiem datiem par izlases izglītojamajiem, konstatēts, ka izglītojamie ar zemu sniegumu apmeklēja mācību priekšmetu konsultācijas, tomēr to apmeklējumu mazais skaits un mācību snieguma pasliktināšanās liecina par to, ka konsultāciju apjoms vai tajās saņemtais atbalsts bija nepietiekams.

Izglītojamajiem ar zemu sniegumu bieži vien ir nepieciešams emocionāls atbalsts, lai: (1) varētu pilnvērtīgi piedalīties mācību procesā, (2) uzlabotu pašvērtējumu un (3) motivētu pārvarēt radušās grūtības. Šāda palīdzība izglītojamajam būtu jāsaņem ne tikai no pedagogiem, bet arī no izglītības iestādes atbalsta personāla, lai nodrošinātu mērķtiecīgu, profesionālu un bieži vien starpdisciplināru atbalstu.

Fiziski un emocionāli droša vide ir priekšnoteikums, lai izglītojamais varētu veiksmīgi apgūt jaunas prasmes un zināšanas, un pedagoga uzdevums ir šādu vidi nodrošināt. Izglītības iestādes vides veidošana ir cieši saistīta ar sociāli emocionālo mācīšanos. Ir jāpievērš uzmanība, kā izglītības iestādes dažādās grupas – atbalsta personāls, tehniskais personāls, izglītojamo likumiskie pārstāvji – ietekmē attiecību veidošanos, jo attiecībām ir nozīmīga loma, lai izglītojamais vēlētos piederēt izglītības iestādei un līdz ar to arī pilnvērtīgi mācītos. Jānorāda, ka izglītības iestādēs, kurās ir nodrošināta sociāli emocionālā mācīšanās, izglītojamajiem ir augstāki mācību sasniegumi, mazāk uzvedības un garīgās veselības problēmu, izglītības iestādē veidojas pozitīvs mikroklimats un ilgtermiņā šie jaunieši ir efektīvāki savā turpmākajā dzīvē¹⁹².

Apkopojot skolvadības sistēmās “E-klase” un “Mykoob” pieejamo un izglītības iestāžu iesniegto informāciju par izlases izglītojamajiem sniegto atbalstu, konstatēts, ka tikai 16 izglītojamie¹⁹³ saņēma atbalstu no atbalsta personāla. Šis atbalsts izlases izglītojamajiem ne vienmēr ir bijis regulārs. Atsevišķos gadījumos tās ir fragmentāras konsultācijas vai pārrunas, kas nenodrošina mērķtiecīgu darbu ar izglītojamo, lai ieviestu pozitīvas izmaiņas.

Lai izglītojamajam sniegtu atbalstu mācībās, izglītības iestādei ir jāiesaista izglītojamā likumiskie pārstāvji, sniedzot regulāru atgriezenisko saiti par izglītojamā sniegumu un izaugsmi¹⁹⁴. Oficiālai komunikācijai ar izglītojamā likumiskajiem pārstāvjiem izglītības iestādes izmanto skolvadības sistēmas.

Taču saskaņā ar revīzijā vērtēto informāciju 14 izglītojamajiem no izlases skolām skolvadības sistēmās “E-klase” un “Mykoob” nav neviena ieraksta, kas būtu raksturojams kā saziņa ar likumiskajiem pārstāvjiem par izglītojamā sekmēm¹⁹⁵. Izlases izglītības iestādes revīzijā sniedza informāciju, ka saziņa ar izglītojamo likumiskajiem pārstāvjiem notiek dažādi – telefonsarunas, elektroniskā pasta vēstules, sarakste lietotnē *WhatsApp*.

Arī gadījumos, kad skolvadības sistēmā “E-klase” un “Mykoob” bija fiksēta saziņa ar izglītojamā likumiskajiem pārstāvjiem par izglītojamā zemu sniegumu, tā nesniedza pārliecību, ka izglītības iestāžu rīcība šādās situācijās bijusi aktīva un savlaicīga, lai sadarbībā ar izglītojamā likumiskajiem pārstāvjiem izglītojamajam sniegtu mērķtiecīgu atbalstu situācijas uzlabošanai (piemērus par izglītojamo ar zemu sniegumu apmeklētajām konsultācijām, tajā skaitā ar atbalsta personālu, kā arī īstenoto saziņu ar izglītojamo likumiskajiem pārstāvjiem skatīt 13. tabulā).

Jānorāda arī uz izglītojamo likumisko pārstāvju atbildību bērna obligātās izglītības iegūšanā – gan pienākumu sadarboties ar izglītības iestādi, tās pedagogiem un citām izglītības procesa īstenošanā iesaistītajām personām, gan tiesībām bērna mācību snieguma pasliktināšanās gadījumā iniciēt sarunu ar izglītības iestādes pārstāvjiem.

13. tabula

Izsoles izglītojamo snieguma vērtējums matemātikā no 6. līdz 9. klasei un izglītojamiem sniegtais atbalsts

		Valsts pārbaudes darba vērtējums 6. klasē (%)	Gada vērtējums 6. klasē	Gada vērtējums 7. klasē	Gada vērtējums 8. klasē	Gada vērtējums 9. klasē	Centralizētā eksāmena vērtējums (%)
Izglītojama Nr. 10	Matemātika	10 %	6 balles	5 balles	5 balles	4 balles	15 %
	Apmeklēto konsultāciju skaits	7. klasē 11 un 9. klasē viena					
	Konsultācijas ar atbalsta personālu	nav fiksētas					
	Saziņa ar likumiskajiem pārstāvjiem	2., 3. 6. un 9. klasē par sekmēm. 7. un 8. klasē par kavējumiem					
Izglītojama Nr. 11	Matemātika	93,33 %	9 balles	6 balles	6 balles	5 balles	25 %
	Apmeklēto konsultāciju skaits	7. klasē divas					
	Konsultācijas ar atbalsta personālu	nav fiksētas					
	Saziņa ar likumiskajiem pārstāvjiem	nav fiksēta					
Izglītojama Nr. 15	Matemātika	86,67 %	7 balles	7 balles	6 balles	5 balles	25 %
	Apmeklēto konsultāciju skaits	6. klasē viena					
	Konsultācijas ar atbalsta personālu	6. klasē viena psihologa konsultācija un viena pedagoga palīga konsultācija					
	Saziņa ar likumiskajiem pārstāvjiem	nav fiksēta					
Izglītojama Nr. 17	Matemātika	n/a	4 balles	3 balles	4 balles	3 balles	18 %
	Apmeklēto konsultāciju skaits	7. klasē viena, 8. klasē trīs					
	Konsultācijas ar atbalsta personālu	3. un 4. klasē apmeklēja logopēdu, 9. klasē atbalsta pasākumi mācību procesā					
	Saziņa ar likumiskajiem pārstāvjiem	1. klasē par veiksmeš mācībās					
Izglītojama Nr. 23	Matemātika	50 %	5 balles	3 balles	4 balles	3 balles	10 %
	Apmeklēto konsultāciju skaits	7. klasē viena					
	Konsultācijas ar atbalsta personālu	nav fiksētas					
	Saziņa ar likumiskajiem pārstāvjiem	nav fiksētas					
Izglītojama Nr. 32	Matemātika	36,67 %	4 balles	4 balles	2 balles	4 balles	23 %
	Apmeklēto konsultāciju skaits	7. klasē trīs, 8. klasē viena, 9. klasē 17 konsultācijas					
	Konsultācijas ar atbalsta personālu	speciālā pedagoga nodarbības, grupas nodarbības					
	Saziņa ar likumiskajiem pārstāvjiem	sākoties 9. klases otrajam semestrim par izglītojamā mācību sasniegumu uzlabošanas iespējām un vajadzībām, apmeklējot mācību priekšmetu konsultācijas					
Izglītoja mais	Matemātika	96,67 %	8 balles	7 balles	5 balles	5 balles	25 %
	Apmeklēto konsultāciju skaits	7. klasē divas, 8. klasē divas un 9. klasē četras					

Konsultācijas ar atbalsta personālu	nav fiksētas
Saziņa ar likumiskajiem pārstāvjiem	8. klases otrajā pusgadā par vērtējuma uzlabošanu

Viens no veidiem, kā nodrošināt izglītojamajam mērķtiecīgu, personalizētu un iesaistītajām pusēm pārskatāmu atbalstu, ir individuālais izglītības apguves plāns.

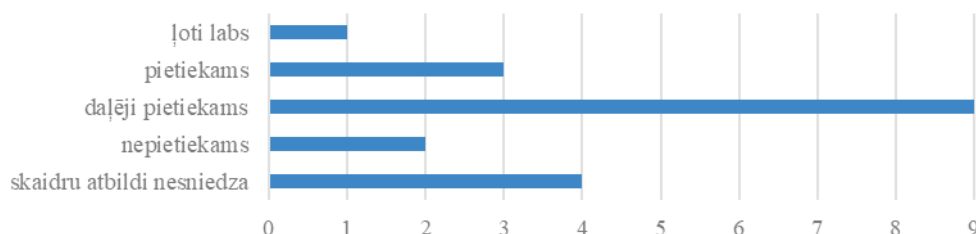
Normatīvais regulējums paredz¹⁹⁶, ka izglītības iestāde izglītojamajam var izstrādāt individuālo izglītības apguves plānu, lai palīdzētu iekļauties kopējā mācību procesā, plānojot individuālas mācību stundas vai nodrošinot cita veida atbalstu, nepārsniedzot Vispārējās izglītības likumā noteikto mācību stundu slodzi nedēļā, ja izglītojamais atgriezies vai ieradies no citas valsts vai ilgstoši slimojis, vai izglītojamajam ir citas mācīšanās vajadzības.

Intervijās 15 izlases izglītības iestādes¹⁹⁷ norādīja, ka izglītojamajiem ar zemu vērtējumu izstrādā individuālos izglītības apguves plānus¹⁹⁸. Individuālos plānus izstrādā šādos gadījumos: (1) izglītojamajam ir noteikti atbalsta pasākumi (mācībās un uzvedībā)¹⁹⁹; (2) izglītojamais ir atstāts tajā pašā klasē uz otru mācību gadu²⁰⁰.

Tomēr, apkopojot informāciju no skolvadības sistēmām “E-klase” un “Mykoob” par izglītības iestāžu 34 izlases izglītojamajiem²⁰¹, konstatēts, ka tikai piektajai daļai izglītojamo²⁰² bija izstrādāti individuālie izglītības apguves plāni.

Revīzijā ar 19 izlases izglītības iestādēm²⁰³ pārrunājām jautājumu, vai izglītības iestādē nodrošinātie atbalsta pasākumi, izglītības iestādes vērtējumā, izglītojamajiem ar zemu vērtējumu ir pietiekami.

Daļa izglītības iestāžu²⁰⁴ (deviņas) norādīja, ka izglītojamajiem ar zemu sniegumu nodrošinātie atbalsta pasākumi ir daļēji pietiekami (skatīt 11. attēlu).



11. attēls. Izlases izglītības iestāžu skaits atbilstoši vērtējumam, vai izglītības iestādē nodrošinātie atbalsta pasākumi izglītojamajiem ar zemu sniegumu ir pietiekami

Saskaņā ar izglītības iestāžu sniegto informāciju, lai nodrošinātu izglītojamajiem ar zemu mācību sniegumu atbalsta pasākumus, būtu nepieciešams vēl atbalsta personāls (lielākas slodzes likmēs), iespēja nodrošināt vairāk konsultāciju un iespēja izglītojamajiem mācīties grupās.

Revīzijā izlases izglītības iestādes kā būtisku iemeslu izglītojamā zēlam mācību sniegumam norādīja arī mācību stundu kavējumus²⁰⁵, jo tas ir viens no cēloņiem, kāpēc daļa mācību satura netiek apgūta, un izglītojamais var saskarties ar grūtībām atgūt nokavēto.

Vēršam uzmanību, ka izglītojamā likumiskajiem pārstāvjiem ir pienākums nodrošināt, lai izglītojamais regulāri apmeklētu izglītības iestādi un piedalītos mācību procesā. Ja izglītojamais kavē mācību stundas bez attaisnojoša iemesla, izglītojamā likumiskajiem pārstāvjiem ir jāuzņemas atbildība par šādu rīcību, kā arī jāuzņemas atbildība par kavējumu attaisnošanu.

Izglītojamo kavējumi

Latvijā nav vienota normatīvā regulējuma, kas paredzētu gadījumus, kad izglītības iestādes drīkst attaisnot mācību kavējumus, un attaisnošanai nepieciešamos dokumentus, piemēram, ārsta izziņu par kavējumu veselības problēmu dēļ. Pašlaik katra izglītības iestāde individuāli, balstoties uz savu iekšējo regulējumu, nosaka, kādos gadījumos kavējums ir attaisnojams un kādi dokumenti ir nepieciešami²⁰⁶.

Izglītojamo kavētās mācību stundas 2024./2025. mācību gadā vispārējās izglītības iestādēs pamatizglītības posmā ir apkopotas 14. tabulā.

14. tabula

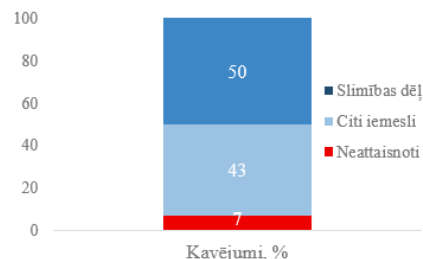
Izglītojamo kavēto mācību stundu skaits 2024./2025. mācību gadā vispārējās izglītības iestādēs pamatizglītības programmās²⁰⁷

	Izglītojamo skaits	Attaisnotu iemeslu dēļ kavētās mācību stundas	Slimības dēļ kavētās mācību stundas	Neattaisnoti kavētās mācību stundas	Kavētās mācību stundas kopā
Skaits	160 406	3 785 536	5 665 605	771 351	10 222 492
Īpatsvars		37 %	55 %	8 %	100 %
Kavējumu skaits uz 1 izglītojamo		24	35	5	64



Revīzijā padziļināti vērtēts izlases izglītības iestāžu²⁰⁸ izglītojamo mācību stundu kavējumu skaits sadalījumā pa kavējumu iemesliem: slimības dēļ, citu iemeslu dēļ, neattaisnoti. Vērtējums veikts par trīs mācību gadiem (2022./2023., 2023./2024. un 2024./2025.)

Konstatēts, ka izlases izglītības iestādēs viena izglītojamā kavēto mācību stundu skaits vidēji mācību gadā bija 80 mācību stundas. Apmēram puse no izglītojamo mācību stundu kavējumiem bija radušies, jo izglītojamie slimoja, savukārt otru pusi veido kavējumi, kas attaisnoti citu iemeslu dēļ, un neattaisnotie kavējumi.



Jānorāda, ka tikai četrās izlases izglītības iestādēs²⁰⁹ mācību gadā vidējais kavēto mācību stundu skaits uz vienu izglītojamo nepārsniedza 70. Savukārt lielākajai daļai jeb 11 izglītības iestāžu mācību gada laikā kavēto mācību stundu skaits uz vienu izglītojamo pārsniedza 70 mācību stundas un atsevišķos gadījumos pat 100 mācību stundas vidēji uz vienu izglītojamo.

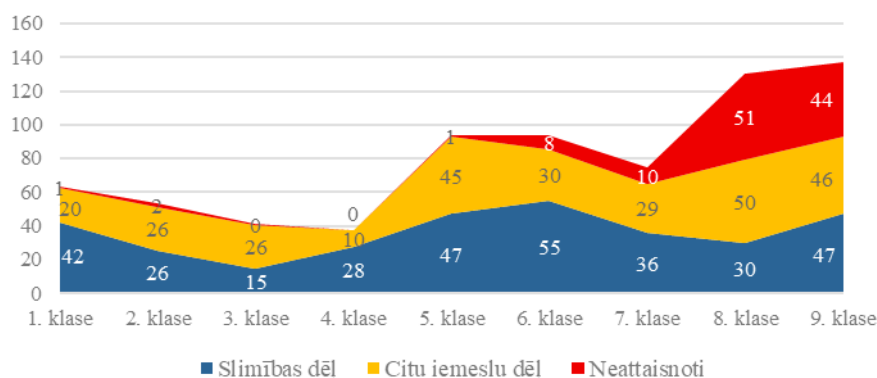
Lai ilustrētu mācību stundu kavējumu ietekmi uz izglītojamā sekmēm, sniedzam piemērus:

Izglītojamais	Klase	Mācību priekšmets	Faktiski notikušo stundu skaits mācību gadā	Neapmeklēto stundu skaits mācību gadā	Neapmeklēto stundu īpatsvars mācību gadā	Gada vērtējums
Izglītojamais Nr. 44	8. klase	matemātika	164	91	55 %	4 balles
Izglītojamais Nr. 45	9. klase	matemātika	166	46	28 %	3 balles

Izvērtējot sešu izlases izglītības iestāžu²¹⁰ izglītojamo mācību stundu kavējumus sadalījumā pa klašu grupām, konstatētas vairākas tendences.

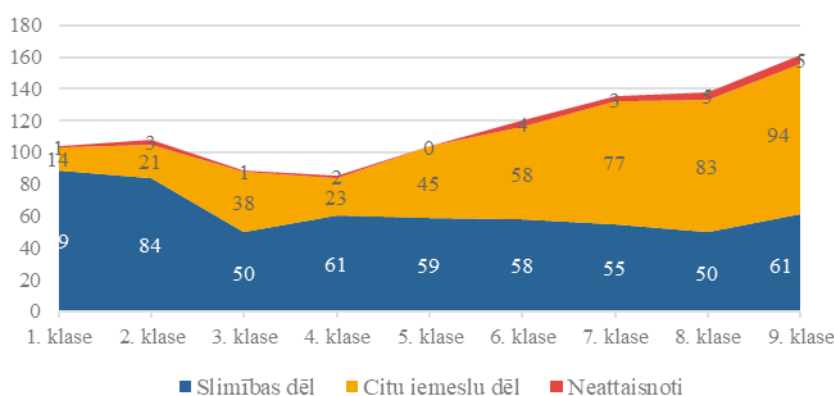
Pirmkārt, kavēto mācību stundu skaits uz vienu izglītojamo pieaug augstākās klašu grupās.

Otrkārt, no 1. līdz 3. klasei retos gadījumos novērojami neattaisnoti mācību stundu kavējumi, neattaisnoto kavējumu skaits sāk pieaugt no 5. līdz 6. klasei un pieaugoša tendence saglabājas līdz 9. klasei. Piemēram, 2024./2025. mācību gadā Liepājas Rietumkrasta vidusskolas 9. klašu grupā neattaisnoti mācību stundu kavējumi sasniedz gandrīz trešo daļu (32 %) no visiem kavējumiem (skatīt 12. attēlu).



12. attēls. Liepājas Rietumkrasta vidusskolas izglītojamo kavējumi vidēji uz vienu izglītojamo 2024./2025. mācību gadā sadalījumā pa veidiem (slimības dēļ, citu iemeslu dēļ, neattaisnoti)²¹¹

Treškārt, augstākajās klašu grupās palielinās arī kavēto mācību stundu skaits, kas attaisnotas “citu iemeslu dēļ”, pamatojoties uz likumisko pārstāvju pieteiktu kavējumu. Piemēram, būtisks “citu iemeslu dēļ” kavēto mācību stundu skaita pieaugums konstatēts Jelgavas Centra pamatskolā 2024./2025. mācību gadā (skatīt 13. attēlu).



13. attēls. Jelgavas Centra pamatskolas izglītojamo kavējumi vidēji uz vienu izglītojamo 2024./2025. mācību gadā sadalījumā pa veidiem (slimības dēļ, citu iemeslu dēļ, neattaisnoti)²¹²

Abām iepriekšminētajām izglītības iestādēm kavējumu skaits būtiski pieaug neatkarīgi no tā, vai likumiskie pārstāvji ir attaisnojuši izglītojumā stundu kavējumu, vai nav, tas vienlīdz atstāj ietekmi uz šo izglītojamo mācību sniegumu, kā arī uz centralizēto eksāmenu vērtējumiem 9. klasē.

Revīzijā konstatētais augstais mācību stundu kavējumu skaits liecina, ka līdzšinējā pieeja, ka izglītības iestāde pati nosaka, kādi un cik mācību stundu kavējumi ir attaisnojami, nenodrošina vēlamo rezultātu – mācību stundu kavējumu skaita samazināšanos. Ņemot vērā starptautiskajos pētījumos norādīto par kavējumu ietekmi uz izglītojamo mācību sniegumu un priekšlaicīgu mācību pārtraukšanu, valstī ir jārod vienots risinājums mācību stundu kavējumu skaita mazināšanai.

Ieteikumi

IZM sadarbībā ar IKVD, VIAA, pašvaldībām, izglītības iestādēm un to dibinātājiem nodrošināt, ka izglītības iestādēs ir izveidota efektīva sistēma izglītojamo talanta identificēšanai un attīstībai.

Valsts kontrole sagaida, ka ieteikuma ieviešanai tiks veiktas vismaz šādas darbības:

- ✓ *izstrādāta un ieviesta vienota jēdziena “talantīgs izglītojamais” definīcija;*
- ✓ *nodrošināta vienota izpratne un publiski pieejama informācija (IKVD tīmekļvietne) par sistēmu izglītojamo talanta identificēšanai un attīstībai, ietverot sistēmas elementu raksturojumu – kas izglītības iestādē veido efektīvu izglītojamo talanta identificēšanas un attīstīšanas sistēmu;*
- ✓ *sistēmas talanta identificēšanai un attīstīšanai izglītības iestādēs novērtējums veikts akreditējot izglītības iestāžu darbību.*

IZM sadarbībā ar IKVD, VIAA, pašvaldībām, izglītības iestādēm un to dibinātājiem nodrošināt, ka izglītības iestādēs ir izveidota efektīva sistēma izglītojamo ar vidēju, labu un zemu sniegumu izaugsmei.

Valsts kontrole sagaida, ka ieteikuma ieviešanai tiks veiktas vismaz šādas darbības:

- ✓ *nodrošināta izglītības iestādēs vienota pieeja: (1) kā apzināt un noteikt jomas, kurās izglītojamie ar vidēju un labu mācību sniegumu ar papildu atbalstu vēlas sasniegt augstākus mācību snieguma rezultātus un (2) kā organizēt un sniegt atbalstu izglītojamiem mācību snieguma uzlabošanai šajās jomās;*
- ✓ *akreditācijas laikā veikts novērtējums par vienotās pieejas ieviešanu izglītības iestādēs izglītojamajiem ar vidēju un labu mācību sniegumu atbalstam;*
- ✓ *noteikt indikatori/indikatoru kopums izglītojamo mācību sniegumam pamatizglītībā, kuriem iestājoties izglītības iestādei ir jāsniedz izglītojamajiem noteikts atbalsts mācību snieguma uzlabošanai;*
- ✓ *noteikts obligāto atbalsta pasākumu minimums, kas izglītības iestādei ir jāsniedz izglītojamajam, kura mācību sniegumus atbilst noteiktajiem indikatoriem/indikatoru kopumam.*

IZM sadarbībā ar IKVD izstrādāt efektīvu mehānismu mācību stundu kavējumu mazināšanai un uzraudzībai.

Valsts kontrole sagaida, ka ieteikuma ieviešanai tiks veikta vismaz šāda darbība – izstrādāts dokuments, kas visām izglītības iestādēm nosaka vienotus principus: (1) kādi mācību stundu kavējumi uzskatāmi par attaisnojamiem un pamatotiem; (2) kādi dokumenti jeb apliecinājumi attiecīgajiem mācību stundu kavējumiem ir nepieciešami. Tajā skaitā, noteikta vienota kārtība kavējumu uzskaitē pa kavējumu iemesliem “slimības dēļ” un “citi iemesli”.

4. Izglītības iestāžu darbības kvalitātes ārējā uzraudzība – izmaksā vairāk un nesniedz pārliecību par to darbības kvalitāti

Katram izglītojamajam ir tiesības uz kvalitatīvu pamatizglītību izglītības iestādē.

Tieši akreditācija ir izglītības iestādes darbības kvalitātes “mēraukla”. Tai ir jāsniedz apliecinājums, ka izglītības iestādes darbības kvalitāte atbilst vismaz minimālajām prasībām kvalitatīvas izglītības nodrošināšanai. Turklāt gan izglītojamajiem, gan viņu likumiskajiem pārstāvjiem tas ir viens no nedaudziem informācijas avotiem par izglītības iestādi, tajā organizēto izglītības procesu – tā efektivitāti, vides drošību, pieejamo atbalstu vai tā nepietiekamību u. c.

Tomēr revīzijā secināts, ka izglītības iestāžu darbības kvalitātes ārējā uzraudzība jeb akreditācija izmaksā vairāk un ne vienmēr sniedz pārliecību par izglītības iestādes darbības kvalitāti.

Akreditācijas periods uz sešiem gadiem ir nesamērīgi ilgs laiks no pamatizglītības deviņu gadu posma, ja izglītības iestādē ir konstatēti būtiski trūkumi izglītības procesa nodrošināšanā. Turklāt, revidentu vērtējumā, akreditācijas esamība neapliecina, ka dzīvesvietai tuvākajā izglītības iestādē ir iespēja saņemt vienlīdz kvalitatīvu izglītību.

Iztrūkst priekšnoteikumi efektīvai izglītības iestādes akreditācijai

Akreditācija ir regulāra izglītības iestādes darbības kvalitātes izvērtēšana un tiesību piešķiršana izglītības iestādei izsniegt valsts atzītu izglītības dokumentu par konkrētai izglītības programmai atbilstošas izglītības ieguvu²¹³. Tāpēc ir svarīgi, lai akreditācijas kārtība, tās kritēriji, novērtējuma metodes un novērtējums sniegtu izglītības iestādēm un to dibinātājiem skaidru un pamatotu informāciju par izglītības kvalitāti izglītības iestādē, savukārt izglītojamie un to likumiskie pārstāvji varētu paļauties, ka izglītības iestāde nodrošina noteiktu izglītības kvalitātes līmeni.

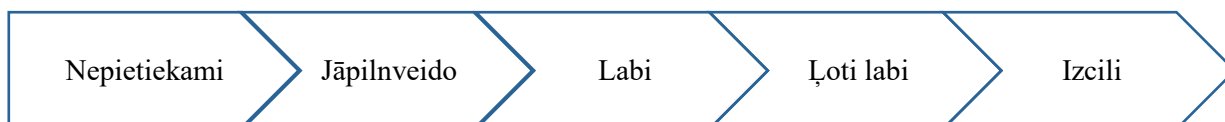
Atbilstoši IKVD izstrādātajām vadlīnijām²¹⁴ (turpmāk – IKVD Vadlīnijas) izglītības kvalitātes vērtēšanai jānodrošina regulārs, neatkarīgs, objektīvs un pamatots novērtējums visās kvalitātes jomās. Turklāt akreditācijas ekspertu komisijas (turpmāk – Ekspertu komisijas) pienākums ir iegūt iespējami pilnīgu un objektīvu informāciju.

Saskaņā ar normatīvo regulējumu²¹⁵ izglītības iestādes kvalitāti vērtē atbilstoši trim elementiem – atbilstība mērķiem, kvalitatīvas mācības un iekļaujoša vide, savukārt izglītības iestādes vadītāju atbilstoši elementam “Labā pārvaldība”. Katram elementam ir četri kritēriji (skatīt 14. attēlu).



14. attēls. Izglītības iestādes un izglītības iestādes vadītāja profesionālās darbības vērtējamie elementi un kritēriji²¹⁶

Katra kritērija vērtēšanai izmanto rezultatīvos rādītājus. Pamatizglītības posmā, tajā skaitā izglītības iestādes vadītāja novērtēšanai, ir aptuveni 80 rezultatīvie rādītāji. Tos vērtē atbilstoši pieciem kvalitātes vērtējuma līmeņiem, kuru vispārīgs apraksts ir iekļauts IKVD Vadlīnijās (skatīt 15. attēlu un 4. pielikumu).



15. attēls. Izglītības iestādes darbības un izglītības iestādes vadītāja profesionālās darbības kvalitātes vērtēšanas līmeņi

Revīzijā, izvērtējot IKVD Vadlīnijās un to pielikumos norādīto informāciju, konstatētas vairākas nepilnības, kas, revidentu vērtējumā, var ietekmēt akreditācijas rezultātu ticamību.

IKVD Vadlīnijas attiecas uz visām vispārējās izglītības iestādēm, t. sk. izglītības iestādēm, kuras īsteno tikai pamatizglītības tālmācības programmas. Tomēr tālmācības programmām ir noteikti tikai daži speciālie rezultatīvie rādītāji. Līdz ar to IKVD Vadlīnijas nesniedz pārliecību, ka akreditācijā ir nodrošināta atbilstoša pieeja, kas novērtē šīs izglītības ieguves formai būtiskos elementus.

Ņemot vērā, ka izglītojamais, kurš mācības apgūst tālmācības formā, izglītības programmas saturu apgūst patstāvīgi individuālā veidā, izmantojot izglītības iestādes piedāvātus īpaši strukturētus mācību materiālus, dažādus tehniskos un elektroniskos saziņas līdzekļus²¹⁷, svarīgi, lai IKVD Vadlīnijas izglītības kvalitātes nodrošināšanai būtu pielāgotas atbilstoši izglītības ieguves formai un programmu specifikai.

Valsts kontrole norāda, ka Saeima 22.01.2026. pabeidza skatīt trešajā lasījumā un atbalstīja grozījumus Izglītības likumā²¹⁸, t.sk. paredzot kritērijus un kārtību kvalitātes novērtēšanai vispārējās izglītības programmām, kuras tiek īstenotas tālmācībā.

Saskaņā ar IKVD Vadlīnijām akreditācijas laikā vērtē, vai izglītības iestādē ir izveidota sistēma izglītojamo mācību sasniegumu diagnosticēšanai, sistēma darbam ar talantīgajiem izglītojamajiem un sistēma, kā tiek diagnosticēts un sniegts individualizēts un personalizēts atbalsts izglītojamajiem (skatīt 15. tabulu).

15. tabula

Akreditācijā vērtētās izglītības iestāžu sistēmas

Rezultatīvais rādītājs	IKVD Vadlīniju ²¹⁹ apraksts vērtējumam “ļoti labi”
1.1.3. Izglītības iestādes sistēma izglītojamo mācību sasniegumu diagnosticēšanai	Izglītības iestādē ir izveidota sistēma, kā pārejas posmos (piemēram, uzsākot vai noslēdzot mācības, 4.–6.klase, 7.–9.klase) veic izglītojamo zināšanu, prasmju un kompetenču diagnostiku un iegūtos rezultātus attiecina pret normatīvajos aktos (piemēram, standartā) un izglītības programmas īstenošanā noteiktajām prasībām mācību satura apguvei. Lielākā daļa izglītojamo (75 % un vairāk) sasniedz nepieciešamās prasības.
1.1.9. Izglītības iestādes sniegtais atbalsts darbam ar talantīgiem izglītojamajiem augstvērtīgu rezultātu sasniegšanai	Izglītības iestādē ir mērķtiecīgi izveidota sistēma (piemēram, pieejams finansējums, laiks, izglītojamo atlase, dažāda veida nodarbības) darbam ar talantīgiem izglītojamajiem, kuri regulāri gūst augstus sasniegumus olimpiādēs, konkursos, sacensībās novada, pilsētas un valsts līmenī. Izglītības iestādē ir pedagogi, kuri nodrošina šīs sistēmas darbību. Viņu darbs tiek atbalstīts un apmaksāts.
2.1.7. Izglītības iestādes individualizēta un personalizēta atbalsta sniegšana izglītojamajiem	Izglītības iestādē ir sistēma, kā tiek diagnosticēts un sniegts individualizēts un personalizēts atbalsts izglītojamajiem. Pedagogi, atbalsta personāls un likumiskie pārstāvji aktīvi sadarbojas. Atbalsts atbilstoši viņu spējām un vajadzībām ir pieejams dažādiem izglītojamajiem. Pedagogi sadarbojas ar atbalsta personālu, plānojot un īstenojot ikdienas mācību un audzināšanas procesu, apkopo informāciju par izglītojamajiem, sniedz viens otram un dažkārt – arī likumiskajiem pārstāvjiem informāciju un ieteikumus, kā sasniegt labus rezultātus, pēc nepieciešamības pielāgo mācības konkrētiem izglītojamajiem. Atbalsta personāls vai cita atbildīgā persona (piemēram, klases/grupas audzinātājs) apkopo informāciju par izglītojamajiem, kam tiek sniegts atbalsts. Izglītības iestāde regulāri izvērtē sniegtā atbalsta efektivitāti, pilnveido atbalsta sistēmu.

Izvērtējot IKVD Vadlīnijās un tīmekļvietnē pieejamo informāciju, nav identificēta kāda cita informācija – rekomendācijas vai labās prakses piemēri –, kas izglītības iestādēm sniegtu papildu informāciju par to, kādām minētajām sistēmām būtu jābūt. Tomēr jānorāda, ka ir publiski pieejams projektā “Nacionāla un starptautiska mēroga pasākumu īstenošana izglītojamo talantu attīstībai” izstrādātais materiāls “Kā veidot atbalsta sistēmu bērna talanta veicināšanai izglītības iestādē?”²²⁰. Tajā sniegta informācija, kādai ir jābūt efektīvai sistēmai (tās elementiem) izglītojamo talantu identificēšanai un attīstīšanai, uz ko norādījām revīzijas ziņojuma sadaļā “Neveltot pienācīgu uzmanību talantīgiem izglītojamajiem, tie var zaudēt interesi un motivāciju”.

IKVD skaidroja²²¹, ka:

Vadlīnijās izglītības kvalitātes nodrošināšanai vispārējā un profesionālajā izglītībā un tām pakārtotajos kvalitātes līmeņu aprakstos jēdziens “sistēma” ir balstīts sistēmu teorijas pieejā, kas uzskata, ka “sistēma” ir vadības procesu apzinātas darbības rezultāts, bet tās pretstats ir pašvadība jeb sporādiskas darbības attiecībā uz konkrēto procesu/rīcību kopumu. Tieši šī pieeja ir izmantota vadlīnijās dotajos aprakstos un tiek arī izmantota kvalitātes vērtēšanā konkrētajos rādītājos, nosakot kvalitātes līmeni.

Valsts kontroles ieskatā, akreditācijas laikā vērtētajām sistēmām izglītības iestādēs ir jābūt skaidri definētām ar norādēm, kādi elementi ir nepieciešami to efektīvai darbībai, ar noteiktām rekomendācijām un labās prakses piemēriem, lai izglītības iestādes darbībai nepieciešamās sistēmas tiktu veidotas, balstoties uz vienotu izpratni un pieeju.

To, ka izglītības iestādēm un Ekspertu komisijai nav vienotas izpratnes par prasībām, kādām jāatbilst IKVD Vadlīnijās norādītajām sistēmām, apliecina revīzijā konstatētie gadījumi, kad akreditācijas ziņojumā norādītie konstatējumi par izglītības iestādē izveidoto sistēmu nesaskan ar izglītības iestādes pašas vērtējumu. Piemēram:

IKVD 2023. gada akreditācijas ziņojumā²²² norādīts, ka izglītības iestādē esot vienota sistēma, kā tiek sniegts individualizēts un personalizēts atbalsts talantīgajiem izglītojamajiem un izglītojamajiem ar mācīšanās un uzvedības grūtībām. Ikdienā tiek nodrošinātas konsultācijas un daudzveidīgs atbalsta personāla pakalpojums, nepieciešamības gadījumā izstrādājot individuālos atbalsta plānus izglītības programmu apguvei [...]. Savukārt pati izglītības iestāde 2024. gada pašnovērtējuma ziņojumā norāda²²³, ka tās turpmākās attīstības vajadzības ir izveidot sadarbības komandu individuālo plānu izstrādei un monitoringam izglītojamajiem ar atbalsta pasākumiem, kā arī izstrādāt plānu gadījumiem, kad kāds tiek fiziski vai emocionāli apcelts vai aizskarts. Tāpat izglītības iestāde norāda, ka atbalsta personāls, strādājot regulāri ar akūtiem gadījumiem un sniedzot atbalstu bērniem smagos gadījumos, nav spējīgs atrast laiku veikt preventīvu darbu, vadīt izglītojošus pasākumus, strādājot tieši ar kolektīvu, nevis ar individuāliem gadījumiem;

IKVD 2022. gada akreditācijas ziņojumā²²⁴ norādīts, ka izglītības iestādē esot izveidota sistēma darbam ar talantīgiem izglītojamajiem, kuri pēdējo trīs gadu laikā gūst augstus sasniegumus olimpiādēs, konkursos, sacensībās [...]. Savukārt izglītības iestāde divus gadus vēlāk pašnovērtējuma ziņojumā²²⁵ norāda, ka izglītības iestādē tikai esot uzsākta mērķtiecīgas sistēmas izveide darbam ar talantīgiem izglītojamajiem, kuri regulāri gūst augstus sasniegumus olimpiādēs, konkursos un sacensībās.

Saskaņā ar normatīvo regulējumu²²⁶ neatkarīgi no tā, vai izglītības iestāde akreditācijā saņem kvalitātes vērtējuma līmeni “Izcili”, “Ļoti labi”, “Labī” vai “Jāpilnveido”, tā tiek akreditēta uz sešiem gadiem. Revidenti uzskata, ka vienlīdz garais akreditācijas termiņš izglītības iestādēm neatkarīgi no novērtējuma līmeņa rada situāciju, ka izglītojamie līdz pat sešiem gadiem var turpināt apgūt pamatizglītību tādā izglītības iestādē, kurā konstatēti būtiski trūkumi.

Jānorāda, ka normatīvais regulējums²²⁷, kas bija spēkā līdz 2024. gada jūnijam, paredzēja, ka izglītības programmu vai izglītības iestādi akreditē uz sešiem gadiem, ja kritēriji novērtēti ar kvalitātes vērtējuma līmeni “Labī” vai augstāku, vai uz sešiem gadiem ar nosacījumu, ja pēc diviem gadiem pārvērtēs minēto kritēriju, kas novērtēts ar kvalitātes vērtējuma līmeni “Jāpilnveido”.

Komentējot pašreizējo normatīvo regulējumu²²⁸, IKVD norādīja²²⁹:

akreditējot izglītības iestādi uz sešiem gadiem, izglītības iestādei tiek sniegti uzdevumi ar konkrētiem termiņiem, kuriem IKVD seko līdz. Gadījumos, ja izglītības iestādei kādā no kritēriju vērtējumiem sniegts vērtējums “Jāpilnveido”, tiek veikts pēcakreditācijas monitorings.

Vienlaikus IKVD vienoto sešu gadu akreditāciju izglītības iestādēm ar būtiskiem darbības trūkumiem norāda kā vienu no akreditācijas izaicinājumiem²³⁰. Kā iespējamo risinājumu izglītības iestādēm, kas uzrāda labus rezultātus (kvalitātes vērtējuma līmenis “Labī”, “Ļoti labī” vai “Izcili”), IKVD piedāvā²³¹ tās akreditēt uz septiņiem gadiem, bet izglītības iestādes ar būtiskiem trūkumiem – uz trīs gadiem. Šo risinājumu IZM sagatavoja kā priekšlikumu grozījumiem Izglītības likumā, kuri 2025. gada nogalē bija izskatīti Saeimā divos lasījumos²³².

Papildus IKVD norādīja²³³, ka viens no izaicinājumiem akreditācijā ir tas, ka nav pieejama aktuālā informācija akreditācijas starplaikos par izglītības kvalitāti iestādē. Iespējamais risinājums esot izmantot digitālos rīkus – risku identificēšanas rīku, skolu tīkla efektivitātes monitoringa rīku, absolventu rīku –, plānojot apmeklējumus izglītības iestādēs kvalitātes nodrošināšanai. Tomēr jānorāda, ka risku identificēšanas rīks pašreiz vēl nav pilnībā izmantojams, jo tajā nav pieejami pilnīgi un kvalitatīvi dati (skatīt revīzijas ziņojuma sadaļu “Joprojām nav pieejami patiesi, aktuāli un pilnīgi dati izglītības attīstības plānošanai un izglītības kvalitātes uzraudzībai”).

Akreditē izglītības iestādes, kurās konstatēti pārkāpumi un būtiskas nepilnības

IKVD no 2021./2022. līdz 2024./2025. mācību gadam veica izglītības kvalitātes pārbaudes un akreditēja vai novērtēja izglītības iestādes vadītāja profesionālo darbību 441 vispārējās izglītības iestādē²³⁴, izņemot pirmsskolas un speciālās izglītības iestādes. Četras vispārējās izglītības iestādes saņēma IKVD lēmumu par akreditācijas atteikumu – trīs izglītības iestādes²³⁵ dokumentu un pieejamās informācijas izvērtēšanas laikā²³⁶, viena izglītības iestāde²³⁷, pamatojoties uz akreditācijas ekspertu komisijas ziņojumu²³⁸.

Izvērtējot IKVD iesniegtos datus²³⁹, konstatēts, ka 2023./2024. mācību gadā izglītības iestāžu akreditāciju un vadītāju profesionālās darbības novērtēšanā divās izglītības iestādēs kritērija izpilde novērtēta ar “Nepietiekami”: (1) četri no deviņiem akreditācijā vērtētajiem kritērijiem privātajā vidusskolā “Peripatētika”; (2) divi no četriem kritērijiem, vērtējot Rīgas Igaņu pamatskolas vadītāja atbilstību amatam.

Izvērtējot 2023./2024. un 2024./2025. mācību gada akreditācijās veikto kritēriju novērtējumu, konstatēti četri gadījumi, kad kritēriju izpilde novērtēta ar “Jāpilnveido”. Tomēr, pārreķinot izpildi procentos, konstatēts, ka no vērtējuma “Nepietiekami” (kritērija novērtējums līdz 30 %) saņemšanas to ir šķīris tikai viens punkts, kas nodrošināja akreditācijas piešķiršanu:

- ✓ Rīgas Igaņu pamatskolas akreditācijā divu kritēriju (“Vienlīdzība un iekļaušana” un “Drošība un psiholoģiskā labklājība”) izpilde – 32 % un 33 %;
- ✓ Liepājas Rietumkrasta vidusskolas akreditācijā trīs kritēriju (“Izglītības turpināšana un nodarbinātība”, “Vienlīdzība un iekļaušana” un “Drošība un psiholoģiskā labklājība”) izpilde – 32 % vai 33 %;

- ✓ Daudzeses pamatskolas akreditācijā viena kritērija “Pedagogu profesionālā kapacitāte” izpilde – 32 %;
- ✓ Kristiāna Dāvida pamatskolas akreditācijā viena kritērija “Mācīšana un mācīšanās” izpilde – 33 %.

Valsts kontrole īpaši vērš uzmanību uz Liepājas Rietumkrasta vidusskolas 2024. gada akreditācijas ziņojumā norādītajiem faktiem, ka izglītības iestādē: (1) augsti fiziskās un emocionālās vardarbības rādītāji; (2) sasniegta maksimālā kapacitāte turpināt iekļaut izglītojamos, kam nepieciešami atbalsta pasākumi mācību grūtību novēršanai; (3) nav nepieciešamā atbalsta personāla iekļaujoša izglītības procesa kvalitatīvai veikšanai. Lai gan, pamatojoties uz iepriekšminēto, akreditācijas ziņojumā secināts, ka izglītības iestādē esošais izglītības process nav piemērots lielākajai daļai izglītojamo, tomēr tai piešķirta akreditācija uz sešiem gadiem ar noteiktajiem uzdevumiem izglītības kvalitātes pilnveidei.

Katram izglītojamajam ir tiesības mācīties kvalitatīvā izglītības iestādē. Tomēr, revidentu vērtējumā, iepriekšminētais liecina, ka akreditācijas neapliecina izglītojamajiem un viņu likumiskajiem pārstāvjiem, ka izglītības iestāde nodrošina tādu darbības kvalitāti, kas atbilst minimālajām prasībām. Tātad situācijā, kad tiek konstatēti būtiski pārkāpumi, ne vienmēr izglītības iestādei akreditācija tiks liegta.

Ir skaidrs, ka nav iespējams vienas dienas laikā novērst Liepājas Rietumkrasta vidusskolas akreditācijas procesa laikā konstatētos būtiskus pārkāpumus. Līdz ar to, revidentu vērtējumā, lemjot par akreditācijas piešķiršanu, IKVD faktiski liedza Liepājas Rietumkrasta vidusskolas izglītojamajiem (vismaz uz laiku, līdz visi pārkāpumi ir novērsti), vienlīdzīgas iespējas uz kvalitatīvu izglītību, secīgi ietekmējot izglītojamo iespējas tālākai izglītībai.

Papildus norādām, ka Liepājas Rietumkrasta vidusskolai²⁴⁰ iepriekšējā akreditācija daļai izglītības programmu veikta no 24.01.2022. līdz 04.02.2022.²⁴¹ un kvalitāte deviņos vērtēšanas kritērijos novērtēta ar līmeni “Labi”. Akreditāciju veica, jo Liepājas Rietumkrasta vidusskola 01.08.2019. pārņēma no Liepājas vakara (maiņu) vidusskolas izglītības programmas, kas bija akreditētas līdz 05.04.2022. Lai gan akreditācija bija veikta daļai izglītības programmu, tomēr vēršam uzmanību, ka pēc nepilniem diviem gadiem situācija izglītības iestādē ir būtiski pasliktinājusies.

2024. gada akreditācijas ziņojumā norādīts²⁴², ka *IKVD, īstenojot plānotos apmeklējumus izglītības iestādē 2022. gadā un 2023. gadā, konstatēja, ka iestāde pamatā bija ieviesusi tai 2018. gada akreditācijā noteiktos uzdevumus, tomēr to ieviešana bija notikusi formāli un tādēļ tie nebija devuši nepieciešamos izglītības kvalitātes uzlabojumus.*

Valsts kontrole vērš uzmanību arī uz Liepājas valstspilsētas pašvaldības kā Liepājas Rietumkrasta vidusskolas dibinātāja atbildību par izglītības kvalitāti un atbalsta nodrošināšanu izglītības procesa kvalitatīvai īstenošanai un pilnveidošanai²⁴³. Valsts kontroles ieskatā, Liepājas valstspilsētas pašvaldība nav veikusi pietiekamas darbības, lai Liepājas Rietumkrasta vidusskolai nodrošinātu nepieciešamo atbalstu izglītības procesa kvalitatīvai īstenošanai.

Par iesaisti nepieciešamā atbalsta nodrošināšanai Liepājas valstspilsētas pašvaldības Izglītības pārvalde sniedza viedokli²⁴⁴:

Līdz minētajai akreditācijai tika veikts darbs ar skolas vadību, sniedzot atbalstu uzlabojumu risinājuma meklējumos, iesaistoties gan Izglītības iestādes padomes darbā, gan sarunās ar vadības komandu. Liepājas Izglītības pārvalde konsultējās ar IKVD speciālistiem un ekspertiem. Skolas

vadība ieteikumus neņēma vērā, līdz ar to uzlabojumi netika novēroti, tāpēc akreditācijas procesu bija nepieciešams uzsākt pirms noteiktā termiņa.

Papildus tam Liepājas valstspilsētas pašvaldības Izglītības pārvalde intervijā Valsts kontrolei par 2024. gada akreditācijas ziņojumu norādīja²⁴⁵, ka *akreditācijas ziņojums bija ļoti garš, bet noderīgs, jo akreditācijas eksperti kopā ar Izglītības pārvaldi piedalījās Liepājas valstspilsētas pašvaldības domes sēdēs. Šobrīd izglītības iestādē ir redzama izaugsme. Situācija bija kritiska un tika lūgts akreditāciju veikt ātrāk, kā tas bija plānots. Jautājums bija jārisina steidzamības kārtā saistībā ar problēmām mācību sniegumā un drošības aspektiem. Līdz ar to nav skaidrs, kāpēc Liepājas valstspilsētas pašvaldība neveica darbības situācijas uzlabošanai izglītības iestādē un bija nepieciešama akreditācija.*

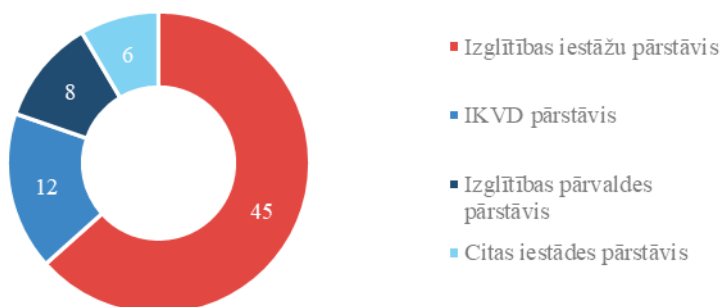
Ņemot vērā minēto, Valsts kontrole uzskata, ka Liepājas valstspilsētas pašvaldībā vienā izglītības iestādē ar 558 izglītojamajiem ilgstoši bija radīta nevienlīdzīga situācija salīdzinājumā ar pārējām valstspilsētas izglītības iestādēm. Izglītības iestādē tika uzņemti izglītojamie ar dažādiem traucējumiem un speciālām vajadzībām, bet netika nodrošināts atbalsta personāls un iekļaujoša mācību vide, kā arī bija apdraudēta gan izglītojamo, gan pedagogu fiziskā drošība.



Akreditācijā izglītības iestāžu pārstāvji lielākoties vērtē viens otru

Lai novērtētu izglītības iestādes darbības kvalitāti un izglītības iestādes vadītāja profesionālo darbību, IKVD izveido Ekspertu komisiju. Normatīvais regulējums²⁴⁶ nosaka, ka Ekspertu komisijā iekļauj personu, kura ir apguvusi IKVD organizētos izglītības kvalitātes un izglītības iestādes vadītāja novērtēšanas kursus un, attiecībā uz vispārējās izglītības iestāžu akreditāciju, atbilst šādām prasībām: (1) pieredze izglītības vadībā, pētniecībā vai darba pieredze nozarē ne mazāka kā pieci gadi pēdējo septiņu gadu laikā; (2) zināšanas par izglītības sistēmu, izglītības iestādes darbību un izglītības kvalitātes vērtēšanu; (3) iegūta augstākā izglītība pedagoģijā, izglītības zinātnē, vadībizinātnē vai attiecīgajā nozarē.

Izvērtējot 2023./2024. un 2024./2025. mācību gada vispārējās izglītības Ekspertu komisiju sastāvus²⁴⁷, konstatēts, ka lielākoties to sastāvā ir izglītības iestāžu pārstāvji – vadītāji, to vietnieki un pedagogi. 2023./2024. mācību gadā izglītības iestāžu pārstāvju īpatsvars Ekspertu komisijās bija 53 jeb 66 % no unikālo Ekspertu komisiju locekļu skaita, bet 2024./2025. mācību gadā 45 jeb 65 %, skatīt 16. attēlu (jānorāda, ka viens eksperts akreditējamajā periodā vienlaicīgi varēja būt vairākos amatos).



16. attēls. 2024./2025. mācību gada vispārējās izglītības iestāžu akreditācijas ekspertu skaits sadalījumā pa pārstāvēto iestāžu grupām

Valsts kontroles ieskatā, būtisks izglītības iestāžu pārstāvju pārsvars Ekspertu komisijas sastāvā rada risku, ka izglītības kvalitātes novērtējums būs neobjektīvs. Faktiski valstī izveidota tāda akreditācijas sistēma, kad izglītības iestāžu pārstāvji vērtē viens otra darbu.

Četras no izlasē iekļautajām pašvaldībām²⁴⁸ norādīja, ka:

- ✓ izveidotā akreditācijas sistēma pati sevi akreditē, jo akreditāciju veic paši pedagogi un tam tā nevajadzētu būt²⁴⁹;
- ✓ akreditācijas vērtējums ir ļoti atkarīgs no komisijas ekspertiem. Ir novērojums, ka eksperti, kas ir direktori, mēdz uzstāt, uzspiežot, ka akreditējamajā izglītības iestādē ir vajadzīgas lietas, jo tā ir viņa izglītības iestādē²⁵⁰;
- ✓ akreditācijas komisijās pārsvarā ir izglītības iestāžu pārstāvji, bet vajadzētu būt neatkarīgiem ekspertiem²⁵¹;
- ✓ būtu vērtīga “360 grādu vērtēšana” horizontālā un vertikālā līmenī, kurā būtu gan nozares pārstāvis (IZM, IKVD), gan pašvaldības (izglītības pārvaldes) pārstāvis, gan arī izglītības iestādes pārstāvis. Svarīgi, lai akreditācijas komisijās būtu pārstāvji nevis tikai no citām izglītības iestādēm, bet arī neatkarīgs eksperts no uzraugošās iestādes²⁵².

Valsts kontroles ieskatā, būtu jāpārvērtē izglītības iestāžu pārstāvju īpatsvars Ekspertu komisijas sastāvā, lai nodrošinātu ārēju un neatkarīgu izglītības iestāžu akreditāciju.

Par Ekspertu komisijas sastāvu IKVD sniedza viedokli²⁵³:

IKVD jau iepriekš ir aktualizējis jautājumu par neatkarīgiem akreditācijas ekspertiem, kuri tikai veic izglītības kvalitātes vērtēšanu, tomēr šāds risinājums ir saistīts ar papildu institucionāliem un finanšu resursiem.

Viens no iespējamajiem cēloņiem, kāpēc akreditācijas ziņojumi ne vienmēr ir efektīvs instruments izglītības kvalitātes novērtējumam, ir tas, ka akreditācijai paredzēts mazs stundu skaits salīdzinājumā ar izdarāmo darba apjomu. Vienam ekspertam tā ir nepilna nedēļa, kuras laikā ir jāveic iestādes apskate, intervijas ar visām iesaistītajām pusēm, stundu vērošana, dokumentu un informācijas izvērtējums, lai novērtētu ar rezultatīvajiem rādītājiem (līdz 80 rezultatīvajiem rādītājiem vispārējās pamatizglītības

iestādē) izglītības iestādes un tās vadītāja darbības kvalitāti un sagatavotu akreditācijas ziņojumu (skatīt 16. tabulu).

16. tabula

Akreditācijas komisijas sastāvs, darba stundas un vērtēto rezultātīvo rādītāju skaits izglītības iestādes un vadītāja profesionālās darbības novērtēšanā²⁵⁴

Komisijas sastāvs	Darba stundas	Vērtēto rezultātīvo rādītāju skaits
Vispārējās izglītības iestādes akreditācija		
Akreditācijas ekspertu komisijas vadītājs	32 darba stundas jeb četras dienas	Līdz 62 rezultātīvajiem rādītājiem
Divi akreditācijas eksperti	katram pa 29 darba stundām jeb 3,6 dienām	
Izglītības iestādes vadītāja profesionālās darbības vērtēšana		
Akreditācijas ekspertu komisijas vadītājs	18 darba stundas jeb 2,3 dienas	Līdz 18 rezultātīvajiem rādītājiem
Viens akreditācijas eksperts	14 darba stundas jeb 1,8 dienas	

Lai akreditāciju veiktu pēc iespējas efektīvāk, revidentu ieskatā, ir jāpārskata un jāsamēro akreditācijas darba apjoms ar tai paredzēto laiku.

Akreditācijas izmaksu sadārdzinājums

Akreditācija ir IKVD sniegts maksas pakalpojums, kuru apmaksā izglītības iestāde vai tās dibinātājs saskaņā ar MK apstiprinātu cenrādi²⁵⁵.

No 15.09.2017. līdz 03.05.2023. IKVD maksas pakalpojums bija atkarīgs no akreditācijas veida, izglītības iestādes izglītojamo skaita un izglītības iestādes īstenoto izglītības programmu skaita²⁵⁶. Savukārt no 04.05.2023. ir noteiktas vienādas izmaksas visām izglītības iestādēm atbilstoši sniegtā pakalpojuma veidam²⁵⁷, skatīt 17. tabulu.

17. tabula

IKVD maksas pakalpojuma cenrāža izmaiņas no 2017. līdz 2025. gadam

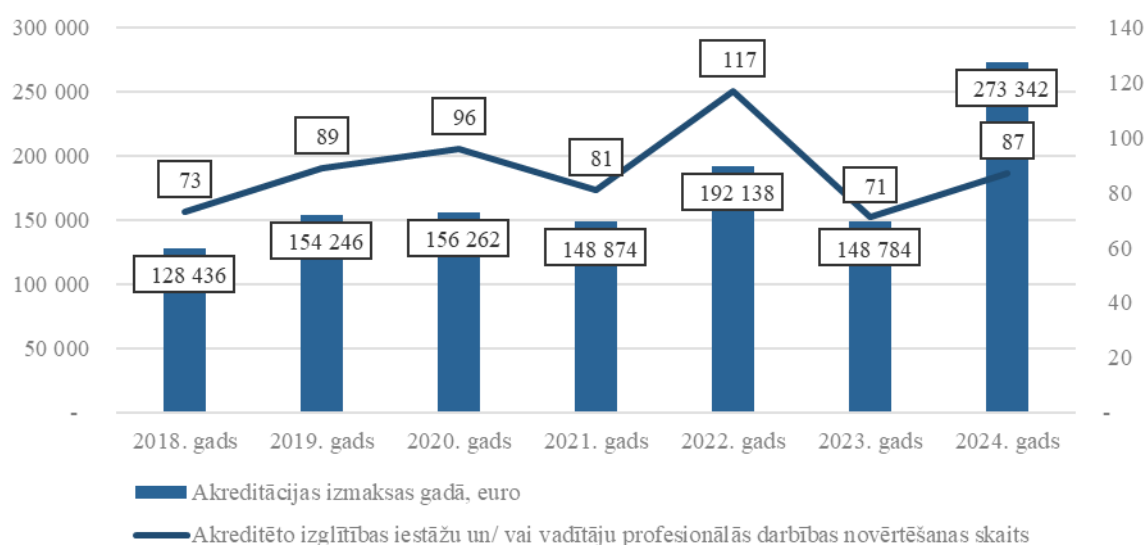
Pakalpojuma veids	IKVD maksas pakalpojumu cenrādis ²⁵⁸ no 15.09.2017. līdz 03.05.2023.	IKVD maksas pakalpojumu cenrādis ²⁵⁹ no 04.05.2023.
Vispārējās izglītības iestādes akreditācijas izmaksas	—	2640 euro
Vispārējās izglītības programmas akreditācijas izmaksas	no 657 euro līdz 3218 euro	—

Vispārējās izglītības iestādes akreditācijas izmaksas un vispārējās izglītības programmu akreditācijas izmaksas	no 985 euro līdz 4828 euro	–
Izglītības iestādes vadītāja profesionālās darbības novērtēšanas izmaksas un vispārējās izglītības iestādes un vispārējās izglītības programmas akreditācijas izmaksas	no 1314 euro līdz 6437 euro	3632 euro
Izglītības iestādes vadītāja profesionālās darbības novērtēšanas izmaksas	no 657 euro līdz 920 euro	995 euro



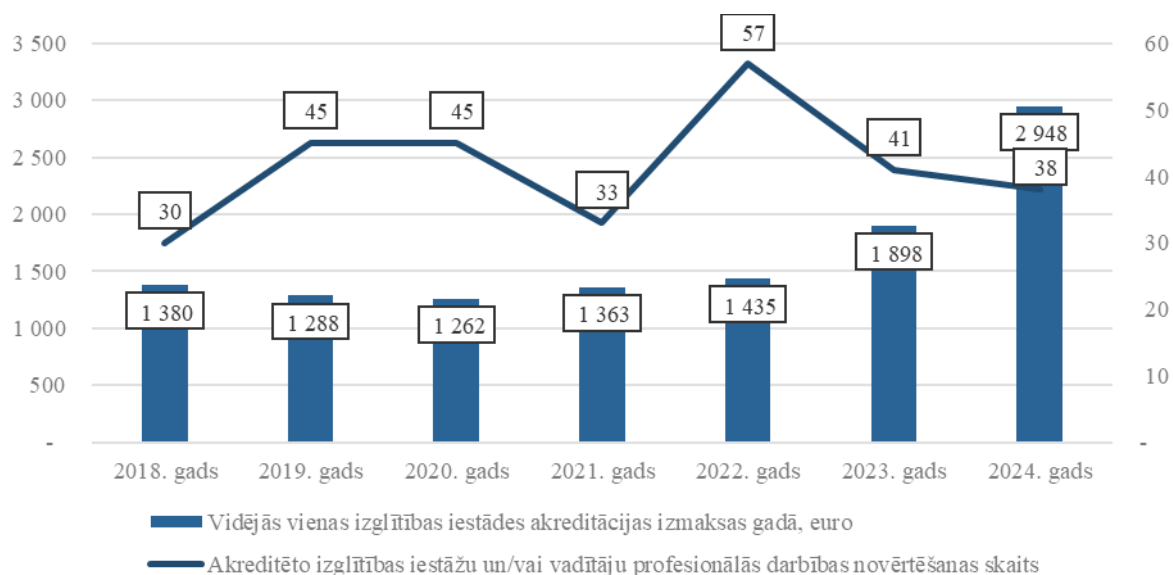
Revīzijā pieprasīta informācija par visu 42 Latvijas pašvaldību vispārējās izglītības iestāžu akreditācijas (izglītības iestāžu akreditācijas un vadītāju profesionālās darbības novērtēšanas) izmaksām no 2018. līdz 2024. gadam, taču ne visas pašvaldības varēja iesniegt šos datus administratīvi teritoriālās reformas dēļ²⁶⁰.

No iesniegtajiem datiem konstatēts, ka no 2018. līdz 2022. gadam akreditācijas izmaksas²⁶¹ katru gadu ir mainījušās. Taču 2024. gadā pašvaldību kopējās akreditācijas izmaksas ir būtiski pieaugušas, t. i., par 117 350 euro jeb 75 %, sasniedzot jau 273 342 euro gadā, skatīt 17. attēlu.



17. attēls. Vispārējās izglītības iestāžu akreditācijas un/vai vadītāju profesionālās darbības novērtēšanas izmaksas gadā visās²⁶² Latvijas pašvaldībās no 2018. līdz 2024. gadam

Vērtējot pamatizglītības iestāžu akreditācijas izmaksas gadā, konstatēts, ka no 2018. līdz 2022. gadam vidējās vienas izglītības iestādes akreditācijas un/vai vadītāja profesionālās darbības novērtēšanas izmaksas bija 1346 euro gadā, bet 2024. gadā tās pieauga par 1602 euro jeb 119 %, sasniedzot jau 2948 euro gadā, skatīt 18. attēlu.



18. attēls. Vidējās vienas pamatizglītības iestādes akreditācijas un/vai vadītāju profesionālās darbības novērtēšanas izmaksas gadā visās Latvijas pašvaldībās no 2018. līdz 2024. gadam

Par akreditācijas izmaksu pieaugumu IKVD sniedza viedokli²⁶³:

Akreditācijas izmaksu pieaugums kopš 2023. gada ir saistīts ar akreditāciju ekspertu atalgojuma izmaiņām un tas ir proporcionāls atalgojuma pieaugumam vairākās nozarēs.

Salīdzinot akreditācijas izmaksas izglītības iestādēs, kurās no 2018. līdz 2024. gadam ir veikta gan izglītības programmu akreditācija²⁶⁴, gan izglītības iestādes akreditācija²⁶⁵, konstatēts, ka akreditācija izmaksas pēc izmaiņām palielinājušās pat par 176 %. Piemēram: Degumnieku pamatskolas akreditācijas izmaksas 2024. gadā salīdzinājumā ar 2018. gadu palielinājušās no 1314 euro līdz 3632 euro jeb par 176 %, savukārt Zantes pamatskolas akreditācijas izmaksas 2024. gadā salīdzinājumā ar 2018. gadu palielinājās no 1379 euro līdz 2640 euro jeb par 91 %.

Arī piecas²⁶⁶ no sešām izlasē iekļautajām pašvaldību izglītības pārvaldēm intervijās puda viedokli, ka akreditācijas izmaksas ir ļoti augstas. Vienlaikus trīs no sešām izlases pašvaldību izglītības pārvaldēm sniedza viedokli²⁶⁷ par IKVD darbu un akreditācijas vērtējumu, proti, ka akreditācijas ziņojumos iztrūkst informācijas lēmumu pieņemšanai un izglītības iestādes atbalstam:

Akreditācijas ziņojumi nesniedz pašvaldībai informāciju par attīstības vajadzībām / problēmām. Ziņojumi ir daļēji izmantojami, tie ir vispārīgi un lēmumu pieņemšanai tos ir grūti izmantot. Ziņojumos ir vispārīgas frāzes. Ziņojumu izstrādes temps ir ilgs un ilgstoši nav zināms, vai izglītības iestāde tiks akreditēta²⁶⁸.

Akreditācijas ziņojums varētu būt labs rīks, ar kuru tālāk strādāt, bet tas tāds nav. Ir ļoti novienādotā pieeja, vērtēšanas rāmis un veids, kā eksperti strādā. Gala produkts neieskicē konkrēto izglītības iestādi. Pārvaldes pārstāvji vēlētos ieraudzīt izglītības iestādi individualizētāku. Pārvaldei kā dibinātājam būtu būtiski ieraudzīt, kā atbalstīt un palīdzēt izglītības iestādei, piemēram, nākotnes virzieni, vīzija. Akreditācijas ziņojumos ļoti bieži ir vispārīgi jēdzieni, teicieni, frāzes²⁶⁹.

Akreditācijas ziņojumi sniedz pamatotu informāciju, bet ne pilnībā, jo komisija iestādē ir tikai divas līdz trīs dienas un šajā laikā nevar uztvert un redzēt katras izglītības iestādes nianšes²⁷⁰.

IKVD vairākkārt ir publiski paudis informāciju²⁷¹ par iespējamām izmaiņām akreditācijas procesā, t. sk. diferencēto pieeju izglītības iestādēm, izmaiņām akreditācijas termiņos, akreditācijas izmaksu samazinājumu 30 % līdz 40 % apmērā izglītības iestādēm, kuras strādā labi, rezultatīvo rādītāju skaita samazinājumu un citus priekšlikumus, kas varētu sekmēt revīzijas ziņojumā konstatēto problēmu risinājumu, bet izmaiņas joprojām nav veiktas. Risinājumu par izglītības iestādēm, kas uzrāda labus rezultātus, tās akreditēt uz septiņiem gadiem, bet izglītības iestādes ar būtiskiem trūkumiem – uz trīs gadiem, IZM sagatavoja priekšlikumu grozījumiem Izglītības likumā, kuri 2025. gada nogalē tika izskatīti Saeimā divos lasījumos²⁷².

Ieteikums

IZM sadarbībā ar IKVD pilnveidot akreditācijas organizēšanas un veikšanas procesu, nodrošinot pamatotu, objektīvu un izmaksu efektīvu izglītības kvalitātes novērtējumu izglītības iestādēs.

Valsts kontrole sagaida, ka ieteikuma ieviešanai tiks veiktas vismaz šādas darbības:

- ✓ *izstrādāta akreditācijas pieeja atbilstoši izglītības ieguves formai;*
- ✓ *normatīvajā regulējumā paredzēta diferencēta pieeja izglītības iestāžu akreditācijai un tās piešķiršanas laikam;*
- ✓ *normatīvajā regulējumā noteiktas vispārējās izglītības iestādes akreditācijas izmaksas atkarībā no diferencētās pieejas.*

5. Izglītības attīstības plānošana – fragmentāra un dārga

Izglītības attīstības plānošana Latvijā notiek dažādos līmeņos – valsts, pašvaldību un izglītības iestāžu. Taču šie līmeņi nav savstarpēji sasaistīti un lielākoties orientēti uz atšķirīgu rezultātu sasniegšanu. Pašvaldību un izglītības iestāžu attīstības plānošanas dokumentos bieži vien nav saskaņoti mērķi un prioritātes, kā arī trūkst rezultatīvo rādītāju, kas ļautu novērtēt progresu un efektivitāti. Izglītības iestāžu attīstības plāni ir vispārīgi un neefektīvi.

Turklāt, izvirzot apjomīgas prasības izglītības ekosistēmas attīstības stratēģijas izstrādei, bet nenodrošinot tam atbalstu un izmantojamo datu kvalitāti izglītības kvalitātes monitoringa rīkos – risku identificēšanas rīkā un skolu tīkla efektivitātes monitoringa rīkā –, un nenodrošinot risku identificēšanas rīka darbību, lielākā daļa pašvaldību izglītības ekosistēmas attīstības stratēģiju izstrādi nodeva ārpuslīdzekļu, izlietojot gandrīz pusmiljonu *euro*.

Izglītības attīstības plānošanas dokumentu izstrāde pašvaldībās – smagnēja un dārga

Kopš Latvijā ir definēts izglītības kvalitātes jēdziens (04.05.2021.) un noteikti atbildīgie par izglītības kvalitātes nodrošināšanu, valsts nosaka mainīgās prasības pašvaldībām un izglītības iestādēm izglītības attīstības plānošanai (skatīt 5. pielikumu).

Izglītības likums²⁷³ kopš 04.05.2021. noteica pašvaldībām pienākumu izstrādāt izglītības attīstības stratēģiju atbilstoši MK apstiprinātajās izglītības attīstības pamatnostādņēs noteiktajiem mērķiem. Savukārt kopš 01.09.2024. pašvaldību izglītības pārvalžu pienākums ir saskaņā ar MK apstiprinātajās izglītības attīstības pamatnostādņēs noteiktajiem mērķiem izstrādāt pašvaldības izglītības ekosistēmas attīstības stratēģiju turpmākajiem četriem gadiem, savukārt pašvaldību pienākums ir apstiprināt šīs stratēģijas²⁷⁴.

Saeimas tīmekļvietnē²⁷⁵ publicētā informācija liecina, ka priekšlikumu Izglītības likumu papildināt ar pienākumu pašvaldībai izstrādāt izglītības attīstības stratēģiju, savukārt pašvaldības izglītības pārvaldei izstrādāt izglītības ekosistēmas attīstības stratēģiju un pašvaldībai to apstiprināt sagatavoja Saeimas Izglītības, kultūras un zinātnes komisija²⁷⁶ 2022. gada aprīlī. Tādēļ detalizētas anotācijas šim priekšlikumam nav. Līdz ar to Izglītības likuma piemērotājiem, tai skaitā pašvaldībām, pašvaldību izglītības pārvaldēm un izglītības iestādēm, nav pieejama detalizētāka informācija par jauno prasību mērķi un saturu.

Vienīgais dokuments, kurā ir sniegtas rekomendācijas izglītības ekosistēmas attīstības stratēģijas struktūrai, kā arī ieskats, kāda veida informāciju un datus tajā ir ieteicams iekļaut, ir 2023. gada projektā PuMPuRS izstrādātais dokuments “Izglītības ekosistēmas attīstības stratēģijas struktūra un vadlīnijas Latvijas pašvaldībām” (turpmāk – Vadlīnijas).

Izvērtējot Vadlīnijās sniegtās rekomendācijas, konstatēts, ka tās paredz sagatavot un iekļaut ekosistēmas attīstības stratēģijā apjomīgu informāciju. Piemēram, esošās situācijas raksturojums pa visiem pašvaldībā īstenotajiem izglītības veidiem un līmeņiem, detalizēta izglītības kvalitātes rādītāju analīze, izmantojot attiecīgus rīkus, u. c. Tam nepieciešamas arī padziļinātas zināšanas un izpratne par izglītības sistēmā definētajām četrām kategorijām: (1) atbilstība mērķiem; (2) kvalitatīvas mācības; (3) iekļaujoša vide un (4) laba pārvaldība.

Turklāt būtiski, ka Vadlīnijās minētie rīki un risinājumi pašvaldībām un to izglītības pārvaldēm joprojām nav pieejami.

Pirmie instrumenti, kurus ieteicams izmantot ekosistēmas attīstības stratēģijas izstrādē, ir izglītības kvalitātes monitoringa rīki – risku identificēšanas rīks (RIR) un skolu tīkla efektivitātes monitoringa rīks (STEMR). Vadlīnijās norādīts:

paredzams, ka izglītības kvalitātes monitoringa rīki ievērojami atvieglos stratēģijas izstrādi, pārliedot uzsvaru no intensīva datu ieguves, apkopošanas, apstrādes un analīzes darba uz objektīvu izglītības kvalitātes rādītāju novērtēšanu un stratēģiskās attīstības plānošanu. (...) Paredzams, ka 2023. gadā tiks nodrošināta divu izglītības kvalitātes monitoringa rīku pilna funkcionalitāte visām iesaistītajām pusēm, t. sk., izglītības politikas veidotājiem un īstenotājiem, izglītības iestādēm, to dibinātājiem un pašvaldībām, u. c.

Saskaņā ar revīzijā iegūto informāciju 2023. gadā pieeja bija piešķirta tikai vienam no rīkiem (STEMR) un tikai pašvaldībām (to izglītības pārvaldēm). Savukārt līdz pat 2025. gada novembrim pieeja RIR nav piešķirta ne izglītības pārvaldēm, ne izglītības iestādēm. Revīzijā konstatēts, ka RIR vairāku rādītāju aprēķinā nav nodrošināti pilnīgi un patiesi dati/informācija (skatīt revīzijas ziņojuma 5. nodaļu “Joprojām nav pieejami patiesi, aktuāli un pilnīgi dati izglītības attīstības plānošanai un izglītības kvalitātes uzraudzībai”).

Mainīgo prasību dēļ ne visas pašvaldības ir izstrādājušas izglītības (ekosistēmas) attīstības stratēģijas, kā arī izstrādātie stratēģiskie dokumenti aptver atšķirīgus laika periodus. Saskaņā ar Valsts kontroles veiktās pašvaldību aptaujas datiem periodam no 2021. līdz 2027. gadam:

- ✓ 31 pašvaldībā jeb 72 % no visām pašvaldībām bija izstrādāta izglītības attīstības stratēģija vai izglītības ekosistēmas stratēģija, vai cita veida stratēģiskais dokuments izglītības jomā. Savukārt trīs pašvaldībās 2025. gadā jau ir izstrādāts nākamā perioda stratēģiskais dokuments vai ir uzsākta izstrāde (skatīt 6. pielikumu)²⁷⁷;
- ✓ 11 pašvaldībās ar izglītības attīstību saistīti jautājumi ietverti teritorijas attīstības plānošanas dokumentos – pašvaldības ilgtspējīgas attīstības stratēģijā vai pašvaldības attīstības programmā, kā arī citos dokumentos (piemēram, pašvaldības vispārējās izglītības iestāžu attīstības stratēģija, novada investīciju plāns, priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas prevencijas sistēma un ieviešanas plāns, informatīvais ziņojums par vispārējās vidējās izglītības attīstību novadā, informatīvais ziņojums par izglītības kvalitātes rādītājiem novadā).

Viena no aptaujātajām pašvaldībām²⁷⁸, kura nav izstrādājusi atsevišķu izglītības ekosistēmas attīstības stratēģiju, sniedza šādu viedokli:

Pašvaldības speciālistu ieskatā, jebkuru izglītības nozares attīstības plānošanu pašvaldības līmenī šobrīd apgrūtina arī valstī uzsāktās reformas izglītībā un nebeidzama politisko uzstādījumu maiņa.

Plānošanas dokumentiem gan nacionālajā, reģionālajā un vietējā, t. i., pašvaldības līmenī, būtu jāizriet no vienota plānošanas ietvara. Latvijā ir pieņemti tiesību akti, kas reglamentē attīstības plānošanu un teritorijas attīstības plānošanu. (...) Saskaņā ar Attīstības plānošanas sistēmas likumā noteikto, “attīstības plānošanas sistēma aptver politikas un teritorijas attīstības plānošanu”, kas paredz nodrošināt arī attīstības plānošanas sasaisti ar finanšu plānošanu, kā arī pieņemto lēmumu savstarpēju saskaņotību valsts un pašvaldību līmenī. Tādēļ jēgpilni ir, ka pašvaldības ietvaros plānošanas dokumenti savstarpēji saistīti, nozaru plāni (programmas, stratēģijas u. c.) integrētas pašvaldības attīstības plānošanas dokumentos.



IZM revīzijā skaidroja²⁷⁹, ka gadījumā, ja pašvaldības spēkā esošs stratēģiskais dokuments izglītības jomā ietver jautājumus saistībā ar pašvaldības izglītības ekosistēmu, pašvaldība var to īstenot līdz perioda beigām. Savukārt, ja minētie izglītības jautājumi tiek ietverti pašvaldības teritorijas attīstības plānošanas dokumentos, pašvaldības izglītības pārvaldei izglītības ekosistēmas attīstības stratēģija nav jāizstrādā.

Iespējams, tieši apjomīgo prasību dēļ, kas izvirzītas izglītības (ekosistēmas) attīstības stratēģijai un kuru izpratnei un skaidrošanai nav sniegts pietiekams atbalsts un nodrošināta piekļuve izglītības kvalitātes monitoringa rīkiem, lielākā daļa pašvaldību nodeva stratēģiskā dokumenta izstrādi ārpalpojuma.

Apkopojot publiski pieejamo informāciju²⁸⁰ un pašvaldību sniegto informāciju par izglītības (ekosistēmas) attīstības stratēģiju izstrādi²⁸¹, konstatēts, ka 25 no 42 jeb 60 % pašvaldību stratēģiju izstrādei izmantoja ārpalpojumu, izlietojot 446 690 euro:

- ✓ 15 pašvaldības izmantoja SIA “Dynamic University”²⁸² pakalpojumus par kopējo summu 299 178 euro²⁸³;
- ✓ trīs pašvaldības izmantoja SIA “AC Konsultācijas”²⁸⁴ pakalpojumus par kopējo summu 75 972 euro;
- ✓ divas pašvaldības izmantoja SIA “JB Consulting”²⁸⁵ pakalpojumus par kopējo summu 25 360 euro;
- ✓ četras pašvaldības izmantoja citu ārpalpojuma sniedzēju – “KPMG Baltics SIA”²⁸⁶, SIA “Ķemers Business and Law Company”²⁸⁷, SIA ODA²⁸⁸ – pakalpojumus par kopējo summu 46 180 euro.

Valsts kontroles vērtējumā, ārpalpojuma apjomu varēja samazināt, laikus sniedzot pašvaldībām skaidru informāciju par jaunā izglītības attīstības plānošanas dokumenta būtību salīdzinājumā ar līdzšinējiem attīstības plānošanas dokumentiem, nodrošinot pašvaldībām piekļuvi izglītības kvalitātes monitoringa rīkiem, kā arī tajos izmantoto datu kvalitāti.

Turklāt revidenti vērs uzmanību, ka atbilstoši projekta PuMPuRS dokumentācijai, kas pieejama KPVIS, Vadlīnijas arī izstrādāja SIA “Dynamic University”, kas pēc tam izstrādāja lielāko daļu no pašvaldību izglītības (ekosistēmas) attīstības stratēģijām.

Izglītības likums²⁸⁹ kopš 01.09.2024. paredz, ka pašvaldību izglītības pārvaldēm reizi četros gados jā sagatavo pārskats par izglītības kvalitāti attiecīgajā pašvaldībā un minētais pārskats jā iesniedz pašvaldībai un IKVD. Lai gan Izglītības likumā nav noteikts termiņš pirmā pārskata sagatavošanai un iesniegšanai, IZM sniedza informāciju²⁹⁰, ka pirmais pārskats jā iesniedz IKVD 2028. gadā.

Revīzijā konstatēts, ka IZM nav izstrādājusi un līdz ar to MK nav apstiprinājis pārskata par izglītības kvalitāti attiecīgajā pašvaldībā struktūru un iesniegšanas kārtību²⁹¹. Revidentu ieskatā, tas sniegtu izglītības pārvaldēm savlaicīgu un skaidru informāciju, par kādiem izglītības kvalitātes aspektiem un par kādu periodu pārskats jā sagatavo un kādu informāciju papildus nepieciešams iegūt un uzkrāt līdz 2028. gadam.

Tā kā prasības pārskata struktūrai nav noteiktas, arī revidenti nevarēja izvērtēt, vai pārskatos par izglītības kvalitāti sniedzamā informācija būtu iegūstama no IZM un IKVD pieejamajām informācijas sistēmām un izstrādātajiem rīkiem. Turklāt revidenti vērs uzmanību, ka neskaidrība par pārskata saturu rada risku, ka arī tā sagatavošanu pašvaldības nodos ārpalapojumā.

Izglītības iestāžu attīstības plāns – mazefektīvs instruments attīstības plānošanā

Saskaņā ar normatīvo regulējumu²⁹² kopš 2021. gada izglītības iestādēm ir jāizstrādā vairāki attīstības plānošanas, kā arī darbības novērtējuma dokumenti (skatīt 19. attēlu):



ATTĪSTĪBAS PLĀNS

1. misija
2. vīzija
3. stratēģiskie mērķi
4. uzdevumi
5. attīstības prioritātes
6. plānotie sasniegjamie rezultāti (min. trīs gadiem)

Saskaņo ar izglītības iestādes dibinātāju



DARBA PLĀNS (IKGADĒJS)

- ✓ sasniegjamie mērķi
- ✓ uzdevumi
- ✓ ikgadējās prioritātes
- ✓ plānotie sasniegjamie rezultāti (vienam gadam)



METODISKĀ DARBA DOKUMENTI

Saturu un noformējumu nosaka izglītības iestādes vadītājs



PAŠNOVĒRTĒJUMA ZIŅOJUMS

Ikgadējā izglītības iestādes pārvērtēšana, t. sk. datu analīze par izglītības procesu, saturu, vidi, pārvaldību

19. attēls. Izglītības iestāžu attīstības plānošanas, kā arī darbības novērtējuma dokumenti

Revīzijā konstatēts, ka gandrīz visām (17 jeb 81 %) izlasē iekļautajām izglītības iestādēm ir spēkā esoši attīstības plāni 2022.–2025. gadam.

Savukārt, izskatot izlasē iekļautos izglītības iestāžu attīstības plānus, konstatēts, ka to saturs un forma katrai izglītības iestādei ir atšķirīga.

Revidentu vērtējumā, kā labo piemēru var minēt Liepājas Valsts ģimnāzijas izstrādāto attīstības plānu. Tajā ir noteikts termiņš un sasniedzamie rezultāti gan kopumā, gan piecām caurviju prasmēm, gan metodikām. Novērtējam arī attīstības plāna formu (*MS Excel* formāts, piemēri, vadlīnijas, saites uz iepriekšējā perioda izvērtējumu, mācību priekšmetu metodiskajās komisijās izrunāto), kas ļauj tā izstrādē iesaistīties pēc iespējas lielākam izglītības iestādes darbinieku lokam, tādējādi sekmējot visa izglītības iestādes personāla vienotu izpratni par sasniedzamajiem rezultātiem izglītības iestādes attīstībai.



Ne visu attīstības plānu saturs sniedz skaidru informāciju par izglītības iestādes sasniedzamajiem rezultātiem, jo lielākajā daļā attīstības plānu nav noteikti precīzi un novērtējami rezultatīvie rādītāji, kā arī nevienā no tiem nav noteiktas bāzes vērtības.

Kopumā izglītības iestādes attīstības plānos kā sasniedzamos rezultātus nosaka noteiktā laikā paveicamas darbības, piemēram, “Turpinās dalība projektā PUMPURS”, “Personāls sniedz atbalstu izglītojamajiem”, “Pedagogi regulāri sniedz izglītojamiem viņu snieguma izvērtējumu”, “Pilnveidota pedagogu profesionālā meistarība valsts un starptautiska mēroga projektos”, “Mācību procesā mērķtiecīgi iekļauta karjeras izglītība”.

Rezultatīvie rādītāji ar precīzi sasniedzamām vērtībām ir konstatēti Liepājas Valsts ģimnāzijas attīstības plānā 2022./2023.–2024./2025. mācību gadam un Mārupes pamatskolas attīstības plānā 2025.–2027. gadam. Atsevišķos attīstības plānos ir noteikti gan precīzi izmērāmi rezultatīvie rādītāji, gan tādi rādītāji, kuru novērtējums balstīsies uz subjektīvu vērtējumu.

Jānorāda, ka attīstības plāna neesamība vairākām izglītības iestādēm nav traucējusi plānot savu attīstību, jo nepieciešamā informācija norādīta citos izglītības iestādes attīstības plānošanas un novērtējuma dokumentos, piemēram, pašnovērtējuma ziņojumā un darba plānā.

Piemēram, viena izlasē iekļautā izglītības iestāde²⁹³ savu attīstību 2024./2025. mācību gadam plāno ikgadējā darba plānā.

Lai arī kopš 2023./2024. mācību gada Viļakas vidusskola darbojas bez attīstības plāna, tai ir detalizēti (ar prioritātēm, mērķiem, sasniedzamajiem rezultātiem) izstrādāts darba plāns, kas paredz sasniegt dibinātāja noteiktos rezultātus izglītības programmu īstenošanai 2022.–2025. gadam.



Arī pārējās izglītības iestādes, kurām kādā no periodiem nav spēkā esoša attīstības plāna, tā perioda attīstības prioritātes un sasniedzamos rezultātus nosaka līdzīgā veidā.

Revidentu vērtējumā, ir apšaubāma attīstības plānu nepieciešamība, jo darbības plānošanu izglītības iestādes var iekļaut arī īstermiņa plānošanas dokumentos, kas prasa mazāku resursu patēriņu.

Valsts, pašvaldības un izglītības iestādes izglītības attīstībā – katrs uz savu mērķi un rezultātu

Labās prakses apkopojumā²⁹⁴ norādīts, ka efektīva izglītības ekosistēma ir atkarīga no stingras saskaņošanas ar kopīgiem centieniem, mērķiem un prioritātēm. Ministrijai (IZM) ir centrālā loma valdības politikas īstenošanā un saskaņošanas ar valsts prioritātēm nodrošināšanā. Tas ir atkarīgs no ministrijas, kas spēj noteikt un vadīt izglītības dienaskārtību. Mērķu un prioritāšu saskaņošana ir svarīga izglītības iestāžu sistēmā, gan vertikāli no ministrijas uz reģioniem/ražoniem un vietējām izglītības iestādēm, gan horizontāli starp reģioniem un izglītības iestādēm.

Izglītības likums²⁹⁵ nosaka, ka pašvaldībām (pašvaldību izglītības pārvaldēm) izglītības (ekosistēmas) attīstības stratēģija jāizstrādā saskaņā ar MK apstiprinātajās izglītības attīstības pamatnostādnēs noteiktajiem mērķiem. Tāpēc būtiski apskatīt, kādi izglītības kvalitātes mērķi un tiem atbilstoši rādītāji izvirzīti Pamatnostādnēs 2021.–2027. gadam.

Izvērtējot Pamatnostādnēs 2021.–2027. gadam politikas rezultātiem – “Kvalitatīva un mūsdienīga izglītība” un “Ikvienam pieejams atbalsts izaugsmei” – noteiktos rezultātīvo rādītājus, konstatēts, ka tie nav tiešā veidā izmantojami pilsētas/novada līmenī, jo pašvaldībām nav pieejami dati no vairāku rezultātīvo rādītāju datu avotiem, piemēram, *PISA (OECD)* mērījumiem, *ICCS (IEA)* mērījumiem u. c.

Jānorāda, ka viena no izlasē iekļautajām pašvaldības izglītības pārvaldēm²⁹⁶ informēja, ka to rīcībā nav informācijas par *PISA* pētījuma rezultātiem, kas attiektos tieši uz pašvaldību. Pārvalde nesaņem detalizētu informāciju no šiem pētījumiem pašvaldības griezumā, jo dati ir tikai valsts līmenī. Turklāt, ja pētījuma rezultāti uzrāda, ka valstspilsētās izglītojamajiem rezultāti matemātikā un dabaszinībās ir sliktāki nekā pilsētās un Rīgā, pārvalde nezina, vai šajos datos ietilpst tās valstspilsēta. Izglītības pārvaldēm būtu jāsaņem izvērtēta informācija par to, kas izglītības jomā trūkst un kas ir uzlabojams.

IZM, skaidrojot Pamatnostādņu 2021.–2027. gadam rezultātīvo rādītāju mērķi un pašvaldību lomu to rādītāju sasniegšanā, informēja²⁹⁷, ka:

Izglītības attīstības pamatnostādnēs 2021.–2027. gadam noteikto rezultātīvo rādītāju mērķis nav mērīt katras pašvaldības un to izglītības iestāžu sniegumu, bet gan Izglītības attīstības pamatnostādnēs noteikto pasākumu darbības rezultātu ietekmi uz politikas rezultātu, turklāt daudzi izvirzītie rezultātīvie rādītāji netiek mērīti izglītības iestāžu griezumā [...] Pašvaldību izglītības kvalitātes vērtēšanai un rīcībpolitikas veidošanai IZM izmanto IKVD ikgadēju izglītības kvalitātes izvērtējumus.

Lai gan Pamatnostādnēs 2021.–2027. gadā noteiktie politikas rezultāti un tiem noteiktie rezultātīvie rādītāji nav izmantojami pašvaldību attīstības plānošanas dokumentos sasniedzamo rezultātu un

rezultatīvo rādītāju noteikšanai, tomēr tie sniedz informāciju par to, kādi izglītības kvalitātes aspekti valstī ir būtiski.



Nemot vērā iepriekšminēto, revidenti vērtēja izlasē iekļauto pašvaldību izglītības (ekosistēmas) attīstības stratēģijās un izglītības iestāžu attīstības plānos noteikto rezultātu sasaisti ar vairākiem Pamatnostādnēs 2021.–2027. gadam noteiktajiem politikas rezultātiem un rezultatīvajiem rādītājiem, kas attiecas uz pamatizglītību (skatīt 7. pielikumu).

Pamatnostādnēs 2021.–2027. gadam noteiktie rezultatīvie rādītāji Nr. 2.2. un Nr. 2.3. un tiem noteiktās vērtības paredz izglītojamo (15 gadu vecumā) ar augstiem mācību rezultātiem lasīšanā, matemātikā un dabaszinātnēs palielinājumu, un izglītojamo (15 gadu vecumā) ar zemiem mācību rezultātiem lasīšanā, matemātikā un dabaszinātnēs samazinājumu.

Izskatot izlasē iekļauto pašvaldību un izglītības iestāžu attīstības plānošanas dokumentos ietvertos rezultatīvos rādītājus un novērtējot to sasaisti ar iepriekšminētajiem rezultatīvajiem rādītājiem, konstatēts, ka līdzīgi sasniedzamie rezultāti nav paredzēti nevienā no izlases pašvaldību stratēģiskajiem dokumentiem, bet ir konstatējami 13 izglītības iestāžu attīstības plānos.

Piemēram, Draudzīgā Aicinājuma Cēsu Valsts ģimnāzijas attīstības plāns 2020.–2023. gadam paredz sasniedzamos rezultātus: “Par 10 % ir pieaudzis to skolēnu skaits katrā klašu grupā, kuriem ir augsti mācību sasniegumi ikdienas mācību darbā”; “Par 10 % ir pieaudzis to skolēnu skaits katrā klašu grupā, kuriem ir augsti mācību sasniegumi valsts pārbaudes darbos”; “Valsts pārbaudes darbos skolēnu mācību sasniegumi ir par vismaz 10 % augstāki nekā vidēji valstī un par 5 % augstāki nekā vidēji valsts ģimnāzijās”.

Teikas vidusskolas attīstības plāns 2022./2023.–2024./2025. mācību gadam paredz sasniedzamos rezultātus: “Ir pieaudzis skolēnu skaits ar augstiem mācību sasniegumiem (9–10) ikdienā par 0,2 %”; “Ir samazinājies skolēnu skaits ar zemiem mācību sasniegumiem (1–3) ikdienā par 0,1 %”.

Kā labu piemēru var minēt Balvu novada pašvaldību, kuras izglītības attīstības plānošanā varēja konstatēt gan vertikālu, gan horizontālu sasaisti ar Pamatnostādnēs 2021.–2027. gadam noteiktajiem rezultatīvajiem rādītājiem Nr. 2.2. un Nr. 2.3. (skatīt 18. tabulu). Jānorāda gan, ka šī sasaiste īstenota arī īstenojot dibinātāja noteiktos mērķus.

18. tabula

Balvu novada pašvaldības un izlases izglītības iestāžu rezultatīvo rādītāju sasaiste ar Pamatnostādnēs 2021.–2027. gadam noteiktajiem rezultatīvajiem rādītājiem Nr. 2.2. un 2.3.

Attīstības plānošanas dokuments	Rezultatīvie rādītāji
Pamatnostādnēs 2021.–2027. gadam	Skolēni (15 gadu vecumā) ar augstiem mācību rezultātiem (pēc PISA – 5. un 6. kompetences līmenis): 1) lasīšanā (Bāzes vērtība: 4,8 % (2018); 2024. gada vērtība: 6 %; 2027. gada vērtība: 9 %), 2) matemātikā (Bāzes vērtība: 8,5 % (2018); 2024. gada vērtība: 9 %; 2027. gada vērtība: 11 %), 3) dabaszinātnēs (Bāzes vērtība: 3,8 % (2018); 2024. gada vērtība: 5 %; 2027. gada vērtība: 7 %). Skolēni (15 gadu vecumā) ar zemiem mācību rezultātiem (zemāk par PISA 2. kompetences līmeni): 1) lasīšanā (Bāzes vērtība: 22,4 % (2018); 2024. gada vērtība: 20 %; 2027. gada vērtība: 14 %), 2) matemātikā (Bāzes vērtība: 17,3 % (2018); 2024. gada vērtība: 16 %; 2027. gada vērtība: 14 %), 3) dabaszinātnēs (Bāzes vērtība: 18,5 % (2018); 2024. gada vērtība: 17 %; 2027. gada vērtība: 14 %).
	Balvu Valsts ģimnāzija Viļakas vidusskola Bērzpils pamatskola

Dibinātāja noteiktie sasniedzamie mērķi izglītības programmu īstenošanai 2022. – 2025. gadam.	✓ Trīs gadu laikā par 8–10 % pieauguši izglītojamo rezultāti valsts pārbaudes darbos; ✓ Pedagogi sagatavoja izglītojamās dalībai vismaz 90–100 % no novadā organizētajām mācību priekšmetu olimpiādēm/sacensībām/konkursiem. ✓ Vairāk kā 60 % izglītojamo ikdienas mācību sasniegumi ir optimālā līmenī u. c.	✓ Trīs gadu laikā par 3 % pieauguši izglītojamo rezultāti valsts pārbaudes darbos ✓ Pedagogi sagatavoja izglītojamās dalībai vismaz 80–100 % no novadā organizētajām mācību priekšmetu olimpiādēm/sacensībām/konkursiem. ✓ Vismaz 55 % izglītojamo ikdienas mācību sasniegumi ir optimālā līmenī u. c.	✓ Trīs gadu laikā par 3–5 % pieauguši izglītojamo rezultāti valsts pārbaudes darbos ✓ Pedagogi sagatavoja izglītojamās dalībai vismaz 80–100 % no novadā organizētajām mācību priekšmetu olimpiādēm/sacensībām/konkursiem. ✓ Vismaz 40–55 % izglītojamo ikdienas mācību sasniegumi ir optimālā līmenī u. c.
Izglītības iestāžu attīstības plāns	Nodrošināta vienota pieeja katra izglītojamā personīgajai pilnveidei un izglītojamo snieguma izaugsme valsts pārbaudes darbos. (Balvu Valsts ģimnāzijas attīstības plāns 2023./2024.–2025./2026. mācību gadam)	Kāpināti izglītojamo ikdienas sasniegumi, izmantojot mācību stundas efektivitātes pilnveidi, aktualizējot izglītības procesa diferenciāciju, individualizāciju un personalizāciju; Palielināts izglītojamo ikdienas sasniegumu optimālais līmenis pamatizglītības posmā par 3–5%. (Viļakas vidusskolas darba plāns 2024./2025. mācību gadam.)	Trīs gadu laikā par 3–5 % pieauguši izglītojamo rezultāti valsts pārbaudes darbos. (Bērzpils pamatskolas attīstības plāns 2022./2023.–2024./25. mācību gadam)

Savukārt, izvērtējot sasaisti ar rezultatīvo rādītāju Nr. 2.4., kas paredz iedzīvotāju skaita, kas pabeiguši pamatskolu un turpina izglītību, palielinājumu, konstatēts, ka līdzīgi sasniedzamie rezultāti noteikti trīs izlasē iekļauto valstspilsētu stratēģiskajos dokumentos un sešu izglītības iestāžu attīstības plānos.

Piemēram, Jelgavas valstspilsētas izglītības attīstības stratēģijas 2019.–2025. gadam viens no rezultatīvajiem rādītājiem ir “Izglītojamo īpatsvars, kas turpina izglītošanos pēc pamatizglītības ieguves (%)”. Balvu Valsts ģimnāzijas attīstības plāns 2023./2024.–2025./2026. mācību gadam paredz arī sasniedzamo rezultātu: “75 % 9. klašu absolventu turpina iegūt vispārējo vidējo izglītību Balvu Valsts ģimnāzijā”.

Kopumā jānorāda, ka vairākos attīstības plānošanas dokumentos, kuros nebija konstatējami līdzīgi rezultatīvie rādītāji, bija plānotas darbības, kas vērstas uz Pamatnostādnēs 2021.–2027. gadam mērķu un rezultatīvo rādītāju sasniegšanu.

Savukārt rezultatīvajiem rādītājiem Nr. 3.8. un Nr. 3.9., kas paredz jauniešu (15–29 gadus vecu), kas nav iesaistīti izglītībā, nestrādā (nav nodarbinātie) vai neapgūst arodu, īpatsvara samazinājumu un bērnu un jauniešu ar speciālām vajadzībām, kas turpina izglītību pēc obligātās izglītības iegūšanas, īpatsvara palielinājumu, revidenti katram rādītājam konstatēja tikai vienu attīstības plānošanas dokumentu, kurā noteiktie sasniedzamie rezultāti ir saistīti ar šiem rezultatīvajiem rādītājiem.

Revidentu vērtējumā, iepriekš norādītais, ka tikai daļa pašvaldību un izglītības iestāžu noteica līdzīgus rezultatīvos rādītājus, kas atbilst Pamatnostādnēs 2021.–2027. gadam iekļauto rezultatīvo rādītāju būtībai, liecina par trūkumiem izglītības attīstības plānošanā, un tas var negatīvi ietekmēt līdzsvarotu un saskaņotu izglītības attīstību. Papildus jānorāda, ka pašvaldību un izglītības iestāžu attīstības plānošanas dokumentos ne vienmēr ir norādītas rezultatīvo rādītāju sasniedzamās vērtības. Tas attiecīgi negatīvi ietekmēs rezultatīvo rādītāju izpildes novērtēšanu.

Ieteikums

IZM sadarbībā ar pašvaldībām, izglītības iestādēm un to dibinātājiem optimizēt normatīvajā regulējumā²⁹⁸ un citos dokumentos²⁹⁹ noteiktās prasības izglītības attīstības plānošanā pašvaldībām un izglītības iestādēm.

Valsts kontrole sagaida, ka ieteikuma ieviešanai tiks veiktas vismaz šādas darbības:

- ✓ *izvērtētas normatīvajā regulējumā izglītības iestādēm noteiktās prasības obligātās dokumentācijas sagatavošanai attīstības, darbības plānošanā un pašvērtēšanā (saturs un apjoms). Atbilstoši izvērtējumam, rosināti grozījumi normatīvajā regulējumā;*
- ✓ *Izvērtēt*
- ✓ *izvērtēta normatīvajā regulējumā un vadlīnijās “Izglītības ekosistēmas attīstības stratēģijas struktūra un vadlīnijas Latvijas pašvaldībām” pašvaldību izglītības pārvaldēm noteikto prasību izglītības ekosistēmas attīstības stratēģijas izstrādei samērība un nepieciešamības gadījumā precizētas vadlīnijās iekļautās prasības un iniciēti grozījumi normatīvajā regulējumā;*
- ✓ *īstenotas mācības pašvaldību izglītības pārvalžu pārstāvjiem par izglītības ekosistēmas attīstības stratēģijas izstrādei izvirzītajām prasībām un to izpildi.*

6. Joprojām nav pieejami patiesi, aktuāli un pilnīgi dati izglītības attīstības plānošanai un izglītības kvalitātes uzraudzībai

Joprojām nav pieejami pilnīgi un patiesi dati izglītības attīstības plānošanai un kvalitātes uzraudzībai.

IZM izstrādāto risku identificēšanas rīku nevar izmantot ne iekšējam, ne ārējam izglītības kvalitātes monitoringam, jo tajā noteikto rādītāju aprēķinam izmanto nepilnīgus datus.

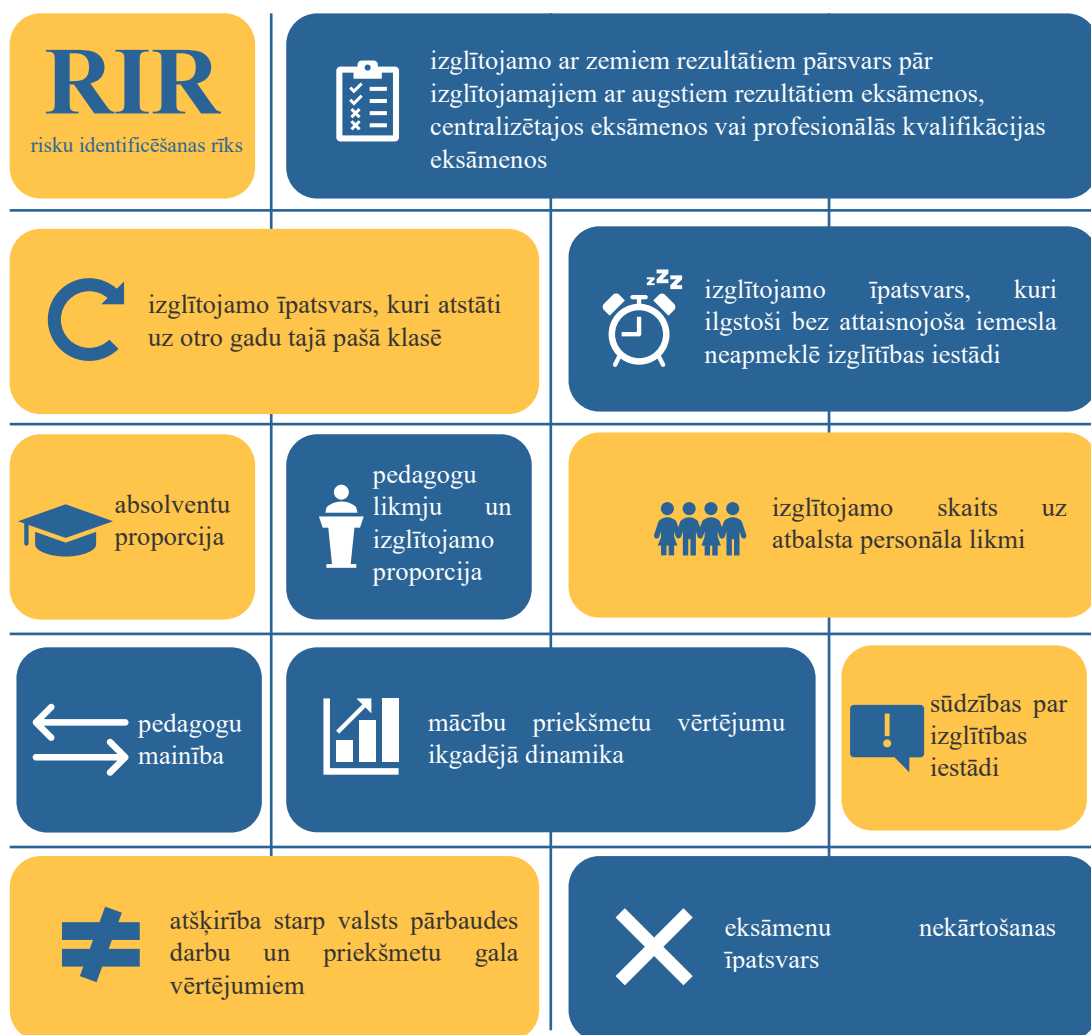
Lai arī pašvaldībām ir pieejams skolu tīkla efektivitātes monitoringa rīks, tomēr arī tas netiek izmantots.

Skaidra un saprotama izglītības kvalitātes novērtēšanas sistēma ir nepieciešama, lai ikviens sabiedrības pārstāvis varētu objektīvi novērtēt izglītības kvalitāti Latvijas izglītības iestādēs, savukārt izglītības politikas veidotāji spētu pieņemt faktos argumentētus lēmumus izglītības sistēmas tālākai attīstībai³⁰⁰. Savukārt datu pieejamība un kvalitāte, datu analītika un izglītības kvalitātes monitorings nodrošina pierādījumos balstītas izglītības politikas īstenošanu³⁰¹.

Lai izveidotu vienotu valsts līmeņa izglītības kvalitāti raksturojošo rādītāju sistēmu, 2018. gadā³⁰² IZM uzsāka izglītības kvalitātes monitoringa sistēmas izveides un īstenošanas projektu³⁰³ (turpmāk – projekts) par 4,1 milj. *euro*.

Projektā tostarp izveidots risku identificēšanas rīks³⁰⁴ (RIR). Tā mērķis ir nodrošināt instrumentus izglītības iestāžu paškontrolei un regulāram izglītības kvalitātes ārējam monitoringam, lai uz izglītības kvalitāti potenciāli pazeminošiem apstākļiem varētu reaģēt nekavējoties, parādoties pirmajām to pazīmēm).

Vispārējā izglītībā RIR aprēķina 11 rādītājus³⁰⁵ (skatīt 20. attēlu).



20. attēls. Risku identificēšanas rīka 11 rādītāji

Lai aprēķinātu RIR rādītājus, izmanto tos pašus datus, ko izmanto, lai īstenotu citas valsts, pašvaldību un izglītības iestāžu funkcijas izglītības jomā³⁰⁶. Šie dati tiek ievadīti, uzkrāti un apstrādāti VIIS.

Valsts kontrole 2021. gadā pabeidza lietderības revīziju “Vai bērnam ar speciālām vajadzībām ir iespēja saņemt tā spējām, vajadzībām un bērna labākajām interesēm atbilstošu izglītību?” un 2022. gadā lietderības revīziju “Vai bērnam ar uzvedības problēmām un tā ģimenei ir iespēja saņemt nepieciešamo atbalstu?”, konstatējot, ka VIIS netiek ievadīti pilnīgi un patiesi dati.

Rezultātā IZM sniegts: (1) ieteikums rast risinājumu, lai izglītības iestādes VIIS ievada datus par visu pedagoģisko un atbalsta personālu un tā darba slodzēm, kas ir iesaistīts izglītības procesā un atbalsta sniegšanā izglītojamajiem, neatkarīgi no finansējuma avota un nodarbinātības veida; (2) priekšlikums nodrošināt, ka izglītības iestādes ievada VIIS informāciju par kavējumiem.



Šajā revīzijā revidenti pārbaudīja tādu datu kvalitāti, ko izmanto, lai aprēķinātu divus RIR rādītājus – izglītojamo īpatsvars, kuri ilgstoši bez attaisnojoša iemesla neapmeklē izglītības iestādi, un izglītojamo skaits uz atbalsta personāla likmi.

Revīzijā izlases kārtā salīdzināti dati par izglītojamo ilgstoši neattaisnotajiem kavējumiem 2023./2024. mācību gadā, kurus izglītības iestādes ievada VIIS un skolvadības sistēmā “E-klase” vai “Mykoob”. Papildus revīzijā izglītības iestādes iesniedza informāciju, vai VIIS iekļautās tarifkācijas uzrāda pilnīgu un patiesu informāciju par tajās pieejamo atbalstu (atbalsta personālu un to slodzi).

Revīzijā konstatēts, ka puse no izglītības iestādēm nav ievadījušas VIIS pilnīgus datus par izglītojamo ilgstoši neattaisnotajiem kavējumiem, turklāt otrajā semestrī šādu izglītības iestāžu skaits pieauga.

Savukārt attiecībā uz VIIS tarifkacijās norādīto informāciju par atbalsta personālu konstatēts, ka VIIS ievadītā informācija nav pilnīga, jo izglītības iestādēs ir nodrošināts arī papildu atbalsta personāls un lielāks slodžu skaits, par kuru informācija VIIS nav pieejama.

Pirmkārt, izglītības iestādes izmanto ESF projektu finansējumu, lai piesaistītu speciālistus uz noteiktu laiku. Piemēram, VIIS tarifkacijā nebija iekļauta pedagoga palīga slodze, kas finansēta no Projekta izglītojamo individuālo kompetenču attīstībai pat līdz 20 stundām nedēļā³⁰⁷.

Otrkārt, izglītības iestādes izmanto citu pašvaldības institūciju atbalstu. Piemēram, ja steidzami nepieciešams psihologs, Balvu novada pašvaldībā izglītības iestādes sadarbojas ar Balvu iekļaujošās izglītības centra speciālistiem. Savukārt Liepājas Rietumkrasta vidusskola norādīja, ka izglītojamajiem, kuriem ir nepieciešamas ilgstošas psihologa konsultācijas, ir iespēja saņemt šo pakalpojumu ar sociālā dienesta un Pusaudžu resursu centra palīdzību.

Treškārt, reizēm atbalsta personāla slodze VIIS tarifkacijā ir iekļauta kā skolotāja papildu pienākums³⁰⁸.

Līdz ar to kopš iepriekšējām Valsts kontroles revīzijām situācija nav uzlabojusies un sniegtie ieteikumi nav ieviesti. Proti, VIIS joprojām nav nodrošināti pilnīgi un patiesi dati par izglītojamo ilgstošiem un neattaisnotiem kavējumiem un par izglītības iestādēs pieejamo atbalstu. Līdz ar to arī RIR aprēķinātās rādītāju – izglītojamo īpatsvars, kuri ilgstoši bez attaisnojoša iemesla neapmeklē izglītības iestādi, un izglītojamo skaits uz atbalsta personāla likmi – vērtības nevar būt patiesas un praktiski izmantojamas.

Savukārt tas nozīmē, ka pašlaik RIR kopumā nav izmantojams tam paredzētajam mērķim.

Papildus revidenti vērs uzmanību, ka rādītāja – izglītojamo skaits uz atbalsta personāla likmi – aprēķinu var būtiski uzlabot, lai tas sniegtu patiesāku informāciju par izglītības iestādē pieejamo atbalstu.

Iepriekšminētā rādītāja aprēķinā iekļauj logopēda, speciālā pedagoga, sociālā pedagoga, pedagoga palīga, pedagoga karjeras konsultanta, izglītības psihologa un bibliotekāra vidējo likmju skaitu izglītības iestādē, bet neiekļauj nevienu amatu no tehniskā personāla un to slodzēm. Tehniskais personāls ir izglītības iestāžu saimnieciskie, tehniskie un medicīnas darbinieki, kuru darbu apmaksā no pašvaldības budžeta.

Pirmkārt, viens no tehniskā personāla amatiem, kuru neiekļauj rādītāja aprēķinā, ir skolotāja palīgs. Piemēram, Mārupes pamatskolā 2023./2024. mācību gadā bija nodarbināti skolotāju palīgi ar vidējo slodzi likmēs 31,61. Iekļaujot šīs skolotāju palīgu slodzes aprēķinā, rādītāja vērtība samazinās vairāk nekā divas reizes no 66,35 līdz 30,58. Jānorāda, ka saskaņā ar VIIS datiem arī citās pašvaldībās un to izglītības iestādēs ir nodarbināti gan skolotāju palīgi, gan cits personāls izglītojamo atbalstam, piemēram, 01.10.2023. skolotāju palīgi ir kopā 37 pašvaldībās un to 172 izglītības iestādēs (skatīt 19. tabulu).

19. tabula

Vispārējās izglītības iestādēs nodarbinātais personāls 01.10.2023. un 01.10.2024., kas nav iekļauts tarififikācijā, bet ir finansēts kā izglītības iestādes tehniskais personāls³⁰⁹

Amats	01.10.2023.		01.10.2024.	
	Izglītības iestāžu skaits	Darbinieku skaits	Izglītības iestāžu skaits	Darbinieku skaits
Skolotāja palīgs	172	510	158	490
Fizioterapeits	5	8	4	6
Masiere	1	1	1	1
Praktiskais psihologs	3	3	2	2
Sabiedrības veselības speciālists	8	9	6	6
Sociālais aprūpētājs	1	1	0	0
Sociālais darbinieks	2	3	3	4
Sporta ārsts	1	1	1	1
Kopā	193	536	179	514

IZM revīzijā skaidroja³¹⁰, ka skolotāja palīgs ir izglītības iestādes tehniskais darbinieks, kurš veic ar mācīšanu nesaistītus uzdevumus, palīdzot pedagogiem un nodrošinot bērniem aprūpi un uzraudzību. Tomēr revidenti vērs uzmanību, ka saskaņā ar normatīvo regulējumu³¹¹ skolotāja palīgam ir noteikti arī ar mācīšanu saistīti uzdevumi. Arī Mārupes pamatskolas pārstāvji revīzijā norādīja³¹², ka skolotāju palīgi izglītības iestādē ir klātesoši un palīdz izglītojamajiem arī mācību procesā.

Otrkārt, šā rādītāja aprēķinā nav ņemta vērā izglītības ieguves forma – klātie vai tālmācība. Šāda pieeja negatīvi ietekmē riska novērtējumu tālmācības izglītības iestādēs. Piemēram, pēc izglītojamo skaita līdzīgās izglītības iestādēs – Jelgavas centra pamatskola (2023./2024. mācību gadā vidējais izglītojamo skaits – 865,6) un SIA “Rīgas Komercskola” (tālmācības izglītības iestāde ar vidējo izglītojamo skaitu 2023./2024. mācību gadā – 870,5) – aprēķinātais rādītājs ir attiecīgi 95,72 un 12 992,54.

Treškārt, šā rādītāja aprēķinā nav ņemta vērā informācija, vai izglītības iestāde īsteno arī speciālās pamatizglītības programmas, to veidi un izglītojamo skaits šajās programmās, kas tieši ietekmē nepieciešamo atbalsta personālu un tā slodzi. Saskaņā ar VIIS datiem 01.10.2025. speciālās pamatizglītības programmas (pat vairākas) 2025./2026. mācību gadā īstenoja 389 vispārējās izglītības iestādes.



Visbeidzot revīzijā pārbaudīts, vai RIR aprēķina rādītājus atbilstoši noteiktajai metodikai. Šajā ziņā revidenti izlases kārtībā pārrēķināja divu rādītāju – izglītojamo skaits uz atbalsta personāla likmi un pedagogu likmju un izglītojamo proporcija – vērtības, izmantojot VIIS datus un IZM iesniegto RIR rādītāju aprēķināšanas metodiku³¹³ un skaidrojumus³¹⁴.

Rezultātā konstatēts, ka pedagogu likmju un izglītojamo proporcijas vērtības sakrīt³¹⁵, bet izglītojamo skaits uz atbalsta personāla likmi trīs izglītības iestādēm tomēr atšķiras³¹⁶ (skatīt 20. tabulu).

20. tabula

Valsts kontroles revidentu aprēķinātās rādītāja “Izglītojamo skaits uz atbalsta personāla likmi” vērtības un to salīdzinājums ar RIR aprēķinātajām rādītāja vērtībām³¹⁷ 2023./2024. mācību gadā

Izglītības iestādes	Izglītojamo skaits uz atbalsta personāla likmi		Starpība
	RIR aprēķinātā rādītāja vērtība	Revidentu aprēķinātā rādītāja vērtība	
Bērzpils pamatskola	97,41	68,59	28,82
Mārupes pamatskola	76,18	66,35	9,83
Zaubes pamatskola	109	93,38	15,62

Jānorāda, ka rādītāja vērtības atšķiras tieši tām izglītības iestādēm³¹⁸, kuras papildus pamatizglītības programmai īsteno arī pirmsskolas izglītības programmu. Līdz ar to, revidentu vērtējumā, tā ir sistēmiska RIR aprēķina kļūda.

Saskaņā ar projekta aprakstu piekļuve RIR bija paredzēta gan valsts institūcijām, gan dibinātājiem, gan izglītības iestādēm ar mērķi nodrošināt izglītības iestāžu paškontroli, prognozēt un novērst riskus, kā arī nodrošināt vienlīdzīgas iespējas un regulāru ārēju izglītības iestāžu kvalitātes monitoringu³¹⁹.

Kā norādīts revīzijas ziņojuma sadaļā “Izglītības attīstības plānošana – fragmentāra un resursietilpīga”, jau 2023. gadā bija plānots piešķirt pašvaldību izglītības pārvaldēm pieeju RIR izglītības ekosistēmas attīstības stratēģiju izstrādei, tomēr revīzijā konstatēts, ka RIR joprojām nav izmantojams.

Izlasē iekļauto pašvaldību izglītības pārvalžu pārstāvji³²⁰ norādīja, ka tām ir pieejams skolu tīkla efektivitātes monitoringa rīks (STEMR), tomēr arī šo rīku neizmanto vai izmanto reti, kā iemeslus minot: (1) datu atšķirības starp rīka sniegtajiem datiem un datiem, kas ir pašvaldības rīcībā; (2) rīka algoritmā nav iekļauti izņēmuma gadījumi, kas pašvaldībā ir nepārtraukti; (3) ir pieejami citi rīki, kas ir ērtāki un ātrāki; (4) 2023. gadā bija semināri par rīka izmantošanu, bet vairs nav.

Jānorāda, ka rādītājs izglītojamo skaits uz atbalsta personāla likmi ir iekļauts ne tikai RIR, bet arī STEMR. Tas nozīmē, ka arī šī rīka vismaz viens rādītājs nesniedz lietotājiem pilnīgu un patiesu informāciju.

Saskaņā ar IZM sniegto informāciju³²¹ tās rīcībā nav ne RIR, ne STEMR lietošanas statistikas, jo projekta nodevumi un rezultāta rādītāji neparedzēja apkopot šādu informāciju. Revidentu ieskatā, tas liedz iespēju IZM izvērtēt STEMR lietošanas biežumu vai arī konstatēt, ka šis rīks netiek izmantots, un attiecīgi plānot nepieciešamās darbības situācijas uzlabošanai.

Attiecībā uz nākotni IZM revīzijā sniedza informāciju³²², ka RIR rīku turpmāk izmantos izglītības iestāžu akreditācijā, IKVD ir sagatavojis un IZM ir iesniegusi Saeimā grozījumus Izglītības likumā, kas dos iespēju pielietot/izmantot RIR, lai diferencētu izglītības iestāžu akreditāciju divos līmeņos: a) pamatakrecreditācija (izglītības iestādēm ar zemiem izglītības kvalitātes riskiem un labiem sasniegtiem rezultātiem), b) padziļinātā akreditācija (izglītības iestādēm ar augstiem izglītības kvalitātes riskiem un zemiem sasniegtiem rezultātiem).

Revīzijā konstatētais liecina, ka rīku izstrādes mērķis nav sasniegts, un, neveicot darbības, kas nodrošinās datu kvalitāti, novērsīs konstatētās nepilnības un sekmēs rīku izmantošanu iestāžu funkciju īstenošanai, tos nevarēs pilnvērtīgi izmantot plānotajām aktivitātēm un rezultātā arī finansējums to izstrādei būs izlietots nelietderīgi.

Ieteikums

IZM sadarbībā ar IKVD, pašvaldībām, izglītības iestādēm un to dibinātājiem nodrošināt pilnvērtīgu risku identificēšanas rīka darbību un skolu tīkla efektivitātes monitoringa rīka izmantojamību.

Valsts kontrole sagaida, ka ieteikuma ieviešanai tiks veiktas vismaz šādas darbības:

- ✓ *nodrošināta datu migrācija no izglītības iestāžu skolvadības sistēmām uz VIIS;*
- ✓ *iniciētas izmaiņas normatīvajā regulējumā, paredzot pienākumu VIIS ievadīt pilnīgu informāciju par izglītības iestādei pieejamo un nodrošināto atbalsta personālu un to slodzi. Nepieciešamības gadījumā pielāgota VIIS funkcionalitāte šādas informācijas ievadei un uzkrāšanai;*
- ✓ *īstenota pārbaude par risku identificēšanas rīka rādītāju aprēķina atbilstību metodikai un nepieciešamības gadījumā veikta rīka pilnveidošana, nodrošinot, ka rādītāju aprēķinā ņem vērā vismaz izglītības iestāžu īstenotās programmas, izglītības ieguves formu, pilnīgu un patiesu informāciju par izglītības iestādēs pieejamo atbalsta personālu (ja nepieciešams arī citu informāciju);*
- ✓ *iniciētas nepieciešamās izmaiņas normatīvajā regulējumā, lai nodrošinātu risku identificēšanas rīka izmantošanu IKVD funkciju izpildei;*
- ✓ *nodrošināta ikgadēja profesionālā pilnveide izglītības pārvaldes speciālistiem un skolu vadības komandām par risku identificēšanas rīku un skolu tīkla efektivitātes monitoringa rīka izmantošanu pašvaldību un izglītības iestāžu pārstāvjiem regulārai attīstības plānošanas un pašvērtēšanas nodrošināšanai.*

Revīzijas raksturojums, kritēriji un metodes

Revīzijas mērķis

Revīzijas mērķis ir novērtēt, vai atbildīgās institūcijas valsts, pašvaldību un izglītības iestāžu līmenī veic nepieciešamās darbības, lai katram bērnam Latvijā nodrošinātu vienlīdzīgas iespējas saņemt kvalitatīvu pamatizglītību.

Juridiskais pamatojums

Lietderības revīzija “Vai katram bērnam ir iespēja saņemt kvalitatīvu pamatizglītību, sekmējot ikviena skolēna izaugsmi?” ir veikta, pamatojoties uz Valsts kontroles Pirmā revīzijas departamenta 01.07.2025. revīzijas grafiku Nr. 2.4.1-65/2024.

Revīziju veica revīzijas grupas vadītāja vecākā valsts revidente juriste Ilze Ozoliņa, vecākā valsts revidente Antra Apsīte (no 03.02.2025.), valsts revidentes Žaneta Ailte, Sigita Siliņa (no 06.01.2025. līdz 24.10.2025.) un Baiba Plakane (no 03.09.2024. līdz 06.06.2025.), atbildīgā sektora vadītāja Nataļja Mihailova.

Revidentu un revidējamās vienības atbildība

Valsts kontroles revidenti ir atbildīgi par revīzijas ziņojuma sniegšanu, kas pamatojas uz revīzijas laikā gūtiem atbilstošiem un pietiekamiem revīzijas pierādījumiem.

IZM ir atbildīga par normatīvo aktu ievērošanu un revidentiem sniegtās informācijas patiesumu.

Revīzijas apjoms un ierobežojums

Revīzija ir veikta saskaņā ar Latvijas Republikā atzītiem starptautiskajiem publiskā sektora revīzijas standartiem lietderības revīzijās: *ISSAI 300*, *ISSAI 3000*, *GUID 3910* un *GUID 3920*.

Revīzija plānota un veikta tā, lai izvērtētu, vai:

- ✓ pamatizglītības attīstības plānošana valstī notiek iespējami labākā veidā;
- ✓ atbildīgās institūcijas regulāri un efektīvi uzrauga izglītības kvalitāti;
- ✓ ir nodrošināts regulārs izglītojamo mācību snieguma un izaugsmes izvērtējums;
- ✓ izglītības iestāžu īstenotie pasākumi izglītojamo mācību snieguma uzlabošanai un izaugsmei ir pietiekami un efektīvi.

Revīzijā netika vērtēti šādi jautājumi:

- ✓ Atbalsts izglītojamiem, kuri izglītību iegūst speciālās izglītības programmās gan vispārējās izglītības, gan speciālās izglītības iestādēs. Valsts kontrole 2021. gadā noslēdza lietderības revīziju “Vai bērnam ar speciālām vajadzībām ir iespēja saņemt tā spējam un vajadzībām atbilstošu izglītību?”.

- ✓ Atbalsts izglītojamiem ar uzvedības problēmām vai to iestāšanās risku, kuru videi neatbilstošā uzvedība ir reģistrēta valsts vai pašvaldības informācijas sistēmā vai reģistrā. Valsts kontrole 2022. gadā noslēdza lietderības revīziju ““Problēmbērni” – pieaugušo neizdarību spogulis”.
- ✓ Pedagogu ataudzes plānošanas un nodrošināšanas sistēma, pedagogu profesionālā pilnveide, pedagogam sniegtais atbalsts izglītības iestādē un pašvaldībā, pedagogu atlīdzības plānošanas un aprēķināšanas sistēma, darba slodze. Valsts kontrole 2024. gadā noslēdza lietderības revīziju “Vai sagatavojam nepieciešamos pedagogus un rūpējamies par to noturību profesijā?”.
- ✓ Pamatizglītības saturs un vide.
- ✓ Izglītojamo sociālekonomiskā statusa ietekme uz izglītojamo mācību sniegumu.
- ✓ Vispārējās izglītības iestādes akreditācijas un izglītības iestādes vadītāja profesionālās darbības vērtēšanas izmaksu pamatojums.

Revīzija veikta par laiku no 01.01.2021. līdz 31.12.2024., nepieciešamības gadījumā apkopojot informāciju arī ārpus minētā laika posma.

Revīzijas apjomā ir iekļauti:

- ✓ IZM, kas ir vadošā valsts pārvaldes iestāde izglītības nozarē un kas izstrādā izglītības politiku, kā arī organizē un koordinē izglītības politikas īstenošanu;
- ✓ IKVD kā IZM padotības iestāde, kurai ir pienākums veikt izglītības iestāžu un izglītības programmu kvalitātes uzraudzību, veicot izglītības iestāžu un izglītības programmu kvalitātes novērtēšanu un akreditāciju;
- ✓ VISC (līdz 31.12.2024.) un VIAA (kopš 01.01.2025.) kā padotības iestādes, kas nodrošina: (1) vispārējās izglītības satura izstrādi, pilnveidi un attīstību; (2) izglītojamā mācību snieguma novērtēšanu valsts pārbaudījumos vispārējā izglītībā un vērtēšanas sistēmas attīstību atbilstoši valsts izglītības standartiem; (3) atbalstu iekļaujošas izglītības pieejas īstenošanā un individuālo spēju attīstībā vispārējās izglītības iestādēs; (4) profesionālā atbalsta sistēmu izglītības iestādēm un pašvaldībām bērnu un jauniešu mācīšanās pilnveidei;
- ✓ sešas pašvaldības – Rīgas valstspilsēta, Liepājas valstspilsēta, Jelgavas valstspilsēta, Cēsu novads, Mārupes novads, Balvu novads –, to izglītības pārvaldes, kā arī pašvaldību un privātpersonu dibinātās izglītības iestādes, kas atrodas iepriekšminēto sešu pašvaldību administratīvajās teritorijās:
 - Rīgas valstspilsēta – Rīgas Valsts 1. ģimnāzija, Rīgas Teikas vidusskola, Rīgas Igaņu pamatskola, Rīgas 88. vidusskola, SIA “Rīgas Komercskola”, SIA “Tālmācības vidusskola”;
 - Liepājas valstspilsēta – Liepājas Valsts ģimnāzija, Liepājas Rietumkrasta vidusskola, Liepājas Katoļu pamatskola;
 - Jelgavas valstspilsēta – Jelgavas Spīdolas Valsts ģimnāzija, Jelgavas 4. vidusskola, Jelgavas Centra pamatskola;
 - Cēsu novads – Draudzīgā Aicinājuma Cēsu Valsts ģimnāzija, Jauno Līderu vidusskola, Zaubes pamatskola;
 - Mārupes novads – Mārupes Valsts ģimnāzija, Mārupes pamatskola, Babītes vidusskola;
 - Balvu novads – Balvu Valsts ģimnāzija, Viļakas vidusskola, Bērzpils pamatskola.

Revīzijas metodes

Revīzijā izmantotas šādas galvenās metodes:

- ✓ izvērtēti starptautisko pētījumu rezultāti, kuros ir iekļauti Latvijas izglītības kvalitātes rādītāji³²³;
- ✓ izvērtēti Latvijas tiesību akti, attīstības plānošanas dokumenti, metodiskie materiāli, vadlīnijas u. c. dokumenti pamatizglītības jomā;
- ✓ izvērtēti revīzijas apjomā iekļauto institūciju iekšējie tiesību akti, citi iesniegtie dokumenti un sniegtie skaidrojumi;
- ✓ organizētas intervijas ar IZM, IKVD, VISC un VIAA atbildīgajiem darbiniekiem;
- ✓ organizētas intervijas sešās izlases pašvaldībās un to izglītības pārvaldēs, 21 pašvaldību un privātpersonu dibinātajā izlases izglītības iestādē;
- ✓ veikta Latvijas pašvaldību aptauja par pašvaldību attīstības plānošanas dokumentu izstrādi izglītības jomā, vispārējo izglītības iestāžu (kurās tiek īstenota pamatizglītības programmas) akreditācijas izmaksām, pašvaldību izstrādātajiem un īstenotajiem diagnosticējošajiem darbiem pamatizglītības posmā;
- ✓ izvērtēti IKVD akreditācijas rezultāti un informācija par akreditācijas komisiju sastāvu no 2021./2022. līdz 2024./2025. mācību gadam;
- ✓ apkopoti un izvērtēti dati par Latvijas pašvaldību vispārējās izglītības iestāžu akreditācijas un izglītības iestāžu vadītāju profesionālās darbības novērtēšanas izmaksām no 2018. līdz 2024. gadam;
- ✓ 05.11.2025. organizēta fokusa grupas diskusija par revīzijā aptvertajiem jautājumiem;
- ✓ izvērtēti no VIIS izgūtie pārskati par izlases izglītības iestādēm, tarifācijās un VIIS dati par izglītojamiem;
- ✓ izvērtēti publiski pieejamie dati par centralizēto eksāmenu rezultātiem pamatizglītības posmā;
- ✓ apkopoti un izvērtēti dati no skolvadības sistēmām “E-klase” un “Mykoob” par 74 izlases izglītojamo mācību sniegumu, kavēto mācību stundu skaitu, apmeklētajām konsultācijām mācību priekšmetos, saziņu ar izglītojamo likumiskajiem pārstāvjiem (sekmes, mācību stundu kavējumi), konsultācijām ar atbalsta personālu, diagnosticējošajiem darbiem un formatīvajiem vērtējumiem.

Izase veidota no revīzijas apjomā iekļauto izglītības iestāžu izglītojamiem, kuri 2023./2024. mācību gadā izglītības iestādē mācījās 9. klasē. Izglītojamo atlasei izmantoti iegūtie vērtējumi valsts pārbaudes darbos un gada vērtējumi, izglītojamies atbilstoši grupējot:

Apzīmējumi	Izglītojamie ar zemu sniegumu	Izglītojamie ar vidēju un labu sniegumu	Talantīgie un uz izcilību vērstie izglītojamie
Balles 4.–9. klasē	1–4	5–8	9–10
Apguves procenti	0–40 %	41–86 %	87–100 %

Vērtēšanas kritēriji

Revīzijas jautājums	Noteiktais kritērijs	Kritērijs ir sasniegts / nav sasniegts / sasniegts daļēji
1. jautājums. Vai valsts un pašvaldību līmenī ir radīti priekšnoteikumi, lai izglītojamajiem nodrošinātu vienlīdzīgas iespējas saņemt kvalitatīvu pamatizglītību? (E un P)		
1.1. Vai izglītības attīstības plānošana tiek veikta iespējami labākajā veidā?	Izglītības attīstības plānošanas dokumentos ir nodrošināta kvalitatīvai pamatizglītībai noteikto mērķu/ prioritāšu un rezultātīvo rādītāju saskaņošana gan vertikālā līmenī (ministrija – pašvaldība – izglītības iestāde), gan horizontālā līmenī (starp pašvaldības izglītības iestādēm) ³²⁴ . **/**	⊗ Kritērijs nav sasniegts. Izskatot izlasē iekļauto sešu pašvaldību un 21 izglītības iestādes attīstības plānošanas dokumentos ietvertos rezultātos rādītājus un novērtējot to sasaisti ar Pamatnostādņu 2021.–2027. gadam rezultatīvajiem rādītājiem, konstatēts: – par Nr. 2.2. un Nr. 2.3 – līdzīga rakstura sasniedzamie rezultāti nav paredzēti nevienā no izlases pašvaldību stratēģiskajiem dokumentiem, bet ir konstatējami 13 izglītības iestāžu attīstības plānos; – par Nr. 2.4. – līdzīga rakstura sasniedzamie rezultāti noteikti trīs valstspilsētu stratēģiskajos dokumentos un sešu izglītības iestāžu attīstības plānos; – par Nr. 3.8. un Nr. 3.9. – katram rādītājam konstatēts tikai viens attīstības plānošanas dokuments, kurā noteiktie sasniedzamie rezultāti ir saistīti ar šiem rezultatīvajiem rādītājiem.
	Attīstības plānošanas dokumentos ³²⁵ ir paredzēti pasākumi talantīgo un uz izcilību vērsto izglītojamo izaugsmei, izglītojamo ar vidēju un labu sniegumu izaugsmei un izglītojamo ar vāju sniegumu izaugsmei.*	⊙ Kritērijs daļēji sasniegts. Pusei izlasē iekļauto pašvaldību un izglītības iestāžu attīstības plānošanas dokumentos ir noteikti pasākumi talantīgajiem izglītojamajiem un izglītojamiem ar mācīšanās grūtībām, bet iztrūkst pasākumi, kas vērsti uz izglītojamajiem ar vidēju un labu sniegumu.
	Normatīvajā regulējumā noteiktās prasības pamatizglītības programmu mācību plānu izstrādei nodrošina iespējas sasniegt līdzvērtīgus mācību rezultātus valsts pārbaudes darbos 9. klasē.*/**	⊗ Kritērijs nav sasniegts. Pamatizglītības standarts sniedz izglītības iestādēm neierobežotu brīvību mācību priekšmetu un mācību stundu skaita izmaiņām. Rezultātā puse no izlasē iekļautajām izglītības iestādēm mācību priekšmetu un stundu plānā paredz būtiskas izmaiņas, tajā skaitā līdz pat 100 % mācību priekšmetu integrēšanu citos mācību priekšmetos. Nav vērtēta šādu izmaiņu ietekme uz pamatizglītības satura apguvi. Saskaņā ar Pamatizglītības standartu gadījumā, kad viena valsts ģimnāzija kādā mācību priekšmetā mācību stundu skaitu palielina maksimāli pieļaujamajās robežās (t. i., par 25 %), bet cita valsts ģimnāzija – samazina (t. i., par 25 %), plānotais mācību stundu skaits no 1. līdz 9. klasei, piemēram, matemātikā, starp izglītības iestādēm var atšķirties pat par 751 mācību stundu un latviešu valodā par 715 mācību stundām.
	Valsts iestādēm, pašvaldībām, izglītības iestāžu dibinātājiem	⊗ Kritērijs nav sasniegts. Izvērtējot 19 izlasē iekļauto izglītības iestāžu VIIS ievadīto informāciju ar

	un izglītības iestādēm ir pieejami patiesi, aktuāli un pilnīgi dati³²⁶ izglītības attīstības plānošanas un izglītības kvalitātes uzraudzības nodrošināšanai.*	skolvadības sistēmā “E-klase” vai “Mykoob” ievadīto informāciju par izglītojamo ilgstoši neattaisnotajiem mācību stundu kavējumiem, konstatēts, ka 2023./2024. mācību gada: – pirmajā semestrī (01.09.2023.–31.12.2023.) astoņas no 19 izglītības iestādēm nav ievadījušas pilnīgu informāciju par ilgstoši neattaisnotajiem kavētājiem un kavējumiem – kopā par 41 izglītojamo; – otrajā semestrī (no 01.01.2024.–30.06.2024.) 11 no 19 izglītības iestādēm nav ievadījušas pilnīgu informāciju par ilgstoši neattaisnotajiem kavētājiem un kavējumiem – kopā par 87 izglītojamajiem. Izglītības iestādēs ir nodrošināts papildu atbalsta personāls un lielāks slodžu skaits, par kuru informācija VIIS nav pieejama, piemēram: – projektos sniegtais atbalsts; – atbalsta personāla slodze likmēs, kas iekļauta tarifācijā kā papildu pienākums pedagogam; – pašvaldības citu institūciju nodrošinātais atbalsts.
	Ir izstrādāti un ieviesti atbalsta pasākumi skolotājiem, lai varētu noteikt, kāda ir izglītojamo izpratne, zināšanas un pamatprasmes mācību jomās, caurviju prasmēs, vērtībās un tikumos.³²⁷	⊗ Kritērijs daļēji sasniegts. Revīzijā konstatēts, ka izglītības iestādēm nav rīku caurviju prasmju, vērtību un tikumu novērtēšanai. Tāpēc daļa izglītības iestāžu izstrādā rīkus pašas (bukletus, anketas u. c.) atbilstoši pieejamajiem resursiem un izpratnei.
1.2. Vai izglītības kvalitāte tiek regulāri un efektīvi uzraudzīta?	Izveidotā izglītības iestāžu akreditācijas kārtība nodrošina pamatotu un objektīvu izglītības kvalitātes novērtējumu vispārējās izglītības iestādē un/vai to vadītāju profesionālās darbības novērtējumu.*/**	⊗ Kritērijs daļēji sasniegts. Revīzijā konstatētas nepilnības IKVD Vadlīnijās par izglītības kvalitātes vērtēšanu vispārējās izglītības iestādēs. IKVD izveidoto izglītības iestāžu akreditācijas komisiju sastāvos lielākoties ir izglītības iestāžu pārstāvji, 2024./2025. mācību gadā 45 jeb 65 % no unikālo ekspertu komisijas locekļu skaita. Tiek akreditētas gandrīz visas izglītības iestādes, jo no 2021./2022. līdz 2024./2025. mācību gadam IKVD veica izglītības kvalitātes pārbaudes, akreditējot vai novērtējot izglītības iestādes vadītāja profesionālo darbību 441 vispārējās izglītības iestādē, bet četras izglītības iestādes saņēma IKVD lēmumu par akreditācijas atteikumu. Tiek akreditētas izglītības iestādes ar pārkāpumiem un nepilnībām.
	Pēc IKVD vispārējās un profesionālās izglītības kvalitātes izvērtējuma ziņojuma³²⁸ saņemšanas valsts līmenī (IZM, IKVD, VISC) saprātīgā termiņā (sešu mēnešu laikā*) tiek izvērtēts un lemts par nepieciešamo pasākumu	⊗ Kritērijs daļēji sasniegts. Kopumā pēc IKVD vispārējās un profesionālās izglītības kvalitātes izvērtējuma ziņojuma³²⁹ saņemšanas, atbilstoši kompetencei IZM, IKVD un VISC ir veikuši darbības izglītības kvalitātes pilnveidei. Tomēr ne visiem izglītības kvalitātes izvērtējuma ziņojumos sniegtajiem ieteikumiem ir veiktas darbības izglītības kvalitātes pilnveidei un darbības lielākoties netiek veiktas saprātīgā termiņā (sešu mēnešu laikā*).

veikšanu izglītības kvalitātes pilnveidei.*	
VISC katru gadu analizē valsts pārbaudes darbu, diagnosticējošo un/vai monitoringa darbu (VISC noteikti) rezultātus.**	⓪ Kritērijs daļēji sasniegts. Lai arī pēc 2021./2022., 2022./2023. un 2023./2024. mācību gada valsts pārbaudes darbiem VISC veica analīzi un sagatavoja rezultātu statistikas pārskatus, kas sniedz priekšstatu par izglītojamo mācību sasniegumu tendencēm valsts, pašvaldības un izglītības iestādes līmenī, tomēr tie nesniedz informāciju un vērtējumu par izglītojamo sniegumu ietekmējošajiem faktoriem. Turklāt, lai būtu iespējams salīdzināt izglītības iestāžu un pašvaldību izglītojamo sniegumu, interesentiem (likumiskajiem pārstāvjiem, izglītojamajiem u. c.) pašiem ir jāveic datu analīze. Pēc 2022./2023., 2023./2024. un 2024./2025. mācību gada starpdisciplinārā darba 9. klasei VISC sagatavoja šo darbu rezultātu statistisko analīzi un secinājumus. Tomēr, izvērtējot šo analīzi un secinājumus, konstatēts, ka tie sniedz informāciju tikai par izglītojamo sadalījumu pa snieguma līmeņiem %, bet nesniedz padziļinātu informāciju, lai noteiktu veicamās darbības mācību procesa uzlabošanai, izglītojamajiem nepieciešamo atbalstu. Tikai 2022./2023. mācību gadā vispārējā izglītībā pirmo reizi tika veikts padziļināts eksāmenu rezultātu izvērtējums.
Pēc VISC statistiskās analīzes veikšanas/saņemšanas valsts līmenī (IZM, IKVD, VISC) saprātīgā termiņā (sešu mēnešu laikā*) tiek izvērtēts un lemts par nepieciešamo pasākumu veikšanu izglītības kvalitātes pilnveidei.*	⓪ Kritērijs daļēji sasniegts. Pēc VISC statistiskās analīzes veikšanas VISC atbilstoši savai kompetencei veic pasākumus izglītības kvalitātes pilnveidei. Tomēr IZM veiktās darbības nebija pilnīgas, lai risinātu identificēto problēmu cēloņus un pilnveidotu izglītības kvalitāti.
Pēc starptautisko un Latvijā veiktu pētījumu (kuros vērtēti ar pamatizglītības pakalpojuma kvalitātvu nodrošināšanu saistīti jautājumi, piemēram, centralizēto eksāmenu kvalitāte, u. c.) rezultātu saņemšanas valsts līmenī atbilstoši kompetencei (IZM, VISC, IKVD) tiek izvērtēts un lemts saprātīgā termiņā (sešu mēnešu laikā*) par izglītības kvalitātes pilnveides pasākumu īstenošanu.**	⓪ Kritērijs daļēji sasniegts. Pēc starptautisko pētījumu rezultātu saņemšanas IZM, VISC un IKVD atbilstoši savai kompetencei veica darbības izglītības kvalitātes pilnveidei. Tomēr IZM revīzijas laikā neiesniedza informāciju par veiktajām darbībām izglītības kvalitātes pilnveidei pēc 2022./2023. mācību gada valsts pārbaudes darbu padziļinātās analīzes.
IZM sagatavo ikgadējo izglītības kvalitātes novērtējuma ziņojumu ³⁰ , pēc kura saprātīgā termiņā (sešu mēnešu laikā*)	⊗ Kritērijs nav sasniegts. IZM nav sagatavojusi ikgadējo izglītības kvalitātes novērtējuma ziņojumu par 2021., 2022., 2023. un 2024. gadu.

tiek lemts par izglītības kvalitātes pilnveides pasākumu īstenošanu.**	
Pēc iekšējo un ārējo izglītības kvalitātes novērtējumu saņemšanas pašvaldība saprātīgā termiņā (sešu mēnešu laikā*) lemj par izglītības kvalitātes pilnveides pasākumu veikšanu.**	✓ Kritērijs daļēji sasniegts. Divas no sešām pašvaldību izglītības pārvaldēm norādīja, ka pēc pašnovērtējuma ziņojumu saņemšanas veikušas darbības un pieņēmušas lēmumus izglītības kvalitātes pilnveidei. Divas no sešām pašvaldību izglītības pārvaldēm pēc IKVD akreditācijas ziņojumu saņemšanas veikušas darbības un pieņēmušas lēmumus izglītības kvalitātes pilnveidei izglītības iestādēs.
Izglītības iestādes dibinātājs regulāri (ne retāk kā reizi trijos gados) izvērtē izglītības iestādes darbības un izglītības programmas īstenošanas kvalitātes mērķus un sasniedzamos rezultātus un novērtē izglītības iestādes vadītāja profesionālās darbības atbilstību³³¹, t. sk. izglītības iestādei izvirzīto mērķu un rezultātu sasniegšanā³³².**	✓ Kritērijs ir sasniegts. Visas sešas izlases pašvaldības izlasē iekļauto izglītības iestāžu darbības, izglītības programmas īstenošanas kvalitātes mērķus un sasniedzamos rezultātus izvērtē katru gadu, saskaņojot pašnovērtējuma ziņojumus. Viena no izlases pašvaldībām norādīja, ka detalizēta izglītības iestādes programmas kvalitātes mērķu izvērtēšana tiek veikta vienu reizi trīs gados kopā ar izglītības iestādes vadītāja vērtēšanu. Piecas no sešām izlases pašvaldībām no 2021. līdz 2024. gadam novērtēja izlasē iekļauto izglītības iestāžu vadītāju profesionālās darbības atbilstību. Divas no izlases pašvaldībām norādīja, ka izglītības iestādes vadītāja profesionālās darbības atbilstību novērtē, ja IKVD ir veicis vadītāja profesionālās darbības vērtēšanu. Vienā pašvaldībā ir izstrādāta jauna kārtība, pēc kuras 2025. gadā tiks vērtēti izglītības iestāžu vadītāji.
Pēc izglītības kvalitāti raksturojošo rādītāju un to novērtējuma³³³ saņemšanas izglītības iestāde sadarbībā ar izglītības iestādes dibinātāju lemj (mēneša laikā³³⁴) par izglītības kvalitātes pilnveides pasākumu īstenošanu.**	✓ Kritērijs ir sasniegts. Visas izlasē iekļautās izglītības iestādes, sagatavojot izglītības iestādes pašnovērtējuma ziņojumu par 2023./2024. mācību gadu, veica mācību gada izvērtējumu, kurā novērtē veiktās darbības un noteica turpmāk plānotās darbības. Pašnovērtējuma ziņojumus izglītības iestādes saskaņo ar dibinātāju³³⁵. Visas izlasē iekļautās izglītības iestādes pēc 2023./2024. mācību gada valsts pārbaudes darbu rezultātu saņemšanas veic darbības un pieņem lēmumus par izglītības kvalitātes pilnveides pasākumu īstenošanu. Minētie lēmumi tiek fiksēti pašnovērtējuma ziņojumos, pedagoģiskās padomes sēdes protokolos, valsts pārbaudes darbu analīzes dokumentos vai izglītības iestādes darba plānos. 16 no 21 izglītības iestādes, kurai no 2021. līdz 2024. gadam bija veikta IKVD akreditācija, pēc akreditācijas novērtējuma saņemšanas veica darbības izglītības kvalitātes pilnveidei, ja tādas bija noteiktas akreditācijas ziņojumos.
Pašvaldība, izglītības iestāžu dibinātāji un izglītības iestādes veic nepieciešamās darbības izglītības kvalitātes pilnveidei	✓ Kritērijs ir sasniegts. Piecas no sešām izlases pašvaldībām pēc starptautisko pētījumu (<i>PISA</i>, <i>TIMSS</i>, <i>PIRLS</i>) saņemšanas ir veikušas atsevišķas darbības, lai uzlabotu izglītības kvalitāti. Viena pašvaldība

pēc ārējo novērtējumu ³³⁶ rezultātiem un sniegtajām rekomendācijām.*		norādīja, ka vēlētos saņemt izvērtētu informāciju par izglītības jomā trūkstošajām un uzlabojamajām lietām. 17 no 21 izlases izglītības iestādes piedalījās starptautiskajos pētījumos. 19 izlases izglītības iestādes pēc starptautisko pētījumu (<i>PISA</i> , <i>TIMSS</i> , <i>PIRLS</i>) saņemšanas veica atsevišķas darbības izglītības kvalitātes pilnveidei.
Ikvienam sabiedrības pārstāvim ir vienkopus pieejama visaptveroša, aktuāla un salīdzināma informācija par izglītības kvalitāti visas Latvijas un novadu izglītības iestādēs. ^{337*}	⊗	Kritērijs nav sasniegts. Valstī šobrīd nav nodrošināta vienkopus pieejama visaptveroša, aktuāla un salīdzināma informācija par izglītības kvalitāti visas Latvijas un novadu izglītības iestādēs.
Atbildīgās institūcijas (IZM, VISC, IKVD, pašvaldības, izglītības iestādes) regulāri izvērtē veikto pasākumu efektivitāti.**	⊗	Kritērijs daļēji sasniegts. IZM, VIAA, IKVD, pašvaldības un izglītības iestādes izglītības kvalitātes pasākumu efektivitātes izvērtējumus veic pēc vajadzības un nepieciešamības, kā arī atbilstoši normatīvajā regulējumā vai attīstības plānošanas dokumentos noteiktajiem termiņiem. Tomēr IZM kavējas ar Izglītības attīstības pamatnostādņu 2021.–2027. gadam starpposma izvērtējumu, kā arī nav sagatavojusi ikgadējo izglītības kvalitātes novērtējuma ziņojumu.

2. jautājums. Vai izglītības iestāžu īstenotie pasākumi izglītojamo mācību snieguma uzlabošanai un izaugsmei ir pietiekami un efektīvi? (E)

2.1. Vai tiek veikta regulāra izglītojamo mācību snieguma un izaugsmes izvērtējums?	Izglītības iestādei ir izveidota un noteikta kārtība, kādā veidā pirmo mēnešu laikā (ne ilgāk par diviem mēnešiem)*, kopš izglītojamais pievienojies izglītības iestādei, tiek apzinātas izglītojamo individuālās vajadzības un riski. ^{338**/**}	⊗ Kritērijs daļēji sasniegts. Izlasē iekļautajām izglītības iestādēm ir izveidota kārtība, kādā veidā izglītības iestāde apzina izglītojamo individuālās vajadzības un riskus, uzņemot izglītojamos 1. klasē. Tomēr pēc izglītojamo atnākšanas no citas izglītības iestādes atsevišķi neveic šo izglītojamo diagnosticējošo vērtēšanu, ja nav paredzēts veikt klases diagnosticējošo vērtēšanu. Daļā izglītības iestāžu diagnosticējošo vērtēšanu veic ne visos mācību priekšmetos un ne visās klašu grupās (skatīt kritērija novērtējumu par izglītojamo zināšanu un prasmju diagnostiku).
	Katra jauna izglītības programmas posma (pirmsskola–1. klase, 3.–4. klase, 6.–7. klase) sākumā izglītības iestādē tiek veikta izglītojamo zināšanu un prasmju diagnostika ³³⁹ , lai noteiktu izglītojamo mācību un atbalsta vajadzības.***	⊗ Kritērijs daļēji sasniegts. IZM nav nodrošinājusi valsts līmeņa pārbaudes darbu 3. un 6. klasei izstrādi un īstenošanu pēdējos trīs mācību gadus. Izlasē iekļautā 21 izglītības iestāde daļēji veica diagnosticējošos darbus 1. klasē, 3.–4. klasē (pārejas posms) un/vai 6.–7. klasē (pārejas posms) – 2023./2024. mācību gadā tikai trīs un 2024./2025. mācību gadā tikai piecas izglītības iestādes diagnosticējošo vērtēšanu veica visos mācību priekšmetos, kuros 9. klasē izglītojamajiem laikā no 2022./2023. mācību gada līdz 2024./2025. mācību gadam bija noteikts kārtot centralizētos eksāmenus (latviešu valoda, matemātika, angļu valoda).

	Izglītības iestāde regulāri analizē informāciju par izglītojamo – mācību sniegumu ikdienā, diagnosticējošos darbos un valsts pārbaudes darbos un izglītojamā izaugsmi ³⁴⁰ . **	⌚ Kritērijs daļēji sasniegts. Revīzijā konstatēts, ka izglītības iestādes regulāri analizē izglītojamo mācību sniegumu valsts pārbaudes darbos un diagnosticējošajos darbos, vairākas izglītības iestādes analizē arī absolventu sekmju dinamiku. Tomēr izglītības iestādēm nav vienotas izpratnes un pieejas, kā vērtēt izglītojamo izaugsmi pamatizglītības posmā.
	Ir nodrošināta datu/informācijas ³⁴¹ iegūšana, uzkrāšana un analīze, lai varētu identificēt katra skolēna stiprās puses un vājās puses, noteikt galvenos skolēna izaugsmi ietekmējošos faktorus ³⁴² un varētu piedāvāt risinājumus tālākai attīstībai ³⁴³ . **/**	⊗ Kritērijs nav sasniegts. Revīzijā konstatēts, ka izglītības iestādēs nav vienotas izpratnes un pieejas, kā vērtēt izglītojamo ieradumus un citus mācību snieguma ietekmējošos faktorus. Izglītības iestādes: – iegūst informāciju par izglītojamo attieksmi pret skolu, iesaistīšanos skolas lēmumu pieņemšanā izmantojot EMU, <i>Edurio</i> aptaujas, vai izglītības iestāžu izveidotas aptaujas (ja izglītības iestāde tādas veic); – norādīja, ka pedagogiem nav pieejami rīki, kas ļautu viegli novērtēt tādus mācību sniegumu ietekmējošos faktorus kā mācību plānošana, iegaumēšanas stratēģijas, palīdzības un papildu informācijas meklēšana, lasīšanas stratēģijas, pašregulācija.
2.2. Vai izglītības iestādē ir izveidota sistēma talantīgo un uz izcilību vērsto izglītojamo izaugsmei un tā ir efektīva?	Izglītības iestādē ir izveidota sistēma ³⁴⁴ izglītojamā talanta identificēšanai un veicināšanai.***	⊗ Kritērijs nav sasniegts. Kopumā izlases izglītības iestādēs ir identificējami vairāki izglītojamo talanta identificēšanas un attīstīšanas sistēmas elementi, tomēr tie neveido sistēmu, kas nodrošinātu mērķtiecīgu, sistemātiski plānotu un koordinētu darbību īstenošanu talantīgo un uz izcilību vērsto izglītojamo izaugsmei.
	Pedagogi ir apguvuši mācības izglītojamā talanta potenciāla identificēšanai un veicināšanai ³⁴⁵ . ***	⌚ Kritērijs ir sasniegts. No 21 izlases izglītības iestādes: – 11 izglītības iestāžu pedagogi piedalījās Projektā izglītojamo talantu attīstībai organizētajā pedagogu profesionālajā pilnveidē³⁴⁶; – 10 izlases izglītības iestāžu pedagogi (tajā skaitā arī atbalsta personāls) piedalījās Projektā izglītojamo individuālo kompetenču attīstībai īstenotajā pedagogu un atbalsta personāla profesionālajā pilnveidē³⁴⁷. Kopumā pedagogi no visām izlases izglītības iestādēm no 2022. gada līdz 2025. gadam apmeklēja arī citus profesionālās kompetences pilnveides kursus darbam ar talantīgajiem izglītojamajiem³⁴⁸.
	Izglītojamā talanta potenciāla veicināšanai (attīstīšanai) izglītības iestādē piedāvā bagātināšanas ³⁴⁹ (<i>enrichment</i>) un paātrinājuma ³⁵⁰ (<i>acceleration</i>) atbalsta pasākumus, kas ļauj izglītojamam attīstīt savas spējas un talantus.***	⌚ Kritērijs daļēji sasniegts. Kopumā izlases izglītības iestādēs izglītojamajiem to talantu attīstīšanai piedāvā bagātināšanas pasākumus, tomēr to apjoms un pieejamība pašvaldībās un izglītības iestādēs atšķiras. To apjoms izglītības iestādēs pa mācību gadiem var būtiski atšķirties, jo daļa pasākumu finansē no ES struktūrfondu līdzekļiem. Tādējādi pasākumu pieejamība izglītojamajiem nav vienmērīga visā pamatizglītības posmā. Lai arī normatīvais akts³⁵¹ paredz paātrinātas pamatizglītības programmas apguves iespējas, izlases

		izglītības iestādes, kuras mācības nodrošina klātienē, šādu praksi neīsteno.
“Bagātināšanas” iespējas izglītības iestādē vai sadarbojoties ar partnerorganizācijām, piedāvā visās mācību jomās ³⁵² .***	⊙	Kritērijs daļēji sasniegts. No 19 izlases izglītības iestādēm³⁵³ 2023./2024. un 2024./2025. mācību gadā: – sešas (32 %) izglītības iestādes fakultatīvās nodarbības un interešu izglītības nodarbības (vērtējot kopā) izglītojamiem nodrošināja visās pamatizglītības mācību jomās; – trīs (16 %) izglītības iestādes konkursus un olimpiādes (vērtējot kopā) izglītojamiem nodrošināja visās pamatizglītības mācību jomās. Ne vienmēr, kad izglītības iestādē kādā no pamatizglītības mācību jomām nav pieejama interešu izglītības nodarbības vai fakultatīvās nodarbības, izglītojamiem ir iespēja izmantot pašvaldības ārpuskolas interešu izglītības piedāvājumu. 2023./2024. un 2024./2025. mācību gadā Mārupes novadā nebija ārpuskolas interešu izglītības piedāvājuma dabaszinātņu jomā, Jelgavas valstspilsētā – matemātikas jomā. Cēsu novadā ārpuskolas interešu izglītība nebija piedāvāta divās mācību jomās – matemātikas, kā arī sociālajā un pilsoniskajā jomā. Savukārt Balvu novadā ārpuskolas interešu izglītība nebija trīs mācību jomās – valodu jomā, dabaszinātņu jomā un matemātikas jomā.
Pedagogs sniedz informāciju un konsultācijas likumiskajiem pārstāvjiem par bērna talanta potenciālu un attīstību ³⁵⁴ .***	⊙	Kritērijs daļēji sasniegts. No 21 izlases izglītības iestādes 11 (52 %) izglītības iestādes norādīja, ka komunikācija ar izglītojamo likumiskajiem pārstāvjiem par izglītojamo talantu notiek³⁵⁵. Taču šī komunikācija parasti ir saistīta ar izglītojamā dalību mācību priekšmetu olimpiādēs vai konkursos. Nevienai izlases izglītības iestādei iekšējās kārtības noteikumi neparedz izglītības iestādes komunikāciju ar izglītojamā likumiskajiem pārstāvjiem par izglītojamā talanta potenciālu un attīstību. Izskatot skolvadības sistēmā fiksēto informāciju par izlases izglītojamiem, nav identificēti ieraksti par sarunām ar izglītojamo likumiskajiem pārstāvjiem, kurā būtu pārrunāti jautājumi ar izglītojamā talanta attīstīšanu³⁵⁶.
2.3. Vai ir izveidota sistēma izglītojamo ar vidēju un labu sniegumu izaugsmei un tā ir efektīva?	⊙	Kritērijs nav sasniegts. Izlases izglītības iestādēs nav ieviesta sistemātiska pieeja, kā identificēt, kurās jomās izglītojamiem ar vidēju un labu mācību sniegumu ir interese ar papildu atbalstu sasniegt augstākus rezultātus. Pamatā tā ir pedagogu iniciatīva – identificēt izglītojamos, kuri ir motivēti kādā no mācību priekšmetiem uzlabot zināšanas un sniegumu³⁵⁸.
Izglītojamam tiek nodrošināts papildu atbalsts jomās, kurās viņš ir ieinteresēts sasniegt augstākus rezultātus.*/**	⊙	Kritērijs daļēji sasniegts. Ja izglītojamais kādā no mācību jomām vēlas sasniegt augstākus rezultātus, tad izglītojamam ir iespēja apmeklēt mācību priekšmetu konsultācijas vai fakultatīvās nodarbības. Taču tas notiek pēc paša izglītojamā iniciatīvas, nevis izglītības

		iestādē ieviestas sistemātiskas pieejas izglītojamo ar vidēju un labu sniegumu izaugsmei rezultātā.
Izglītojamaiss un viņa likumiskie pārstāvji ir informēti par papildu atbalstu skolēnam ar vidēju un labu sniegumu.*/***	⊗	Kritērijs nav sasniegts. Izlases izglītības iestādēs nav izveidota sistēma izglītojamo ar vidēju un labu sniegumu izaugsmei, kuras viens no elementiem būtu komunikācija ar izglītojamā likumiskajiem pārstāvjiem.
Izglītības iestāde 2-3 reizes mācību gadā izvērtē, vai izglītojamā mācību snieguma rezultāti ir uzlabojušies mācību jomā/ās, kurās izglītojamaiss saņēmis atbalstu.*/***	⊗	Kritērijs nav sasniegts. Izlases izglītības iestādēs nav izveidota sistemātiska pieeja izglītojamo ar vidēju un labu sniegumu izaugsmei.
2.4. Vai ir izveidota sistēma izglītojamo ar vāju sniegumu izaugsmei un tā ir efektīva?	⊗	Kritērijs daļēji sasniegts. Lielākā daļa izlases izglītības iestāžu norādīja (14 no 21 jeb 67 %), ka izglītojamā mācību sniegums, kas uzskatāms par pietiekami zemu, lai būtu jānodrošina papildu atbalsts, ir 4 balles un mazāk. Taču daļa izglītības iestāžu piemēro citu pieeju vai vērtējuma līmeni. Piemēram, izglītojamaiss saņem vērtējumu 5 balles salīdzinoši vieglos pārbaudes darbos, izglītojamam novērojams vērtējumu samazinājums, parādās atzīmes – nav vērtējuma (“nv”). Tas liecina, ka izglītības iestāžu pieeja, vērtējot, vai izglītojamam ir nepieciešams papildu atbalsts, jo ir vājš sniegums, ir dažāda. Visas izlases izglītības iestādes izglītojamam ar zemu sniegumu nodrošina konsultācijas mācību priekšmetos. Citus atbalsta pasākumus izglītības iestādes piemēro dažādi, atkarībā no to iespējām, ieviestās kārtības un faktoriem, kas ietekmējuši izglītojamā zemo mācību sniegumu. Izvērtējot VIIS iekļauto informāciju par izglītojamiem, kuri 2023./2024. mācību gadā mācījās izlases izglītības iestādēs 9. klasē, bet nenokārtoja kādu no centralizētajiem eksāmeniem, konstatēts, ka izglītojamiem grūtības mācību procesā bija jau vairāku gadu garumā. Apkopojot skolvadības sistēmās pieejamo un izglītības iestāžu iesniegto informāciju par 34 izlases izglītojamiem ar zemu mācību sniegumu, konstatēts, ka 16 jeb 47 % izglītojamie saņēma atbalstu. Sniegtais atbalsts izlases izglītojamiem ne vienmēr ir bijis regulārs. Atsevišķos gadījumos tās ir fragmentāras konsultācijas vai pārrunas, kas nav mērķtiecīgs darbs ar izglītojamo, lai ieviestu pozitīvas izmaiņas.
Izglītojamaiss un viņa likumiskie pārstāvji ir informēti un iesaistīti lēmumu pieņemšanā par izglītojamam nepieciešamo papildu atbalstu.*/***	⊗	Kritērijs daļēji sasniegts. Oficiālai komunikācijai ar izglītojamā likumiskajiem pārstāvjiem izglītības iestādes izmanto skolvadības sistēmas. Taču saskaņā ar revīzijā vērtēto informāciju 14 no 34 (41 %) izlases izglītojamiem skolvadības sistēmās nav identificējams neviens ieraksts, kas būtu raksturojams kā saziņa ar likumiskajiem pārstāvjiem par izglītojamā sekmēm.

		Izglītības iestādes revīzijā sniedza informāciju, ka saziņa ar izglītojamo likumiskajiem pārstāvjiem notiek dažādi – telefonsarunas, elektroniskā pasta vēstules, sarakste lietotnē <i>WhatsApp</i>. Arī gadījumos, kad skolvadības sistēmā bija fiksēta saziņa ar izglītojamā likumiskajiem pārstāvjiem par izglītojamā zemo sniegumu, tā nesniedza pārliecību, ka izglītības iestāžu rīcība šādās situācijās bijusi aktīva un savlaicīga, lai sadarbībā ar izglītojamā likumiskajiem pārstāvjiem izglītojamam sniegtu mērķtiecīgu atbalstu situācijas uzlabošanai.
Sadarbības (atbalsta personāls, pedagogi, izglītības iestādes vadība, izglītojamais un likumiskie pārstāvji) ietvaros izglītojamam tiek izstrādāts individuāls atbalsta plāns, kurā ir sadalītas lomas un atbildības, aprakstīti rīcības soļi un progresa sekotājs³⁶⁰.*/**	②	Kritērijs daļēji sasniegts. Intervijās 15 (71 %) izlases izglītības iestādes norādīja, ka izglītojamiem ar zemu vērtējumu izstrādā individuālos izglītības apguves plānus šādos gadījumos: (1) izglītojamam ir noteikti atbalsta pasākumi (mācībās un uzvedībā); (2) izglītojamais ir atstāts uz otru mācību gadu. Tomēr, apkopojot informāciju par 34 izlases izglītojamiem ar zemu vērtējumu³⁶¹ no skolvadības sistēmām un izglītības iestādēm, konstatēts, ka tikai septiņiem (21 %) izglītojamiem bija izstrādāti individuālie atbalsta plāni.
Izglītības iestādei ir pieejams atbalsta personāls, lai strādātu individuāli ar katru izglītojamo, kuram ir zemi vērtējumi vai vairāki uzvedības aizrādījumi³⁶².*/**	②	Kritērijs daļēji sasniegts. Izvērtējot VIIS iekļauto informāciju par izglītojamiem, kuri 2023./2024. mācību gadā mācījās izlases izglītības iestādēs 9. klasē, bet nenokārtoja kādu no centralizētajiem eksāmeniem (kopā 58), konstatēti vairāki indikatori, kas norādīja izglītības iestādēm uz to, ka izglītojamie mācību saturu nav apguvuši: (1) valsts pārbaudes darbu zemie rezultāti vai to pasliktināšanās 3. un 6. klasē; (2) nepietiekamie vai neesošie gada vērtējumi mācību priekšmetos; (3) pēcpārbaudījumi; (4) atkārtota mācību satura apgūšana tajā pašā klasē. Apskatīto izglītojamo centralizēto eksāmenu rezultāti 2023./2024. mācību gadā liecina, ka izglītības iestāžu darbības un atbalsta pasākumi, lai nodrošinātu mācību satura apguvi izglītojamiem šajos mācību priekšmetos, nav bijuši pietiekami un efektīvi. Lielākā daļa izglītības iestāžu (deviņas jeb 47 %) norādīja, ka izglītojamiem ar zemu sniegumu nodrošinātie atbalsta pasākumi ir daļēji pietiekami. Kā vēl nepieciešamus atbalsta pasākumus izglītojamiem ar zemu sniegumu izglītības iestādes norādīja: konsultācijas mācību priekšmetos, cilvēkresursi (piemēram, pedagoga palīgi) un iespēja mācīties grupās.
Regulāri (vismaz 2–3 reizes mācību gadā) tiek rīkotas iesaistīto darbinieku tikšanās, lai izrunātu progresu un pielāgotu atbalsta plānu, nodrošinot	②	Kritērijs daļēji sasniegts. Regulāras iesaistīto darbinieku tikšanās, lai izrunātu izglītojamam sniegtā atbalsta progresu, izglītības iestādes organizē

iespējas sasniegt izvirzīto rezultātu ³⁶³ .***		gadījumos, kad izglītojamam ir izstrādāts individuāls mācību apguves plāns. Apkopojot informāciju par 34 izlases izglītojamiem ar zemu vērtējumu ³⁶⁴ no skolvadības sistēmām un izglītības iestādēm, konstatēts, ka tikai septiņiem (21 %) izglītojamiem bija izstrādāti individuālie izglītības apguves plāni.
Izglītojamie ir apguvuši vispārējās pamatizglītības programmu paredzētajā termiņā. Izglītojamā pārcelšana vai nepārcelšana nākamajā klasē ir objektīvi pamatota ³⁶⁵ . **/**	②	Kritērijs daļēji sasniegts. No 19 izlases izglītības iestādēm 2023./2024. mācību gadā vidēji 95 % izglītojamie pamatizglītības programmu bija apguvuši paredzētajā termiņā, t. i., izglītojamie, kuri mācības izglītības iestādē uzsāka 2015./2016. mācību gadā (1. klasē) vai 2021./2022. mācību gadā ģimnāziju gadījumā (7. klasē), izglītības iestādi absolvēja 2023./2024. mācību gadā. Revīzijā netika konstatēti gadījumi, kad izglītojamā pārcelšana vai nepārcelšana nākamajā klasē nebūtu pamatota.
Izglītojamie, kuriem ir vājš mācību sniegums, ar sniegto papildu atbalstu apgūst izglītības programmā noteikto, kā rezultātā nokārto valsts pārbaudes darbus 9. klasē. ***	②	Kritērijs daļēji sasniegts. No 21 izlases izglītības iestādes vismaz vienu centralizēto eksāmenu nenokārtoja kopā 58 izglītojamie. Apkopojot skolvadības sistēmās pieejamo un izglītības iestāžu iesniegto informāciju par 34 izlases izglītojamiem ar zemu mācību sniegumu, konstatēts, ka 16 jeb 47 % izglītojamie saņēma atbalstu. Sniegtais atbalsts izlases izglītojamiem ne vienmēr ir bijis regulārs. Atsevišķos gadījumos tās ir fragmentāras konsultācijas vai pārrunas, kas nav mērķtiecīgs darbs ar izglītojamo, lai ieviestu pozitīvas izmaiņas. No 16 izglītojamiem, kuri atbalstu saņēma, pieci izglītojamie nenokārtoja kādu no valsts pārbaudes darbiem 9. klasē.

E – efektivitāte

P – produktivitāte

** Revidentu izstrādāts kritērijs atbilstoši revīzijas plānošanā identificētajiem trūkumiem*

*** Revidentu izstrādāts kritērijs, kas ietver arī normatīvo aktu prasības*

**** Kritērijs, kas ir balstīts identificētajā labajā praksē*

Sektora vadītāja

Natalja Mihailova

Departamenta direktore

Maija Āboliņa

ŠIS DOKUMENTS IR ELEKTRONISKI
PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO
PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU

Termini, saīsinājumi un skaidrojumi

Saīsinājums/termins	Skaidrojums
Balvu novada pašvaldības Izglītības pārvalde	Balvu novada Izglītības pārvalde
DESI	Digitālās ekonomikas un sabiedrības indekss
<i>Edurio</i>	Platforma aptauju veidošanai un īstenošanai un rezultātu izvērtēšanai
EMU	Izglītības kvalitātes pašnovērtējuma digitalizācijas platforma. Digitāls rīks, ko izglītības iestādes var izmantot, lai identificētu izglītojamos, kuriem potenciāli ir emocionālo grūtību pārslodze, kas traucē pilnvērtīgi iesaistīties mācību procesā
ESF	Eiropas Sociālais fonds
IKVD	Izglītības kvalitātes valsts dienests
IKVD Vadlīnijas	IKVD 03.11.2023. vadlīnijas Nr. 1D-03e/2 “Vadlīnijas izglītības kvalitātes nodrošināšanai vispārējā un profesionālajā izglītībā”
IZM	Izglītības un zinātnes ministrija
Jelgavas 4. vidusskola	Jelgavas valstspilsētas pašvaldības izglītības iestāde “Jelgavas 4. vidusskola”
Jelgavas Centra pamatskola	Jelgavas valstspilsētas pašvaldības izglītības iestāde “Jelgavas Centra pamatskola”
Jelgavas Spīdolas Valsts ģimnāzija	Jelgavas valstspilsētas pašvaldības izglītības iestāde “Jelgavas Spīdolas Valsts ģimnāzija”
Jelgavas valstspilsētas pašvaldības Izglītības pārvalde	Jelgavas valstspilsētas pašvaldības iestāde “Jelgavas izglītības pārvalde”
Liepājas valstspilsētas pašvaldības Izglītības pārvalde	Liepājas Izglītības pārvalde
MK	Ministru kabinets
NAP2027	Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021.–2027. gadam

<i>OECD</i>	<i>Organisation for Economic Cooperation and Development</i> (Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija)
Pamatizglītība	Vispārējā pamatizglītība
Pamatizglītības standarts	MK 27.11.2018. noteikumi Nr. 747 “Noteikumi par valsts pamatizglītības standartu un pamatizglītības programmu paraugiem”
Pamatnostādnes 2021.–2027. gadam	Izglītības attīstības pamatnostādnes 2021.–2027. gadam “Nākotnes prasmes nākotnes sabiedrībai” ³⁶⁶
<i>PISA</i>	<i>Programme for International Student Assessment</i> (Starptautiskā izglītojamo prasmju novērtēšanas programma)
Projekts izglītojamo talantu attīstībai	VISC projekts Nr. 8.3.2.1/16/I/002 “Nacionāla un starptautiska mēroga pasākumu īstenošana izglītojamo talantu attīstībai”
Projekts izglītojamo individuālo kompetenču attīstībai	VISC projekts Nr. 8.3.2.2/16/I/001 “Atbalsts izglītojamo individuālo kompetenču attīstībai”
PuMPuRS	IKVD projekts Nr. 8.3.4.0/16/I/001 “Atbalsts priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas samazināšanai”
Modelis “Programma skolā”	Pedagogu darba samaksas finansēšanas modelis
RIR	Risku identificēšanās sistēma (rīks)
STEMR	Skolu tīkla efektivitātes monitoringa rīks
Vadlīnijas	Projekta PuMPuRS ietvaros izstrādātais dokuments “Izglītības ekosistēmas attīstības stratēģijas struktūra un vadlīnijas Latvijas pašvaldībām”
VIAA	Valsts izglītības attīstības aģentūra
VISC	Valsts izglītības satura centrs
VIIS	Valsts izglītības informācijas sistēma

1. pielikums. Izlases izglītības iestāžu no 2022./2023. līdz 2024./2025. mācību gadam mācību stundu skaita izmaiņas katrā klašu grupā sadalījumā pa mācību priekšmetiem³⁶⁷

1. tabula. Izglītības iestāžu mācību priekšmetu un stundu plānos 1.–3. klasē paredzētās stundu skaita atšķirības mācību priekšmetos no valsts Pamatizglītības paraugā noteiktā ieteicamā mācību stundu skaita mācību priekšmetos

Mācību priekšmets	Rīgas Igaņu pamatskola	Jelgavas 4. vidusskola
latviešu valoda	11 % ↓	-
svešvaloda 1, svešvaloda 2	100 % ↑	17 % ↓
vizuālā māksla ↑	20 % ↓	10–20 % ↑
mūzika	33 % ↓	17 % ↓
dabaszinības	-	17 % ↓
dizains un tehnoloģijas	20 % ↓	40 % ↓
sports un veselība	-	12–25 % ↓
solfedžo	-	100 % ↑
individuālā instrumenta spēle	-	100 % ↑

↓ stundu skaits mācību priekšmetā samazināts; ↑ stundu skaits mācību priekšmetā palielināts; ↑↓ stundu skaits mācību priekšmetā gan samazināts, gan palielināts (atkarībā no īstenotās programmas/novirziena)

2. tabula. Izglītības iestāžu mācību priekšmetu un stundu plānos 4.–6. klasē paredzētās stundu skaita atšķirības mācību priekšmetos no valsts Pamatizglītības paraugā noteiktā ieteicamā stundu skaita mācību priekšmetos

Mācību joma un mācību priekšmets	Rīgas vidusskola	Teikas	Liepājas Katoļu pamatskola	Mārupes Valsts ģimnāzija	Rīgas pamatskola	Igauņu Babītes vidusskola	Jelgavas 4. vidusskola	Jauno Līderu vidusskola
latviešu valoda	7 % ↓		7 % ↓	-	-	-	-	-
literatūra ↑	25 % ↑		25 % ↑	25 % ↓	-	-	25 % ↑	-
svešvaloda 1, svešvaloda 2	-		-	18 % ↑	27 % ↑	-	-	-
sociālās zinības un vēsture	-		-	14 % ↓	-	-	14 % ↓	-
Latvijas un pasaules vēsture	-		-	-	-	-	8 % ↓	-
mūzika	-		-	-	17 % ↓	17 % ↓	17 % ↓	17 % ↓
teātra māksla	-		-	-	-	100 % ↑	-	100 % ↑
dabaszinības	-		-	-	-	-	17 % ↓	-
matemātika	-		-	-	6 % ↓	-	6 % ↓	-
dizains un tehnoloģijas ↑	-		-	-	-	-	25 % ↑	25 % ↑
sports un veselība	-		-	-	11 % ↓	-	22–33 % ↓	-
solfedžo	-		-	-	-	-	100 % ↑	-
individuālā instrumenta spēle	-		-	-	-	-	100 % ↑	-

↓ stundu skaits mācību priekšmetā samazināts; ↑ stundu skaits mācību priekšmetā palielināts; ↑↓ stundu skaits mācību priekšmetā gan samazināts, gan palielināts (atkarībā no īstenotās programmas/novirziena).

3. tabula. Izglītības iestāžu mācību priekšmetu un stundu plānos 7.–9. klasē paredzētās stundu skaita atšķirības mācību priekšmetos no valsts Pamatizglītības paraugā noteiktā ieteicamā stundu skaita mācību priekšmetos

Mācību joma un mācību priekšmets	Mārupes Valsts ģimnāzija	Jelgavas Spīdolas Valsts ģimnāzija	Rīgas Valsts 1. ģimnāzija*	Rīgas pamatskola	Igauņu Babītes vidusskola	Jelgavas 4. vidusskola	Jauno Līderu vidusskola
latviešu valoda	22 % ↑	-	-	-	-	-	-
svešvaloda 1, svešvaloda 2	27 % ↑	-	40 % ↑	13 % ↑	33 % ↑	7 % ↑	-
sociālās zinības	-	-	67 % ↓	-	-	-	33 % ↓
Latvijas un pasaules vēsture	-	-	-	-	-	-	17 % ↓
vizuālā māksla ↑	33 % ↑	-	33 % ↓	-	50 % ↓	-	-
mūzika ↑	-	-	33 % ↓	33 % ↑	50 % ↓	-	-
literatūra	17 % ↓	-	-	-	-	-	-
teātra māksla	-	-	100 % ↓	-	-	-	-
fizika ↓	25 % ↑	-	25 % ↑	-	-	-	-
bioloģija	-	-	-	-	-	-	50 % ↑
ģeogrāfija	17 % ↓	-	-	-	17 % ↓	17 % ↓	33 % ↓
matemātika	20 % ↑	7 % ↑	40 % ↑	-	33 % ↑	-	-
dizains un tehnoloģijas ↑	25 % ↑	50 % ↑	50 % ↓	25 % ↓	25 % ↓	25 % ↓	25 % ↓
datorika ↑	20 % ↑	40 % ↓	40 % ↓	40 % ↓	20 % ↓	40 % ↓	20 % ↑
inženierzinības ↑	-	-	100 % ↓	-	-	-	100 % ↑
sports un veselība	22 % ↓	11 % ↓	33 % ↓	-	-	22–33 % ↓	-
solfedžo	-	-	-	-	-	100 % ↑	-

individuālā instrumenta spēle	-	-	-	-	-	100 % ↑	-
↓ stundu skaits mācību priekšmetā samazināts; ↑ stundu skaits mācību priekšmetā palielināts; ⇅ stundu skaits mācību priekšmetā gan samazināts, gan palielināts (atkarībā no īstenotās programmas/novirziena)							

*Saskaņā ar Rīgas Valsts 1. ģimnāzijas mācību priekšmetu un stundu plānā ietvertajām piezīmēm 8. klasē sociālās zinības integrē vēsturē, teātra mākslu – literatūrā, 9. klasē datoriku integrē dizainā un tehnoloģijās, inženierzinības – fizikā, sporta un veselības stundu – bioloģijā.

2. pielikums. Izlases izglītības iestādēs finansētās atbalsta personāla slodzes likmēs 01.10.2023., 01.10.2024. un 01.10.2025. salīdzinājumā modeļa “Programma skolā” noteikto atbalsta personāla slodžu aprēķinu

Atbalsta personāls	Valsts finansējums 1.	Pašvaldības finansējums 2.	Valsts un pašvaldību finansējums 3.	Slodze likmēs atbilstoši modelim “Programma skolā” 4.	Starpība (1.–4.)	Starpība (3.–4.)
Slodze likmēs uz 01.10.2023.						
Pedagoga palīgs	24,319	10,302	34,621	49,450	-25,131	-14,829
Logopēds	13,100	3,971	17,071	12,869	0,231	4,202
Speciālais pedagogs	7,000	6,217	13,217	11,201	-4,201	2,016
Psihologs	19,799	2,600	22,399	22,910	-3,111	-0,511
Sociālais pedagogs	2,600	15,073	17,673	22,910	*	-5,237
Bibliotekārs	16,192	3,650	19,842	22,910	-6,718	-3,068
Karjeras konsultants	7,325	1,796	9,121	13,258	-5,933	-4,137
Kopā	90,335	43,609	133,944	155,508	-44,863	-21,564
Slodze likmēs 01.10.2024.						

Pedagoga palīgs	28,698	25,296	53,994	48,800	-20,102	5,194
Logopēds	17,800	1,734	19,534	13,027	4,773	6,507
Speciālais pedagogs	9,714	3,072	12,786	11,092	-1,378	1,694
Psihologs	19,959	4,340	24,299	23,513	-3,554	0,786
Sociālais pedagogs	1,800	20,353	22,153	23,513	*	-1,360
Bibliotekārs	14,967	3,400	18,367	23,513	-8,546	-5,146
Karjeras konsultants	6,700	2,100	8,800	13,743	-7,043	-4,943
Kopā	↑99,638	↑60,295	↑159,933	157,202	-35,851	2,731
Slodze likmēs 01.10.2025.						
Pedagoga palīgs	50,669	17,629	68,298	47,8	2,869	20,498
Logopēds	19,25	0,6	19,85	13,1	6,157	6,757
Speciālais pedagogs	10,63	2,91	13,54	11,16	-0,532	2,378
Psihologs	18,616	4,616	23,232	24,43	-5,814	-1,198
Sociālais pedagogs	4,183	19,282	23,465	24,43	*	-0,965
Bibliotekārs	18,055	0,65	18,705	24,43	-6,375	-5,725
Karjeras konsultants	9,1	1,3	10,4	14,61	-5,510	-4,210
Kopā	↑130,503	↓46,987	↑177,49	159,96	-9,206	17,534

* nav paredzēta un piešķirta valsts budžeta mērķdotācija

3. pielikums. Izlases izglītojamo mācību sniegums angļu valodā, latviešu valodā un matemātikā no 6. līdz 9. klasei

Izglītojamais Nr.	Mācību priekšmeti	6. klase		7. klase	8. klase	9. klase	Centralizētie eksāmeni, %
		Diagnostika, %	gada vērtējums ballēs				
10	Angļu valoda	n/a	5	5	5	4	27
	Latviešu valoda	32,14	5	4	4	5	38
	Matemātika	10	6	5	5	4	15
11	Angļu valoda	n/a	7	6	6	6	26
	Latviešu valoda	47,62	7	6	6	5	53
	Matemātika	93,33	9	6	6	5	25
12	Angļu valoda	n/a	8	8	8	8	73
	Latviešu valoda	41,67	5	5	5	4	62
	Matemātika	20	4	5	4	4	40
13	Angļu valoda	n/a	6	6	4	4	33
	Latviešu valoda	46,43	5	5	5	4	45
	Matemātika	46,67	4	4	3	3	7
14	Angļu valoda	n/a	6	6	5	6	78
	Latviešu valoda	30,95	4	4	4	4	51
	Matemātika	73,33	5	5	4	4	48
15	Angļu valoda	n/a	7	7	8	7	77
	Latviešu valoda	61,9	6	6	6	5	69
	Matemātika	86,67	7	7	6	5	25
16	Angļu valoda	n/a	6	5	4	5	44
	Latviešu valoda	n/a	5	4	4	4	38
	Matemātika	n/a	6	3	3	3	23
17	Angļu valoda	n/a	5	6	5	7	66
	Latviešu valoda	n/a	4	5	4	4	56
	Matemātika	n/a	4	3	4	3	18
18	Angļu valoda	n/a	n/a	4	6	6	70
	Latviešu valoda	n/a	n/a	6	6	6	64
	Matemātika	n/a	n/a	7	6	6	94
19	Angļu valoda	n/a	5	5	3	4	8
	Latviešu valoda	n/a	5	5	4	4	5
	Matemātika	n/a	4	4	4	3	3
20	Angļu valoda	n/a	4	4	4	4	28
	Latviešu valoda	n/a	4	5	5	4	24
	Matemātika	n/a	4	4	4	4	15
21	Angļu valoda	n/a	4	6	5	6	35
	Latviešu valoda	35,71	4	4	4	4	40
	Matemātika	6,67	3	6	5	4	25
22	Angļu valoda	n/a	5	5	5	6	43
	Latviešu valoda	58,33	6	7	5	5	57
	Matemātika	83,33	6	5	6	5	10
23	Angļu valoda	n/a	6	6	5	6	49
	Latviešu valoda	34,52	6	4	4	6	58
	Matemātika	50	5	3	4	3	10
24	Angļu valoda	n/a	8	7	7	6	77
	Latviešu valoda	13,1	5	4	3	5	44
	Matemātika	56,67	6	3	4	2	17
25	Angļu valoda	n/a	n/a	7	8	8	91
	Latviešu valoda	n/a	n/a	4	4	4	55
	Matemātika	n/a	n/a	3	4	4	34
26	Angļu valoda	n/a	n/a	6	6	6	51
	Latviešu valoda	n/a	n/a	8	4	4	69
	Matemātika	n/a	n/a	4	3	4	13
27	Angļu valoda	n/a	6	6	5	5	42
	Latviešu valoda	50	5	4	5	5	50
	Matemātika	76,67	6	5	5	4	17
28	Angļu valoda	n/a	8	8	8	8	78

Izglītojamais Nr.	Mācību priekšmeti	6. klase		7. klase	8. klase	9. klase	Centralizētie eksāmeni, %
		Diagnostika, %	gada vērtējums ballēs				
	Latviešu valoda	59,52	5	4	6	5	71
	Matemātika	50	6	7	5	5	21
	Angļu valoda	n/a	n/a	9	8	9	76
29	Latviešu valoda	n/a	n/a	7	6	6	69
	Matemātika	n/a	n/a	7	6	5	23
	Angļu valoda	n/a	n/a	8	6	8	87
30	Latviešu valoda	n/a	n/a	5	5	4	55
	Matemātika	n/a	n/a	3	4	3	18
	Angļu valoda	n/a	4	4	2	4	12
31	Latviešu valoda	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	14
	Matemātika	63,33	5	4	4	4	7
	Angļu valoda	n/a	6	6	7	7	83
32	Latviešu valoda	21,42	4	4	4	4	46
	Matemātika	36,67	4	4	2	4	23
	Angļu valoda	n/a	n/a	7	6	7	82
33	Latviešu valoda	n/a	n/a	3	4	6	39
	Matemātika	n/a	n/a	4	4	4	26
	Angļu valoda	n/a	n/a	6	5	6	33
34	Latviešu valoda	n/a	n/a	6	5	6	59
	Matemātika	n/a	n/a	6	5	5	27
	Angļu valoda	n/a	5	6	6	5	65
35	Latviešu valoda	66,67	6	4	5	4	31
	Matemātika	3,33	5	4	4	5	17
	Angļu valoda	n/a	5	4	4	4	6
36	Latviešu valoda	76,19	6	5	4	4	35
	Matemātika	53,33	5	4	4	3	34
	Angļu valoda	n/a	n/a	n/a	n/a	6	30
37	Latviešu valoda	n/a	n/a	n/a	n/a	4	28
	Matemātika	n/a	n/a	n/a	n/a	4	8
	Angļu valoda	n/a	n/a	3	4	4	8
38	Latviešu valoda	n/a	n/a	4	3	4	35
	Matemātika	n/a	n/a	4	4	4	20
	Angļu valoda	n/a	n/a	6	5	5	35
39	Latviešu valoda	n/a	n/a	6	5	5	50
	Matemātika	n/a	n/a	5	4	4	22
	Angļu valoda	n/a	n/a	4	5	5	43
40	Latviešu valoda	n/a	n/a	6	4	5	49
	Matemātika	n/a	n/a	4	5	4	15
	Angļu valoda	n/a	10	10	8	9	71
41	Latviešu valoda	57,1	5	5	4	4	45
	Matemātika	23,33	4	5	4	4	36
	Angļu valoda	n/a	5	5	5	4	28
42	Latviešu valoda	69	7	6	5	4	50
	Matemātika	96,67	8	7	5	5	25
	Angļu valoda	n/a	5	5	5	4	47
43	Latviešu valoda	40,48	4	4	4	4	53
	Matemātika	n/a	5	6	5	5	28

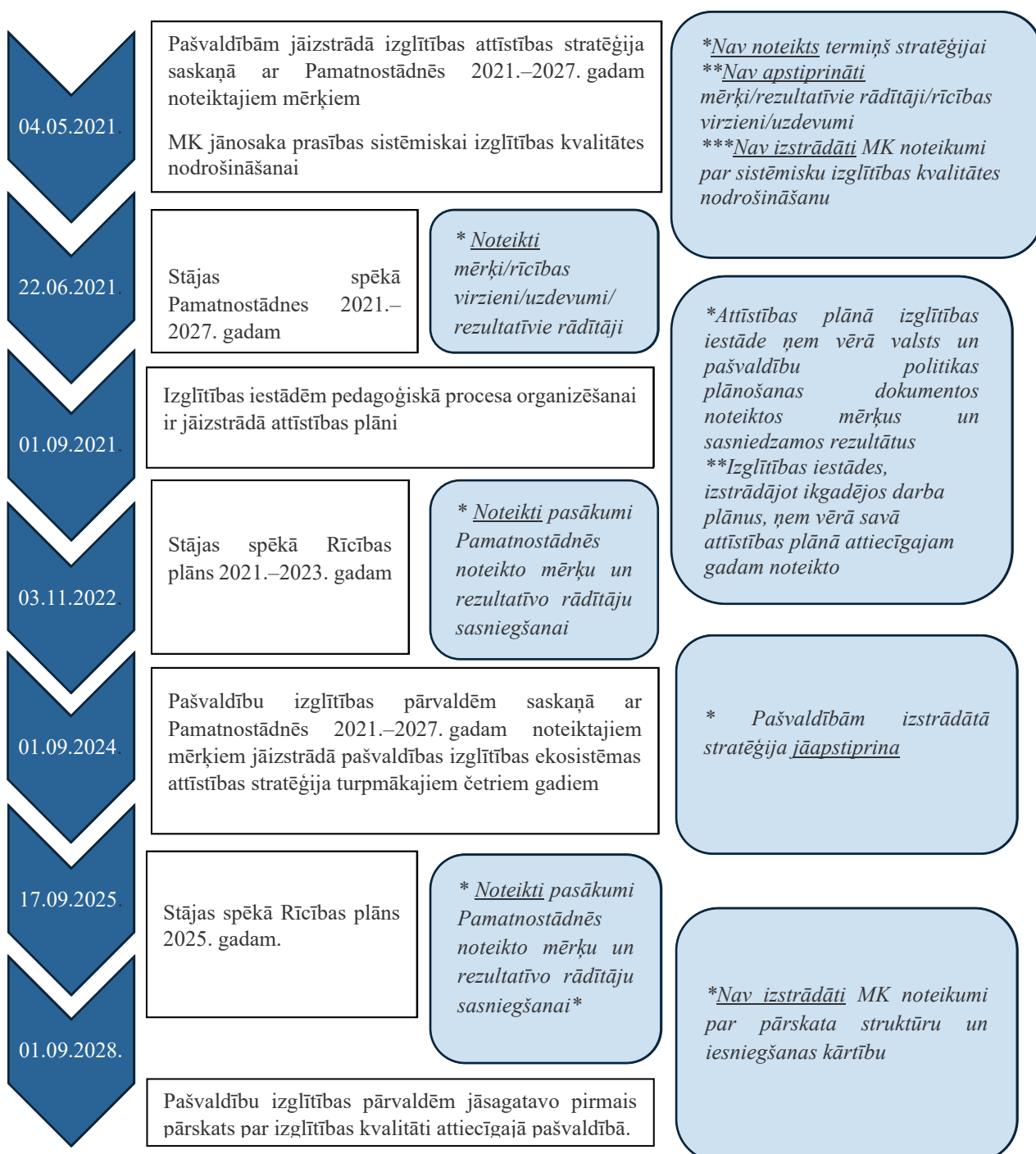
Diagnostika (%) n/a – izglītojamais nav rakstījis diagnostikas darbu

Gada vērtējums ballēs n/a – izglītojamais ir mācījies citā izglītības iestādē. Ja izglītības iestāde ir ģimnāzija, tad 6. klases gada vērtējums ir n/a (ģimnāzijās uzņem no 7. klases)

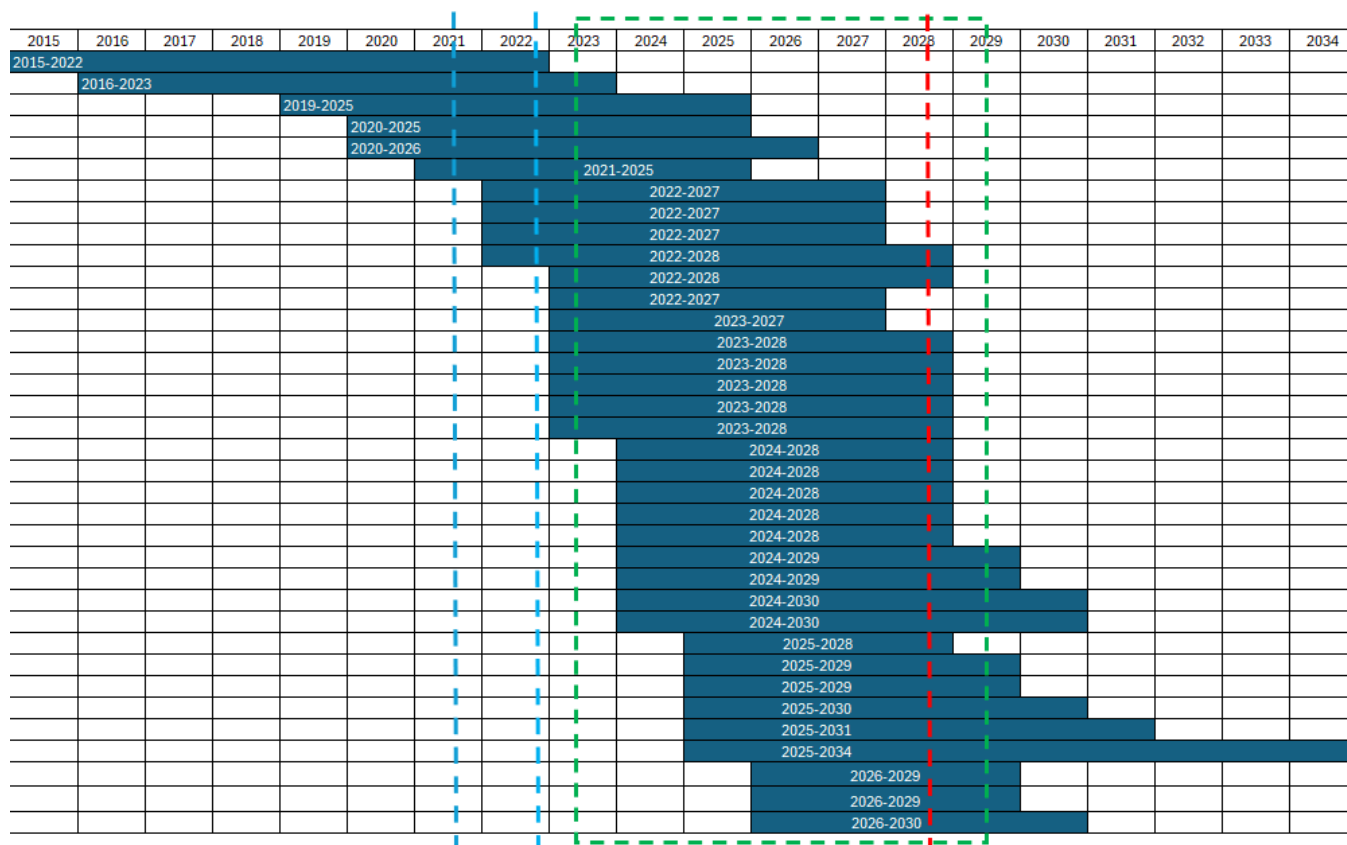
4. pielikums. Kvalitātes vērtējuma līmeņu raksturojošie aspekti izglītības iestādes darbībā, izglītības programmas īstenošanā un izglītības iestādes pārvaldībā, punktu skaits un procentuālais novērtējums³⁶⁸

Kvalitātes vērtējuma līmenis	Kvalitātes vērtējuma līmeni vispārīgi raksturojošie aspekti	Punktu skaits	Procentuālais novērtējums
Nepietiekami	norāda uz normatīvo aktu pārkāpumiem vai atkārtotu neefektīvu darbību izglītības iestādē, izglītības programmas īstenošanā vai izglītības iestādes pārvaldībā	1 punkts	1–30 %
Jāpilnveido	norāda uz atbilstību minimālajām prasībām – tiek ievērota normatīvo aktu minimālo prasību izpilde. Ir konstatēti 50 % un vairāk rezultatīvie rādītāji, kurus nepieciešams pilnveidot tuvāko divu gadu laikā	2 punkti	31–50 %
Labi	norāda uz atbilstību optimāli sasniedzamajam kvalitātes līmenim. Izglītības iestādē ir uzsākts ieviest pārmaiņas un tās tiek ieviestas	3 punkti	51–72 %
Ļoti labi	norāda uz optimāli sasniedzamo kvalitātes līmeņa pārsniegšanu, izglītības iestādē tiek uzkrāta, apkopota un popularizēta tās pieredze, ar kuru tā sistēmiski un mērķtiecīgi dalās ar citām izglītības iestādēm. Izglītības iestādē nepieciešamās pārmaiņas ir ieviestas	4 punkti	73–92 %
Izcili	norāda, ka ir radītas izglītības inovācijas, kuras nepieciešams padziļināti pētīt un popularizēt valsts un starptautiskā līmenī	5 punkti	93–100 %

5. pielikums. Izglītības nozarē no 2021. līdz 2025. gadam mainīgās prasības pašvaldībām un izglītības iestādēm attiecībā uz attīstības plānošanu izglītības jomā un to sasaisti ar valsts apstiprinātām nostādnēm



6. pielikums. Pašvaldību stratēģiskie dokumenti izglītības jomā no 2015. līdz 2034. gadam³⁶⁹



- Valsts noteiktās prasības attiecībā uz stratēģiskā dokumenta izstrādi
- Pašvaldību izstrādāto stratēģisko dokumentu plašāk aptvertais darbības periods
- Valsts noteiktais termiņš pārskatam par izglītības kvalitāti

Stratēģisko dokumentu atšifrējumi:

- 2015–2022 – Jūrmalas pilsētas izglītības attīstības koncepcija 2015.–2022. gadam
- 2016–2023 – Madonas novada izglītības iestāžu tīkla attīstības plāns 2016.–2023. gadam
- 2019–2025 – Jelgavas pilsētas izglītības attīstības stratēģija 2019.–2025. gadam
- 2020–2025 – Liepājas valstspilsētas izglītības nozares attīstības koncepcija 2020.–2025. gadam
- 2020–2026 – Mārupes novada izglītības attīstības stratēģija 2020.–2026. gadam
- 2021–2026 – Gulbenes novada izglītības attīstības plāns 2021.–2025. gadam
- 2022–2027 – Balvu novada izglītības attīstības stratēģija 2022.–2027. gadam
- 2022–2027 – Cēsu novada izglītības stratēģija 2022.–2027. gadam
- 2022–2027 – Līvānu novada izglītības attīstības stratēģija 2022.–2027. gadam
- 2022–2028 – Kuldīgas novada izglītības nozares attīstības stratēģija 2022.–2028. gadam
- 2022–2028 – Saldus novada izglītības attīstības koncepcija 2022.–2028. gadam
- 2023–2027 – Ādažu novada izglītības ekosistēmas stratēģija 2023.–2027. gadam
- 2023–2027 – Limbažu novada izglītības stratēģija 2023.–2027. gadam

2023–2028	– Olaines novada pašvaldības izglītības attīstības stratēģija 2023.–2028. gadam
2023–2028	– Siguldas novada pašvaldības izglītības ekosistēmas attīstības stratēģija 2023.–2028. gadam.
2023–2028	– Smiltenes novada pašvaldības izglītības nozares stratēģija 2023.–2028. gadam
2023–2028	– Talsu novada izglītības nozares attīstības stratēģija 2023.–2028. gadam
2023–2028	– Ventspils novada izglītības nozares attīstības stratēģija 2023.–2028. gadam
2024–2028	– Dienvidkurzemes novada Izglītības nozares attīstības stratēģija 2024.–2028. gadam
2024–2028	– Preiļu novada pašvaldības izglītības ekosistēmas attīstības stratēģija 2024.–2028. gadam
2024–2028	– Ropažu novada izglītības ekosistēmas attīstības stratēģija 2024.–2028. gadam
2024–2028	– Rīgas valstspilsētas pašvaldības izglītības ekosistēmas attīstības stratēģija 2024.–2028. gadam
2024–2030	– Valmieras novada izglītības ekosistēmas attīstības stratēģija 2024.–2030. gadam
2024–2029	– Bauskas novada pašvaldības izglītības attīstības stratēģija 2024.–2029. gadam
2024–2029	– Jelgavas novada izglītības ekosistēmas attīstības stratēģija 2024.–2029. gadam
2024–2030	– Aizkraukles novada izglītības stratēģija 2024.–2030. gadam
2024–2030	– Ventspils valstspilsētas pašvaldības izglītības ekosistēmas attīstības stratēģija 2024.–2030. gadam
2025–2028	– Ludzas novada izglītības ekosistēmas attīstības stratēģija 2025.–2028. gadam
2025–2029	– Mārupes novada pašvaldības izglītības ekosistēmas attīstības stratēģija 2025.–2029. gadam.
2025–2029	– Tukuma novada Izglītības ekosistēmas attīstības stratēģija 2025.–2029. gadam
2025–2030	– Salaspils novada pašvaldības izglītības ekosistēmas attīstības stratēģija 2025.–2030. gadam.
2025–2031	– Ķekavas novada izglītības un izglītības ekosistēmas attīstības stratēģija 2025.–2031. gadam.
2025–2034	– Tiek izstrādāta Jelgavas pilsētas izglītības attīstības stratēģija 2025.–2034. gadam
2026–2029	– Tiek izstrādāta Daugavpils valstspilsētas izglītības ekosistēmas attīstības stratēģijas 2026.–2029. gadam
2026–2029	– Tiek izstrādāta Jēkabpils novada pašvaldības izglītības ekosistēmas attīstības stratēģija
2026.–2029. gadam	
2026–2030	– Tiek izstrādāta Jūrmalas valstspilsētas pašvaldības izglītības ekosistēmas attīstības stratēģija
2026.–2030. gadam	

7. pielikums. Revīzijā vērtētie Pamatnostādnēs 2021.–2027. gadam noteiktie izglītības politikas rezultāti un rezultatīvie rādītāji noteikto mērķu sasniegšanas progresa novērtēšanai³⁷⁰

Nr. p. k.	Rezultatīvais rādītājs (RR)	Datu avots	Bāzes vērtība	gada	2024. gads	2027. gads
2. Politikas rezultāts: Kvalitatīva un mūsdienīga izglītība						
2.2.	Skolēni (15 gadu vecumā) ar augstiem mācību rezultātiem (pēc <i>PISA</i> – 5. un 6. kompetences līmenis): 1) lasīšanā, 2) matemātikā, 3) dabaszinātnēs	<i>PISA</i> (OECD)	1) 4,8 % 2) 8,5 % 3) 3,8 % (2018)		1) 6 %, 2) 9 %, 3) 5 %	1) 9 %, 2) 11 %, 3) 7 % (OECD vidējais 2018)
2.3.	Skolēni (15 gadu vecumā) ar zemiem mācību rezultātiem (zemāk par <i>PISA</i> 2. kompetences līmeni): 1) lasīšanā, 2) matemātikā, 3) dabaszinātnēs	<i>PISA</i> (OECD)	1) 22,4 % 2) 17,3 % 3) 18,5 % (2018)		1) 20 %, 2) 16 %, 3) 17 % (<i>PISA</i> 2022)	14 % visās kompetencēs (<i>PISA</i> 2025)
2.4.	[..] 2. Iedzīvotāji, kas pabeiguši pamatskolu un turpina izglītību [..]	CSP	2. Mācības vidusskolā turpina 60,1 %, profesionālajā izglītībā – 34,5 %, mācības neturpina 5,4 %.	2. Attiecīgi –56 %; 39 %; 5 %.	2 Attiecīgi – 52 %; 45 %; 3 %.	(2. un 3. punkta rādītāji)
2.6.	Digitālo prasmju apguve un pilnveide (16–74 gadus veciem iedzīvotājiem) – vismaz pamata līmeņa digitālās prasmes	DESI indekss	43 %		54 %	70 %
3. Politikas rezultāts: Ikvienam pieejams atbalsts izaugsmei						
3.2.	Skolēni, kas piedzīvojuši dažāda veida (emocionālus, fiziskus u. c.) pāridarījumus skolā	<i>PISA</i> (OECD)	35 % (2018)	(<i>PISA</i>)	27 % (<i>PISA</i> 2022)	23 % (<i>PISA</i> 2025)
3.7.	Skolēnu proporcija, kuru pilsoniskā kompetence (kognitīvie un uzvedību ietekmējošie mācīšanās rezultāti) atbilst augstākajam līmenim	<i>ICCS</i> (IEA)	19,5 % (2016)		26 % 2022, dati pieejami 2023)	33 % (2028)
3.8.	Jauniešu (15–29 gadus vecu), kas nav iesaistīti izglītībā, nestrādā (nav nodarbinātie) vai neapgūst arodu (<i>NEET</i>), īpatsvars	<i>Eurostat</i>	10,3 % (2019)		7 %	5 %
3.9.	Bērnu un jauniešu ar speciālām vajadzībām, kas turpina izglītību pēc obligātās izglītības iegūšanas, īpatsvars	IZM	28 % (2019)		33 %	38 %
4. Politikas rezultāts: Ilgtspējīga un efektīva izglītības sistēmas un resursu pārvaldība						
4.1.	Izglītības programmu, kas ir akreditētas uz noteikto akreditācijas periodu bez papildu nosacījumiem, īpatsvars.	IZM, IKVD	0 % ⁶³		50 %	75 %

Atsauces

- ¹ Izglītības likuma 1. panta 29. punkts.
- ² Izglītības likuma 1. panta 15. punkts.
- ³ Vispārējās izglītības likuma 14. pants.
- ⁴ Izglītības likuma 4. pants.
- ⁵ Izglītības likuma 1. panta 7.¹ punkts un 3. panta pirmā daļa.
- ⁶ Izglītības likuma 14. panta 8.¹ punkts.
- ⁷ VIIS dati 01.10.2025. "Izglītojamo skaits vispārējās izglītības programmās" un "Izglītojamo skaits pa iestādēm".
- ⁸ VIIS dati no 2020. līdz 2025. gadam katra gada 1. oktobrī "Izglītojamo skaits vispārējās izglītības programmās".
- ⁹ Vispārējās izglītības likuma pārejas noteikumu 33. un 34. punkts, MK 13.06.2017. noteikumu Nr. 322 "Noteikumi par Latvijas izglītības klasifikāciju" 6. punkts.
- ¹⁰ Izglītības likuma 59. panta pirmā un otrā daļa.
- ¹¹ Izglītības likuma 60. panta trešā daļa.
- ¹² Valsts kases veidlapa Nr. 2PB "Budžeta izpildes pārskats".
- ¹³ Valsts budžeta apakšprogramma 62.05.00 "Mērķdotācijas pašvaldībām – pašvaldību izglītības iestāžu pedagogu darba samaksai un valsts sociālās apdrošināšanas obligātājam iemaksām".
- ¹⁴ IZM "Fondi un investīcijas, ES fondu atbalsts vispārējai izglītībai (2021–2027)". Pieejams: <https://www.izm.gov.lv/lv/es-fondi-visparejai-izglitiba-2021-2027>, skatīts 25.11.2025.
- ¹⁵ ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķi 2030. gadam, Pieejams: <https://www.mk.gov.lv/lv/17-ilgtspejigas-attistibas-merki#4>, skatīts 02.01.2025.
- ¹⁶ MK 22.06.2021. rīkojums Nr. 436 "Par Izglītības attīstības pamatnostādņiem 2021.–2027. gadam".
- ¹⁷ Izglītības likuma 3. panta pirmā daļa un 3.¹ pants.
- ¹⁸ MK 27.11.2018. noteikumi Nr. 747 "Noteikumi par valsts pamatizglītības standartu un pamatizglītības programmu paraugiem".
- ¹⁹ MK 27.11.2018. noteikumu Nr. 747 "Noteikumi par valsts pamatizglītības standartu un pamatizglītības programmu paraugiem" 11. pielikums.
- ²⁰ Deīņas no izlasē iekļautajām 18 izglītības iestādēm.
- ²¹ MK 27.11.2018. noteikumu Nr. 747 "Noteikumi par valsts pamatizglītības standartu un pamatizglītības programmu paraugiem" 9.¹ punkts (spēkā no 01.09.2025.), 24. punkts (spēkā no 01.09.2020.), 24.¹ 2. apakšpunkts (spēkā no 01.09.2025.) un 11. pielikuma 8. punkts (spēkā no 01.09.2020. līdz 31.08.2025.).
- ²² IZM 25.07.2025. vēstule Nr. 4-16e/25/98 "Par informācijas sniegšanu revīzijas lietā Nr. 2.4.1-65/2024" Valsts kontrolei.
- ²³ IZM 19.09.2025. sniegtā informācija Valsts kontrolei.
- ²⁴ Rīgas Īgauņu pamatskolas attīstības plāna 2024./2025.–2026./2027. mācību gadam stratēģiskie mērķi ir veidot kvalitatīvu un iekļaujošu izglītības vidi, organizēt un īstenot izglītības procesu, kas nodrošina valsts vispārējās pamatizglītības standartā noteikto mērķu un rezultātu sasniegšanu, pāreju uz skolēncentrētu un kompetencēs balstītu izglītību, aktualizēt kompetenču pieeju mācību stundu plānošanā un vadīšanā klātienē un attālināti.
- ²⁵ Mārupes Valsts ģimnāzijas attīstības plāna 2024.–2027. gadam virsmērķis ir paaugstināt mācību sasniegumus izglītojamiem (paredzēts līdz noteiktam termiņam sasniegt noteiktu sniegumu līmeni centralizētajos eksāmenos).
- ²⁶ Nav vērtētas tālmācības vidusskolas, SIA "Rīgas Komercskola", SIA "Tālmācības vidusskola" un Rīgas 88. vidusskolas mācību plāni, jo šīs izglītības iestādes revidējamajā periodā neīstenoja vispārējo pamatizglītības programmu.
- ²⁷ Amplitūda noteikta, izmantojot izlasē iekļauto izglītības iestāžu mācību priekšmetu un stundu plānos ietvertu informāciju.
- ²⁸ MK 27.11.2018. noteikumu Nr. 747 "Noteikumi par valsts pamatizglītības standartu un pamatizglītības programmu paraugiem" 24. punkts.
- ²⁹ Mārupes Valsts ģimnāzija.
- ³⁰ Valsts kontroles 20.03.2025. intervija ar Mārupes Valsts ģimnāzijas pārstāvjiem.
- ³¹ Valsts kontroles 20.03.2025. intervija ar Mārupes Valsts ģimnāzijas pārstāvjiem.
- ³² Rīgas Valsts 1. ģimnāzija.
- ³³ Mārupes Valsts ģimnāzija.
- ³⁴ Valsts kontroles 10.09.2025. sanāksme ar IZM, IKVD un VIAA pārstāvjiem.
- ³⁵ IKVD 25.07.2025. vēstule Nr. 1D-19.2e/919 "Par informācijas sniegšanu revīzijas lietā Nr.2.4.1-65/2024" Valsts kontrolei.
- ³⁶ Izglītības likums, MK 23.05.2023. noteikumi Nr. 253 "Vispārējās un profesionālās izglītības programmu licencēšanas kārtība".
- ³⁷ MK 27.11.2018. noteikumu Nr. 747 "Noteikumi par valsts pamatizglītības standartu un pamatizglītības programmu paraugiem" 11. pielikuma 7. punkts.
- ³⁸ Izskatot no VIIS izgūto, intervijās pausto un revidentiem pēc pieprasījuma iesniegto informāciju par izlasē iekļauto izglītības iestāžu pamatizglītības programmām, revidenti konstatēja, ka daļa izlasē iekļauto izglītības iestāžu mācību priekšmetu un stundu plānus apstiprina katru gadu, savukārt daļa izglītības iestāžu piemēro iepriekšējos gados apstiprinātus mācību priekšmetu un stundu plānus. Piemēram, vienā izlasē iekļautajā izglītības iestādē (Mārupes pamatskola) stundas mācību priekšmetos notiek atbilstoši mācību priekšmetu un stundu plānam, kuru direktors ir apstiprinājis attiecīgajā mācību gadā, savukārt citā izlasē iekļautajā izglītības iestādē (Mārupes Valsts ģimnāzijā) stundas mācību priekšmetos notiek atbilstoši mācību priekšmetu un stundu plānam, kuru direktors ir apstiprinājis iepriekšējos mācību gados, t. i., piemēram, stundas 2023./2024.–2024./2025. mācību gadā notika atbilstoši mācību priekšmetu un stundu plānam, kas ir apstiprināts 2022./2023. mācību gadam.
- ³⁹ Vispārējās izglītības likuma 30. panta sestā daļa.
- ⁴⁰ VIIS dati 01.10.2025. "Izglītojamo skaits vispārējās izglītības programmās".
- ⁴¹ Vispārējo izglītības iestāžu VIIS norādītā informācija sadaļā "Licencēšana".
- ⁴² IKVD 25.07.2025. vēstule Nr. 1D-19.2e/919 "Par informācijas sniegšanu revīzijas lietā Nr. 2.4.1-65/2024" Valsts kontrolei.
- ⁴³ Rīgas Valsts 1. ģimnāzija.
- ⁴⁴ Stundu skaits ir palielināts matemātikā (40 % no pamatizglītības programmas paraugā noteiktā kopējā stundu skaita trijos gados šajā mācību priekšmetā jeb par sešām stundām nedēļā trijos gados), fizikā (25 % no pamatizglītības programmas paraugā noteiktā kopējā stundu skaita trijos gados šajā mācību priekšmetā jeb par vienu stundu nedēļā trijos gados) un svešvalodās (40 % no pamatizglītības programmas paraugā noteiktā kopējā stundu skaita trijos gados šajā mācību priekšmetā jeb par 6 stundām nedēļā trijos gados).
- ⁴⁵ MK 27.11.2018. noteikumu Nr. 747 "Noteikumi par valsts pamatizglītības standartu un pamatizglītības programmu paraugiem" 9.¹ punkts un 24.¹ 2. apakšpunkts, 11. pielikuma 1. tabula.

⁴⁶ Jelgavas 4. vidusskola.

⁴⁷ 2022./2023., 2024./2025. gadam izglītības iestāde iesniedza trīs mācību priekšmetu un stundu plānus ar atšķirīgiem nosacījumiem.

⁴⁸ Stundu skaits samazināts:

1.–3. klasē:

- ✓ svešvalodās un dabaszinībās par 25 % no pamatizglītības programmas paraugā noteiktā kopējā stundu skaita trijos gados šajos mācību priekšmetos (šajos mācību priekšmetos ir samazināts stundu skaits par 1,5 stundu nedēļā trijos gados);
- ✓ vizuālajā mākslā un dizainā un tehnoloģijās par 30 % no pamatizglītības programmas paraugā noteiktā kopējā stundu skaita trijos gados šajos mācību priekšmetos (šajos mācību priekšmetos ir samazināts stundu skaits par 1,5 stundu nedēļā trijos gados);

4.–6. klasē:

- ✓ sociālajās zinībās un vēsturē par 28,6 % no pamatizglītības programmas paraugā noteiktā kopējā stundu skaita trijos gados šajā mācību priekšmetā (šajā mācību priekšmetā ir samazināts stundu skaits par 2 stundām nedēļā trijos gados);
- ✓ mūzikā un dabaszinībās par 16,7 % no pamatizglītības programmas paraugā noteiktā kopējā stundu skaita trijos gados šajos mācību priekšmetos (šajos mācību priekšmetos ir samazināts stundu skaits par 1 stundu nedēļā trijos gados);
- ✓ matemātikā par 6,3 % no pamatizglītības programmas paraugā noteiktā kopējā stundu skaita trijos gados šajā mācību priekšmetā (šajā mācību priekšmetā ir samazināts stundu skaits par 1 stundu nedēļā trijos gados);
- ✓ dizainā un tehnoloģijās par 25 % no pamatizglītības programmas paraugā noteiktā kopējā stundu skaita trijos gados šajā mācību priekšmetā (šajā mācību priekšmetā ir samazināts stundu skaits par 1 stundu nedēļā trijos gados);

7.–9. klasē:

- ✓ Latvijas un pasaules vēsturē par 8,3 % no pamatizglītības programmas paraugā noteiktā kopējā stundu skaita trijos gados šajā mācību priekšmetā (šajā mācību priekšmetā ir samazināts stundu skaits par 0,5 stundu nedēļā trijos gados);
- ✓ bioloģijā un ģeogrāfijā par 16,7 % no pamatizglītības programmas paraugā noteiktā kopējā stundu skaita trijos gados šajos mācību priekšmetos (šajos mācību priekšmetos ir samazināts stundu skaits par 1 stundu nedēļā trijos gados);
- ✓ dizainā un tehnoloģijās par 25 % no pamatizglītības programmas paraugā noteiktā kopējā stundu skaita trijos gados šajā mācību priekšmetā (šajā mācību priekšmetā ir samazināts stundu skaits par 1 stundu nedēļā trijos gados);
- ✓ datorikā par 30 % no pamatizglītības programmas paraugā noteiktā kopējā stundu skaita trijos gados šajā mācību priekšmetā (šajā mācību priekšmetā ir samazināts stundu skaits par 1,5 stundu nedēļā trijos gados);
- ✓ sportā un veselībā par 11 % no pamatizglītības programmas paraugā noteiktā kopējā stundu skaita trijos gados šajā mācību priekšmetā (šajā mācību priekšmetā ir samazināts stundu skaits par 1 stundu nedēļā trijos gados).

⁴⁹ Jelgavas 4. vidusskolas 07.09.2025. sniegtā informācija Valsts kontrolei.

⁵⁰ Bērnu Antropometrisko parametru un skolu vides pētījums Latvijā, 2022./2023. mācību gads. Pētījuma ziņojums. Pieejams: <https://www.spkc.gov.lv/lv/media/20280/download?attachment>, skatīts 22.10.2025., Latvijas skolēnu veselības paradumu pētījums 2022./2023. mācību gada aptaujas rezultāti un tendences. Pieejams: <https://www.spkc.gov.lv/lv/media/21564/download?attachmentdatiem>, skatīts 22.10.2025.

⁵¹ Izlasē tika izvēlēta 7., 8., 9. klase no katras pamatizglītības programmas (vispārējā pamatizglītības vai vispārējā otrā posma pamatizglītības programma, programma ar paaugstinātiem sasniegumiem rezultātiem, programmas novirzieni) vai A klase.

⁵² Revīzijā iegūtā informācija, intervējot un aptaujājot izlasē iekļautās izglītības iestādes.

⁵³ IKVD 25.07.2025. vēstule Nr. 1D-19.2e/919 “Par informācijas sniegšanu revīzijas lietā Nr. 2.4.1-65/2024” Valsts kontrolei.

⁵⁴ Izglītības likuma 29. panta 1. punkts.

⁵⁵ MK 27.11.2018. noteikumi Nr. 747 “Noteikumi par valsts pamatizglītības standartu un pamatizglītības programmu paraugiem”.

⁵⁶ MK 27.11.2018. noteikumi Nr. 747 “Noteikumi par valsts pamatizglītības standartu un pamatizglītības programmu paraugiem”.

⁵⁷ Masters, G. “Building a world-Class Learning System: Insights from some top-performing school systems”. National center on Education and the Economy, 2023. Pieejams: <https://www.educationestonia.org/wp-content/uploads/2023/08/Building-a-World-Class-Learning-System.pdf>, skatīts 22.10.2025.

⁵⁸ Turpat.

⁵⁹ Turpat.

⁶⁰ MK 27.11.2018. noteikumi Nr. 747 “Noteikumi par valsts pamatizglītības standartu un pamatizglītības programmu paraugiem” 9.9. apakšpunkts.

⁶¹ MK 11.01.2022. noteikumi Nr. 11 “Kārtība, kādā izglītojamie tiek uzņemti vispārējās izglītības programmās un atskaitīti no tām, kā arī obligātās prasības izglītojamo pārcelšanai nākamajā klasē” 23.3. apakšpunkts.

⁶² MK 25.06.2019. noteikumi Nr. 276 “Valsts izglītības informācijas sistēmas noteikumi” (redakcija spēkā no 09.09.2025.).

⁶³ MK 25.06.2019. noteikumi Nr. 276 “Valsts izglītības informācijas sistēmas noteikumi” (redakcija spēkā no 09.09.2025.).

⁶⁴ Tiesību akta projekta “Grozījumi Ministru kabineta 2019. gada 25. jūnija noteikumos Nr. 276 “Valsts izglītības informācijas sistēmas noteikumi” sākotnējās ietekmes (ex-ante) novērtējuma ziņojums (anotācija). Pieejams: <https://tapportals.mk.gov.lv/annotation/8d0451fa-9685-4c9c-bf4a-cfe4ec4a910>, skatīts 10.09.2025.

⁶⁵ MK 25.06.2019. noteikumi Nr. 276 “Valsts izglītības informācijas sistēmas noteikumi” 11., 37. apakšpunkts (redakcija spēkā no 09.09.2025.).

⁶⁶ Masters, G. “Building a world-Class Learning System: Insights from some top-performing school systems”. National center on Education and the Economy, 2023. Pieejams: <https://www.educationestonia.org/wp-content/uploads/2023/08/Building-a-World-Class-Learning-System.pdf>, skatīts 22.10.2025.

⁶⁷ MK 27.11.2018. noteikumi Nr. 747 “Noteikumi par valsts pamatizglītības standartu un pamatizglītības programmu paraugiem” 12.2. apakšpunkts.

⁶⁸ MK 27.11.2018. noteikumi Nr. 747 “Noteikumi par valsts pamatizglītības standartu un pamatizglītības programmu paraugiem” 26. punkts, MK 12.08.2014. noteikumi Nr. 468 “Noteikumi par valsts pamatizglītības standartu, pamatizglītības mācību priekšmetu standartiem un pamatizglītības programmu paraugiem” (spēkā līdz 31.08.2020.).

⁶⁹ MK 17.12.2023. noteikumi Nr. 1510 “Valsts pārbaudījumu norises kārtība” 5.punkts (spēkā līdz 30.05.2024.), MK 27.11.2018. noteikumi Nr. 747 “Noteikumi par valsts pamatizglītības standartu un pamatizglītības programmu paraugiem” 12. punkts.

⁷⁰ Turpinās pieteikšanās 2023./2024. mācību gada valsts pārbaudes darbiem. Pieejams: <https://www.visc.gov.lv/lv/jaunums/turpinas-pieteiksanas-20232024-macibu-gada-valsts-parbaudes-darbiem>, skatīts 14.12.2024.

- ⁷¹ MK 04.11.2025. noteikumi Nr. 656 "Noteikumi par valsts pārbaudes darbu norises laiku 2025./2026. mācību gadā".
- ⁷² Valsts kontroles 31.03.2025. intervija ar Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departamenta pārstāvjiem.
- ⁷³ Nīmante, D. "Dažādība un iekļaušanās izglītībā". Latvijas Universitāte, Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultāte, 2021.
- ⁷⁴ Nīmante, D. "Dažādība un iekļaušanās izglītībā". Latvijas Universitāte, Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultāte, 2021.
- ⁷⁵ MK 27.11.2018. noteikumu Nr. 747 "Noteikumi par valsts pamatizglītības standartu un pamatizglītības programmu paraugiem" 12.1. apakšpunkts.
- ⁷⁶ Nīmante, D. "Dažādība un iekļaušanās izglītībā". Latvijas Universitāte, Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultāte, 2021.
- ⁷⁷ Nīmante, D. "Dažādība un iekļaušanās izglītībā". Latvijas Universitāte, Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultāte, 2021.
- ⁷⁸ Nīmante, D. "Dažādība un iekļaušanās izglītībā". Latvijas Universitāte, Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultāte, 2021.
- ⁷⁹ Masters, G. "Building a world-Class Learning System: Insights from some top-performing school systems". National center on Education and the Economy, 2023. Pieejams: <https://www.educationestonia.org/wp-content/uploads/2023/08/Building-a-World-Class-Learning-System.pdf>, skatīts 22.10.2025.
- ⁸⁰ Masters, G. "Building a world-Class Learning System: Insights from some top-performing school systems". National center on Education and the Economy, 2023. Pieejams: <https://www.educationestonia.org/wp-content/uploads/2023/08/Building-a-World-Class-Learning-System.pdf>, skatīts 22.10.2025.
- ⁸¹ MK 27.11.2018. noteikumu Nr. 747 "Noteikumi par valsts pamatizglītības standartu un pamatizglītības programmu paraugiem" 5.2., 9.6. un 9.8. apakšpunkts, 11. pielikuma 16.3. apakšpunkts.
- ⁸² MK 27.11.2018. noteikumu Nr. 747 "Noteikumi par valsts pamatizglītības standartu un pamatizglītības programmu paraugiem" 11.5.1. apakšpunkts.
- ⁸³ MK 27.11.2018. noteikumu Nr. 747 "Noteikumi par valsts pamatizglītības standartu un pamatizglītības programmu paraugiem" 11. pielikuma 16.3. apakšpunkts.
- ⁸⁴ Mārupes Valsts ģimnāzija, Liepājas Rietumkrasta vidusskola, Rīgas 88. vidusskola.
- ⁸⁵ Mārupes pamatskola.
- ⁸⁶ Jelgavas Spīdolas Valsts ģimnāzija.
- ⁸⁷ MK 27.11.2018. noteikumu Nr. 747 "Noteikumi par valsts pamatizglītības standartu un pamatizglītības programmu paraugiem" 9.6. un 9.8. apakšpunkts, 11. pielikuma 16.3. apakšpunkts.
- ⁸⁸ Jelgavas Spīdolas Valsts ģimnāzija.
- ⁸⁹ Draudzīgā Aicinājuma Cēsu Valsts ģimnāzija.
- ⁹⁰ Liepājas Valsts ģimnāzija.
- ⁹¹ Liepājas Katoļu pamatskola.
- ⁹² Mārupes Valsts ģimnāzija, Balvu Valsts ģimnāzija, Liepājas Rietumkrasta vidusskola.
- ⁹³ Masters, G. "Building a world-Class Learning System: Insights from some top-performing school systems". National center on Education and the Economy, 2023. Pieejams: <https://www.educationestonia.org/wp-content/uploads/2023/08/Building-a-World-Class-Learning-System.pdf>, skatīts 22.10.2025.
- ⁹⁴ MK 05.07.2016. noteikumu Nr. 445 "Pedagogu darba samaksas noteikumi" 31. punkts un 3. pielikums.
- ⁹⁵ MK 19.11.2019. noteikumu Nr. 556 "Prasības vispārējās izglītības iestādēm, lai to īstenotajās izglītības programmās uzņemtu izglītojamus ar speciālām vajadzībām" 4. punkts.
- ⁹⁶ Nodrošina valsts finansējumu jaunā skolu finansēšanas modeļa "Programma skolā" uzsākšanai. Pieejams: <https://www.izm.gov.lv/lv/jaunums/nodrosina-valsts-finansejumu-jauna-skolu-finansesanas-modela-programma-skola-uzsakšanai>, skatīts 13.11.2025.
- ⁹⁷ Informatīvais ziņojums "Informatīvais ziņojums par vispārējās pamatizglītības un vispārējās vidējās izglītības pedagogu darba samaksas finansēšanas modeli "Programma skolā"". Pieejams: https://tapportals.mk.gov.lv/legal_acts/57d71df6-ae1d-447b-ae99-3f91edef4a90, skatīts 13.11.2025.
- ⁹⁸ MK 21.06.2022. noteikumu Nr. 376 "Kārtība, kādā aprēķina un sadala valsts budžeta mērķdotāciju pedagogu darba samaksai pašvaldību vispārējās izglītības iestādēs un valsts augstskolu vispārējās vidējās izglītības iestādēs" 5.2.2. apakšpunkts.
- ⁹⁹ Informatīvais ziņojums "Informatīvais ziņojums par vispārējās pamatizglītības un vispārējās vidējās izglītības pedagogu darba samaksas finansēšanas modeli "Programma skolā"". Pieejams: https://tapportals.mk.gov.lv/legal_acts/57d71df6-ae1d-447b-ae99-3f91edef4a90, skatīts 13.11.2025.
- ¹⁰⁰ MK 21.06.2022. noteikumu Nr. 376 "Kārtība, kādā aprēķina un sadala valsts budžeta mērķdotāciju pedagogu darba samaksai pašvaldību vispārējās izglītības iestādēs un valsts augstskolu vispārējās vidējās izglītības iestādēs" 14. punkts un 13.2. apakšpunkts.
- ¹⁰¹ Informatīvais ziņojums "Informatīvais ziņojums par vispārējās pamatizglītības un vispārējās vidējās izglītības pedagogu darba samaksas finansēšanas modeli "Programma skolā"". Pieejams: https://tapportals.mk.gov.lv/legal_acts/57d71df6-ae1d-447b-ae99-3f91edef4a90, skatīts 21.01.2026.
- ¹⁰² Valsts kontroles 24.04.2025. intervija ar Rīgas Valsts 1. ģimnāzijas pārstāvjiem.
- ¹⁰³ MK 21.06.2022. noteikumu Nr. 376 "Kārtība, kādā aprēķina un sadala valsts budžeta mērķdotāciju pedagogu darba samaksai pašvaldību vispārējās izglītības iestādēs un valsts augstskolu vispārējās vidējās izglītības iestādēs" 13.2. apakšpunkts.
- ¹⁰⁴ Ustinova, K. "Vispārējās izglītības iestādes izaicinājumi skolēnu ar valodas un mācīšanās traucējumiem iekļaušanas procesā". Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmija, 2024. Pieejams: <https://journals.ru.lv/index.php/ER/issue/view/215/785>, skatīts 02.12.2025.
- ¹⁰⁵ Rīgas valstspilsētas pašvaldības Izglītības, kultūras un sporta departamenta 21.05.2025. vēstule Nr. DIKS-25-262-ap "Par revīzijā pieprasīto informāciju" Valsts kontrolei.
- ¹⁰⁶ Rīgas valstspilsētas pašvaldības Izglītības, kultūras un sporta departamenta 21.05.2025. vēstule Nr. DIKS-25-262-ap "Par revīzijā pieprasīto informāciju" Valsts kontrolei.
- ¹⁰⁷ Ustinova, K. "Vispārējās izglītības iestādes izaicinājumi skolēnu ar valodas un mācīšanās traucējumiem iekļaušanas procesā". Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmija, 2024. Pieejams: <https://journals.ru.lv/index.php/ER/issue/view/215/785>, skatīts 02.12.2025.
- ¹⁰⁸ Skolotāja logopēda amata apraksts (saskaņots IZM 07.01.2022., apstiprināts Latvijas Logopēdu asociācijas valdes sēdē 10.12.2021.). Pieejams: https://static1.squarespace.com/static/628d89c4c1a09b7ac43711/t62a6021604f2d73552530111/1655046679260/skolot_logop_amata_apraksts_ar_izm_sask.pdf, skatīts 12.11.2025.
- ¹⁰⁹ IZM 25.07.2025. vēstule Nr. 4-16e/25/98 "Par informācijas sniegšanu Revīzijas lietā Nr. 2.4.1-65/2024" Valsts kontrolei.

- ¹¹⁰ Valsts kontroles 27.03.2025. intervija ar Rīgas Teikas vidusskolas pārstāvjiem.
- ¹¹¹ Valsts kontroles intervija ar izlases izglītības iestāžu pārstāvjiem no 2025. gada marta līdz jūnijam.
- ¹¹² MK 21.06.2022. noteikumi Nr. 376 "Kārtība, kādā aprēķina un sadala valsts budžeta mērķdotāciju pedagogu darba samaksai pašvaldību vispārējās izglītības iestādēs un valsts augstskolu vispārējās vidējās izglītības iestādēs".
- ¹¹³ OECD. "PISA 2022 Results (Volume I): The State of Learning and Equity in Education". Pieejams: <https://gpseducation.oecd.org/IndicatorExplorer?plotter=h5&query=2>, skatīts 12.12.2024.
- Kangro, A., Kiseļova, R. "Latvija OECD Starptautiskajā skolēnu novērtēšanas programmā PISA 2018 – pirmie rezultāti un secinājumi". Latvijas Universitāte. Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultāte, Izglītības pētniecības institūts, 2019. 4., 8., 9. lpp. Pieejams: [latvija_oecd_starptautiskaja_skoleni_novertesanas_programma_2018.pdf](https://www.ipi.lv/fileadmin/user_upload/lu_portal/projekti/ipi/Publikācijas/Gramata2015.pdf), skatīts 07.01.2025.
- Geske, A., Grīnfelds, A., Kangro, A., Kiseļova, R. "Latvija OECD Starptautiskajā skolēnu novērtēšanas programmā 2015 – pirmie rezultāti un secinājumi", 2016. 121. lpp. Pieejams: https://www.ipi.lv/fileadmin/user_upload/lu_portal/projekti/ipi/Publikācijas/Gramata2015.pdf, skatīts 07.01.2025.
- Eurostat (source of data: OECD), *Low achieving 15-year-olds in reading, mathematics or science by sex*, online data code: *educ_outc_pisa*. Pieejams: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/educ_outc_pisa/default/table?lang=en&category=educ.educ_outc.educ_outc_, skatīts 07.01.2025.
- ¹¹⁴ OECD. "PISA 2022 Results (Volume I): The State of Learning and Equity in Education". Pieejams: <https://gpseducation.oecd.org/IndicatorExplorer?plotter=h5&query=2>, skatīts: 12.12.2024.
- Kangro, A., Kiseļova, R. "Latvija OECD Starptautiskajā skolēnu novērtēšanas programmā PISA 2018 – pirmie rezultāti un secinājumi". Latvijas Universitāte. Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultāte, Izglītības pētniecības institūts, 2019. Pieejams: [latvija_oecd_starptautiskaja_skoleni_novertesanas_programma_2018.pdf](https://www.ipi.lv/fileadmin/user_upload/lu_portal/projekti/ipi/Publikācijas/Gramata2015.pdf), skatīts: 07.01.2025.
- Geske, A., Grīnfelds, A., Kangro, A., Kiseļova, R. "Latvija OECD Starptautiskajā skolēnu novērtēšanas programmā 2015 – pirmie rezultāti un secinājumi", 2016. Pieejams: https://www.ipi.lv/fileadmin/user_upload/lu_portal/projekti/ipi/Publikācijas/Gramata2015.pdf, skatīts 07.01.2025.
- Mihno, L. "Latvija matemātikas un dabaszinātņu izglītības attīstības tendenču starptautiskajā pētījumā TIMSS 2023. pirmie rezultāti". Latvijas universitāte, Izglītības zinātņu un psiholoģijas fakultāte, Izglītības pētniecības institūts, 2023. 3. un 6. attēls. Pieejams: <https://www.ipi.lv/publikācijas-1/iea-timss/timss-2023/>, skatīts 27.12.2024.
- Ozola, A., Geske, A., Kampmane, K. "Starptautiskā lasītprasmes novērtēšanas pētījuma IEA PIRLS 2021 pirmie rezultāti", 2023. Pieejams: https://www.ipi.lv/fileadmin/user_upload/lu_portal/projekti/ipi/PIRLS_2021_nacionalais_zinojums_ar_vakiem.pdf, skatīts 27.12.2024.
- ¹¹⁵ Geske, A., Kiseļova, R., Mālere, A. "Latvija OECD Starptautiskajā skolēnu novērtēšanas programmā PISA 2022 – pirmie rezultāti un secinājumi". LU Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultāte, Izglītības pētniecības institūts, 2023. 19. lpp. Pieejams: https://www.ipi.lv/fileadmin/user_upload/lu_portal/projekti/ipi/PISA_2022_TIMEKLIM.pdf, skatīts 27.12.2024.
- ¹¹⁶ OECD. "PISA 2022 Results (Volume I): The State of Learning and Equity in Education". Pieejams: <https://gpseducation.oecd.org/IndicatorExplorer?plotter=h5&query=2>, skatīts 12.12.2024.
- ¹¹⁷ Ne Izglītības likumā, ne Vispārējās izglītības likumā, nedz arī Noteikumos par valsts pamatizglītības standartu un pamatizglītības programmu paraugiem nav pieminēti "talantīgi", "izcili" vai "apdāvināti" izglītojamie, nedz arī sniegta definīcija.
- ¹¹⁸ Izglītības attīstības pamatnostādnes 2021.–2027. gadam "Nākotnes prasmes nākotnes sabiedrībai", apstiprinātas ar MK 22.06.2021. rīkojumu Nr. 436 "Par Izglītības attīstības pamatnostādņu 2021.–2027. gadam".
- ¹¹⁹ IKVD Vadlīnijas izglītības kvalitātes nodrošināšanai vispārējā un profesionālajā izglītībā, 2023. Pieejams: <https://www.ikvd.gov.lv/lv/akreditacija>, skatīts 19.11.2025.
- ¹²⁰ Bērzpils pamatskola, Rīgas Teikas vidusskola, Viļakas vidusskola.
- ¹²¹ Bērzpils pamatskolas 02.01.2025. iekšējie noteikumi "Bērzpils pamatskolas kārtība, kādā norit darbs ar talantīgajiem izglītojamajiem".
- ¹²² VISC 04.03.2024. projekta Nr. 8.3.2.1/16/I/002 "Nacionāla un starptautiska mēroga pasākumu īstenošana izglītojamo talantu attīstībai" noslēguma maksājuma pieprasījums par periodu no 01.11.2023. līdz 31.12.2023.
- ¹²³ Projekts Nr. 8.3.2.2/16/I/001 "Atbalsts izglītojamo individuālo kompetenču attīstībai".
- ¹²⁴ Tīmekļvietne "Atbalsts izcilībai". Kādu modeli izvēlēties izglītības iestādē bērna talanta veicināšanai? Pieejams: <https://atbalstsizcilibai.lv/wp-content/uploads/2019/07/K%C4%81du-modeli-izv%C4%93l%C4%93ties-izgl%C4%ABi%C4%ABas-iest%C4%81d%C4%93-b%C4%93na-talanta-veicin%C4%81%C5%A1anai.pdf>, skatīts 11.11.2024.
- ¹²⁵ Tīmekļvietne "Atbalsts izcilībai". Kā veidot atbalsta sistēmu bērna talanta veicināšanai izglītības iestādē? Pieejams: <https://atbalstsizcilibai.lv/sasniegt/metodiskie-ieteikumi/>, skatīts 11.11.2024.
- ¹²⁶ VISC projekts Nr. 8.3.2.1/16/I/002 "Nacionāla un starptautiska mēroga pasākumu īstenošanai izglītojamo talantu attīstībai".
- ¹²⁷ Tīmekļvietne "Atbalsts izcilībai". Bērna talanta identificēšana. Pieejams: <https://atbalstsizcilibai.lv/sasniegt/identificesana/>, skatīts 11.11.2024.
- ¹²⁸ Tīmekļvietne "Atbalsts izcilībai". Metodiskie ieteikumi. Pieejams: <https://atbalstsizcilibai.lv/sasniegt/metodiskie-ieteikumi/>, skatīts 27.12.2024.
- ¹²⁹ IKVD Izvērtējums par vispārējās un profesionālās izglītības kvalitāti "Laba pārvaldība", 2022, 24. lpp. Pieejams: <https://www.ikvd.gov.lv/lv/zinojumi>, skatīts 03.01.2025.
- ¹³⁰ Balvu valsts ģimnāzija, Jaunā līderu vidusskola, Jelgavas Centra pamatskola, Liepājas Valsts ģimnāzija, Mārupes pamatskola, Mārupes Valsts ģimnāzija.
- ¹³¹ Tīmekļvietne "Atbalsts izcilībai", Kā veidot atbalsta sistēmu bērna talanta veicināšanai izglītības iestādē? Pieejams: https://atbalstsizcilibai.lv/wp-content/uploads/2019/05/Atbalsta_sistema.pdf, skatīts 27.12.2024.
- ¹³² Izlases izglītības iestāžu revīzijā iesniegtā informācija Valsts kontrolei.
- ¹³³ Valsts kontroles intervija ar izlases izglītības iestāžu pārstāvjiem.
- ¹³⁴ Tīmekļvietne "Atbalsts izcilībai". Bērna talanta identificēšana. Pieejams: <https://atbalstsizcilibai.lv/sasniegt/identificesana/>, skatīts 21.10.2025.
- ¹³⁵ Kohēzijas politikas fondu vadības informācijas sistēma (KPVIS), projekta Nr. 8.3.2.1/16/I/002 "Nacionāla un starptautiska mēroga pasākumu īstenošana izglītojamo talantu attīstībai" un projekta Nr. 8.3.2.2/16/I/001 "Atbalsts izglītojamo individuālo kompetenču attīstībai" dokumentācija.
- ¹³⁶ Kohēzijas politikas fondu vadības informācijas sistēma (KPVIS), projekta Nr. 8.3.2.1/16/I/002 "Nacionāla un starptautiska mēroga pasākumu īstenošana izglītojamo talantu attīstībai" dokumentācija (Daļēnieki).
- ¹³⁷ VIIS dati no 2022.gada līdz 2025. gadam "VIIS reģistrēto pedagogu izglītības un kvalifikācijas dokumentu rādītāji".
- ¹³⁸ Tīmekļvietne "Atbalsts izcilībai". Kā veidot atbalsta sistēmu bērna talanta veicināšanai izglītības iestādē? Pieejams: https://atbalstsizcilibai.lv/wp-content/uploads/2019/05/Atbalsta_sistema.pdf, skatīts 27.12.2024.

- ¹³⁹ Izlases izglītības iestāžu revīzijā iesniegtā informācija Valsts kontrolei.
- ¹⁴⁰ VISC 14.03.2024. projekta Nr. 8.3.2.2/16/I/001 "Atbalsts izglītojamo individuālo kompetenču attīstībai" noslēguma maksājuma pieprasījums par periodu no 01.12.2023. līdz 31.12.2023.
- ¹⁴¹ VISC metodiskie ieteikumi "Individuālā izglītības programmas apguves plāna sastādīšana un īstenošana", 2022, 3. lpp. Pieejams: https://registri.visc.gov.lv/specizglitiba/dokumenti/metmat/metiet_ind_plana_sastadisanai_2022.pdf, skatīts 14.01.2025.
- ¹⁴² Tīmekļvietne "Atbalsts izcilībai". Kā veidot atbalsta sistēmu bērna talanta veicināšanai izglītības iestādē? Pieejams: https://atbalstsizcilibai.lv/wp-content/uploads/2019/05/Atbalsta_sistema.pdf, skatīts 27.12.2024.
- ¹⁴³ Izlases izglītības iestāžu revīzijā iesniegtā informācija Valsts kontrolei.
- ¹⁴⁴ Tīmekļvietne "Atbalsts izcilībai". Kādas ir bērna talanta veicināšanas iespējas? Pieejams: <https://atbalstsizcilibai.lv/wp-content/uploads/2019/05/Veicinasana.pdf>, skatīts 06.11.2024.
- ¹⁴⁵ Izglītības iestāžu apkopotie rezultāti par mācību stundu novērošanu laikā no 2021./2022. līdz 2024./2025. mācību gadam.
- ¹⁴⁶ Balvu Valsts ģimnāzija, Jelgavas Spīdolas Valsts ģimnāzija, Mārupes pamatskola, Mārupes Valsts ģimnāzija, Rīgas Valsts 1. ģimnāzija, SIA "Rīgas Komerckkola", Viļakas vidusskola.
- ¹⁴⁷ Babītes vidusskola, Bērzpils pamatskola, Draudzīgā Aicinājuma Cēsu Valsts ģimnāzija, Jauno Līderu vidusskola, Jelgavas 4. vidusskola, Jelgavas Centra pamatskola, Liepājas Katoliķu pamatskola, Liepājas Rietumkrasta vidusskola, Liepājas Valsts ģimnāzija, Rīgas Teikas vidusskola, Zaubes pamatskola.
- ¹⁴⁸ Rīgas 88. vidusskola, Rīgas Igaunņu pamatskola.
- ¹⁴⁹ Rīgas 88. vidusskolas 03.06.2025. elektroniskā pasta vēstule "Atb. Informācijas prasījums revīzijā" pielikums "Ped. sēde_03.01.2025.pptx", IKVD 01.03.2024. akreditācijas ekspertu komisijas ziņojums par Rīgas Igaunņu pamatskolas akreditācijas rezultātiem.
- ¹⁵⁰ Draudzīgā Aicinājuma Cēsu Valsts ģimnāzijas pašnovērtējuma ziņojums 2023./2024. mācību gadā.
- ¹⁵¹ Valsts kontroles 10.01.2025. intervija ar Draudzīgā Aicinājuma Cēsu Valsts ģimnāzijas pārstāvjiem.
- ¹⁵² Izglītības iestāžu dati no elektroniskās skolvaldības sistēmas "E-klase" un "Mykoob" par 2023./2024. un 2024./2025. mācību gadu.
- ¹⁵³ Skolvaldības sistēma "E-klase", Balvu Valsts ģimnāzijas 26.08.2025. elektroniskā pasta vēstule "RE: Informācijas prasījums revīzijā" pielikums "Atbildes_Valsts kontrole_2025.docx".
- ¹⁵⁴ Babītes vidusskola, Balvu Valsts ģimnāzija, Draudzīgā Aicinājuma Cēsu Valsts ģimnāzija, Jelgavas 4. vidusskola, Jelgavas Centra pamatskola, Jelgavas Spīdolas Valsts ģimnāzija, Liepājas Katoliķu pamatskola, Liepājas Rietumkrasta vidusskola, Liepājas Valsts ģimnāzija, Mārupes pamatskola, Mārupes Valsts ģimnāzija, Rīgas 88. vidusskola, Rīgas Igaunņu pamatskola, Rīgas Teikas vidusskola, Viļakas vidusskola.
- ¹⁵⁵ Izglītības iestāžu dati no elektroniskās skolvaldības sistēmas "E-klase" un "Mykoob" par 2023./2024. un 2024./2025. mācību gadu, izglītības iestāžu iesniegtā informācija Valsts kontrolei.
- ¹⁵⁶ Bērzpils pamatskola, Rīgas Valsts 1. ģimnāzija, Zaubes pamatskola.
- ¹⁵⁷ Izglītības iestāžu dati no elektroniskās skolvaldības sistēmas "E-klase" un "Mykoob" par 2023./2024. un 2024./2025. mācību gadu, izglītības iestāžu iesniegtā informācija Valsts kontrolei.
- ¹⁵⁸ Babītes vidusskola, Liepājas Katoliķu pamatskola, Jelgavas Centra pamatskola, Mārupes pamatskola, Zaubes pamatskola.
- ¹⁵⁹ Rīgas Igaunņu pamatskola.
- ¹⁶⁰ Jelgavas 4. vidusskola, Rīgas 88. vidusskola.
- ¹⁶¹ Liepājas Katoliķu pamatskola.
- ¹⁶² Babītes vidusskola, Bērzpils pamatskola, Jelgavas Centra pamatskola, Liepājas Rietumkrasta vidusskola, Mārupes Valsts ģimnāzija, Rīgas Teikas vidusskola, Viļakas vidusskola.
- ¹⁶³ Balvu Valsts ģimnāzija, Jelgavas 4. vidusskola, Jelgavas Centra pamatskola, Mārupes Valsts ģimnāzija, Viļakas vidusskola.
- ¹⁶⁴ MK 27.11.2018. noteikumu Nr. 747 "Noteikumi par valsts pamatizglītības standartu un pamatizglītības programmu paraugiem" 7. punkts.
- ¹⁶⁵ Babītes vidusskola, Balvu Valsts ģimnāzija, Jelgavas 4. vidusskola, Jelgavas Centra pamatskola, Liepājas Rietumkrasta vidusskola, Viļakas vidusskola.
- ¹⁶⁶ Balvu novada pašvaldības, Cēsu novada pašvaldības, Jelgavas valstspilsētas pašvaldības, Liepājas valstspilsētas pašvaldības un Mārupes novada pašvaldības Valsts kontrolei iesniegtā informācija. Cēsu novada pašvaldības sniegtā informācija papildināta ar Cēsu Bērnu un jauniešu centra mājas lapā (chjc.lv) pieejamo informāciju.
- ¹⁶⁷ Balvu novada pašvaldības, Cēsu novada pašvaldības, Jelgavas valstspilsētas pašvaldības, Liepājas valstspilsētas pašvaldības un Mārupes novada pašvaldības Valsts kontrolei iesniegtā informācija. Cēsu novada pašvaldības sniegtā informācija papildināta ar Cēsu Bērnu un jauniešu centra mājas lapā (chjc.lv) pieejamo informāciju.
- ¹⁶⁸ MK 27.11.2018. noteikumu Nr. 747 "Noteikumi par valsts pamatizglītības standartu un pamatizglītības programmu paraugiem" 7. punkts.
- ¹⁶⁹ MK 27.11.2018. noteikumu Nr. 747 "Noteikumi par valsts pamatizglītības standartu un pamatizglītības programmu paraugiem" 7. punkts.
- ¹⁷⁰ Jelgavas 4. vidusskola, Liepājas Rietumkrasta vidusskola, Liepājas Valsts ģimnāzija.
- ¹⁷¹ Liepājas katoliķu pamatskolas 23.05.2025. elektroniskā pasta vēstule "Re: Informācijas prasījums revīzijā" pielikums "Atbildes uz jautajumiem.docx", Liepājas valstspilsētas pašvaldības Izglītības pārvaldes revīzijā iesniegtā informācija, dokuments "MAC PRIEKSM OLIMP GRAFIKS.docx".
- ¹⁷² MK 11.01.2022. noteikumu Nr. 11 "Kārtība, kādā izglītojamo tiek uzņemti vispārējās izglītības programmās un atskaitīti no tām, kā arī obligātās prasības izglītojamo pārcelšanai nākamajā klasē" 29. punkts.
- ¹⁷³ SIA "Rīgas Komerckkola", SIA "Tālmācības vidusskola".
- ¹⁷⁴ Valsts kontroles 03.06.2025. intervija ar SIA "Tālmācības vidusskola" pārstāvjiem, Valsts kontroles 12.06.2025. intervija ar SIA "Rīgas Komerckkola" pārstāvjiem.
- ¹⁷⁵ Valsts kontroles 12.06.2025. intervija ar SIA "Rīgas Komerckkola" pārstāvjiem.
- ¹⁷⁶ Valsts kontroles intervijas ar izlases izglītības iestāžu pārstāvjiem no 2025. gada marta līdz jūnijam.
- ¹⁷⁷ Valsts kontroles 14.04.2025. intervija ar Draudzīgā Aicinājuma Cēsu Valsts ģimnāzijas pārstāvjiem.
- ¹⁷⁸ Valsts kontroles 20.03.2025. intervija ar Babītes vidusskolas pārstāvjiem.
- ¹⁷⁹ Babītes vidusskolas 28.08.2024. kārtības Nr. 8 "Babītes vidusskolas izglītojamo mācību snieguma vērtēšanas kārtība" 41. punkts.
- ¹⁸⁰ Valsts kontroles 20.03.2025. intervija ar Mārupes Valsts ģimnāzijas pārstāvjiem.
- ¹⁸¹ "Izglītības programmas "Līderis mani" aizsākumi un darbība Latvijā – Intervija ar Aiju Melli". 23.01.2025. Pieejams: <https://franklincovey.lv/izglitibas-programmas-lideris-mani-aizsakumi-un-darbiba-latvija-intervija-ar-aiju-melli/>, skatīts: 29.10.2025.

- ¹⁸² OECD. "PISA 2022 Results (Volume I): The State of Learning and Equity in Education". Pieejams: <https://gpseducation.oecd.org/IndicatorExplorer?plotter=h5&query=2>, skatīts 12.12.2024.
- ¹⁸³ Ozola, A., Geske, A., Kampmane, K. "Starptautiskā lasītprasmes novērtēšanas pētījuma IEA PIRLS 2021 pirmie rezultāti", 2023. Eurostat (source of data: OECD). "Low achieving 15-year-olds in reading, mathematics or science by sex". Online data code: educ_outc_pisa. Pieejams: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/educ_outc_pisa/default/table?lang=en&category=educ.educ_outc.educ_outc_, skatīts 07.01.2025.
- ¹⁸⁴ Eurostat (source of data: OECD). "Low achieving 15-year-olds in reading, mathematics or science by sex". Online data code: educ_outc_pisa. Pieejams: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/educ_outc_pisa/default/table?lang=en&category=educ.educ_outc.educ_outc_, skatīts 07.01.2025.
- ¹⁸⁵ VIAA. "Valsts pārbaudes darbu statistika". Pieejams: <https://www.viaa.gov.lv/lv/valsts-parbaudes-darbu-statistika>, skatīts 14.11.2025.
- ¹⁸⁶ MK 11.01.2022. noteikumu Nr. 11 "Kārtība, kādā izglītojamie tiek uzņemti vispārējās izglītības programmās un atskaitīti no tām, kā arī obligātās prasības izglītojamo pārcelšanai nākamajā klasē" 26. punkts.
- ¹⁸⁷ Izglītojamais, kas kārto eksāmenus tādā mācību sistēmā, kas pamatojas uz patstāvīgu mācīšanos un eksāmenu kārtošanu.
- ¹⁸⁸ MK 11.01.2022. noteikumu Nr. 11 "Kārtība, kādā izglītojamie tiek uzņemti vispārējās izglītības programmās un atskaitīti no tām, kā arī obligātās prasības izglītojamo pārcelšanai nākamajā klasē" 26.³ punkts.
- ¹⁸⁹ Izglītojamo, kuri 2023./2024. mācību gadā nenokārtoja centralizēto eksāmenu, personu lietas VIIS.
- ¹⁹⁰ Valsts kontroles intervijas ar izlases izglītības iestāžu pārstāvjiem.
- ¹⁹¹ Balvu Valsts ģimnāzija, Draudzīgā Aicinājuma Cēsu Valsts ģimnāzija, Jelgavas Spīdolas Valsts ģimnāzija.
- ¹⁹² Auziņš, A. "Būt klasē un būt pašam". 28.10.2019. Pieejams: <https://www.skola2030.lv/lv/jaunumi/blogs/but-klase-un-but-pasam>, skatīts 29.11.2025.
- ¹⁹³ Babītes vidusskola, Balvu Valsts ģimnāzija, Jauno Līderu vidusskola, Jelgavas 4. vidusskola, Jelgavas Centra pamatskola, Jelgavas Spīdolas Valsts ģimnāzija, Liepājas Katolu pamatskola, Liepājas Rietumkrasta vidusskola, Liepājas Valsts ģimnāzija, Mārupes Valsts ģimnāzija, Rīgas Teikas vidusskola.
- ¹⁹⁴ MK 27.11.2018. noteikumu Nr. 747 "Noteikumi par valsts pamatizglītības standartu un pamatizglītības programmu paraugiem" 9.6. apakšpunkts.
- ¹⁹⁵ Babītes vidusskola, Draudzīgā Aicinājuma Cēsu Valsts ģimnāzija, Jauno Līderu vidusskola, Jelgavas 4. vidusskola, Jelgavas Spīdolas Valsts ģimnāzija, Liepājas Katolu pamatskola, Liepājas Valsts ģimnāzija, Mārupes pamatskola, Mārupes Valsts ģimnāzija, Rīgas Teikas vidusskola, Zaubes pamatskola.
- ¹⁹⁶ MK 27.11.2018. noteikumu Nr. 747 "Noteikumi par valsts pamatizglītības standartu un pamatizglītības programmu paraugiem" 11. pielikuma "Pamatizglītības programmas paraugs" (1. variants) 13. punkts, 12. pielikums 15. punkts (redakcijā, kas spēkā 01.09.2020.–31.08.2025.) un 11. pielikuma 1. varianta 10. punkts (redakcijā, kas spēkā no 01.09.2025.).
- ¹⁹⁷ Mārupes Valsts ģimnāzija, Babītes vidusskola, Mārupes pamatskola, Liepājas Katolu pamatskola, Liepājas Rietumkrasta vidusskola, Liepājas Valsts ģimnāzija, Jauno Līderu vidusskola, Bērzpils pamatskola, Jelgavas 4. vidusskola, Jelgavas Centra pamatskola, Jelgavas Spīdolas Valsts ģimnāzija, Rīgas 88. vidusskola, Rīgas Igaunņu pamatskola, SIA "Rīgas Komercskola", SIA "Tālmācības vidusskola".
- ¹⁹⁸ Valsts kontroles intervijas ar izlases izglītības iestāžu pārstāvjiem no 2025. gada marta līdz jūnijam.
- ¹⁹⁹ Babītes vidusskola, Bērzpils pamatskola, Jelgavas 4. vidusskola, Jelgavas Centra pamatskola, Jelgavas Spīdolas Valsts ģimnāzija, Liepājas Katolu pamatskola, Liepājas Rietumkrasta vidusskola, Mārupes pamatskola, Rīgas 88. vidusskola, Rīgas Igaunņu pamatskola, SIA "Tālmācības vidusskola".
- ²⁰⁰ Liepājas Katolu pamatskola, Liepājas Rietumkrasta vidusskola, Mārupes Valsts ģimnāzija.
- ²⁰¹ Izglītojamie, kuri 2023./2024. mācību gadā izlases izglītības iestādēs mācījās 9. klasē un kuriem kādā no centralizēto eksāmenu priekšmetiem bija zems vērtējums 6. klases diagnostikas darbā vai zems gada vērtējums 7. klasē, vai zems vērtējums centralizētajā eksāmenā.
- ²⁰² Jelgavas Centra pamatskola, Jelgavas 4. vidusskola, Liepājas Katolu pamatskola, Liepājas Rietumkrasta vidusskola, Liepājas Valsts ģimnāzija, Rīgas 88. vidusskola, Viļakas vidusskola.
- ²⁰³ Babītes vidusskola, Balvu Valsts ģimnāzija, Bērzpils pamatskola, Draudzīgā Aicinājuma Cēsu Valsts ģimnāzija, Jauno Līderu vidusskola, Jelgavas 4. vidusskola, Jelgavas Centra pamatskola, Jelgavas Spīdolas Valsts ģimnāzija, Liepājas Katolu pamatskola, Liepājas Valsts ģimnāzija, Mārupes pamatskola, Mārupes Valsts ģimnāzija, Rīgas 88. vidusskola, Rīgas Igaunņu pamatskola, Rīgas Teikas vidusskola, SIA "Rīgas Komercskola", SIA "Tālmācības vidusskola", Viļakas vidusskola, Zaubes pamatskola.
- ²⁰⁴ Balvu Valsts ģimnāzija, Draudzīgā Aicinājuma Cēsu Valsts ģimnāzija, Jauno Līderu vidusskola, Mārupes pamatskola, Mārupes Valsts ģimnāzija, Rīgas Igaunņu pamatskola, Rīgas Teikas vidusskola, Viļakas vidusskola, Zaubes pamatskola.
- ²⁰⁵ Valsts kontroles intervijas ar izlases izglītības iestāžu pārstāvjiem no 2025. gada marta līdz jūnijam.
- ²⁰⁶ Beizītere, I. "Skolēnu kavējumu regulējums un vecāku atbildība Eiropas valstīs". Rīga, 2025. Latvijas Republikas Saeimas Analītiskais dienests. Pieejams: https://www.saeima.lv/petijumi/Skolenu_kavejumu_regulejums_un_vecaku_atbildiba_Eiropa.pdf, skatīts: 13.11.2025.
- ²⁰⁷ VIIS dati. Izglītojamo kavējumu skaits pamata un vidējās vispārējās un profesionālās izglītības programmās 2024/2025. Dati iegūti 01.12.2025.
- ²⁰⁸ Izņemot izglītības iestādes, kas īsteno tikai tālmācību.
- ²⁰⁹ Jelgavas Spīdolas Valsts ģimnāzija, Mārupes Valsts ģimnāzija, Rīgas Igaunņu pamatskola, Rīgas Teikas vidusskola, Rīgas Valsts 1. ģimnāzija.
- ²¹⁰ Babītes vidusskola, Jauno līderu vidusskola, Jelgavas Centra pamatskola, Liepājas Rietumkrasta vidusskola, Rīgas Teika vidusskola, Viļakas vidusskola.
- ²¹¹ Liepājas Rietumkrasta vidusskolas skolvadības sistēmā "E-klase" norādītā informācija par izglītojamo mācību stundu kavējumiem.
- ²¹² Jelgavas Centra pamatskolas skolvadības sistēmā "E-klase" norādītā informācija par izglītojamo mācību stundu kavējumiem.
- ²¹³ Izglītības likuma 1. panta 7.² apakšpunkts.
- ²¹⁴ IKVD 03.11.2023. vadlīnijas Nr. 1D-03e/2 "Vadlīnijas izglītības kvalitātes nodrošināšanai vispārējā un profesionālajā izglītībā".
- ²¹⁵ MK 04.06.2024. noteikumi Nr. 325 "Vispārējās izglītības un profesionālās izglītības iestāžu akreditācijas un to vadītāju profesionālās darbības novērtēšanas kārtība".
- ²¹⁶ MK 04.06.2024. noteikumi Nr. 325 "Vispārējās izglītības un profesionālās izglītības iestāžu akreditācijas un to vadītāju profesionālās darbības novērtēšanas kārtība" 27. punkts.
- ²¹⁷ Izglītības likuma 1. panta divdesmit sestā daļa.
- ²¹⁸ Likumprojekts "Grozījumi Izglītības likumā" (865/Lp14). Pieejams: <https://titania.saeima.lv/LIVS14/saeimalivs14.nsf/webSasaiste?OpenView&restrictcategory=865/Lp14>, skatīts 22.01.2026.

- ²¹⁹ IKVD 03.11.2023. vadlīnijas Nr. 1D-03e/2 "Vadlīnijas izglītības kvalitātes nodrošināšanai vispārējā un profesionālajā izglītībā".
- ²²⁰ Atbalsts izcilībai materiāls "Kā veidot atbalsta sistēmu bērna talanta veicināšanai izglītības iestādē?", pieejams: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj/https://atbalstsizcilibai.lv/wp-content/uploads/2019/05/Atbalsta_sistema.pdf, skatīts 30.10.2025.
- ²²¹ IKVD 25.07.2025. vēstule "Par informācijas sniegšanu revīzijas lietā Nr.2.4.1-65/2024" Valsts kontrolei.
- ²²² IKVD 20.01.2023. akreditācijas ekspertu komisijas ziņojums par Mārupes Valsts ģimnāzijas akreditācijas un vadītāja Jāņa Lagzdkalna profesionālās darbības vērtēšanas rezultātiem, pieejams: <https://www.ikvd.gov.lv/lv/media/4485/download?attachment>, skatīts 04.11.2025.
- ²²³ Mārupes Valsts ģimnāzijas 15.10.2024. pašnovērtējuma ziņojums, pieejams: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj/https://marupe.edu.lv/wp-content/uploads/2024/10/MVG_pasnovertejuma-zinojums-2024.pdf, skatīts 04.11.2025.
- ²²⁴ IKVD 2022. gada akreditācijas ekspertu komisijas ziņojums par Viļakas valsts ģimnāzija darbības un izglītības programmu īstenošanas kvalitātes vērtēšanas rezultātiem un par izglītības iestādes vadītājas Sarmītes Šaicānes profesionālās darbības novērtēšanas rezultātiem, pieejams: <https://www.ikvd.gov.lv/lv/media/3680/download?attachment>, skatīts 04.11.2025.
- ²²⁵ Viļakas vidusskolas 29.10.2024. pašnovērtējuma ziņojums 2023./2024. mācību gadam, pieejams: <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj/https://site-1202020.mozfiles.com/files/1202020/VV06112024-1.pdf>, skatīts 05.11.2025.
- ²²⁶ MK 04.06.2024. noteikumu Nr. 325 "Vispārējās izglītības un profesionālās izglītības iestāžu akreditācijas un to vadītāju profesionālās darbības novērtēšanas kārtība" 29., 30. un 32. punkts.
- ²²⁷ MK 06.10.2020. noteikumu Nr. 618 "Izglītības iestāžu, eksaminācijas centru, citu Izglītības likumā noteiktu institūciju un izglītības programmu akreditācijas un izglītības iestāžu vadītāju profesionālās darbības novērtēšanas kārtība" 30. punkts (spēkā līdz 12.06.2024.).
- ²²⁸ MK 04.06.2024. noteikumi Nr. 325 "Vispārējās izglītības un profesionālās izglītības iestāžu akreditācijas un to vadītāju profesionālās darbības novērtēšanas kārtība".
- ²²⁹ Valsts kontroles 30.10.2024. intervija ar IKVD pārstāvjiem.
- ²³⁰ Latvijas Republikas Saeimas Izglītības, kultūras un zinātnes komisijas 26.03.2025. sēdes protokols Nr. 141.1.9/5-23-14/25 un IKVD prezentācija "Izglītības iestāžu vadītāju profesionālās darbības novērtēšana un iestādes akreditācija: ieguvumi un efektīvizācijas iespējas". Pieejams: <https://titania.saeima.lv/livs/saeimasnotikumi.nsf/0/BD1F72947E857E80C2258C5200486DDC?OpenDocument&prevCat=14|Izgl%C4%ABt%C4%ABbas,%20kult%C5%ABras%20un%20zin%C4%81nes%20komisija>, skatīts 30.10.2025.
- ²³¹ Latvijas Republikas Saeimas Izglītības, kultūras un zinātnes komisijas 04.06.2025. sēdes protokols Nr. 141.1.9/5-38-14/25 un IKVD prezentācija "Priekšlikumi tiesību aktu grozījumiem izglītības kvalitātes vērtēšanā". Pieejams: <https://titania.saeima.lv/livs/saeimasnotikumi.nsf/0/7CB7D17ACC4D4E61C2258C9800406F7D?OpenDocument&prevCat=14|Izgl%C4%ABt%C4%ABbas,%20kult%C5%ABras%20un%20zin%C4%81nes%20komisija>, skatīts 30.10.2025.
- ²³² Likumprojekts "Grozījumi Izglītības likumā" (Nr. 935/Lp14). Pieejams: <https://titania.saeima.lv/LIVS14/saeimalivs14.nsf/webSasaiste?OpenView&count=1000&restrictcategory=935/Lp14>, skatīts 22.01.2026.
- ²³³ Latvijas Republikas 14. Saeimas Izglītības, kultūras un zinātnes komisijas 26.03.2025. sēdes protokola Nr. 141.1.9/5-23-14/25 prezentācija "Izglītības iestāžu vadītāju profesionālās darbības novērtēšana un iestādes akreditācija: ieguvumi un efektīvizācijas iespējas".
- ²³⁴ IKVD 25.07.2025. vēstule Nr. 1D-19.2e/919 "Par informācijas sniegšanu revīzijas lietā Nr.2.4.1-65/2024" Valsts kontrolei.
- ²³⁵ "Brīvdabas vidusskola" (līdz 10.10.2022., no 11.10.2022. "VisLatvijas vidusskola"), Kristiāna Dāvida pamatskola, Rīgas Centra pamatskola.
- ²³⁶ MK 04.06.2024. noteikumu Nr. 325 "Vispārējās izglītības un profesionālās izglītības iestāžu akreditācijas un to vadītāju profesionālās darbības novērtēšanas kārtība" 7. punkts.
- ²³⁷ Privātā vidusskola "Peripatētika".
- ²³⁸ MK 04.06.2024. noteikumu Nr. 325 "Vispārējās izglītības un profesionālās izglītības iestāžu akreditācijas un to vadītāju profesionālās darbības novērtēšanas kārtība" 20. punkts.
- ²³⁹ IKVD 25.07.2025. vēstule Nr. 1D-19.2e/919 "Par informācijas sniegšanu revīzijas lietā Nr.2.4.1-65/2024" Valsts kontrolei.
- ²⁴⁰ Līdz 30.10.2023. Liepājas 8. vidusskola.
- ²⁴¹ IKVD akreditācijas ekspertu komisijas ziņojums par izglītības iestādes Liepājas 8. vidusskola izglītības programmu īstenošanas kvalitātes vērtēšanas rezultātiem. Pieejams: <https://www.ikvd.gov.lv/lv/media/2998/download?attachment>, skatīts 12.11.2025.
- ²⁴² IKVD 22.04.2024. akreditācijas ekspertu komisijas ziņojums par Liepājas rietumkrasta vidusskolas akreditācijas rezultātiem, pieejams: <https://www.ikvd.gov.lv/lv/media/5628/download?attachment>, skatīts 13.11.2025.
- ²⁴³ Izglītības likuma 29. panta 1. un 2. punkts.
- ²⁴⁴ Liepājas valstspilsētas pašvaldības Izglītības pārvaldes 17.01.2026. elektroniskā pasta vēstule Valsts kontrolei.
- ²⁴⁵ Valsts kontroles 08.04.2025. intervija ar Liepājas valstspilsētas pašvaldības Izglītības pārvaldes pārstāvjiem.
- ²⁴⁶ MK 04.06.2024. noteikumu Nr. 325 "Vispārējās izglītības un profesionālās izglītības iestāžu akreditācijas un to vadītāju profesionālās darbības novērtēšanas kārtība" 13. punkts.
- ²⁴⁷ IKVD 25.07.2025. vēstule "Par informācijas sniegšanu revīzijas lietā Nr.2.4.1-65/2024" Valsts kontrolei. No IKVD iesniegtajiem datiem tika izņemtas speciālās izglītības iestādes.
- ²⁴⁸ Cēsu novada pašvaldības Izglītības pārvalde, Liepājas valstspilsētas pašvaldības Izglītības pārvalde, Jelgavas valstspilsētas pašvaldības Izglītības pārvalde, Mārupes novada pašvaldības Izglītības, kultūras un sporta pārvalde.
- ²⁴⁹ Cēsu novada pašvaldības Izglītības pārvalde.
- ²⁵⁰ Liepājas valstspilsētas pašvaldības Izglītības pārvalde.
- ²⁵¹ Jelgavas valstspilsētas pašvaldības Izglītības pārvalde.
- ²⁵² Mārupes novada pašvaldības Izglītības, kultūras un sporta pārvalde.
- ²⁵³ IZM 19.01.2026. vēstule Nr. 4-16e/26/23 "Par Valsts kontroles revīzijas ziņojuma projekta saskaņošanu" Valsts kontrolei.
- ²⁵⁴ Tiesību akta projekta Nr. 22-TA-3016 "Izglītības kvalitātes valsts dienesta maksas pakalpojumu cenrādis" sākotnējās ietekmes (ex-ante) novērtējuma ziņojums (anotācija). Pieejams: <https://tapportals.mk.gov.lv/annotation/a3e66157-8b5c-4824-b863-c7ad9f60003f>, skatīts 17.09.2025.
- IKVD 03.11.2023. vadlīniju Nr. 1D-03e/2 "Vadlīnijas izglītības kvalitātes nodrošināšanai vispārējā un profesionālajā izglītībā" 1. pielikums "Izglītības iestādes un izglītības programmas īstenošanas rezultātīvie rādītāji un kvalitātes vērtējuma līmeņu apraksti vispārējā un profesionālajā izglītībā" un 2. pielikums "Izglītības iestādes vadītāja profesionālās darbības novērtēšanas rezultātīvie rādītāji un to kvalitātes vērtējuma līmeņu apraksti vispārējā un profesionālajā izglītībā".
- ²⁵⁵ MK 12.09.2017. noteikumi Nr. 541 "Izglītības kvalitātes valsts dienesta maksas pakalpojumu cenrādis" (spēkā līdz 03.05.2023.), MK 02.05.2023. noteikumi Nr. 213 "Izglītības kvalitātes valsts dienesta maksas pakalpojumu cenrādis" (spēkā no 04.05.2023.).

- ²⁵⁶ MK 12.09.2017. noteikumi Nr. 541 "Izglītības kvalitātes valsts dienesta maksas pakalpojumu cenrādis" (spēkā līdz 03.05.2023.).
- ²⁵⁷ MK 02.05.2023. noteikumi Nr. 213 "Izglītības kvalitātes valsts dienesta maksas pakalpojumu cenrādis".
- ²⁵⁸ MK 12.09.2017. noteikumi Nr. 541 "Izglītības kvalitātes valsts dienesta maksas pakalpojumu cenrādis" (spēkā līdz 03.05.2023.).
- ²⁵⁹ MK 02.05.2023. noteikumi Nr. 213 "Izglītības kvalitātes valsts dienesta maksas pakalpojumu cenrādis".
- ²⁶⁰ Informāciju neiesniedza Jēkabpils novada pašvaldība par periodu no 2018. gada līdz 2020. gadam, Valmieras novada pašvaldība daļēji par periodu no 2018. gada līdz 2020. gadam. Par Jūrmalas valstspilsētas pašvaldību dati pieejami no 2024. gada. Madonas novada pašvaldība neiesniedza informāciju par Varakļānu novada pašvaldības izglītības iestādēm un trīs likvidētajām izglītības iestādēm.
- ²⁶¹ No iesniegtajām akreditācijas izmaksām tika nodalīti ekspertu komandējumu izdevumi, taču ne visas pašvaldības šos datus iesniedza atsevišķi.
- ²⁶² Informāciju neiesniedza Jēkabpils novada pašvaldība par periodu no 2018. gada līdz 2020. gadam, Valmieras novada pašvaldība daļēji par periodu no 2018. gada līdz 2020. gadam. Par Jūrmalas valstspilsētas pašvaldību dati pieejami no 2024. gada. Madonas novada pašvaldība neiesniedza informāciju par Varakļānu novada pašvaldības izglītības iestādēm un trīs likvidētajām izglītības iestādēm.
- ²⁶³ IZM 19.01.2026. vēstule Nr. 4-16e/26/23 "Par Valsts kontroles revīzijas ziņojuma projekta saskaņošanu" Valsts kontrolei.
- ²⁶⁴ MK 12.09.2017. noteikumi Nr. 541 "Izglītības kvalitātes valsts dienesta maksas pakalpojumu cenrādis" (spēkā līdz 03.05.2023.).
- ²⁶⁵ MK 02.05.2023. noteikumi Nr. 213 "Izglītības kvalitātes valsts dienesta maksas pakalpojumu cenrādis".
- ²⁶⁶ Rīgas valstspilsētas pašvaldības Izglītības, kultūras un sporta departaments, Jelgavas valstspilsētas pašvaldības Izglītības pārvalde, Cēsu novada pašvaldības Izglītības pārvalde, Liepājas valstspilsētas pašvaldības Izglītības pārvalde, Balvu novada pašvaldības Izglītības pārvalde.
- ²⁶⁷ Mārupes novada pašvaldības Izglītības, kultūras un sporta pārvalde, Jelgavas valstspilsētas pašvaldības Izglītības pārvalde, Cēsu novada pašvaldības Izglītības pārvalde, Liepājas valstspilsētas pašvaldības Izglītības pārvalde.
- ²⁶⁸ Jelgavas valstspilsētas pašvaldības Izglītības pārvalde.
- ²⁶⁹ Cēsu novada pašvaldības Izglītības pārvalde.
- ²⁷⁰ Liepājas valstspilsētas pašvaldības Izglītības pārvalde.
- ²⁷¹ Latvijas Republikas 14. Saeimas Izglītības, kultūras un zinātnes komisijas 26.03.2025. sēdes protokola Nr. 141.1/9/5-23-14/25 prezentācija "Izglītības iestāžu vadītāju profesionālās darbības novērtēšana un iestādes akreditācija: ieguvumi un efektivizācijas iespējas". Latvijas Republikas 14. Saeimas Izglītības, kultūras un zinātnes komisijas 04.06.2025. sēdes protokola Nr. 141.1/9/5-38-14/25 prezentācija "Priekšlikumi tiesību aktu grozījumiem izglītības kvalitātes vērtēšanā".
- ²⁷² Likumprojekts "Grozījumi Izglītības likumā" (935/Lp14). Pieejams: <https://titania.saeima.lv/LIVS14/saeimalivs14.nsf/webSasaiste?OpenView&count=1000&restricttcategory=935/Lp14>, skatīts 22.01.2026.
- ²⁷³ Izglītības likuma 17. panta trešās daļas 1.¹ punkts (spēkā no 04.05.2021. līdz 31.08.2024.).
- ²⁷⁴ Izglītības likuma 17. panta trešās daļas 1.1. apakšpunkts un 18. panta otrās daļas 1. punkts (spēkā no 01.09.2024.).
- ²⁷⁵ Likumprojekts "Grozījumi Izglītības likumā" (Nr. 544/Lp13) un likumprojekts "Grozījumi Izglītības likumā" (Nr. 1360/Lp13). Pieejams: titania.saeima.lv/LIVS13/SaeimaLIVS13.nsf/webSasaiste?OpenView&restricttcategory=1360/Lp13 un titania.saeima.lv/LIVS13/SaeimaLIVS13.nsf/webSasaiste?OpenView&restricttcategory=544/Lp13, skatīts 15.10.2025.
- ²⁷⁶ Latvijas Republikas Saeimas deputāta Arvila Ašeradena 19.04.2022. vēstulē Nr. 111.8/7-10-13/22 2. punktā minētais priekšlikums saistībā ar pašvaldības funkcijām izglītības ekosistēmas attīstības stratēģijas izstrādē tika daļēji atbalstīts un iekļauts Izglītības, kultūras un zinātnes komisijas priekšlikumā Nr. 10.
- ²⁷⁷ Valsts kontroles 2025. gada pašvaldību aptaujas dati. Aptaujā atbildes sniedza 42 pašvaldības.
- ²⁷⁸ Madonas novada pašvaldības 08.08.2025. elektroniskā pasta vēstule Valsts kontrolei.
- ²⁷⁹ Valsts kontroles 10.09.2025. sanāksme ar IZM, IKVD un VIAA pārstāvjiem.
- ²⁸⁰ Informācija par Jēkabpils novada pašvaldības izglītības ekosistēmas attīstības stratēģijas 2026.–2029. gadam izstrādi publiski pieejama preses relizēs (Zone, I. "Top Jēkabpils novada pasūtītais izglītības iestāžu ekosistēmas attīstības plāns". SIA "Brīvā Daugava", 08.08.2025. Pieejams: <https://www.bdaugava.lv/zinas/top-jekabpils-novada-pasutitais-izglitiba-iestazu-ekosistemas-attistibas-plans/>, skatīts 05.12.2025. un Paegļkalne, S. "Par plānoto Jēkabpils novada skolu tīklu sabiedrību informēs oktobrī", 12.08.2025. Pieejams: <https://www.jekabpilsaiks.lv/lv/zinas/par-planoto-jekabpils-novada-skolu-tiklu-sabiedribu-informes-oktobri/>, skatīts 05.12.2025.), par Jūrmalas pilsētas izglītības attīstības koncepcijas 2015.–2022. gadam izstrādi – <https://dokumenti.jurmala.lv/docs/j15/lj150221.htm>, <https://www.jurmala.lv/lv/iepirkumu-arhivs>. Resursi skatīti 05.12.2025.
- ²⁸¹ Revīzijā saņemtā informācija no izlasē neiekļautajām pašvaldībām, pamatojoties uz Valsts kontroles 20.06.2025. vēstuli Nr. 9-2.3.1e/457 "Informācijas pieprasījums revīzijas lietā Nr. 2.4.1-65/2024", kā arī izlasē iekļauto pašvaldību sniegtā informācija, pamatojoties uz individuāliem pieprasījumiem.
- ²⁸² SIA "Dynamic University", reģ. nr. 40103474815.
- ²⁸³ Izmaksās iekļautas Jēkabpils novada pašvaldības izglītības ekosistēmas attīstības stratēģijas 2026.–2029. gadam izstrādes izmaksas 9970 *euro* un Jūrmalas pilsētas izglītības attīstības koncepcijas 2015.–2022. gadam izstrādes izmaksas 38 210 *euro* atbilstoši publiski pieejamai informācijai.
- ²⁸⁴ SIA "AC Konsultācijas", reģ. nr. 40003586611.
- ²⁸⁵ SIA "JB Consulting", reģ. nr. 40203109895.
- ²⁸⁶ "KPMG Baltics SIA", reģ. nr. 40003235171
- ²⁸⁷ SIA "Kemers Business and Law Company", reģ. nr. 44103061476.
- ²⁸⁸ SIA ODA, reģ. nr. 40003702476
- ²⁸⁹ Izglītības likuma 18. panta otrās daļas 1. punkts (spēkā no 01.09.2024.).
- ²⁹⁰ IZM 25.07.2025. vēstule Nr. 4-16e/25/98 "Par informācijas sniegšanu revīzijas lietā Nr. 2.4.1-65/2024" Valsts kontrolei.
- ²⁹¹ Izglītības likuma 14. panta 8.¹ punkts.
- ²⁹² Izglītības likuma 30. panta 3.⁵ daļa, MK 10.08.2021. noteikumu Nr. 528 "Vispārējās izglītības iestāžu un profesionālās izglītības iestāžu pedagoģiskā procesa un eksaminācijas centru profesionālās kvalifikācijas ieguves organizēšanai obligāti nepieciešamā dokumentācija" 2. punkts, 2.2., 2.3. un 2.4. apakšpunkts.
- ²⁹³ Viļakas vidusskola.
- ²⁹⁴ Masters, G. "Building a world-Class Learning System: Insights from some top-performing school systems". National center on Education and the Economy, 2023. Pieejams: <https://www.educationestonia.org/wp-content/uploads/2023/08/Building-a-World-Class-Learning-System.pdf>, skatīts 22.10.2025.
- ²⁹⁵ Izglītības likuma 17. panta trešās daļas 1.¹ punkts (spēkā līdz 31.08.2024.), Izglītības likuma 18. panta otrās daļas 1. punkts.
- ²⁹⁶ Valsts kontroles 04.04.2025. intervija ar Jelgavas valstspilsētas pašvaldības Izglītības pārvaldes pārstāvjiem.

- ²⁹⁷ IZM 25.07.2025. vēstule Nr. 4-16e/25/98 "Par informācijas sniegšanu revīzijas lietā Nr. 2.4.1-65/2024" Valsts kontrolei.
- ²⁹⁸ Izglītības likuma 17. panta trešās daļas 1.¹ punkts, 18. panta otrās daļas 1. punkts un 30. panta 3.⁵ daļa. MK 10.08.2021. noteikumu Nr. 528 "Vispārējās izglītības iestāžu un profesionālās izglītības iestāžu pedagoģiskā procesa un eksaminācijas centru profesionālās kvalifikācijas ieguves organizēšanai obligāti nepieciešamā dokumentācija" 2. punkts, 2.2., 2.3. un 2.4. apakšpunkts.
- ²⁹⁹ Izglītības kvalitātes valsts dienesta projekta Nr. 8.3.4.0/16/I/001 "Atbalsts priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas samazināšanai" ietvaros izstrādātais dokuments "Izglītības ekosistēmas attīstības stratēģijas struktūra un vadlīnijas Latvijas pašvaldībām".
- ³⁰⁰ IZM "Valdība atbalsta vienotas izglītības kvalitātes monitoringa sistēmas izveidi". Pieejams: <https://www.esfondi.lv/par-es-fondiem/zinas/izm-valdiba-atbalsta-vienotas-izglitiba-kvalitates-monitoringa-sistemas-izveidi>, skatīts 13.12.2024.
- ³⁰¹ Pamatnostādnes 2021.–2027. gadam.
- ³⁰² 05.04.2018. Vienošanās par Eiropas Savienības fonda projekta īstenošanu Nr. 8.3.6.2/17/I/001.
- ³⁰³ IZM 13.11.2017. projekta "Izglītības kvalitātes monitoringa sistēmas izveide un īstenošana" iesniegums Nr. 8.3.6.2/17/I/001.
- ³⁰⁴ IZM projekta Nr. 8.3.6.2/17/I/001 "Izglītības kvalitātes monitoringa sistēmas izveide un īstenošana" mērķa sasniegšanas apraksts. Pieejams: <https://www.izm.gov.lv/lv/media/26266/download?attachment>, skatīts 12.12.2024.
- ³⁰⁵ IZM "Programmatūras prasību specifikācija Risku identificēšanas sistēmas rādītāji", IZM "VIIS pilnveidojumu izstrāde un ieviešana, Programmatūras prasību specifikācija, Rādītāju aprēķināšana un pievienošana datu noliktavai", 2024.
- ³⁰⁶ MK 25.06.2019. noteikumu Nr. 276 "Valsts izglītības informācijas sistēmas noteikumi" 2. punkts.
- ³⁰⁷ No 01.09.2024. līdz 31.12.2024. Jauno Līderu vidusskolā – 20 stundas nedēļā; Viļakas vidusskolā – sešas stundas nedēļā.
- ³⁰⁸ Piemēram, SIA "Rīgas Komercskola" sociālā un speciālā pedagoga pienākumus veic skolotāji, kuriem par šo papildu darbu noteikta piemaksa. Savukārt Jelgavas 4. vidusskolā VIIS tarifikācijā bija iekļauti trīs pedagoga palīgi ar kopā 2,366 slodzēm, kā arī 11 skolotāji, kas veic arī pedagoga palīga pienākumus un līdz ar to bija iekļauti kā skolotāji, kuriem tarificēti citi pienākumi.
- ³⁰⁹ VIIS dati 01.10.2023. un 01.10.2024. "Tehniskais personāls".
- ³¹⁰ IZM 29.08.2025. elektroniskā pasta vēstule Valsts kontrolei.
- ³¹¹ MK 23.05.2017. noteikumu Nr. 264 "Noteikumi par Profesiju klasifikatoru, profesijai atbilstošiem pamatuzdevumiem un kvalifikācijas pamatprasībām" pielikuma 729. punkts.
- ³¹² Valsts kontroles 09.01.2025. intervija ar Mārupes pamatskolas pārstāvjiem.
- ³¹³ IZM "Programmatūras prasību specifikācija Risku identificēšanas sistēmas rādītāji" Versija: 1.1; IZM "VIIS pilnveidojumu izstrāde un ieviešana, Programmatūras prasību specifikācija, Rādītāju aprēķināšana un pievienošana datu noliktavai"; IZM "Programmatūras prasību specifikācija, Risku identificēšanas rīks vispārējai izglītībai" Versija: 1.4.
- ³¹⁴ IZM 30.06.2025. elektroniskā pasta vēstule Valsts kontrolei.
- ³¹⁵ IZM 25.07.2025. vēstule Nr. 4-16e/25/98 "Par informācijas sniegšanu Revīzijas lietā Nr. 2.4.1-65/2024" Valsts kontrolei.
- ³¹⁶ IZM 25.07.2025. vēstule Nr. 4-16e/25/98 "Par informācijas sniegšanu Revīzijas lietā Nr. 2.4.1-65/2024" Valsts kontrolei.
- ³¹⁷ IZM 25.07.2025. vēstule Nr. 4-16e/25/98 "Par informācijas sniegšanu Revīzijas lietā Nr. 2.4.1-65/2024" Valsts kontrolei.
- ³¹⁸ Mārupes pamatskola, Zaubes pamatskola, Bērzpils pamatskola.
- ³¹⁹ IZM projekta Nr. 8.3.6.2/17/I/001 "Izglītības kvalitātes monitoringa sistēmas izveide un īstenošana" mērķa sasniegšanas apraksts. Pieejams: <https://www.izm.gov.lv/lv/media/26266/download?attachment>, skatīts 12.12.2024.
- ³²⁰ Intervijas ar izlases pašvaldību izglītības pārvalžu pārstāvjiem.
- ³²¹ IZM 25.07.2025. vēstule Nr. 4-16e_25_98 "Par informācijas sniegšanu revīzijas lietā Nr. 2.4.1-65/2024" Valsts kontrolei.
- ³²² IZM 25.07.2025. vēstule Nr. 4-16e_25_98 "Par informācijas sniegšanu revīzijas lietā Nr. 2.4.1-65/2024" Valsts kontrolei.
- ³²³ PIRLS (Progress in International Reading Literacy Study), TIMSS (Trends in International Mathematics and Science Study), PISA (Programme for International Student Assessment), ICILS (International Computer and Information Literacy Study), ICCS (International Civic and Citizenship Education Study).
- ³²⁴ Masters, G. "Building a world-Class Learning System: Insights from some top-performing school systems". National center on Education and the Economy, 2023. Pieejams: <https://www.educationestonia.org/wp-content/uploads/2023/08/Building-a-World-Class-Learning-System.pdf>, skatīts 22.10.2025.
- ³²⁵ Izglītības attīstības pamatnostādnes 2021.–2027. gadam "Nākotnes prasmes nākotnes sabiedrībai", Izglītības attīstības pamatnostādņu 2021.–2027. gadam "Nākotnes prasmes nākotnes sabiedrībai" Rīcības plāns 2021.–2023. gadam", Izglītības attīstības pamatnostādņu 2021.–2027. gadam "Nākotnes prasmes nākotnes sabiedrībai" Rīcības plāns 2024.–2025. gadam" (ja tāds būs apstiprināts), citi IZM pasākumu/darbību plānošanas dokumenti 2024.–2027.gadam. Izlasē iekļauto pašvaldību izglītības ekosistēmas attīstības stratēģijas, izlasē iekļauto izglītības iestāžu attīstības plāni.
- ³²⁶ Risku identificēšanas rīks, dati no VIIS.
- ³²⁷ Diagnosticējošā vērtēšana (veic pedagogs vai VIAA) – lai izvērtētu skolēna mācīšanās stiprās un vājās puses un noskaidrotu nepieciešamo atbalstu. Caurviju prasmes – kritiskā domāšana un problēmrisināšana, jaunrade un uzņēmējspēja, pašvadīta mācīšanās, sadarbība, pilsoniskā līdzdalība, digitālā pratība. Piemēram, skolēnu spējas pielietot to, ko iemācījušies tipveida vai nepazīstamā situācijā, skolēnu prasmes mācību plānošanā, iegaumēšanas stratēģijās, palīdzības meklēšanā, papildu informācijas meklēšanā, lasīšanas stratēģijās, skolēnu attieksmes un vērtības. MK 27.11.2018. noteikumu Nr. 747 "Noteikumi par valsts pamatizglītības standartu un pamatizglītības programmu paraugiem" 5.3., 5.2. apakšpunkts, 1.pielikums, MK 15.07.2016. noteikumu Nr. 480 "Izglītojamo audzināšanas vadlīnijas un informācijas, mācību līdzekļu, materiālu un mācību un audzināšanas metožu izvērtēšanas kārtība" 4. un 7. punkts.
- ³²⁸ IKVD 2023. gada vispārējās un profesionālās izglītības kvalitātes izvērtējums "Izglītības kvalitātes nodrošināšana un iekļaujoša vide". Pieejams: <https://www.ikvd.gov.lv/lv/media/5808/download?attachment>, skatīts 05.12.2025. IKVD 2022.gada izvērtējums par vispārējās un profesionālās izglītības kvalitāti "Labā pārvaldība", pieejams: <https://www.ikvd.gov.lv/lv/media/4247/download?attachment>, skatīts 05.12.2025. IKVD 2021.gada vispārējās un profesionālās izglītības kvalitātes izvērtējums, pieejams: <https://www.ikvd.gov.lv/lv/media/1612/download?attachment>, skatīts 05.12.2025.
- ³²⁹ IKVD 2022. gada izvērtējums par vispārējās un profesionālās izglītības kvalitāti "Labā pārvaldība", pieejams: <https://www.ikvd.gov.lv/lv/media/4247/download?attachment>, skatīts 05.12.2025. IKVD 2021.gada vispārējās un profesionālās izglītības kvalitātes izvērtējums, pieejams: <https://www.ikvd.gov.lv/lv/media/1612/download?attachment>, skatīts 05.12.2025.
- ³³⁰ Izglītības likuma 15. panta 8.⁵ punkts.
- ³³¹ Izglītības likuma 29. panta 3. un 4. punkts.
- ³³² Izglītības likuma 30. panta pirmā daļa.

³³³ Valsts pārbaudes darbu rezultātu novērtējums, starptautiskie novērtējumi, IKVD pārbaudes, izglītības iestādes pašvērtējums u. c.

³³⁴ Mēnesis ir noteikts kā maksimālais termiņš, kādā izglītības iestādei jāpieņem lēmums (jāizstrādā rīcības plāns) par veicamajām darbībām pēc izglītības iestādes akreditācijas, ja kaut vienam kritērijam saņemts vērtējums "Jāpilnveido". MK noteikumu 32. pants nosaka: "Ja vismaz viens no elementiem novērtēts ar kvalitātes vērtējuma līmeni "jāpilnveido", izglītības iestādes vadītājs mēneša laikā pēc lēmuma par izglītības iestādes akreditāciju vai izglītības iestādes vadītāja atbilstību amatam stāšanās spēkā iesniedz dienestā ar dibinātāju saskaņotu rīcības plānu darbības pilnveidei."

³³⁵ MK 04.06.2024. noteikumu Nr. 325 Vispārējās izglītības un profesionālās izglītības iestāžu akreditācijas un to vadītāju profesionālās darbības novērtēšanas kārtība" 2. punkts.

³³⁶ Geske, A., Kiseļova, R., Mālere, A. "Latvija OECD Starptautiskajā skolēnu novērtēšanas programmā PISA 2022 – pirmie rezultāti un secinājumi". LU Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultāte, Izglītības pētniecības institūts, 2023. 19. lp. Pieejams: https://www.ipi.lv/fileadmin/user_upload/lu_portal/projekti/ipi/PISA_2022_TIMEKLIM.pdf, skatīts 27.12.2024.

Mihno, L. "Latvija matemātikas un dabaszinātņu izglītības attīstības tendenču starptautiskajā pētījumā TIMSS 2023. pirmie rezultāti". Latvijas universitāte, Izglītības zinātņu un psiholoģijas fakultāte, Izglītības pētniecības institūts, 2023. 3. un 6. attēls. Pieejams: <https://www.ipi.lv/publikācijas-1/iea-timss/timss-2023/>, skatīts 27.12.2024.

Ozola, A., Geske, A., Kampmane, K. "Starptautiskā lasītprasmes novērtēšanas pētījuma IEA PIRLS 2021 pirmie rezultāti", 2023. Pieejams: https://www.ipi.lv/fileadmin/user_upload/lu_portal/projekti/ipi/PIRLS_2021_nacionalais_zinojums_ar_vakiem.pdf, skatīts 27.12.2024.

³³⁷ <https://www.esfondi.lv/par-es-fondiem/zinas/izm-valdiba-atbalsta-vienotas-izglitibas-kvalitates-monitoringa-sistemas-izveidi>

³³⁸ "Izglītības iestādes pašvērtēšanas metodika vispārējā izglītībā". Pieejams: <https://www.ikvd.gov.lv/lv/media/352/download>, skatīts 05.12.2025.

³³⁹ "Izglītības iestādes pašvērtēšanas metodika vispārējā izglītībā". Pieejams: <https://www.ikvd.gov.lv/lv/media/352/download>, skatīts 05.12.2025.

³⁴⁰ MK 27.11.2018. noteikumu Nr. 747 "Noteikumi par valsts pamatizglītības standartu un pamatizglītības programmu paraugiem" 9.6. un 9.8. apakšpunkts.

³⁴¹ Formatīvo, summatīvo, diagnosticējošo darbu rezultāti par skolēnu izpratni, zināšanām un pamatprasmēm mācību jomās, caurviju prasmēs, vērtībās un tīkumos.

³⁴² Faktori – skolēnu prasmes tādās jomās kā mācību plānošana, iegaumēšanas stratēģijas, palīdzības un papildu informācijas meklēšana, un lasīšanas stratēģijas, pašregulācija, attieksme pret skolu, iesaistīšanās skolas lēmumu pieņemšanā un apmierinātība ar izglītības iespējām radīt iespējamo ietekmi uz valsts politiku, attieksmēm un ieradumiem.

Kopš 2015. gada ministrija Igaunijā ir uzdevusi Izglītības un jaunatnes padomei (iepriekš saukta Nodibinājums Innove), lai veiktu apmierinātības un skolas vides aptauju, kas papildinātu valsts novērtējumu. Katru gadu 4., 8. un 11. klases skolēni un viņu likumiskie pārstāvji, skolotāji un skolu vadītāji piedalās aptaujā, un skolas saņem arī skolas līmeņa datus par tendencēm un sniegumu, salīdzinot ar līdzīgām skolām. Aptaujā ir iekļauta informācija par motivācijas faktoriem un sociālajiem un skolas vides fiziskajiem aspektiem. Mērķis ir izprast ietekmi uz skolēnu sasniegumiem gan valsts, gan skolas līmenī. Igaunija ir izstrādājusi arī brīvprātīgus novērtējuma materiālus 2., 3., 6. un 8. klases skolēniem. Šie materiāli sniedz skolotājiem atgriezenisko saiti par skolēnu prasmēm tādās jomās kā mācību plānošana, iegaumēšanas stratēģijas, palīdzības un papildu informācijas meklēšana un lasīšanas stratēģijas. Vērtēšanas resursi ir pieejami skolām Izglītības un Jaunatnes pārvaldes vietnē. Ir veikts arī darbs, lai izstrādātu novērtēšanas resursus citās jomās, uzņēmējdarbību un pašregulāciju. Somija vāc līdzīgus datus, izmantojot skolu veselības veicināšanu Pētījums, kurā piedalījās 300 000 skolēnu 4. un 5. klasē, 8. un 9. klasē un pirmajos divos vidusskolas gados. Koreja aptaujā studentus, skolotājus un likumiskos pārstāvjus kā daļu no savas valsts novērtējuma, lai noteiktu faktorus, kas ietekmē skolēnu un skolas sasniegumus. Dati tiek vākti par tādiem faktoriem kā attieksme pret skolu, iesaistīšanās skolas lēmumu pieņemšanā un apmierinātība ar izglītības iespējām radīt iespējamo ietekmi uz valsts politiku.

Saskaņā ar Masters, G. "Building a world-Class Learning System: Insights from some top-performing school systems" (National center on Education and the Economy, 2023 Pieejams: <https://www.educationestonia.org/wp-content/uploads/2023/08/Building-a-World-Class-Learning-System.pdf>, skatīts 22.10.2025.) izglītības iestāde papildus mācību snieguma vērtēšanai var vērtēt skolēna mācīšanās ieradumus un attieksmi. MK 27.11.2018. noteikumi Nr. 747 "Noteikumi par valsts pamatizglītības standartu un pamatizglītības programmu paraugiem".

³⁴³ Izglītības attīstības pamatnostādnes 2021.-2027. gadam "Nākotnes prasmes nākotnes sabiedrībai".

³⁴⁴ Timeklvietne "Atbalsts izcilībai". Kā veidot atbalsta sistēmu bērna talanta veicināšanai izglītības iestādē? Pieejams: https://atbalstszcilibai.lv/wp-content/uploads/2019/05/Atbalsta_sistema.pdf, skatīts 27.12.2024.

³⁴⁵ Timeklvietne "Atbalsts izcilībai". Kā veidot atbalsta sistēmu bērna talanta veicināšanai izglītības iestādē? Pieejams: https://atbalstszcilibai.lv/wp-content/uploads/2019/05/Atbalsta_sistema.pdf, skatīts 27.12.2024.

³⁴⁶ Kohēzijas politikas fondu vadības informācijas sistēma (KPVIS), projekta Nr. 8.3.2.1/16/I/002 "Nacionāla un starptautiska mēroga pasākumu īstenošana izglītojamo talantu attīstībai" dokumentācija (Dalībnieki).

³⁴⁷ Kohēzijas politikas fondu vadības informācijas sistēma (KPVIS) projekta Nr. 8.3.2.2/16/I/001 "Atbalsts izglītojamo individuālo kompetenču attīstībai" dokumentācija (Dalībnieki).

³⁴⁸ VIIS dati no 2022. līdz 2025. gadam "VIIS reģistrēto pedagogu izglītības un kvalifikācijas dokumentu rādītāji".

³⁴⁹ Timeklvietne "Atbalsts izcilībai". Kādas ir bērna talanta veicināšanas iespējas? Pieejams: <https://atbalstszcilibai.lv/sasniegt/metodiskie-ieteikumi/>, skatīts 27.12.2024.

³⁵⁰ MK 11.01.2022. noteikumu Nr. 11 "Kārtība, kādā izglītojamie tiek uzņemti vispārējās izglītības programmās un atskaitīti no tām, kā arī obligātās prasības izglītojamo pārcelšanai nākamajā klasē" 29. punkts.

Timeklvietne "Atbalsts izcilībai". Kādas ir bērna talanta veicināšanas iespējas? Pieejams: <https://atbalstszcilibai.lv/sasniegt/metodiskie-ieteikumi/>, skatīts 27.12.2024.

³⁵¹ MK 11.01.2022. noteikumu Nr. 11 "Kārtība, kādā izglītojamie tiek uzņemti vispārējās izglītības programmās un atskaitīti no tām, kā arī obligātās prasības izglītojamo pārcelšanai nākamajā klasē" 29. punkts.

³⁵² "Izglītības iestādes pašvērtēšanas metodika vispārējā izglītībā". Pieejams: <https://www.ikvd.gov.lv/lv/media/352/download>, skatīts 05.12.2025.

³⁵³ Bagātināšanas pasākumu novērtējumam revīzijā izmantoti dati par 19 no 21 izlases izglītības iestādēs 2023./2024. un 2024./2025. mācību gadā, neiekļaujot tālmācības izglītības iestādes to izglītības ieguves formas atšķirību dēļ.

³⁵⁴ Timeklvietne "Atbalsts izcilībai". Kāpēc nepieciešama sadarbība ar ģimeni? Pieejams: <https://atbalstszcilibai.lv/sasniegt/metodiskie-ieteikumi/>, skatīts 27.12.2024.

³⁵⁵ Valsts kontroles intervijas ar izlases izglītības iestāžu pārstāvjiem no 2025. gada marta līdz jūnijam.

³⁵⁶ Dati par izlases izglītojamiem ar augstu sniegumu skolvadības sistēmā "E-klase" un "Mykoob".

³⁵⁷ Izglītības iestādes pašvērtēšanas metodika vispārējā izglītībā. Pieejams: <https://www.ikvd.gov.lv/lv/media/352/download>, skatīts 05.12.2025.

³⁵⁸ Valsts kontroles intervijas ar izlases izglītības iestāžu pārstāvjiem no 2025. gada marta līdz jūnijam.

³⁵⁹ Atbalsta pasākumi – mērķtiecīgi organizēti pasākumi, lai sniegtu pedagoģisko, psiholoģisko, sociālo vai finansiālo atbalstu izglītojamajam, lai sekmētu viņa spēju un gatavību pārvarēt radušās grūtības. Personalizēts atbalsts skolēniem – situācija, kad skolēnam ir identificēts kāds priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas risks vai riski un izstrādāts plāns, kā šo risku/riskus novērst vai mazināt. Atbalsts var izpausties kā konsultācijas (pedagogs, psihologs, sociālais pedagogs, pedagoga palīgs, speciālās izglītības pedagogs, surdotulks, asistents, ergoterapeits), konsultācijas konkrētā priekšmetā, kompensācija par sabiedriskā transporta biļetēm, naktsmītnēm, ēdināšanu, individuālajiem mācību līdzekļiem, individuālās lietošanas priekšmetiem, speciālo transportu. Atbalsta personāls izglītojamajiem ar grūtībām mācībās palīdz attīstīt labākas mācīšanās prasmes. Izglītības iestādes pašvērtēšanas metodika vispārējā izglītībā. Pieejams: <https://www.ikvd.gov.lv/lv/media/352/download>, skatīts 05.12.2025.

³⁶⁰ Izglītības iestādes pašvērtēšanas metodika vispārējā izglītībā. Pieejams: <https://www.ikvd.gov.lv/lv/media/352/download>

³⁶¹ Izglītojamie, kuri 2023./2024. mācību gadā izlases izglītības iestādēs mācījās 9. klasē un kuriem kādā no centralizēto eksāmenu mācību priekšmetiem bija zems vērtējums 6. klases valsts pārbaudes darbā vai zems gada vērtējums 7. klasē, vai zems vērtējums centralizētajā eksāmenā 9. klasē.

³⁶² Izglītības iestādes pašvērtēšanas metodika vispārējā izglītībā. Pieejams: <https://www.ikvd.gov.lv/lv/media/352/download>, skatīts 05.12.2025.

³⁶³ Izglītības iestādes pašvērtēšanas metodika vispārējā izglītībā. Pieejams: <https://www.ikvd.gov.lv/lv/media/352/download>, skatīts 05.12.2025.

³⁶⁴ Izglītojamie, kuri 2023./2024. mācību gadā izlases izglītības iestādēs mācījās 9. klasē un kuriem kādā no centralizēto eksāmenu mācību priekšmetiem bija zems vērtējums 6. klases diagnostikas darbā vai zems gada vērtējums 7. klasē, vai zems vērtējums centralizētajā eksāmenā.

³⁶⁵ MK 13.10.2015. noteikumu Nr. 591 "Kārtība, kādā izglītojamie tiek uzņemti vispārējās izglītības programmās, speciālajās izglītības iestādēs un speciālajās pirmsskolas izglītības grupās un atskaitīti no tām, kā arī pārcelti uz nākamo klasi" IV. Sadaļa (spēkā līdz 12.01.2022.); MK 11.01.2022. noteikumu Nr. 11 "Kārtība, kādā izglītojamie tiek uzņemti vispārējās izglītības programmās un atskaitīti no tām, kā arī obligātās prasības izglītojamo pārcelšanai nākamajā klasē" IV. Sadaļa (spēkā no 13.01.2022.).

³⁶⁶ Apstiprinātas ar MK 22.06.2021. rīkojumu Nr. 436 "Par Izglītības attīstības pamatnostādņiem 2021.–2027. gadam".

³⁶⁷ Revīzijā iegūtā informācija no izlasē iekļautajām izglītības iestādēm

³⁶⁸ IKVD 03.11.2023. vadlīnijas Nr. 1D-03e/2 "Vadlīnijas izglītības kvalitātes nodrošināšanai vispārējā un profesionālajā izglītībā".

³⁶⁹ Valsts kontroles 2025. gadā veiktajās pašvaldību aptaujā un revīzijā no izlasē iekļautajām pašvaldībām iegūtā informācija.

³⁷⁰ Izglītības attīstības pamatnostādņu 2021.–2027. gadam 6. daļa "Izglītības politikas rezultāti un rezultātīvie rādītāji".